

॥ श्री श्री ॥

॥ इत्यस्यैव प्रतिष्ठापना सूत्र ॥

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાયિટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૭૪૪૫ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ દેવનારાયણ પ્રતિદ્વય સૂત્ર

વિષય પૃ. ૩૬: ૪૩૬૫

॥ પુન્યપાદ પ્રાતઃસ્મરણીય શ્રીભ્રાતૃચંદ્રસૂરીશ્વરસદ્ગુણો નમઃ ॥

શ્રીમન્નાગપુરીય વૃહત્તપાગચ્છીય—

દેવસરિર્દ પ્રતિક્રમણ સૂત્ર.

અર્થ. સાથે.

તથા ચૈત્યવાંદન, સ્તુતિ, સ્તવન, સજ્જાઓ સહિત.
આવૃત્તિ ત્રીજી. પ્રત ૫૦૦

મુનિમહારાજ શ્રી ગુણચંદ્રના
સદ્ગુણેશથી

૧ કચ્છ દેશ 'કોડાય' ગામ નિવાસી શાહ જેતસી ગાસરની
ધર્મપત્ની, આઈ હાંસબાઈની સહાયથી સ્વધર્મી
ભાઈઓ તથા બહેનોને લણવા નિમિત્તે ભેટ.

છપાવી પસિદ્ધ કરનાર,

શાહ ગોકલદાસ મંગલદાસ.

સાગળાની પોળ,—અમદાવાદ.

વિક્રમ સંવત્ ૧૯૧૩ વીર સંવત્ ૨૪૪૩. ધર્મવાસન ૧૯૧૭

શ્રી જૈન વિદ્યાવિજય પ્રી. પ્રેસમાં શા. ચુનીલાલ અમથાસાહે છાપ્યું.
કે. રીચીરોડના પુલ નીચે, મકાન નં. ૧૦૦-૧૦૨—અમદાવાદ.

અમૂલ્ય.

अथैकै

उदयशिवचंद्राः सद्चोन्नोधिचंद्राः,

सुकृतकुदचंद्रा ध्वांतविध्वंसचंद्राः,

कुमतनलिनचंद्राः कीर्तिविख्यातचंद्राः

प्रमदजननचंद्राः श्रेयसे पार्श्वचंद्राः,

श्रेयसे ब्रातृचंद्राः ॥१॥

(द्रुतविलंबित वृत्तम्.)

जिनपतिप्रथिताखिलवाङ्मयी,

गणधराननमंरुपनर्तकी ।

गुरुमुखाम्बुजखेलनहंसिका,

विजयते जगति श्रुतदेवता ॥१॥

॥ स्रग्धरावृत्तम् ॥

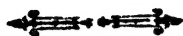
श्रीमद्विद्यावतंसाः शमदमसहिता बालजावाहिरक्ता,
ज्ञानान्यासे प्रवृत्ता निखिलजनमनोहर्षदाः स्वैर्गुणौघैः ।
मध्यस्थामान्यवाक्यादलितमदबला प्रातृचन्द्राग्निधाना
स्तारुण्ये तीर्णमोहा निरुपमचरिताः सूरिराजा जयन्तु ॥

॥ श्लोक ॥

श्वेतपद्मासना देवी, श्वेतपद्मोपशोभिता,
श्वेताम्बरधरा देवी, श्वेतगन्धानुलेपना ।
अर्चिता मुनिभिः सर्वैरुषिभिस्तूयते सदा,
एवं ध्यात्वा सदा देवीं, वाञ्छितं लभते नरः॥

अर्पणपत्रिका.

महूम परमपूज्य प मोपकारी गुरुराज आचार्य
श्री श्री श्री १००८ श्रीभ्रातृचन्द्रसूरीश्वरजी साहेब,

आपे पोताना पवित्र चारित्रवढे जगज्जीवोना अंतःकरणे
सुवासित करीने पोतानी अमृतमय वाणीथी अमारा
जेवा अनेक जीवोने आनंद पमाढी उत्तम देहथी
परोपकारादि उत्तमकार्य साधी विद्वत्शिरोमणी
सकलशास्त्रपारगामी समता अने क्षमाना
समुद्ररूप थइ जगत्नी अंदर निर्मल
यशने अचल स्थापी प्रातःस्मरणीय आप
श्रीजी स्वर्गवासी थया, ते उक्त आ-
पना अनेक गुणोथी आदरार्थे
आपना अमर आत्माने आ
लघु पुस्तक समर्पण
करीये न्हीये.

ली० प्रकाशक.

બે બોલ.

હાલા ધર્મબંધુઓ ! આ અસાર સંસારમાં ઉત્તમ એવો જીવનનો જન્મ પામી શ્રી વીતરાગ દેવાધિદેવે કરમાવેલ વચનામૃત સાંભળી પોતાની યથાશક્તિએ આચારમાં મૂકવા તેજ સાતુકૂલ સામર્થ્ય પામવાનું ફલ છે.

પૂર્વ પુણ્યોદયથી આચારમાં લીધેલ જિનેશ્વરી આજ્ઞાઓમાં જે કાંઈ અતિચાર વિગેરે લાગેલા હોય તેને યાદ કરી સમતા ભાવ પૂર્વક વીતરાગસ્તુતિ, ગુરુરાજવંદન, ત્યાર બાદ અતિચારાદિકનું પ્રકાશન કરી દોષોથી પાછા હઠવું એટલે લાગેલા અતિચારોનું દોષને યાદ કરી મિત્થામિ દુકકડં દેવું એ વિગેરે ક્રિયાઓને પ્રતિક્રમણ કહેવાય છે.

તે પ્રતિક્રમણ આત્મવીર્ય શ્રેયી ઉદ્ધાસ પૂર્વક કરવામાં આવે તો પ્રમાદ વિગેરેથી થએલ કર્મોને આત્મા જલદીથી નિર્જરાતી નાખે છે; અને તેજ પ્રમાણે ઘણા જીવોએ ભાવશુદ્ધિથી ઉપયોગ પૂર્વક પ્રતિક્રમણ કરી કર્મ ખપાવી સ્વાત્મકાર્ય સાધેલ છે.

તે ઉત્તમ પુરુષો જે રસ્તે ચાલેલા છે તેજ રસ્તા ઉપર આ બાલ, વૃદ્ધ, સર્વ લવ્યાત્માઓએ ચાલવું જોઈએ; વલી તેજ પ્રમાણે વર્તતાં વિધિ બહુમાન, વિધિના ઉપર આદર પ્રેમ ભાવ ધારણ કરવો જોઈએ.

પ્રતિક્રમણ કરતાં વિધિમાં તેમજ અર્થમાં અગવડ ન પડે તેટલા માટે વિધિ તથા અર્થ પૂર્વક આ ગ્રંથમાં બે પ્રતિક્રમણનાં સૂત્રો દાખલ કરવામાં આવેલ છે.

આ મન્થનેષ્વરની મહેનતે શુદ્ધ કરવામાં પૂજ્યપાદ, પ્રાતઃસ્મરણીય, શ્રીમન્નાગપુરીય વૃહત્પાગચ્છાધિરાજ યુગપ્રવર આચાર્ય મહારાજ શ્રી શ્રી ૧૦૦૮ શ્રી બ્રાહ્મચંદ્ર સૂરીચરણના શિષ્ય સાક્ષર યુનિ મહારાજ શ્રી સાગરચંદ્ર સાહેબે ઘણીજ સહાય કરેલ છે તેથી તે સાહેબનો હું ઘણોજ ઉપકાર માનું છું.

આ પુસ્તક પરમપૂજ્ય યુનિ મહારાજ શ્રી કુશલચંદ્રગણિ મહારાજ સાહેબના સાક્ષર શિષ્ય યુનિ મહારાજ શ્રી ગુણચંદ્રના ધર્મોપદેશથી કચ્છ કોડાય નિવાસી શા. જેતશી ગોસરની ધર્મપત્ની વિધવા બાઇ હાંસબાઇએ પોતાના પતિના પુણ્યાર્થે તેમજ તેમના પુત્ર શા. વેલજ જેતશી તથા વીરજ જેતશી તથા બાળુ જેતશીએ પોતાના પિતાના સ્મરણાર્થે તેમના તરફથી સંપૂર્ણ સહાય મળવાથી (આ પુસ્તક) છપાવવામાં આવેલ છે એમની પેઠે બીજા સવ્યાત્માઓ પણ તેમનું અનુકરણ કરી શુભ યશના ભાગીદાર થશે એમ હું ઇચ્છુ છું.

આ પુસ્તક છપાવવામાં જે કાંઈ છાપા સંબંધી ભૂલ રહી ગયેલ હોય તો તે સ્ખળન પુરૂષાએ સુધારી લઈ ગુણ પ્રહણ કરશે એજ મારી નમ્ર વિનંતિ છે.

૧૯૭૩
ચૈત્ર સુદ ૧૩
અમદાવાદ-

}

લે. પ્રગટ કર્તા.

श्रीमन्नागपुरीय वृद्धतपागच्छनी पट्टावली.

— ❧ ❧ ❧ —

श्रीमन्तोऽहंस्सिद्धा-चार्योपाध्यायसाधवः सर्वे ॥

श्रेयःश्रियः समृद्धयै-सन्तु सतां कार्यसिद्धयै च ॥१॥

सिद्धार्थभूपालल्लोदयाद्रे-प्रद्योतनः श्रीत्रिशलांगजन्मा ॥

श्रीवर्द्धमानो भगवान् प्रवर्द्ध-मानः श्रिया भव्यजनान् धिनोतु ॥२॥

श्रीइन्द्रभूतिप्रसूखागणेश-नेकादशापि प्रयतः प्रणौमि ॥

विशेषतस्तेषु सुधर्मनामा-नमस्क्रियामर्हति तीर्थपत्नात् ॥३॥

तीर्थे वीरजिनेश्वरस्य विदिते श्रीकोटिकाख्ये गणे,

श्रीमन्मन्द्रकुले वटोरुहवृहद्गच्छे परिम्लायिते ॥

श्रीमन्नागपुरीयकाहयतपा प्राप्तावदातेऽधुना,

स्फूर्जद्भूरिगुणान्विता गणधरश्रेणी सदा राजते ॥४॥

अलौकिकगुणग्रामा-भिरामान् सूरिसद्गुरून् ॥

आचार्यभ्रातृचन्द्राख्या-न्बन्देऽहं ज्ञानवृद्धये ॥५॥

१ श्री महावीरस्वामी शासननायक,-श्री गौतमस्वामी

१. निर्रन्धगच्छ.

२ श्री सुधर्मास्वामी,-श्रीवीरात् २० वर्षे भिक्षु गथा.

३ श्री जङ्गुस्वामी,-छेला डेवला, श्रीवी० ६४ मे वर्षे भिक्षु गथा.

४ श्री प्रभवस्वामी,-सत्यलवला प्रतिभोधक, श्रीवी० ७५ वर्षे स्वर्ग.

५ श्री सत्यभक्तसूरी,-भनकभुनिना पीता श्रीवी० ६० वर्षे स्वर्ग.

६ श्री यलोभक्तसूरी,-श्रीवी० १४८ वर्षे स्वर्गवासी थया.

७ श्री संभूतिविजयसूरी,-श्रीवी० १५६ वर्षे स्वर्गे गथा.

- ૮ શ્રી મન્નવાહુસ્વામી, -શ્રુતકેવલી. શ્રીવીરાં ૧૭૦ ॥
 ૯ શ્રી સ્પૂલીમન્નસ્વામી, -કોળ્યા વેશ્યા પ્રતિષ્ઠાધક. ૨૧૫ ॥
 ૧૦ શ્રી આર્ય મહાગિરિસૂરિ, -જિનકલ્પતુલનાકારક. ૨૪૫ ॥
 ૧૧ શ્રી આર્ય મુહસ્તિસૂરિ, -અવંતિસુકુમાલ પ્રતિષ્ઠાધક. ૨૯૧ ॥

૨. કોટિક ગચ્છ.

- ૧૨ શ્રી સુસ્થિતસૂરિ, -તથા સુપ્રતિષ્ઠાસૂરિ ૩૦૨ ॥
 ૧૩ શ્રી હમ્મદિકસૂરિ, -શ્રી વીરાં ૪૨૧ વર્ષે સ્વર્ગે ગયા.
 ૧૪ શ્રી દિકસૂરિ, -દેહલીક પદ્માવલીમાં એમને પદ્મધર ગણ્યા નથી.
 ૧૫ શ્રી સિંહગિરિસૂરિ, -શ્રી વીરાં ૫૪૭ વર્ષે સ્વર્ગે ગયા.
 ૧૬ શ્રી ચણ્ડસ્વામી, -છેલ્લા દશ પૂર્વા. (વહરી શાખા) ૫૮૪ ॥
 ૧૭ શ્રી ચણ્ડસેનસૂરિ, -શ્રી વીરાં ૬૨૦ વર્ષે સ્વર્ગે.

૩. ચન્દ્ર ગચ્છ-ચન્દ્ર કુલ.

- ૧૮ શ્રી ચન્દ્રસૂરિ, -શ્રી વીરાં ૬૨૭ વર્ષે સ્વર્ગે ગયા.

૪. વનવાસી ગચ્છ.

- ૧૯ શ્રી સામંતમન્નસૂરિ, -“નિમ્ન-ચ ચૂઠામણી” મિત્રદાધક, વીં ૬૭૦
 ૨૦ શ્રી વૃક્ષદેવસૂરિ, -નાહલ મંત્રી પ્રતિષ્ઠાધક. શ્રીવીં ૧૯૯ ॥
 ૨૧ શ્રી પ્રયોતનસૂરિ, -
 ૨૨ શ્રી માનવેશસૂરિ, -લધુશાન્તિના કર્તા તથા ૫૦૦ મુનિયોના ગુરુ.
 ૨૩ શ્રી માનતુંગસૂરિ, -લક્ષ્મીમર સ્તોત્ર તથા નમિહિતુના કર્તા.
 ૨૪ શ્રી ચીરસૂરિ, -નાગપુરે નમિજિન પ્રતિષ્ઠાકારક. શ્રીવીં ૮૦૨
 ૨૫ શ્રી જલદેવસૂરિ, -શ્રીવીરાં ૮૨૦ વર્ષે સ્વર્ગે.
 ૨૬ શ્રી વેણમંદસૂરિ, -એમના સમયમાં ચૈત્યવાસી થયા.
 ૨૭ શ્રી ચિત્રમસૂરિ, -એમના સમયમાં શ્રીવીરાં ૯૯૩ વર્ષે જલધર ગ-
 ચ્છ કાશિકાચાર્ય થયા, તેમણે રાજના આદેશથી કસબે થાપ-
 ના પશુપણ કર્યા, અને ત્યાર બાદ શ્રીવીરાં ૯૯૪ માં તેઓ
 સ્વર્ગે ગયા.

- ૨૮ શ્રી નરસિંહસૂરિ, - વીં ૧૦૦૫ વર્ષે નરસિંહનગરમાં યક્ષપ્રતિષ્ઠાધિક.
 ૨૯ શ્રી સુકુન્દસૂરિ, - સીસોદીધાવંસી, દિગંખરોને જીતનાર.
 ૩૦ શ્રી ગણેશસૂરિ, - શ્રીજી. ચાકિની ધર્મસુત્ર હરિભદ્રસૂરિના મિત્ર.
 ૩૧ શ્રી વિદ્યુચંદ્રસૂરિ, - શ્રીવીં ૧૦૮૦ માં વિદ્યમાન હતા.
 ૩૨ શ્રી જ્ઞાનંદસૂરિ, - ઉપદેશ આપી, જિનાલયોને જીજ્ઞાસુદારક.
 ૩૩ શ્રી રવિવ્રજસૂરિ, - નાંડોલ નગરમાં શ્રી નેમિનાથની પ્રતિષ્ઠાકારક.
 ૩૪ શ્રી યજ્ઞોદેવસૂરિ, - “સાહિત્યપયોનિધિ” બિરૂદધારક. શ્રીવીં. ૧૧૮૦
 ૩૫ શ્રી પ્રયુક્તસૂરિ, - “ભૂવલય ભૂષણ” બિરૂદધારક શ્રી વીરાં ૧૨૭૨
 ૩૬ શ્રી માનદેવસૂરિ, ત્રીજા-શ્રીવીરાં ૧૩૧૫ માં આમરાજ પ્રતિ-
 ષ્ઠાધિક, ઉપધાન વિધિના કર્તા.
 ૩૭ શ્રી વિમલચંદ્રસૂરિ-ચિત્રકુટમાં સ્વર્ણસિદ્ધિ કરી વાદ જીતનાર.

પ. વડ ગૃહ.

- ૩૮ શ્રી ડહોતનસૂરિ, - જ્યોતિષશાસ્ત્રપારગામી. શ્રીવીં ૧૪૧૪ માં.
 ૩૯ શ્રી સર્વદેવસૂરિ, - રામસેનપુરમાં પ્રતિષ્ઠામાં વિજય પામ્યા.
 ૪૦ શ્રી રૂપદેવસૂરિ, - આર્યુદાધિપતિને પ્રતિષ્ઠાધનાર.
 ૪૧ શ્રી સર્વદેવસૂરિ, - શ્રીજી. આઠ શિષ્યોને આચાર્ય પદ આપનાર.
 ૪૨ શ્રી યજ્ઞોમજસૂરિ,
 ૪૩ શ્રી નેમિચંદ્રસૂરિ, - પ્રવચનસારોદ્ધારના કર્તા.
 ૪૪ શ્રી મુનિચંદ્રસૂરિ, - “તાકિંકશિરોમણી” બિરૂદધારક, સર્વ
 વિગયના ત્યાગી વિ. સં. ૧૧૭૮ માં સ્વર્ગે ગયા.

૧. શ્રીમન્નાગપુરીય વૃહત્પાગૃહ.

(તે હાલ લોકભાષામાં પાર્શ્વચંદ્રગૃહથી ઓલખાય છે.)

- ૪૫ શ્રી વાદીદેવસૂરિ, - “સકલવાદિમુકુટ” બિરૂદધારક, વિ. સં. ૧૧૭૭
 માં સાહાચરુ લાખ આવક નવા પ્રતિષ્ઠાધ્યા. તેઓ વિં સં.
 ૧૧૭૧માં આચાર્ય પદ પામ્યા, અને વિં સં. ૧૧૭૭ માં શ્રીમન્ના-
 ગપુરીયવૃહત્પાગૃહ પ્રમાણે રાણાએ બિરૂદ આપ્યું તેથી વડગૃહ

તે શ્રીમન્નાગપુરીય વહુતપાગચ્છના નામથી જગતમાં પ્રસિદ્ધિને પામ્યો. વળી દિગંબર વિગેરેને વાદમાં પાછા પાડનાર આ શાસન પ્રજાવક આચાર્યે ૨૪ ને આચાર્યપદ આપ્યા છે, એમના સમયમાં ખરતર તથા પુનમીયા તથા અંચલીયા થયા છે.

૪૬ શ્રી પદ્મમસૂરિ, -ઉચ્ચ તપસ્વી, નાગપુરે રાણાને પ્રતિષ્ઠાધનાર. વિં સં. ૧૨૩૬ માં સાદપુનમીયા થયા.

૪૭ શ્રીમસજ્જંઘ્રસૂરિ-જ્યોતિષશાસ્ત્રવેતા વિ. ૧૨૫૦ માં આગમીયા થયા.

૪૮ શ્રી ગુણસમુદ્રસૂરિ, -ત્રિભુવનપાલ રાજરંજક. વિં સં. ૧૨૮૫ માં ચૈત્રવાલ ગચ્છીય દેવસદ્ગથી તપા થયા.

૪૯ શ્રી જયશેઠ્ઠરસૂરિ, -કિયોદ્ધારકારક; વિં ૧૩૦૧ માં આચાર્ય પદ પામ્યા. એકવર્ષમાં બાર ગોત્ર પ્રતિષ્ઠાધક, રાયહમીર પ્રતિષ્ઠાધક

૫૦ શ્રી વજ્રસેનસૂરિ, -ખીજા. “દેશનાજલધર” બિરૂદધારક.

૫૧ શ્રી હેમતિલકસૂરિ, -ભાટીરાય, તથા કુલચીરાય પ્રતિષ્ઠાધક.

૫૨ શ્રી રત્નશેઠ્ઠરસૂરિ, -“મિથ્યાધિકાર નભોમણી” બિરૂદધારક.

૫૩ શ્રી હેમચન્દ્રસૂરિ, -વિં ૧૪૨૮ માં સ્વગુરૂત અન્થોના લેખક.

૫૪ શ્રી પુર્ણચન્દ્રસૂરિ, -હિંગડવંશીય, “કુવલયવિષ્ણુધિક” બિરૂદધારક.

૫૫ શ્રી હેમહંસસૂરિ, -૫૦૦૦ જિનાલયની પ્રતિષ્ઠા કરનાર.

૫૬ શ્રી લક્ષ્મીનિવાસસૂરિ, -વિં સં. ૧૫૧૬ માં વિદ્યમાન હતા.

૫૭ શ્રી પુન્નરત્નસૂરિ, -વિં સં. ૧૫૩૦ માં વિદ્યમાન હતા.

૫૮ શ્રી સાધુરત્નસૂરિ, -૫૨ શાસ્ત્રવેતા, સંવિજ્ઞપક્ષીય.

૫૯ શ્રી પાર્શ્વચન્દ્રસૂરિ, -“યુગપ્રધાન” બિરૂદધારક, કિયોદ્ધારકારક. મરૂધરાધિપતિ તથા માલવાધિપતિ પ્રતિષ્ઠાધક, ૨૨ ગોત્ર પ્રતિષ્ઠાધક. પોરવાડવંશી પીતા શ્રી વેલગશાહ, માતા શ્રી વિમલાદેવીની કૂખથી વિં સં. ૧૫૩૭ ના ચૈત્ર શુદ્ધ ૯ શુક્રવારે જન્મ. હમીરપુર ગ્રામે. દીક્ષા-વિં સં. ૧૫૪૬ ના વૈશાખ સુદિ ત્રિજ, હમીરપુર ગ્રામે. ઉપાધ્યાય પદ-વિં સં. ૧૫૫૪ માં નાગોર નગરે.

ક્રિયાઉદ્ધાર-વિં સંવ. ૧૫૬૬ માં નાગોર નગરે. સૂરિપદ,-વિં
સં. ૧૫૬૫ માં યોધપુર નગરે. યુગપ્રધાન પદ,-વિં સં. ૧૫૮૮ ના
વૈશાખ સુદ ૩, સલ્લક્ષણપુરમાં. સ્વર્ગગમન,-વિં સં. ૧૩૧૨ ના
માગસર સુદ ૩ યોધપુરમાં. મહાપ્રતાપી આચાર્ય શ્રીયે પોતાના
આત્માવીર્ય રંકુરાયમાણ કરી શ્રીજૈનશાસનને દીપાવ્યો અને
સ્વપરનું આત્મકલ્યાણ કર્યું, તે સમયે લુંકા, કડવામતિ, રૂપિ-
મતિ, વિજયામતિ થયા.

૬૦ શ્રી સમરચન્દ્રસૂરિ,-“નિશ્ચય ચૂડામણી”નું બિરૂદ ધારણ કરનાર

૬૧ શ્રી રાજચન્દ્રસૂરિ,-ખંભાતમાં આચાર્ય પદ પામ્યા.

૬૨ શ્રી વિમલચન્દ્રસૂરિ,-ખીજા. , , , ,

૬૩ શ્રી જયચન્દ્રસૂરિ,-વિં સં. ૧૬૭૪ વર્ષે રાજનગરમાં સૂરિ થયા.

૬૪ શ્રી વસન્તચન્દ્રસૂરિ,-વિં સં. ૧૬૮૬ વર્ષે રાજનગરમાં સૂરિ થયા.

એમના સમયમાં વિ.સં. ૧૭૨૮માં પીતલસુધા ધારણ કરનારા થયાં
અને લુંકામાંથી નિકલી હુઠીયા પણ તે સમયમાં થયા.

૬૫ શ્રી મુનિચન્દ્રસૂરિ, (ખીજા),-ખંભાત નગરમાં આચાર્યપદ પામ્યા

૬૬ શ્રી નેમિચન્દ્રસૂરિ,-ખીજા, વીરમગ્રામમાં આચાર્યપદ પામ્યા.

૬૭ શ્રી કનકચન્દ્રસૂરિ,-વિ.સં. ૧૭૮૬ વર્ષે વીકાનેરમાં સૂરિ થયા.

૬૮ શ્રી શીવચન્દ્રસૂરિ, વિ.સં. ૧૮૧૦ વર્ષે વીકાનેરમાં સૂરિ થયા.

૬૯ શ્રી માનુચન્દ્રસૂરિ,-વિ.સં. ૧૮૨૩ વર્ષે વડુ ગ્રામમાં સૂરિ થયા.

૭૦ શ્રી વિવેકચન્દ્રસૂરિ-વિં ૧૮૩૭ વર્ષે વિરમગ્રામમાં સૂરિ થયા

૭૧ શ્રી લક્ષ્મીચન્દ્રસૂરિ;-જગત શેઠગુરૂ, ઉજ્જૈણમાં આચાર્યપદ પામ્યા.

૭૨ શ્રી હર્ષચન્દ્રસૂરિ-જગત શેઠના ગુરૂ “ધર્મમૂર્તિ” બિરૂદધારક.

૭૩ શ્રી હેમચન્દ્રસૂરિ--પ્રાણીરક્ષાને માટે આત્મલોગ આપનાર.

૭૪ શ્રી આતુચન્દ્રસૂરિ-ક્રિયાઉદ્ધારકારક, “ભારતબ્રહ્મણ” બિરૂદધારક.

શ્રી હેમચન્દ્રસૂરિની પાટે પૂજ્યપાદ પરમોપકારી પ્રાતઃસ્મરણીય
પરમપ્રભાવક વચનસિદ્ધિવાણી શાંતસ્વભાવી શ્રી આતુચન્દ્રસૂરિ થયા
તેઓશ્રીના જન્મ વાંકડીયા વડગામવાસી ઔદીચ્ય વાડવંશી દા-

નમસકળ પિતા વિજયા માતાની કૂખથી વિં સં. ૧૯૨૦ માં થયેા હતો, ત્યાર બાદ ગુરૂરાજના શુભ સંયોગે વ્યાકરણ, કોષ, કાવ્ય, ઇંદ્ર, અલંકારસાહિત્ય, ન્યાય, ધર્મ શાસ્ત્ર વિગેરેનું જ્ઞાન પોતાના સહજ વિનય, વિવેક, પ્રજ્ઞા, ઉત્સાહ આદિ ગુણોથી દીક્ષા લીધા પેલાજ દુઃક સમયમાં સંપાદન કરી વિં સં. ૧૯૩૫ ના ફાગણ સુદ ૨ દિને આચાર્ય શ્રીહર્ષચન્દ્રસૂરિના શિષ્ય પ્રવર પડિત શ્રીમુક્તિચન્દ્રગણિગુરૂના હાથે વિરમગ્રામમાં દીક્ષા લીધી. અમાથી-નિષ્કપટ સરલ સ્વભાવવાલા, શુદ્ધપ્રરૂપક, સત્યગવેષી, લજ્જા ગુણ ને પોતાના સહજ સ્વભાવથી ધારણ કરનારા, શ્રીજૈન ધર્મની લકુતામાં બીકણ, શિથિલાચારને દૂર કરવામાં અત્યંત ઉત્સાહી થયેલા મહાભાગ્યવાન તેઓશ્રીયે વિં સં ૧૯૩૭ ના વૈશાખ સુદ ૧૧ ને દિને માંડલગ્રામમાં મુનિમહારાજ શ્રીકુશલચન્દ્રજી ગણિની નિશ્રાએ નિશ્ચિન્થ પ્રવચન સંવેગ માર્ગની તુલના કરી. (ક્રિયાઉદ્ધાર કર્યો.)

કચ્છ ભુજના નગરશેઠ સાકરચંદ પાનાચંદ તથા વકીલ વસનજી માનસિંહ તેમજ ત્યાંના દિવાન સાહેબ વિગેરે પ્રકૃતિ મંડલે વિક્રમ સંવત ૧૯૪૩ ના શ્રાવણ સુદમાં ભુજ નગર મધ્યે ગુરૂરાજને “ભારતભૂષણ ” નામનું ખિરૂદ આપેલ હતું.

મક્ષુદાવાદ-અજિમગંજ નિવાસી રાવબહાદર બાબુસાહેબ ગ. ભુપતસિંહજી તથા રા. રા. બાબુશ્રી શુદ્ધસિંહજી બહાદર આચાર્ય શ્રીના દર્શનાર્થે આવેલા તેથી તેઓએ ગુરૂરાજની ભક્તિનિમિત્તે કરેલ આનંદ મહોત્સવ તેની અંદર ભાગ લેનાર તેમના પરમસ્નેહી સદ્ગુણસંપન્ન નેકનામદાર દરબાર શ્રીમાનસૂરજમલસિંહજી તેઓએ સંવત ૧૯૪૮ ના ચૈત્ર સુદમાં પાટડીનગર વિષે સૂરીશ્વરજી સાહેબને “ભારતચંદ્ર”નું ખિરૂદ આપી સ્વાત્માને આનંદિત બનાવ્યો હતો. તેઓ મહાપ્રતાપી, બાળ-બ્રહ્મચારી, સિદ્ધાન્તપારગામી, સંવેગરંગ કુંગિત આત્મા હતા. તેમજ ૫૨ દર્શનમાં પણ પોતાના સહજ ગુણે

અને વિદ્વતાથી પ્રસિદ્ધિ પામેલા પૂજ્યશ્રીજી હતા, તેથી તેઓ શ્રી પાસે અનેક મતાનુયાયિઓ આવીને પોતાની શંકાઓને પ્રકાશ કરતા તેમને આચાર્યશ્રી શાંત સ્વભાવે એવી રીતે ઉત્તર આપતા કે જેથી તેઓ આનંદિત થઈ આચાર્યશ્રીની મુક્તકંઠે સર્વત્ર પ્રશંસા કરતા હતા.

ઘણાના મુખથી મેં લેખક પોતેજ) પ્રત્યક્ષ રીતે જોયેલ અને સાંભળેલ છે કે—“સુવર્ણ અને સુગંધની માફક ઉત્તમ શ્રેણિના વિદ્વાન અને તેની સાથે અપૂર્વ એવા શાંતિ સુરૂપ કાંતિ આદિ ગુણોથી સંહિત રાજયોગી સરખા ભવ્ય દેહારવાલા, પુન્યસ્વરૂપ, ધર્મમૂર્તિરૂપ આ મહાત્માના સરખા બીજા કોઈપણ મહાત્મા અન્ય દર્શનમાં પણ અમને જોવામાં આવેલા નથી. ” ઇત્યાદિક પ્રશંસા કરી આનંદ પામતા હતા, ટુંકમાં જે ભવ્યાત્માઓએ એ પૂજ્ય-પાદ શ્રીજીનો પરિચય કર્યો હશે તેઓજ તે શ્રીની કહેણીરહેણી, વિદ્વતા, ગંભીરતા, દયાલુતા, શાન્તિ જાણી હશે. વલી તેમણે પોતાના ધર્મોપદેશથી જામનગરના મહારાજા જામસાહેબ વિભાજી બહાદુર, ત્રાંગધ્રાના મહારાજા માનસિંહજી તેમના ભાયાત પ્રતાપસિંહજી તથા જાલમસિંહજી, બજાણાના દરબારસાહેબ નશીબખાનજી, પાટડીના દરબાર સૂરજમલસિંહજી, લીંબડીના નામદાર મહારાજા શ્રી જશ-વંતસિંહજી બહાદુર, કચ્છજીવંત રાજમંડલ તથા જેરાલમેરના મહારાજા, યોધપુરના કવિરાજ મહામહોપાધ્યાય મુરારિદાસ તેમજ ન્યાયવિશારદ શાસ્ત્રી નારાયણદત્તજી, વ્યાકરણાચાર્ય વિદ્યાભૂષણ પંડિત ભગવતીલાલજી, આશુકવિ શાસ્ત્રી નિત્યાનંદજી, શાસ્ત્રી હરિકૃષ્ણજી, સાહિત્ય પાંડતજી ઉમાશંકરજી, શાસ્ત્રી મણીશંકરજી, રાજવેદ પંડિત હેમરાજભાઈ, આદિત્યરામ વિગેરેને જૈનધર્મ પ્રત્યે સારી લાગણીવાળા કર્યા હતા. જીર્ણોદ્ધારના ઉપદેશથી વીકાનેરના ભાંડાસરજીવંત મહેાદુર દેરાસર તથા ખંભાતમાં નવપક્ષવજી, ચિંતામણિજી, તથા આદિનાથ-

જીનું દેરાસર, અને વીરમગામમાં શ્રીઅજિતનાથ સ્વામીનું દેરાસર, ઈત્યાદિક દેરાસરના જીર્ણોદ્ધાર થયા. તેઓશ્રીના તીર્થયાત્રા કરવા સંબંધી ઉપદેશથી શ્રીસિદ્ધાયજી, શ્રીગિરનારજી, શ્રીસંખેશ્વરજી, શ્રીભોયણીજી, શ્રીઆયુજી, શ્રીવરકાણાજી, શ્રીરાણકપુરજી, શ્રીકેશરી-યાજી, શ્રીફલવર્દ્ધિપાર્શ્વનાથજી, જ્ઞેશલમેરજી, કાવિગંધાર, નાની મહોદી પંચતીર્થિજી વિગેરે તીર્થોના સંઘ ૭ 'રી' પાળતા નીકળ્યા, તેઓ શ્રીના પસાયથી ઘણા ભવ્ય જીવોએ તીર્થોનાં દર્શન કરી સમ્યક્ત્વ ગુણની નિર્મલતા કરી. જીવદયાના ઉપદેશથી વીરમગામ, માંડલ, વિગેરે સ્થળોમાં પાંજરાપોળો થઇ, ધાર્મિક કેળવણીના ઉપદેશથી રાજનગરમાં શ્રી જૈન હઠીસીંગ સરસ્વતી સભા, કચ્છ મોદી ખાખરમાં જ્ઞાતૃચન્દ્રાચ્યુદય પાઠશાળા તથા કન્યાશાળા, ધ્રાંગધ્રામાં મુનિશ્રી કુશલચન્દ્રગણિ વિદ્યાશાળા વિગેરે તેમજ કેટલેક સ્થળે પાપધર્મશાળા તથા ધર્મશાળા વિગેરે થયાં. વળી કચ્છમુદ્રામાં અથીર પ્રતિમાને સ્થીર કર્યા સંબંધી, વીરમગામમાં દેરાસરજીની પ્રતિષ્ઠા વખતે વૃષ્ટિ સંબંધી તેમજ અમદાવાદ, ખંભાત, વિકાનેર, ચોધપુર, શિવગંજ વિગેરે સ્થળોમાં તેમના તપ તેજના ચમત્કાર લોકોને જાણવામાં આવ્યા હતા. તેઓશ્રીએ ગુજરાત, કચ્છ, કાઠિયાવાડ, જાલાવાડ, ગોહવાડ, મારવાડ, મેવાડ વિગેરે દેશોમાં વિના નિશ્રાયે વિચરી અનેક ભવ્યજીવોના ઉદ્ધાર કર્યા હતા. ઘણે સ્થળે પડેલા તડ ટંકાઓને ઉપદેશ આપી શાન્ત કર્યા. પારણ, જ્ઞેશલમેર, ખંભાત, વીકાનેર વિગેરેના જીના વખતના ભંડારો આ આચાર્યશ્રી જોઈ સારી રીતે અનુભવ મેળવી પ્રવીણ થયા હતા. વિ.સં. ૧૯૬૭ ના વૈશાખ સુદ ૧૩ ને જીવવારે શીવગંજ શહેરમાં ચતુર્વિધ શ્રીસંઘના અત્યંત આગ્રહથી તેઓશ્રી આચાર્યપદ તથા ભટ્ટારકપદ પામ્યા.

તેઓશ્રીએ ક્રિયાઉદ્ધાર કર્યા બાદ સર્વ મળીને જુદે જુદે સ્થાને ૩૫ ચાતુર્માસ કર્યા તે નીચે પમાણે—

વિક્રમ સંવત ૧૯૩૭ ની સાલનું ચાતુર્માસ માંડલ, ૩૮ નું જામનગર, ૩૯ નું કોડાય, ૪૦ નું વીરમગામ, ૪૧ નું માંડલ, ૪૨ નું કોડાય, ૪૩ નું ભુજ, ૪૪ નું પાલી, ૪૫ નું બિકાનેર, ૪૬ નું પાટણ, ૪૭ નું જામનગર, ૪૮ નું માંડલ, ૪૯ નું અમદાવાદ, ૫૦ નું અમદાવાદ, ૫૧ નું ખંભાત, ૫૨ નું અમદાવાદ, ૫૩ નું મોટીખાખર, ૫૪ નું સુથરી, ૫૫ નું અંજાર, ૫૬ નું વીરમગામ, ૫૭ નું અમદાવાદ, ૫૮ નું ખંભાત, ૫૯ નું વઢવાણ, ૬૦ નું વીરમગામ, ૬૧ નું અમદાવાદ, ૬૨ નું ખંભાત, ૬૩ નું અમદાવાદ, ૬૪ નું ઉદેપુર, ૬૫ નું જોધપુર, ૬૬ નું વીકાનેર, ૬૭ નું અમદાવાદ, ૬૮ નું માંડલ, ૬૯ નું ધાંગધા, ૭૦ નું અમદાવાદ, ૭૧ નું અમદાવાદ

તેઓશ્રીયે આ ભવમાં ઘણાને ઉપકાર કરી ધર્મોપદેશ આપી જેને તેને સુખના ભાગી કર્યા, કિંતુ પૂર્વ ભવમાં ઉપાર્જિત કાંઈક અશુભવેદની તેના ઉદયમાં પણ આત્મ ધર્મથી પરાંમુખ ન થતા શાતા પૂર્વક ભોગવતા વિ. સં. ૧૯૭૨ ના વૈશાખ વદ ૮ ને બુધવારની રાત્રે ૧૧ વાગે શુભધ્યાનથી ત્રણ દિવસના અણસણપૂર્વક રાંજનગરમાં તેઓશ્રી સ્વર્ગવાસ થયા. તેસમયે અર્ચકશ્રીની વૈયાવચ્ચમાં તપસ્વી મુનિમહારાજ શ્રી જગતચંદ્ર મહારાજ તથા મુનિશ્રી સાગરચંદ્ર વિગેરેઓ સારી રીતે તત્પર રહ્યા હતા.

પરમપૂજ્ય શ્રીજીના અંત વખતે વંદનને માટે ખંભાત, વિરમગામ, માંડલ, ધાંગધા વિગેરેના શ્રીસંધાને ખખર મલતા તરત આવેલા હતા, અને વિકાનેર, કલકતા, કચ્છ વિગેરે દૂર દેશના શ્રાવકો તે સમયે પહોંચી શક્યા ન હતા, મહોપકારી ધુરંધર ગુરુરાજના વિરહથી ભવ્યાત્મ જીવોને મહોટો દુઃખમાં આચાત થયો, હરણા સમુદ્ર વિદ્યોપકારસાગર ધર્મદાતા ધર્માચાર્ય સર્વતન્ત્રસ્વતન્ત્ર આ-

गुर्विधविशारद विद्यापीठादिप्रस्थानपत्र्यकाराधिक सभाराधितसूरिभन्त्र
सम्प्रादागच्छेशपदवी युगप्रवर अतिशय देशना प्रभावक अभेद्यम-
हिमा-निधान भारतभूषण जगत्विभूषण पूज्यपाद लङ्कारक सूरेश्वर
अदृश्य थध गया. अहो ! हृये ते श्रीलता दर्शन आपणने दुर्लभ
थया. श्रील महाराजना स्वर्गवासनी अमर भक्षता वल्ले ठेकाळे
हुतालो पाभीयो परी, अमर अथ थया, देववन्दनादिक करी श्री
जिनासथोभां अहो मढोत्सयो शर थया, लवदया-प्राणी रक्षाना
प्रयत्ना थया, तेजोश्रीना अपूर्व गुणो, सर्वत्र सुज्ञजनाने याद आया.

यतः—श्रीमत्पर्वतनायकार्बुदगिरिप्रान्तप्रदेशस्थित—

वद्ग्रामनिवासिनो गुणिवरादौदीच्यविप्रात्सतः ॥

जन्मप्रापदसौ स्वमातृ-विजयाकुक्षौ सुपुण्णे दिने,

भाईचन्द इति प्रथां च घृतवांश्चन्द्रोपमांगद्युतेः ॥ १ ॥

सूरीन्द्रं भ्रातृचंद्राख्यं, दिव्यं स्याद्वादवादिनम् ॥

पदस्थं नयनिष्णातं, वन्दे श्रीमुक्तिनन्दनम् ॥ २ ॥

श्रीमद्विद्यावतंसाः शमदमसहिता बालभावाद्विरक्ता,

ज्ञानाभ्यासे प्रवृत्ता निखिलजनमनोर्षदाः स्वैर्गुणैः ॥

मध्यस्था मान्यवाक्या दलितमदबला भ्रातृचंद्राभिधाना-

स्तारुण्ये तीर्णमोहा निरुपमचरिताः सूरिराजा जयन्तु ॥३॥

अनेकगुणगणशोभित-सूरीश्वरश्रीभ्रातृचन्द्रगुरुम् ॥

सदा शुभाशयेनाह-अघिसरोजं तस्य वन्दे ॥ ४ ॥

श्रीमन्नागपुरीयकाहयतपागच्छेशविद्यनिधि-

धैर्ये स्वर्णगिरेः समो हि भगवान् सिद्धान्तरत्नाकरः ।

कारुण्यादिगुणान्वितो गुरुवरः पूज्यो महान् योऽभवत्
तं सूरेश्वरमुत्तमं गणधरं श्रीध्रातृचन्द्रं स्तुवे ॥५॥

येन ज्ञानप्रदीपेन, निरस्याभ्यन्तरं तमः ॥

ममात्मा निर्मलीचक्रे, तस्मै श्रीगुरवे नमः ॥६॥

परमपदमवाप्तुं सेवनीयो गुरुर्हि

विधायी सौख्यमार्गप्रदायी ।

अनवरतविरीति (प्रणालि) विद्यते शाश्वतीयं

गुरुपदकजसेवां भाग्यहीना न यान्ति ॥ ७ ॥

— ❀ ❀ ❀ —

श्रीसूरेश्वर स्तवन.

हरिगीत छंद.

श्री पार्थीयद्र सूर्येन्द्र नागपुरीन्द्र तपगणु नभमण्डी,

तस्य परं परं गणु धुरंधर छेमयद्रसुरि गुणी;

निमग्नं गुरु तस्य पाद शब्दे आग्न गात्रे मुनिवरा,

अवि अक्षितभावे नमो निशदिन आतुर्यद्र सूरेश्वरा. १

छे शांत हांत महंत किरियापात्र समतासागर,

पंडित प्रवर विद्वान् शुद्धनिधान विद्याआगर;

अधमोऽधवारक महाप्रभावक धर्मधारी धुरंधरा,

अवि अक्षितभावे नमो निशदिन आतुर्यद्र सूरेश्वरा. २

छे अत्य व्याकृति धर्म भूर्ति प्रभु वृद्ध मनोवृत्ती,

तप तेज दीपे कवि न क्षीपे लाभ्यनी व्यहती रती;

यणि शरदशशि सभ सौम्य हांति शांतियान् शुभंकरा,

अवि अक्षितभावे नमो निशदिन आतुर्यद्र सूरेश्वरा. ३

ગુરુ ગચ્છનાયક જ્ઞાનદાયક સંઘમાં લાયક મુદા,
 ગતરાગ રોષ ન દોષ જરિએ તોષ સુખ દુઃખમાં સદા;
 છત્રીસ ગુણગણ યુક્ત સરીશ્વર ચરણ ગુણથી અલંકર્યા,
 ભવિ ભક્તિભાવે નમો નિશદિન બ્રાતૃચંદ્ર સરીશ્વરા. ૪
 જિનભાણુ અસ્ત થતાં સરીશ્વર જ્ઞાનદીપ પ્રકાશતા;
 મિથ્યાંધિકાર વિકાર ટાળી ભવિકુળન પ્રતિબોધતા;
 શુભ છંદ સાંકળચંદ કહે પાવન કરો ભારતધરા,
 ભવિ ભક્તિભાવે નમો નિશદિન બ્રાતૃચંદ્ર સરીશ્વરા. ૫

—❀❀❀—

અથ શ્રીવર્તમાન ચૌવીસ તીર્થંકરોનાં નામ.

૧ શ્રીઋષભદેવજી	૯ શ્રીસુવિધિનાથજી	૧૭ શ્રીકુશુનાથજી
૨ શ્રીઅજિતનાથજી	૧૦ શ્રીશીતલનાથજી	૧૮ શ્રીઅરનાથજી
૩ શ્રીસંભવનાથજી	૧૧ શ્રીશ્રેયાંસનાથજી	૧૯ શ્રીમહિનાથજી
૪ શ્રીઅભિનંદનજી	૧૨ શ્રીવાસુપૂજ્યજી	૨૦ શ્રીમુનિસુવ્રતસ્વામી
૫ શ્રીસુમતિનાથજી	૧૩ શ્રીવિમલનાથજી	૨૧ શ્રીનર્મિનાથજી
૬ શ્રીપદ્મપ્રભુજી	૧૪ શ્રીઅનંતનાથજી	૨૨ શ્રીનેમનાથજી
૭ શ્રીસુપાર્શ્વનાથજી	૧૫ શ્રીધર્મનાથજી	૨૩ શ્રીપાર્શ્વનાથજી
૮ શ્રીચંદ્રપ્રભુજી	૧૬ શ્રીશાંતિનાથજી	૨૪ શ્રીમહાવીરસ્વામી
- ઇતિ ચૌવિસ તીર્થંકરોનાં નામ સંપૂર્ણ.

—❀❀❀—

શ્રી મહાવીરસ્વામીના અગિયાર ગણધરોનાં નામ.

૧ શ્રીઈંદ્રભૂતિજી	૪ શ્રીવ્યક્તજી	૮ શ્રીઅકંપિતજી
(ગૌતમસ્વામી)	૫ શ્રીસુધર્માસ્વામી	૯ શ્રીઅચક્ષ્ણજી
૨ શ્રીઅમીભૂતિજી	૬ શ્રીમહિતપુત્રજી	૧૦ શ્રીમેતાર્થજી
૩ શ્રીવાયુભૂતિજી	૭ શ્રીમૈર્યપુત્રજી	૧૧ શ્રીપ્રભાસજી
- ઇતિ અગિયાર ગણધરોનાં નામ સંપૂર્ણ.

પીસ્તાલીસ આગમનાં નામ.

અગીઆર અંગનાં નામ.

નં. શ્લોક-સંખ્યા.

- ૧ શ્રી આચારાંગ સૂત્ર ૨૫૦૦
- ૨ શ્રી સૂયગંડાંગ સૂત્ર ૨૦૦૦
- ૩ શ્રી કાણ્યાંગ સૂત્ર૩૭૬૦
- ૪ શ્રી સમવાયાંગ સૂત્ર ૧૬૬૭
- ૫ શ્રી ભગવતી સૂત્ર ૧૫૭૬૦
- ૬ શ્રી જ્ઞાતા સૂત્ર૬૦૦૦
- ૭ શ્રી ઉપાસમદસાંગસૂત્ર ૮૧૨
- ૮ શ્રી અંતગઢ સૂત્ર૮૦૬
- ૯ શ્રી અણુત્તરોવવાઈ સૂત્ર ૧૬૨
- ૧૦ શ્રી પ્રશ્ન વ્યાકરણ સૂત્ર ૧૨૫૦
- ૧૧ શ્રી વિપાક સૂત્ર૧૨૧૬

બાર ઉપાંગનાં નામ.

- ૧૨ શ્રી ઉવવાઈ સૂત્ર૧૫૦૦
- ૧૩ શ્રી રાયપસેણી સૂત્ર ૨૦૭૮
- ૧૪ શ્રી જીવાભિગમ સૂત્ર ૪૭૦૦
- ૧૫ શ્રી પન્નવણી સૂત્ર....૮૭૮૭
- ૧૬ શ્રી જંબુદીવપન્નત્તિ સૂત્ર ૪૧૪૬
- ૧૭ શ્રી ચંદ્રપન્નત્તિ સૂત્ર ૨૨૦૦
- ૧૮ શ્રી સૂરપન્નત્તિ સૂત્ર ૨૨૦૦
- ૧૯ શ્રી નિરયાવલી સૂત્ર
- ૨૦ શ્રી પુષ્કયલિકા સૂત્ર
- ૨૧ શ્રી કલ્પવતંસક સૂત્ર
- ૨૨ શ્રી પુષ્કવતંસક સૂત્ર
- ૨૩ શ્રી વન્હિદસા સૂત્ર

૧૦૦૬

દશ પદ્ધત્તાનાં નામ.

નં. શ્લોક-સંખ્યા.

- ૨૪ શ્રી ચક્રસરણ સૂત્ર૬૩
- ૨૫ શ્રી સંધારા સૂત્ર૧૨૨
- ૨૬ શ્રી ભક્તપદ્ધત્તા સૂત્ર ૧૭૨
- ૨૭ શ્રી ચંદાવીઝયં સૂત્ર ૩૧૦
- ૨૮ શ્રી મરણવિભક્તિ સૂત્ર ૭૨૦
- ૨૯ શ્રી ગણિવિધાસૂત્ર૧૦૦
- ૩૦ શ્રી તાંદુલવિયાલી સૂત્ર ૪૦૦
- ૩૧ શ્રી દેવેન્દ્ર સૂત્ર૨૦૦
- ૩૨ શ્રી આઉરપચ્ચખાણુસૂત્ર ૮૪
- ૩૩ શ્રી મહાપચ્ચખાણુસૂત્ર ૧૩૪

છ છેદનાં નામ.

- ૩૪ શ્રી વ્યવહાર સૂત્ર૬૦૦
- ૩૫ શ્રી નિસીથ સૂત્ર૮૧૫
- ૩૬ શ્રી મહાનિસીથ સૂત્ર ૪૫૦૦
- ૩૭ શ્રી પચ્ચકલ્પ સૂત્ર ૧૧૩૩
- ૩૮ શ્રી દસાશ્રુતસ્કંધસૂત્ર ૧૮૦૦
- ૩૯ શ્રી વૃહત્કલ્પસૂત્ર૪૭૩

ચાર મૂલ સૂત્ર.

- ૪૦ શ્રી દશવૈકલિક સૂત્ર ૭૦૦
- ૪૧ શ્રી ઓધ સૂત્ર૮૦૦
- ૪૨ શ્રી આવશ્યક સૂત્ર....૧૨૫
- ૪૩ શ્રી ઉત્તરાધ્યયન સૂત્ર ૨૦૦૦

બે સૂત્રિકા.

- ૪૪ શ્રી નંદી સૂત્ર૭૦૦
- ૪૫ અનુયોગદ્વાર સૂત્ર ૧૮૬૬

પીસ્તાલીસ આગમનાં નામ સંપૂર્ણ.

અથ સુતક વિચાર લીખ્યતે.

જેહને ઘરે જન્મ થાયે તેહને ૧૦ દિન પુત્ર જન્મ થયે સુતક, દિન ૧૧ પુત્રી જન્મનો સુતક જાણવો, મૃત્યુ ઘરનો—સુતક દિન ૧૨નો તે ઘરનો આહાર સાધુ લિયે નહીં, તે ઘરની અગ્નિ તથા જલથી જિન પૂજા ન સહે એટલે થાયે નહીં, એમ નિશીથચૂર્ણમે કહ્યો છે; નિશીથમે ૧૬ મે ઉદેશમે, જન્મ તથા મરણનો ઘર દુર્ગાંછનીક જાણવો; વલી વ્યવહાર લાખ્યમે મલયગિરિજા કૃત ટીકામે કહ્યો છે; જન્મનો સુતક જન્મથી દિન ૧૦ તાઈ, વલી વિચારસાર પ્રકરણમે કહ્યો છે; પ્રસુતા સ્ત્રી એકમાસ સુધી પ્રતિમાદિકતું દર્શન કરે નહીં; દિન ૪૦ તાંઈ જિન પૂજા કરે નહીં; સાધુને ન વિહરાવે; જેહને ઘરમે જન્મ તથા મરણનો સુતક થાયે તેહના ઘરના જીમણવાલા ૧૨ દિન લગે જિનપૂજા ન કરે; મૃતકને અડકનહારા ૧૬ પોહોર લગે પડિકમણાદિ કરે નહીં; મૃતક કલેવરને કાંધ દણહાર ૨૪ પોહોર લગે પડિકમણાદિ ન કરે; વેસના પાલટણહારા ૮ પોહોર સુતક ટાલે પછે પડિકમણાદિ કરે; બીજા અંથાંતરે કહ્યો; જન્મનો સુતક ૧૦ દિન જન્મના સ્થાને માસ ૧ રો સુતક, ઘરના ગોત્રીને દિન ૫ નો સુતક ટાલે; જન્મ હુઆ તે દિનહીજ મરે તથા દર્યાંતરે મરે, સન્યાસી મરે, અનોરો કોઈ મરે તો દિન ૧ તથા તીનનો સુતક; આઠ વરસથી નાના બાલક તેહનો દિન ૮ નો સુતક; એમ જન્મ મરણનો સુતક અથથી જાણવો; વિચારસાર પ્રકરણમે ઋતુવંતી સ્ત્રી ૩ દિન લગે તો ભાંડાદિકને ન છુદે; દિન ૪ પછે પ્રતિકમણાદિક કરે; તપસ્યા કરે તે લેખે લાગે; દિન ૫ પછે જિનપૂજા કરે; અને જો સ્ત્રીને રોગાદિકને કારણથી ૩ દિન ૨૪ પોહોર ઉલધ્યા પછે વલી રૂધીર રૂખવામાં આવે તો તેહનો દાષ નહીં; વિવેક કરી પવિત્ર થઇ પ્રતિમાદિક જિન દર્શન અથ પૂજાદિક કરે; મુનિરાજને પડિલાભે; જિન પ્રતિમાની અંગ પૂજા ન કરે; એમ ચર્ચરી અથમે કહ્યો છે, ઇતિ

અનુક્રમશિકા.

વિષય.	પાનું.	અંક.	વિષય.	પાનું.
નમસ્કાર મંત્ર.... ૧	સંવસ્સવિ ૮૪	
પંચિન્દ્રીય ૧૦	ચત્તારિમંગલં.... ૮૫	
ધૃત્ત્યામિ ખમાસમણેા ૧૧	વંદિતુ ૮૬	
સુચરને શાતા સુખ પૃથ્થા ૧૧ ૧૨	અખ્ખુઠિએા ૧૧૫	
ધરિયાવહિ ૧૨	આચરિય ઉવજ્જાએ ૧૧૭	
તસ્સઉત્તરી ૧૫	સંવલોએઅરિહુંતયેઇઆણું ૧૧૮ ૧૨૧	
અજ્જત્થગિસસિએણું ૧૬	પુખ્ખરવરદીવઠે ૧૨૨	
લોમસ્સ ૧૬	સિદ્ધાણુંબુદ્ધાણું ૧૨૫	
પડિલેહણા ૩૧	નમોદુર્વારે રાગાદિ ૧૨૮	
પડિલેહણાના ૫૦ બોલ.... ૩૧	શાંતિનાથજીનું સ્તવન ૧૩૦	
કરેમિલતે ૩૩	જયવીયરાય ૧૩૩	
ભાંગા ૪૬ કરવાની રિત ૩૩ ૩૬	વિનયની સજ્જાય ૧૩૬	
સુચર વંદન ૩૬	ચલ્લસાય (ચૈત્યવંદન) ૧૩૬ ૧૪૧	
ચૈત્યવંદન ૪૮	ભવંતિયેઇયાઇ ૧૪૨	
સિરિરિસહેસર ૫૬	ભવંતકેવિસાહૂ ૧૪૩	
જંકિચિ ૬૪	ઉવસગ્ગહુરં સ્તવન ૧૪૭	
નમુત્થુણું ૬૫	સામાઇય વયજ્જુતો ૧૪૭	
ધૃત્ત્યામિઠામિ ૭૨	રાઇ પ્રતિક્રમણની વિધિ.... ૧૪૮ ૧૪૯	
અતિચારની આઠ આથા.... ૭૬	જગચિંતામણિ ચૈત્યવંદન ૧૪૯ ૧૫૫	
સાતલાખ ૮૧	ભરહેસરખાહુબલિની ૧૫૫	
અઢાર પાપસ્થાનક ૮૨	સજ્જાય ૧૫૫	
ચાર વિકથા ૮૪	છમાસી તપચિંતવણા ૧૬૩	

તિર્થમાલા૧૬૫	પોરસીનું પચ્ચખાણુ૧૮૩
વિશાલકોચન ચૈત્યવંદન	૧૭૦	ચૈત્યવંદન૧૮૪
વર્તમાન જિનસ્તુતિ	૧૭૨	અનાગત ચોવીશીની સ્તુતિ	૧૮૫
સમૈતશિખરજીનું સ્તવન....	૧૭૭	જિન ચેત્રીશ અતિથય	
સાધુજીને ચૌદ પ્રકારના		અર્ચિત સ્તવન	૧૮૫
ઠાનની નિમંત્રણા	૧૮૦	કુલોધિ પાર્શ્વનાથનું સ્તવન	૧૮૬
સામાયક દેવાની વિધિ....	૧૮૨	મહોનાથજીનું સ્તવન	૧૮૭
સામાયક પારવાની વિધિ	૧૮૩	માનપરિહારની સજ્જાય	૧૯૦
નવકારસિનું પચ્ચખાણુ....	૧૮૩	ક્રોધપરિહારની સજ્જાય....	૧૯૧

પ્રતિક્રમણની શુદ્ધિ પત્રીકા.

પાના	લીટી	અશુદ્ધ	શુદ્ધ
૩૩	૧૦	સામાયક	સામાયિક
૬૧	૪	શ્રીશ્રેયાસ	શ્રીશ્રેયાંસ
૬૨	૧૪	નમીનાથે	નમિનાથે
૭૩	૧૭	અકલપ	અકલ્પ
૭૬	૯	દરશન	દર્શન
૭૭	૬૨	સ્થિરીકરણ	સ્થિરીકરણ
૭૮	૨	દરશનની	દર્શનની
૭૮	૧૩	કરી	કરી
૯૦	૨	પરકાય	પરકાય
૯૦	૪	રેકંધાવતા	રંધાવતા
૯૦	૧૫	ગુણમતા	ગુણમત
૯૫	૪	વસ્તુલેતા	વસ્તુલેતા
૧૦૫	૧૬	સથારાને	સથારાને
૧૧૨	૧૨	શીઘ્ર	શિઘ્ર
૧૧૨	૧૪	આ=ક	આવક
૧૧૨	૩	નિમિત્ત	નિમિત્તે
૧૧૨	૧૪	વહુરસ	વહુરસ
૧૨૭	૫	ચક્રવર્તી	ચક્રવર્તી
૧૩૩	૧૪	લોક લિરંધ	લોક વિરંધ
૧૩૫	૧	ધર્મભાણા	ધર્મભાણાં
૧૩૬	૧૪	ચણુધર	ગણુધર
૧૩૬	૧૪	સાભાગ્ય	સોભાગ્ય
૧૪૦	૮	પાપ	પાસ
૧૪૦	૧૧	એવ	એવા

(૨૪)

૧૪૧	૧૩	ઊર્ધ્વ	ઊર્ધ્વ
૧૪૬	૧૫	જિનચંદ્ર	જિનચંદ્ર
૧૫૧	૧૬	૭-૮	૮-૯
૧૬૨	૧૧	સઘસવિ	સઘસવિ
૧૬૨	૧૨	ધૃત્યામી	ધૃત્યામિ
૧૬૬	૬	કાલે	કેલ
૧૬૬	૭	જાડે	જોડ
૧૬૯	૧૫	ગાતમ	ગૌતમ
૧૬૯	૧૭	ગાતમ	ગૌતમ
૧૭૨	૨	અપૂર્વ	અપૂર્વ
૧૭૪	૬	દ્રીપ	દ્રિપ
૧૭૬	૧૭	ભગવત	ભગવત
૧૭૭	૧૧	તિહા	તિહાં
૧૮૧	૧૩	ધૃત્યા	ધૃત્યા
૧૮૨	૪	અનન્થ	અનન્થ
૧૮૨	૯	ધૃત્યં	ધૃત્યં
૧૮૩	૪	ધૃત્યા	ધૃત્યા
૧૮૩	૧૫	અનન્થ	અનન્થ
૧૮૪	૫	દેહિનાં	દેહિનાં
૧૮૪	૧૮	તિત્થ	તિત્થ
૧૮૭	૧૩	માગશિર	માગશિર
૧૯૦	૬	સમેપં	સમેતં
૧૯૦	૮	કેવલ	કેવલ

॥ ॐ ह्रीं श्रीं पार्ष्णनाथाय नमः ॥

॥ श्री प्रतिक्रमण सूत्र ॥

—*~*~*—

॥ आचार्य श्रीव्रातृचन्द्रसूरीश्वर सद्गुरुभ्यो नमः ॥

—*~*~*—

॥ *अथ नवकार पंचमंगलरूप मंत्र ॥

नमोऽर्हद्भ्यः

नमः सिद्धेभ्यः ।

नमो अरिहंताणं

नमो सिद्धाणं ।

नमस्कार હો અરિહંતાને,

નમસ્કાર હો સિદ્ધાને,

* દેવળગ્નાન પામીને ભવ્યજીવોને બોધ દેતા અગર બોધદેવાને વિચરતા તીર્થંકર મહારાજ તે શ્રી અરિહંત તેમના બાર ગુણ આ પ્રમાણે:—

૧ અશોકવૃક્ષ—જ્યાં ભગવંતનું સમવસરણ રચાય ત્યાં ભગવંતના દેહથી બાર ગુણ આસોપાલવનું વૃક્ષ દેવતા રચે છે, જેના નીચે બેસી ભગવંત ધર્મોપદેશ આપે છે તે.

૨ સુરપુષ્પવૃષ્ટિ—એક યોજન પ્રમાણ સમવસરણ ભૂમિમાં જળ સ્થળમાં ઉત્પન્ન થયેલા સુગંધી પંચવર્ણા પુલોની વૃષ્ટિ ઢીંચણ પ્રમાણ દેવતા કરે છે તે.

૩ દિવ્ય ધ્વની—ભગવંતની વાણીને માલવકાશ રાગ, વીણા, વાંસળી, આદિકના સ્વરવડે દેવતા પૂરે તે.

૪ આમર—રત્નજડિત સુવર્ણની દાંડીવાળા ચાર જોડી શ્વેત આમર સમવસરણમાં દેવતાઓ ભગવંતને વીંઝે તે.

નમ આચાર્યેભ્યઃ

નમ ઉપાધ્યાયેભ્યઃ ।

નમો આચાર્યિણાં

નમો ઉપાધ્યાયિણાં ।

નમસ્કાર હો આચાર્યોને,

નમસ્કાર હો ઉપાધ્યાયોને,

૫ આસન—ભગવંતને બેસવાને રત્નજડિત સુવર્ણમય સિંહાસન દેવતાઓ સમવસરણમાં રચે છે તે.

૬ ભામંડળ—ભગવંતના મસ્તકની પાછળ શરદ્શત્રુના સૂર્યના કિરણ જેવું ઉગ્ર તેજવાળું ભામંડળ (તેજનું માંડલું) દેવતા રચે છે તે. ભગવંતના તેજને પોતાના તેજમાં સંહરી લે છે તે ન હોય તો ભગવંતના મુખ સામું નોંધ શકાય નહિ.

૭ દુઃદુભિ—ભગવંતના સમવસરણ વખતે દેવતાઓ દેવદુઃદુભિ વિગેરે વાળંત્રો વગાડે છે તે. એ એમ સૂચવે છે કે હે ભગ્યો ! તમે શીવ-પુરના સથવારા તુલ્ય આ ભગવંતને સેવો.

૮ છત્ર—સમવસરણમાં ભગવંતના મસ્તક ઉપર ઉપરાઉપર શરદ્શત્રુના ચંદ્રતુલ્ય ઉજ્જવલ અને મોતીના હારોએ સુશોભિત ત્રણ ત્રણ છત્રો દેવતાઓ રચે છે તે. ભગવંત સમવસરણમાં પૂર્વાભિમુખે બેસે છે અને બીજી ત્રણ દિશાઓમાં ભગવંતના જેવા પ્રતિબિંબો દેવતાઓ સ્થાપે છે, તેથી બાર છત્ર સમવસરણમાં હોય. એ એમ સૂચવે છે કે ત્રણ ભુવનના સ્વામિ એવા આ ભગવંતને તમે ભગ્યો સેવો ?

અતિશય એટલે ઉત્કૃષ્ટતા. વિશિષ્ટ ચમત્કારવાળો ગુણ. આ મુળ ચાર છે.

૧ અપાયપગમાતિશય—(અપાય—ઉપદ્રવ અને—અપગમ—નાશ) આ બે પ્રકારનાં છે. સ્વાશ્રયી, તથા પરાશ્રયી, તેમાં.

(૧)—સ્વાશ્રયી—એટલે પોતાના સંબંધમાં અપાય એટલે ઉપદ્રવનો દ્રવ્યથી અને ભાવથી નાશ કર્યો છે તે.

દ્રવ્ય ઉપદ્રવ—સર્વ રોગો. આ પોતાને ક્ષય થઈ ગયા હોય છે.

નમો લોકે સર્વસાધુભ્યઃ
 નમો લોકે સર્વસાધુભ્યઃ ।
 નમસ્કાર હો લોકમાં સર્વ સાધુઓને,

ભાવ ઉપદ્રવ—અંતરંગ એવાં અઢાર દુષણ. આ અઢાર નીચે પ્રમાણે.

(૧) દાનાંતરાય, (૨) લાભાંતરાય, (૩) વીર્યાંતરાય, (૪) ભોગાંતરાય, (૫) ઉપભોગાંતરાય, (૬) હાસ્ય, (૭) રતિ, (૮) અરતિ, (૯) લય, (૧૦) શોક, (૧૧) જુગુપ્સા—નિંદા, (૧૨) કામ, (૧૩) મિથ્યાત્વ, (૧૪) અજ્ઞાન, (૧૫) નિદ્રા, ૧૬ અવિરતિ, (૧૭) રાગ, (૧૮) દ્વેષ.

આ રીતે સ્વાશ્રયી અપાયાપગમાતિશય.

(૨)—પરાશ્રયી અપાયાપગમ અતિશય—કે જેનાથી પારકાના ઉપદ્રવ નાશ પામે, એટલે જ્યાં ભગવાન વિચરે, ત્યાં દરેક દિશામાં મળીને સવાસો જોજન સુધીમાં પ્રાયઃ રાગ, મરકી, વૈર, અતિવૃષ્ટિ, દુકાળ આદિ થાય નહિ.

૨ જ્ઞાનાતિશય—જેનાથી ભગવાન લોકલોકનું સ્વરૂપ સર્વ પ્રકારે જાણે છે તે, કારણ કે તેમને કેવળજ્ઞાન છે તેથી કાંઈ પણ તેમને અજ્ઞાત રહી શકતું નથી.

૩ પૂજાતિશય—જેનાથી શ્રી તીર્થંકર સર્વને પૂજ્ય છે એટલે ભગવંતની પૂજા રાજ્ય, બળદેવાદિ, દેવતા—ઈદ્રિઆદિ કરે છે અગર કરવાની અભિલાષા કરે છે તે.

૪ વચનાતિશય—જેનાથી શ્રી તીર્થંકરની વાણી દેવ, મનુષ્ય અને તીર્થંકરને પોતપોતાની ભાષામાં સમજાય છે તે. કારણ કે તેમની વાણી સંસ્કારાદિક ગુણવાળી છે. આ વાણી ૩૫ ગુણે સહિત છે. તે ગુણો નીચે પ્રમાણે:—

૧ સર્વ ઠેકાણે સમજાય તેવી. ૨ યોજન પ્રમાણ સંભળાય તેવી. ૩ પ્રૌઢ. ૪ મેઘ જેવી ગંભીર. ૫ શબ્દવડે સ્પષ્ટ. ૬ સંતોષકારક. ૭ દરેક

एष पंचनमस्कारः

सर्वपापप्रणाशनः

एसो पंचनमुकारो ।

सः पावप्यणासणा

એ પાંચને કરેલો નમસ્કાર

સર્વ પાપને સર્વથા નાશ કરનાર છે.

મનુષ્ય એમ જાણે જે મનેજ કહે છે એવી. ૮ પુષ્ટ અર્થવાળી. ૯ પૂર્વા-
પર વિરોધરહિત. ૧૦ મહા પુરૂષને જાણે એવી. ૧૧ સંદેહ વગરની. ૧૨
દૂષણરહિત અર્થવાળી. ૧૩ કઠણ વિષયને સહેલો કરે એવી. ૧૪ જ્યાં
જેવું શોભે તેવું બોલાય એવી. ૧૫ ષડ્ દ્રવ્ય અને નવતત્ત્વને પુષ્ટ કરે એવી.
૧૬ પ્રયોજન સહિત. ૧૭ પદ રચના સહિત. ૧૮ છ દ્રવ્ય નવતત્ત્વે પદુતા
સહિત. ૧૯ મધુર. ૨૦ પારકા મર્મ જણાઈ ન આવે એવી ચતુરાઈવાળી,
૨૧ ધર્મ-અર્થ પ્રતિબદ્ધ. ૨૨ દીપ સમાન પ્રકાશ અર્થ સહિત. ૨૩ પર-
નિંદા અને પોતાનાં વખાણુ વગરની. ૨૪ કર્તા, કર્મ, ક્રિયા, કાળ, વિભક્તિ
સહિત. ૨૫ આશ્ચર્યકારી. ૨૬ વક્તા સર્વગુણસંપન્ન છે એવું જેમાં લાગે
તેવી. ૨૭ ધૈર્યવાળી. ૨૮ વિલંબરહિત. ૨૯ બ્રાંતિરહિત. ૩૦ સર્વ પોતા-
ની ભાષા સમજે. ૩૧ શિષ્ટ યુદ્ધ ઉપજાવે એવી. ૩૨ પદના અર્થને અ-
નેકપણે વિશેષ આરોપણુ કરી બોલે તેવી. ૩૩ અસાહસિકપણે બોલે એવી.
૩૪ પુનરૂક્તિદોષ વગરની. ૩૫ સાંભળનારને ખેદ ન ઉપજે એવી.

આઠ પ્રાતિહાર્યના આઠ અને ચાર મૂળ અતિશયના ચાર મળી કુલ
૧૨ ગુણુ અરિહંત ભગવાનના જાણુવા.

આઠ કર્મનો ક્ષય કરીને સાધ્યું છે મોક્ષપદ જેણે તે સિદ્ધ ભગવા-
નના આઠ ગુણુ છે તે આ પ્રમાણે:—

૧ અનંત જ્ઞાન—જ્ઞાનાવરણીય કર્મનો ક્ષય થવાથી આ ગુણુ પ્રાપ્ત
થાય છે. આથી લોકલોકના સ્વરૂપને સમસ્ત પ્રકારે જાણે છે.

૨ અનંત દર્શન—દર્શનાવરણીય કર્મનો ક્ષય થવાથી આ ગુણુ
પ્રાપ્ત થાય છે. આથી લોકલોકના સ્વરૂપને સમસ્ત પ્રકારે દેખે છે.

મંગલાનાં ચ સર્વેષાં । પ્રથમં ધર્મમ્ મંગલમ્ ॥
 મંગલાણાં ચ સર્વેસિં । પદમં દ્વયમ્ મંગલમ્ ॥ ૧ ॥
 મંગલોમાં અને સર્વમાં પેહેહુ હોય છે મંગલ.

૩ અવ્યાપ્તાધ સુખ—વેદનીય કર્મનો ક્ષય થવાથી સર્વ પ્રકારની પીડારહિત-નિરૂપાધિકપણ પ્રાપ્ત થાય છે.

૪ અનંત ચારિત્ર—મોહનીય કર્મનો ક્ષય થવાથી આ ગુણ પ્રાપ્ત થાય છે. આમાં ક્ષાયક સમ્યક્ત્વ અને ચારિત્રનો સમાવેશ થાય છે. આથી સિદ્ધ ભગવાન સ્વસ્વભાવમાં સદા અવસ્થિત રહે છે.

૫ અક્ષયસ્થિતિ—આયુઃ કર્મનો ક્ષય થવાથી નાશ નહિ થાય એવી અનંત સ્થિતિ પ્રાપ્ત થાય છે. સિદ્ધની સ્થિતિ આદિ છે પણ અંત નથી તેથી સાદિ અનંત કહેવાય છે.

૬ અરૂપીપણું—નામ કર્મનો ક્ષય થવાથી વર્ણ, ગંધ, રસ અને સ્પર્શરહિત થાય છે કેમકે શરીર હોય તો એ ગુણો રહે છે પણ સિદ્ધને શરીર નથી. તેથી અરૂપીપણું પ્રાપ્ત થાય છે.

૭ અગુરૂલ્લધુ—ગોત્ર કર્મનો ક્ષય થવાથી આ ગુણ પ્રાપ્ત થાય છે. તેથી બારે હળવો અથવા ઉચ નીચપણાનો વ્યવહાર રહેતો નથી.

૮ અનંતવીર્ય—અંતરાય કર્મનો ક્ષય થવાથી અનંત દાન, અનંત લાભ, અનંત ભોગ, અનંત ઉપભોગ અને અનંત વીર્ય—શક્તિ પ્રાપ્ત થાય છે—સમસ્ત લોકને અલોક અને અલોકને લોક કરી શકે તેવી શક્તિ સ્વાભાવિક સિદ્ધમાં રહેલ છે; છતાં તેવું વીર્ય કદી ફેરવતા નથી અને ફેરવશે નહિ કેમકે પુદ્ગલ સાથેની પ્રવૃત્તિ એ તેમનો ધર્મ નથી. એ ગુણથી—પોતાના આત્મિક ગુણોને છે તેવાને તેવા રૂપે ધારી રાખે, ફેરફાર થવાદે નહિ.

પાંચ આચારને પાળે ને ખીજને પળાવે એવા અને વળી ધર્મના નાયક છે તે આચાર્ય મહારાજના છત્રીશ ગુણો છે તે નીચે પ્રમાણે:—

અર્થ—શ્રી અરિહંત (પરમાત્મા) ને નમસ્કાર થાઓ,
શ્રી સિદ્ધ (પરમાત્મા) ને નમસ્કાર થાઓ, શ્રી આચાર્ય (મ-

૧ સ્પર્શનેદ્રિય (ત્વચા-શરીર), ૨ રસનેદ્રિય (જીભ), ૩ ઘ્રાણેદ્રિય (નાક), ૪ નેત્રેદ્રિય (આંખ) અને ૫ શ્રોત્રેદ્રિય (કાન) એ પાંચ દ્રવ્યના ત્રેવીશ વિષયોમાં મનગમતા ઉપર રાગ અને અણુગમતા ઉપર દ્વેષ આચાર્ય મહારાજ કરે નહિ.

બ્રહ્મચર્યની નવ પ્રકારની ગુપ્તિ એટલે શિયળની નવવાડોને જાળવી રાખે. ક્ષેત્રનું જેમ વાડથી રક્ષણ થાય છે તેમ આ નવવાડોથી શિયળનું રક્ષણ થાય છે.

૧ સ્ત્રી પશુ નપુંસક જ્યાં ન હોય ત્યાં વસે.

૨ સ્ત્રીની સાથે રાગથી વાતો કરે નહિ.

૩ સ્ત્રી ખેડી હોય તે આસને પુરૂષ બે ઘડી સુધી બેસે નહિ અને પુરૂષ ખેડી હોય તે આસને સ્ત્રી ત્રણ પહોર સુધી બેસે નહિ.

૪ રાગવડે સ્ત્રીના અંગોપાંગ જૂએ નહિ.

૫ સ્ત્રી પુરૂષ સુતા હોય અગર કામભોગની વાત કરતા હોય ત્યાં બીંતના આંતરે રહે નહિ.

૬ અગાઉ ભોગવેલા વિષયાદિને સંભારે નહિ.

૭ સ્નિગ્ધ આહાર કરે નહિ.

૮ નીરસ એવો પણ અધિક આહાર કરે નહિ.

૯ શરીરની શોભા ટાપટીપ કરે નહિ.

સંસારની પરંપરા જેનાથી વધે તે કષાય તેના ચાર પ્રકાર છે ૧ ક્રોધ, ૨ માન, ૩ માયા અને ૪ લોભ એ ચાર કષાય આચાર્ય મહારાજ કરે નહિ.

મહાવ્રત એટલે મોટાં વ્રત પાળવામાં આકરાં હોય તે મહાવ્રત પાંચ છે.

હારાજ) ને નમસ્કાર થાઓ, શ્રી ઉપાધ્યાય (મહારાજ) ને નમસ્કાર

૧ પ્રાણાતિપાત વિરમણ—કાષ્ઠ જીવનો વધ કરવો નહિ.

૨ મૃષાવાદ વિરમણ—ગમે તેવું કષ્ટ આવી પડે તેમ હોય તોપણ અસત્ય બોલવું નહિ.

૩ અદત્તાદાન વિરમણ—કાઈની અણુ આપેલી નજીવી ચીજ પણ લેવી નહિ,

૪ મૈથુન વિરમણ—મન વચન કાયાએ કરીને બ્રહ્મચર્ય પાળવું વિ-
ષય સુખ ભોગવવા નહિ.

૫ પરિગ્રહ વિરમણ—કાષ્ઠપિણ વસ્તુનો સંગ્રહ કરવો નહિ તેમજ
ધર્મોપકરણ પુસ્તક આદિ વસ્તુ પોતાની પાસે હોય તેના ઉપર મૃદ્ધા રા-
ખવી નહિ. એ પાંચ મહાવ્રત સાધુ મુનિરાજ પાળે છે.

આચાર્ય મહારાજ જે પાંચ આચારને પાળે છે તે આ પ્રમાણે—

૧ જ્ઞાનાચાર—જ્ઞાન લણે લણાવે, લખે લખાવે, જ્ઞાન ભંડાર કરે
કરાવે, લણુનારને સહાય આપે.

૨ દર્શનાચાર—શુદ્ધ સમ્યક્ત્વને પોતે પાળે, બીજાને પણાવે અને
સમ્યક્ત્વથી પડતાને સમજાવી સ્થિર કરે.

૩ ચારિત્રાચાર—પોતે શુદ્ધ ચારિત્ર પાળે બીજાને પણાવે અને પા-
ળાારને અનુમોદે.

૪ તપાચાર—છ બાહ્ય અને છ અભ્યંતર એમ બાર પ્રકારનો તપ
પોતે કરે, કરાવે અને કરતાને અનુમોદન આપે.

૫ વીર્યાચાર—ધર્માનુષ્ઠાન (ધર્મક્રિયા) કરવામાં છતી શક્તિ ગોપવે
નહિ તથા તમામ આચાર પાળવામાં વીર્ય શક્તિ સંપૂર્ણ રીતે ફેરવે તે.

ચારિત્ર ધર્મની રક્ષાને અર્થે મુનિને પાંચ સમિતિ અને ત્રણ ગુપ્તિષ્ઠી
આઠ પ્રવચનની માતાને પાળવાની જરૂર છે. તે આ પ્રમાણે—

૧ ધર્યાસમિતિ—ધુંસરા પ્રમાણે સાડા ત્રણ હાથ મુખ આગળ ભુમીને
દષ્ટિથી જોઈને ચાલવું.

જાઓ, (અઢીઢીપ પ્રમાણ) મનુષ્યલોક ક્ષેત્રમધ્યેના સર્વ (પ્રકારના)

૨ ભાષાસમિતિ—સાવલ વચન બોલવું નહિ.

૩ એષણાસમિતિ—અપ્રાસુક આહાર પાણી આદિ વહોરવાં નહિ.

૪ આદાન નિક્ષેપણસમિતિ—વસ્ત્ર પાત્ર અણપુંજ ભૂમિ ઉપર લેવું મૂકવું નહિ.

૫ પારિષાપનિકા સમિતિ—મલ મૂત્ર અણપુંજ જવાકુલ ભૂમિએ પરઠવું નહિ.

૧ મનગુપ્તિ—મનમાં આર્ત રોદ્ર ધ્યાન ધ્યાવાં નહિ.

૨ વચનગુપ્તિ—નિરવલ વચન પણ કારણ વિના બોલવાં નહિ.

૩ કાયગુપ્તિ—શરીર અણપડિલેહું હલાવવું નહિ.

પાંચ ઈન્દ્રિયના વિષયને સંવરનાર તેથી ૫ ગુણ, નવ પ્રકારની અહમ્ય-
ર્થની ગુપ્તિને ધારણ કરનાર તેથી નવ, ચાર પ્રકારના કષાયરહિત તેથી ચાર,
પાંચ મહાવ્રતના પાંચ, આચારના ૫, પાંચ સમિતિ અને ત્રણ ગુપ્તિ મળી
અષ્ટ પ્રવચન માતાના આઠ, એમ સર્વ મળીને છત્રીશ ગુણ આચાર્ય મહા-
રાજના થયા.

સિદ્ધાંત ભણે તથા બીજાઓને ભણાવે તે ઉપાધ્યાય-પાઠક-વાચક
તેના ગુણ ૨૫—

૧ આચારાંગ ૨ સ્વયંગડાંગ ૩ ઠાણાંગ ૪ સમવાયાંગ ૫ ભગવતી ૬
જ્ઞાતા-ધર્મકથા ૭ ઉપાશક દશાંગ ૮ અંતગડ ૯ અનુત્તરોવવાઈ ૧૦ પ્રમ
વ્યાકરણ અને ૧૧ વિપાક એ અચાર અંગ અને ૧ ઉવવાઈ ૨ રાયપસેણી
૩ જવાભિગમ ૪ પત્રવણા ૫ જંજુદ્વીપ પત્રતિ ૬ ચંદ્રપત્રતિ ૭ સૂરપત્રતિ
૮ કપિયા ૯ કપ્પવડસિયા ૧૦ પુષ્કિયા ૧૧ પુષ્ક ચૂલિયા અને ૧૨ વન્હિ
દશાંગ એ બાર ઉપાંગને ભણે ભણાવે તેથી ૨૩ ગુણ થયા. ૨૪ ચરણ-
સિત્તરી અને ૨૫ કરણસિત્તરીને પાળે એમ ૨૫ ગુણો થયા.

સાધુઓને નમસ્કારથાઓ, એ પાંચ નમસ્કાર સર્વ પાપના નાશ કરનાર છે. વળી સર્વ મંગલોમાં, પ્રથમ મંગલ (કલ્યાણરૂપ) છે.

૫૬ (૬) સંપદા* (૮) ગુરૂ (૭) લઘુ† (૬૧) સર્વવર્ણ (૬૮).

મોક્ષ માર્ગ સાધવા માટે યત્ન કરે તે સાધુ તેના ગુણ ૨૭ તે આ પ્રમાણે જાણવા,

૧ પ્રાણાતિપાત વિરમણ. ૨ મૃષાવાદ વિરમણ. ૩ અદત્તાદાન વિરમણ, ૪ મૈથુન વિરમણ અને ૫ પરિગ્રહ વિરમણ. એ પાંચ મહાવ્રત અને ૬ રાત્રિભોજન વિરમણ એ છ વ્રતને પાળે તેથી છ ગુણ. ૭ થી ૧૨ પૃથ્વીકાય, અપકાય, તેલકાય, વાહિકાય, વનસ્પતિકાય અને ત્રસકાય એ છકાયની રક્ષા કરે તેથી છ ગુણ. ૧૩ થી ૧૭ પાંચ ઇન્દ્રિયનો નિગ્રહ કરે એટલે તેનાં વિષયવિકારોને રોકે તેથી પાંચ ગુણ. ૧૮ લોભનો નિગ્રહ, ૧૯ ક્ષમાનું ધારણ કરવું, ૨૦ ચિત્તની નિર્મળતા રાખવી, ૨૧ વિશુદ્ધ રીતે વસ્ત્રની પડિલેહણ કરવી, ૨૨ સંયમ યોગમાં પ્રવૃત્ત રહેવું (૫ સમિતિ ૩ ગુપ્તિ આદરવા; નિદ્રા, વિકથા અને અવિવેક ત્યજવા) ૨૩ અકુશળ મનનો સંરોધ એટલે માઠા માર્ગે જતા મનને રોકવું, ૨૪ અકુશળ વચન સંરોધ, ૨૫ અકુશળ ક્રિયાનો સંરોધ, ૨૬ શીતાદિ પરિસહ સહન કરવા અને ૨૭ મરણાદિ ઉપસર્ગ સહેવા એમ ૨૭ થયા.

એ પ્રકારે અરિહંત ૧૨, સિદ્ધના ૮, આચાર્યના ૩૬, ઉપાધ્યાયના ૨૫ અને સાધુના ૨૭ મળી કુલ ૧૦૮ ગુણ પંચપરમેષ્ટિના જાણવા.

* સંપદા એટલે અર્થ પુરો થાય એવા વિશ્રામસ્થાન (વાક્ય).

† ગુરૂ એટલે સંયુક્ત ઉબલ અક્ષર.

‡ લઘુ એટલે એકવડા અક્ષર.

॥ અથ પંચિંદિશ્ય ॥

પંચેન્દ્રિયસંવરણઃ તથા નવવિધબ્રહ્મચર્યગુપ્તિધરઃ
 પંચિંદિશ્યસંવરણો તદ્ નવવિદ્બંજનચેરગુત્તિધરો ।
 પાંચ ઇન્દ્રિયોને સંવરનાર, તેમજ નવ પ્રકારની બ્રહ્મચર્ય ગુપ્તિના
 ધરનાર,

ચતુર્વિધકષાયમુક્ત ઇતિ અષ્ટાદશભિર્ગુણૈઃ સંયુક્તઃ ॥ ૧ ॥
 ચતુર્વિદ્કસાયમુક્તો દ્વિશ્ય અઘ્વાસગુણેદિં સંજુતો ॥૧૧॥
 ચાર પ્રકારના કષાયથી સહિત, એમ અઘ્વાસ ગુણોએ સહિત ॥ ૧॥

પંચમહાવ્રતયુક્તઃ પંચવિધાચારપાલનસમર્થઃ
 પંચમહવ્રયજુતો પંચવિદ્યાયારપાલણસમન્નો ।
 પાંચ મહાવ્રત સહિત, પાંચ પ્રકારના આચાર પાળવામાં સમર્થ,
 પંચસમિતઃ ત્રિગુપ્તઃ ષટ્ત્રિંશદ્ગુણો ગુરુર્મમ ॥ ૨ ॥
 પંચસમિત્ તિગુત્તો ષત્તીસગુણો ગુરુ મમ્મ ॥૧૧॥

પાંચ સમિતિવાળા, ત્રણ ગુપ્તિવાળા, ૧૬૩૧૧ગુણવાળા ગુરુમારા । ૨ ।

અર્થ—પાંચ ઇન્દ્રિયો (ના વિષયો) ને રોકનાર, તથા નવપ્ર-
 કારની બ્રહ્મચર્યની ગુપ્તિના ધરનાર, ચાર પ્રકારના કષાયથી મુક્ત,
 એ અઘ્વાસ ગુણોએ સહિત. ૧ પાંચ મહાવ્રતે યુક્ત, પાંચ પ્રકારના
 આચાર પાળવાને સમર્થ, પાંચ સમિતિએ સમિતા (અને) ત્રણ

શુભિએ શુભ, (એ) છત્રીશ શુભોએ સહિત (તે) મારા શુર (છે).

૫૬ (૮) આથા (૨) શુર (૧૦) લઘુ (૭૦) સર્વવર્ણ (૮૦)

(એ ગાથાઓવડે ગુરુસ્થાપના કરવી.)

॥ અથ સમાસમણ વા પ્રણિપાતસૂત્ર ॥

ઈચ્છામિ ક્ષમાશ્રમણ વંદિતું ચાપનીયયા

ઈચ્છામિ સમાસમણો વંદિતું જાવણિજ્ઞાણ

ઈચ્છુ'છુ' હે 'ક્ષમાશ્રમણ ! વાંદવાને શક્તિ મુજબ

નૈવેધિકયા મસ્તકેન વંદે

નિસીદિયાણ મઠ્ઠાણ વંદામિ ॥

અન્ય વ્યાપાર તથા મસ્તકે કરી વાંદું છું.

અર્થ—હે ક્ષમાશ્રમણ ! મારા શરીરની શક્તિ સહિત તથા

પાપ વ્યાપાર તથાને (આપના ચરણકમલને) વાંદવાને ઈચ્છું છું

(અને) મસ્તકે કરી વાંદું છું. ૩

શુર (૩) લઘુ (૨૫) સર્વવર્ણ (૨૮).

॥ અથ સુગુરુને શાતા સુખપૃષ્ઠા ॥

॥ ઇષ્ઠકાર, જગવન્ ! સુહરાશ્, સુહદેવસિ, સુલતપ,

શરીર નિરાવાધ, સુલ સંજમજાત્રા, નિર્વહો ઝોજી,

સ્નામી શાતા ઢેજી ? (જાત પાણીનો લાજ દેજો જી)

॥૪॥ શ્રુતિ ॥

અર્થ—હે ભગવન્ ! (હે શુરેશ !) આપ મુખે રાત્રિ !
 મુખે દિવસ, મુખે તપશ્ચર્યામાં, શરીર સંબંધી શાગરહિતપણામાં,
 મુખે સંયમ યાત્રામાં પ્રવર્તો છો છ એમ ઇચ્છું છું. સ્વામી
 થાતા છે છ ? (માત પાણીનો લાલ ફેલે છ). ૪ ઇતિ.

॥ અથ શ્રિયાવદિ ॥

इच्छाकारेण संदिश हे भगवन् ! ईर्यापथिकीं प्रातिक्रमादि
 श्रुत्वाकारेण संदिसद् भगवन् श्रियावद्वियं पन्तिकमामि।
 ઇચ્છાથી આજ્ઞા આપો ! હે ભગવન્ ! ચાલતાં લાગેલા પાપને પડિકમું

અર્થ—આપની ઇચ્છાપૂર્વક હે જ્ઞાનવંત ! (પૂજ્ય !) આ-
 દેશ આપો તો ચાલવાના માર્ગમાં જે પાપ લાગ્યું તે પાપથી
 નિવર્તી,—પ્રતિકમું ! ત્યારે શુર આદેશ આપે કે પ્રતિક્રમો, પછી
 શિષ્ય કહે કે—

इच्छामि । इच्छामि प्रतिक्रमिहं ईर्यापथिक्या विराधनायाः ।
 ईहं । श्रुत्वा पन्तिकमिहं । श्रियावद्वियाए विराहणाए।
 ઇચ્છું છું ઇચ્છું છું પડિકમવાને ચાલવાડિકે લાગેલી વિરાધનાને.

અર્થ—આપની આજ્ઞા પ્રમાણુ છે. હું પાપથી નિવર્તિ-
 વાને ઇચ્છું છું. ૧. જવા આવવાના માર્ગમાં તથા સાધુ શ્રાવકના
 માર્ગમાં જે વિરાધના (પાપચુક્ત ક્રિયા) થઈ હોય. ૨ જેમકે.

૧ ગુરોરાદેશસ્વીકારાર્થમિદં વચનમ્.

ગમનાગમને પ્રાણાક્રમણે વીજાક્રમણે હરિતાક્રમણે
 ગમણાગમણે । પાપક્રમણે વીર્યક્રમણે હરિયક્રમણે
 જતાં આવતાં, બે ઇન્દ્રિય આદિને ચાંપતાં, બીજ ચાંપતાં, લીલુ
 ઘાસ ચાંપતાં,

અવશ્યાયોર્તિંગપનકોદકમૃત્તિકામર્કટસંતાનસંક્રમણે

નસાજતિંગપણગદગમટ્ટીમક્રમાસંતાણાસંક્રમણે ।

ઝાઝળ કીડિનાં દર લીલકુલ પાણિ માટી કરેાળયાનાં ઘરને ચાંપ-
 વા ભાંગવાદ્વારા.

અર્થ—એક સ્થાનકથી બીજે સ્થાનકે જતાં આવતાં, ૩
 (બે, ત્રણ અને ચાર ઇન્દ્રિયવાળા) જીવોને પગે કરી ચાંપવાથી,
 ધાન્યના બીજને ચાંપવાથી, લીલી વનસ્પતિને ચાંપવાથી, આ-
 કાશમાંથી પડતા ઠારને, કીડીઓના નાગરાંને, પાંચવર્ણી નીલ
 કુલને સચિત્ત માટીચુકત સચિત્ત પાણીને, કરોળીઆની જાળને
 પગે કરી ચાંપવાથી વા મસળવાથી. ૪

યે મયા જીવા વિરાધિતાઃ ।

જે મે જીવા વિરાધિયા ।

જે મે જીવો વિરાધ્યા.

અર્થ—જે જીવોની મેં વિરાધના કરી હોય અર્થાત્ જે
 જીવોને દુઃખી કર્યા હોય, ૫

તે કયા જીવો.

એકેન્દ્રિયા દ્વીન્દ્રિયાત્રીન્દ્રિયાઃ ચતુરિન્દ્રિયાઃ પંચેન્દ્રિયાઃ ।

એકિન્દ્રિયા બેઈન્દ્રિયા તેઈન્દ્રિયા ચતુરિન્દ્રિયા પંચિન્દ્રિયા ।

એકેન્દ્રિય, બે ઇન્દ્રિય, તે ઇન્દ્રિય, ચતુરિન્દ્રિય પંચેન્દ્રિય.

અર્થ—એક ઇન્દ્રિયવાળા, બે ઇન્દ્રિયવાળા, ત્રણ ઇન્દ્રિયવાળા,
ચાર ઇન્દ્રિયવાળા, પાંચ ઇન્દ્રિયવાળા ૬

તેઓને કેવી રીતે વિરાધ્યા ?

અભિહતા વર્તિતા: શ્લેષિતા:
અગ્નિહ્યા વત્તિયા લેસિયા
લાતે માર્યા, ધૂળે ઢાંક્યા, ભૂમિસાથે ઘસ્યા,

સંઘાતિતા: સંઘટ્ટિતા: પરિતાપિતા: ક્લામિતા:
સંઘાદ્યા સંઘટ્ટિયા પરિયાવિયા કિલ્લામિયા
એકઠા કર્યા, સંઘટ્ટ્યા, પરિતાપ્યા, ખેડ પમાડ્યા,

અવદ્રાવિતા: સ્થાનાત્ સ્થાનં સંક્રમિતા: જીવિતાત્
જહવિયા ઠાણાન્ ઠાણં સંક્રમિયા જીવિયાન્
ત્રાસ પમાડ્યા, એક ઠેકાણેથી બીજે ઠેકાણે મૂક્યા, જીવિતથી

વ્યપરોપિતા તસ્ય મિથ્યા મમ (મિથ્યા કરોમિ) દુષ્કૃતમ્
વવરોવિયા તસ્મિન્ મિહ્વામિ હુક્મં ॥
માર્યા તે પાપનો મિચ્છામિ દુઃકર (હો).

અર્થ—લાતે માર્યા હોય, ધુળેકરી ઢાંક્યા હોય, ભૂમિ સાથે
મસળ્યા હોય, માંહોમાંહે શરીરે શરીર એકઠા કર્યા હોય, થોડા
સ્પર્શથી દુહુલ્યા હોય, પરિતાપ ઉપજાવ્યો હોય, મૃતપ્રાય કીધા
હોય, ત્રાસ પમાડ્યા હોય, એક સ્થાનકથી બીજે સ્થાનકે મૂક્યા

હોય, જીવિતબંધી જુદા કર્યા હોય, તે સંબંધી જે પાપ લા-
ગ્યું હોય તે પાપ માફ નિષ્ક્રમ થાયો ! ૭ ઇતિ

પદ (૨૬) સંપદા (૮) ગુરૂ (૧૪) લઘુ (૧૩૬) સર્વવર્ણ (૧૫૦)

॥ અથ તસ્મ ઉત્તરી ॥

તસ્ય ઉત્તરીકરણેન પ્રાયશ્ચિત્તકરણેન વિશુદ્ધીકરણેન
તસ્મ ઉત્તરીકરણેણ પ્રાયશ્ચિત્તકરણેણ વિસોદ્ધીકરણેણ

તેની શુદ્ધિ માટે પ્રાયશ્ચિત્ત કરવાએ કરી વિશુદ્ધિએ કરી,
વિશ્વલ્પીકરણેન પાપાનાં કર્મનાં નિઘાતનાર્થાય (નિઘાતનાર્થમ્)

વિસદ્ધીકરણેણ પાવાણં કર્મ્માણં નિગ્ધાયણઠાણ

શલ્યરહિતપણે

અશુભ કર્મોને

નાશ કરવા

કરોમિ કાયોત્સર્ગમ્ ॥

ઠામિ કાનુસસર્ગમ્ ॥

કરું છું

કાઉસસગ્ગ.

અર્થ—^૧તેને વિશેષ શુદ્ધ કરવાને, ગુરૂ પાસે આલોચણા
કરવાએ કરી આત્માના અંતરમેલને ટાળવાએ કરી આત્માને
શલ્યથી રહિત કરવાએ કરી અને તેથી સર્વ પાપકર્મોનું ઉચ્છેદન
કરવાને માટે હું કાયબ્યાપારના ત્યાગ કરવારૂપ કાઉસસગ્ગ કરું છું.

પદ (૬) સંપદા (૧) ગુરૂ (૧૦) લઘુ (૩૮) સર્વવર્ણ (૪૯)

૧ પાપથી લેપાયેલ આત્મા ધરિયાવહિથી શુદ્ધ થયેલ હોય જતાં
પણ જેટલો અશુદ્ધ રહ્યા તેને વિષે શુદ્ધ કરવાને.

॥ *અથ અન્નજ્ઞ જસસિણં ॥

અન્યત્ર ઉચ્છ્વસિતાત્ નિઃશ્વસિતાત્ કાસિતાત્ શ્વતાત્
અન્નજ્ઞ જસસિણં નીસસિણં સ્વાસિણં ઢીણં
શિવાય ઉચ્ચે શ્વાસ, નીચે શ્વાસ, ખાંસી, ઢીંક,

* આ સુત્રવડે કરવાનો કાઉસ્સગ્ગ ૧૯ દોષ વર્જીને કરવાનો છે તે દોષ આ પ્રમાણે—

- ૧ ઘોડાની પેઠે એક પગ ઉચ્ચે રાખે, વાંકા પગ રાખે તે ઘોટકદોષ.
- ૨ જેમ વાયરાથી વેલડી હાલે તેમ શરીરને ધુણાવે તે લતાદોષ.
- ૩ થાંભલા પ્રમુખને ઓડીગણુ દધ રહે તે સ્તંભાદિદોષ.
- ૪ ઉપર મેડી અથવા માળ હોય તેને મસ્તક ટેકાવી રહે તે માલદોષ.
- ૫ ઘોડાની ઉંઘની પેઠે અંગુઠા તથા પાની મેળવીને પગ રાખે તે ઉધિદોષ.
- ૬ નિગડ (ખેડી) માં પગ નાંખ્યાની પેઠે પગ પહોળા રાખે તે નિગડદોષ.
- ૭ નમ્ર બિલડીની પેરે ગુણ સ્થાને હાથ રાખે તે શ્વરિદોષ.
- ૮ ઘોડાના ચોકડાની પેરે હાથ રળેહરણુયુક્ત આગલ રાખે તે સ્વલિણદોષ.
- ૯ નવ પરણીત વધૂની પેરે માથું નીચું રાખે તે વધૂદોષ.
- ૧૦ નાભિની ઉપર અને ઢીંચણથી નીચે લાંબું વસ્ત્ર રાખે તે લબોત્તરદોષ.
- ૧૧ ડાંસ મસાના ભયથી, અજ્ઞાનથી અથવા લબ્બળથી હૃદયને આચ્છાદન કરી સ્ત્રીની પેરે ઢાંકી રાખે તે સ્તનદોષ.
- ૧૨ શીતાદિકના ભયથી સાંધીની જેમ બંને સ્કંધ ઢાંકી રાખે એટલે સમગ્ર શરીર આચ્છાદિત રાખે તે સંયતિદોષ.
- ૧૩ આલાવો ગણવાને અર્થે અથવા કાથોત્સર્ગની સંખ્યા ગણવાને અંગુલી તથા પાંપણના આળા કરે તે મણુહંગુલીદોષ.

જૃમ્ભિસ્તાત્ ઉદ્ધારિતાત્ વ્રાતનિસર્ગાત્ ભ્રમર્યા (અકસ્માદ્દેહભ્રમેણ)
 જંખાશ્વણં જહુશ્વણં વાયનિસર્ગેણં જમહ્વીણ

અગાસુ, ઓડકાર, વાહુટ, ચક્રી,
 પિત્તમૂર્ચયા ।

પિત્તમુહાપ ।

પિત્તનો ઉછાળો.

અર્થ—જે આગારોનું વર્ણન કરું છું તે શિવાયના બીજે
 સ્થાનકે (કાયવ્યાપારનો ત્યાગ કરું છું.) તે બાર આગારોનાં નામ:—

ઉચ્ચાશ લેવાવડે, નીચાશાસ મૂકવાવડે, ઉધરસ આવવાથી,
 છીંક આવવાથી, અગાસું આવવાથી, ઓડકાર આવવાથી, વા સં-
 ચરવાથી, ચક્રી આવવાથી, પિત્તના પ્રકોપથી.

સૂક્ષ્મ: અંગસંચાલૈ: સૂક્ષ્મ: શ્લેષ્મસંચાલૈ:

સુહુમેદિં અંગસંચાલેદિં સુહુમેદિં શ્લેષ્મસંચાલેદિં

સૂક્ષ્મ શરીરનું હાલવું, સૂક્ષ્મ શ્લેષ્મ (અળખા) નું હાલવું,

૧૪ કાગડાની પેરે ડાળા ફેરવે તે વાયસદોષ.

૧૫ પહેરેલાં વસ્ત્ર યુક્ત અથવા પ્રસ્વેદે કરી મલીન થવાના બચથી ઠાઠની
 પેરે ગોપવી રાખે તે કપિત્થદોષ.

૧૬ ચક્ષાવેશિતની પેરે માથું ધુણાવે તે શિરઃકંપદોષ.

૧૭ મુંગાની પેરે હું હું કરે તે મૂકદોષ.

૧૮ આલાવો ગણુતાં મદિરાનીપરે અડખડાટ કરે તે મદિરાદોષ.

૧૯ વાનરનીપરે આસપાસ બોચા કરે, ઓજ પુટ ચલાવે તે પ્રેક્ષ્યદોષ.

સૂક્ષ્મે દૃષ્ટિસંચાલૈઃ । એવમાદિભિઃ આકારૈઃ !
 સુહુમેદિં દિદ્ધિસંચાલેદિં એવમાદ્દેદિં આગારેદિં ।
 સૂક્ષ્મ નેત્રનું ચલાયમાન થવું, એ આદિ અપવાદાવડે,

અમગ્નઃ અવિરાધિતઃ ભવતુ મમ કાયોત્સર્ગઃ
 અજગ્ગો અવિરાદિત્ત્વં હુજ્જ મે કાનુસ્સગ્ગો
 નહિ ભાગેલો નહિ વિરાધેલો હોય મારો કાઉત્સર્ગ,

અર્થ—સૂક્ષ્મ શરીરનો સંચાર થવાથી, સૂક્ષ્મ થુંક અથવા કફ ગળવાથી, સૂક્ષ્મ દૃષ્ટિના સંચારથી. ૨ પૂર્વોક્ત આગારો વિગેરે બીજા (પશુ ચાર) આગારોથી, મારો કાયોત્સર્ગ, અખંડિત અવિરાધિત, હોજે ! ૩

(ક્યાં મુધી ?)

યાવત્ અર્હતાં ભગવતાં નમસ્કારેણ ન પારયામિ
 જાવ અરિહંતાણં જગવંતાણં નમુક્કારેણં ન પારેમિ
 જ્યાંમુધી અરિહંત ભગવંતોને નમસ્કાર કરવાએ કરી, ન પારં,

* ૧ અગ્નિના ઉપદ્રવથી બીજો સ્થાનકે જવું પડે, તથા વિજળીના પ્રકાશથી વસ્ત્રાદિ ઓઢવા પડે, ૨ બિલાડી, ઉદર વિગેરે આડા ઉતરતા હોય. તથા પંચેન્દ્રિય જીવનું છેદન ભેદન થતું હોય તો બીજો સ્થાનકે જવું પડે, ૩ અકસ્માત્ ચોરની ધાડ આવી પડે તેથી અથવા રાત્રિના ભયથી બીજો સ્થાનકે જવું પડે, ૪ સિંહ વિગેરે ઉપદ્રવ કરતા હોય, અથવા તો સર્પાદિક ડંશ કરતા હોય, અથવા ભીંત પડે તેવી હોય તો બીજો સ્થાનકે જવું પડે.

અર્થ—ત્યાંસુધી અરિહંત લગવાને નમસ્કાર કરવાવડે
ન પાડે. ૪

તાવત્ કાયં સ્થાનેન મૌનેન ધ્યાનેન આત્મીયં વ્યુત્સજામિ.
તાવ કાયં ઠાણેણં મોણેણં જાણેણં અપ્પાણં વોસિરામિ.
ત્યાંસુધી, શરીરને, સ્થિર ઉછું રહેવાએ કરી, મૌને કરી, ધ્યાને
કરી, પોતાની (કાયાને) વોસરાવું છું.

અર્થ—ત્યાંસુધી પોતાની કાયાને, સ્થાનકવડે, મૌને રહેવા-
વડે (અને) ધ્યાનવડે (પાપક્રિયાથી) વોસિરાવું છું. ૫ ઇતિ.

૫૬ (૨૮) સંપદા (૫) ગુરૂ (૧૩) લઘુ (૧૨૭) સર્વવર્ણ (૧૪૦)

(ચાર નવકાર અથવા એક લોગસ્સનો કાઉસ્સગ કરવો.
પડે પ્રગટ લોગસ્સ કહિયે.)

॥ અથ લોગસ્સ* વા નામસ્તવ ॥

લોકસ્ય ઉદ્યોતકરાન્ ધર્મ્મતીર્થકરાન્ જિનાન્
લોગસ્સ ઉજ્જોત્થગરે, ધમ્મતિહરે જિણે ।
લોકને પ્રકાશનાર ધર્મ તીર્થકર જિન

અર્હતઃ કીર્તયિષ્યામિ ચતુર્વિંશતિમપિ કેવલિનઃ
અરિહંતે કિત્તહસ્સં, ચતુવીસંપિ કેવલી ॥ ૧ ॥
અરિહંતને સ્તવું છું. ચોવિશે કેવલિ

* લોગસ્સને ચતુર્વિંશતિસ્તવ અથવા ચોવીસત્થો પણ કહે છે.

અર્થ—લોકને (કેવળજ્ઞાનવડે) ઉદ્ધોત કરનારા, ધર્મતીર્થના કરનારા, (રાગદ્વેષના) જીતનારા, કર્મશત્રુનો નાશ કરનારા [અને] કેવળજ્ઞાની એવા એવીશે^૧ તીર્થકરો અને બીજાઓનું પણ કીર્તન કરીશ. ૧

ઋષભમજિતં ચ વંદે સંભવમભિનંદનં ચ સુમતિં ચ
 હસન્નમજિયં ચ વંદે, સંજવમન્નિનંદણં ચ સુમદ્ધં ચ ।
 ઋષભદેવને અને અજિતનાથને વાંદું છું. સંલવનાથને, અભિનંદનજીને અને સુમતિનાથને અને

૧ શ્રી ઋષભદેવનો જન્મ વિનિતાનગરીમાં થયો, તેમના નાભિરાજ પિતા અને મરૂદેવી માતા હતાં. બધા તીર્થકરોની માતાઓ પહેલા સ્વપ્ને સિંહ દેખે પણ મરૂદેવામાતાએ પ્રથમ વૃષભ દીઠો; એવો ગર્ભનો મહિમા જાણી તેમનું શ્રી ઋષભદેવ નામ રાખ્યું, તથા ધર્મની આદિના પ્રવર્તાવનાર તેથી બીજું આદિનાથ નામ પણ કહીયે. તેમનું પાંચશે^૧ ધનુષ્ય પ્રમાણે શરીર અને ચોરાશી લાખ પૂર્વનું આયુષ્ય હતું. તેઓ સુવર્ણ વર્ણવાળા અને વૃષભ લાંછનવાળા હતા. તેમને સો પુત્ર હતા. મોટાનું નામ ભરત હતું. તેને આરિસાલુવનમાં કેવળજ્ઞાન થયું હતું અને ૯૯ પુત્રો દીક્ષા લઈ કેવળજ્ઞાન પામી મોક્ષે ગયા હતા.

શ્રી અજિતનાથ અયોધ્યાનગરીમાં જન્મ્યા, તેમના પિતા જિતશત્રુ રાજા અને તેમની માતાનું નામ વિજયારાણી હતું. તે રાજા, રાણી પ્રથમ પાસાખાજી રમતાં ત્યારે રાણી હારી જતી અને રાજાની જીત થતી હતી અને ભગવંત ગર્ભે આવ્યા પછી રાણી ઝીતે અને રાજા હારે, એવો ગર્ભનો મહિમા જાણીને અજિતનાથ નામ દીધું. તેમનું સાડાચારશે^૧ ધનુષ્ય પ્રમાણે શરીર, બહેંતેર લાખ પૂર્વનું આયુ, સુવર્ણવર્ણ, અને લાંછન હાથીનું હતું.

પદ્મપ્રભં સુપાર્શ્વ જિનં ચ ચન્દ્રપ્રભં વંદે ॥ ૨ ॥

પન્નમપ્પહં સુપાસં, જિણં ચ ચંદપ્પહં વંદે ॥ ૨ ॥

પદ્મપ્રભુને, સુપાર્શ્વનાથ જિનને અને ચંદ્રપ્રભુને હું વાંદું છું.

શ્રી સંભવનાથનો શ્રાવસ્તિ નગરીમાં જન્મ હતો. અને તેમના પિતા જીતારીરાજ અને સેના રાણી માતા હતાં. દેશમાં દુકાળ હતો, છતાં ભગવંત ગર્ભે આવ્યાથી અણુચિત્તએ પૃથ્વીમાં ધાન્યનો સંભવ થયો; તેથી સંભવનાથ નામ દીધું. તેમનું ચારસો ધનુષ્ય પ્રમાણુ શરીર અને સાઠ લાખ પૂર્વનું આયુ હતું. તેઓ સુવર્ણ વર્ણવાળા તથા લાંછન ધોડાનું હતાં.

શ્રી અભિનંદન સ્વામીનો અયોધ્યા નગરીમાં જન્મ હતો અને તેમના પિતા સંવર રાજા અને સિદ્ધાર્થ રાણી માતા હતાં. ભગવંત ગર્ભે આવ્યા પછી ઈંદ્રમહારાજ આવીને ભગવંતની માતાને ધણીવાર સ્તવી જતા હતા. તે વારે રાજાપ્રમુખે જાણ્યું જે એ ગર્ભનોજ મહિમા છે. માટે અભિનંદન નામ દીધું. સાડા ત્રણસો ધનુષ્ય પ્રમાણુ શરીર તથા પચાસ લાખ પૂર્વનું આયુષ્ય હતું. લાંછન વાનરનું અને સુવર્ણ વર્ણવાળા હતા.

શ્રી સુમતિનાથનો અયોધ્યા નગરીમાં જન્મ હતો, તેમના પિતા મેધરથ રાજા અને સુમંગલા માતા હતાં. પ્રભુ ગર્ભમાં રહ્યા પછી—તે ગામમાં એક વણિકની બે સ્ત્રીઓ હતી, તેમાં ન્હાનીને પુત્ર હતો અને મહોટી વંધ્યા હતી, પણ તે છોકરાનું પ્રતિપાલન બન્ને માતાઓ કરતી હતી. એમ કરતાં તે વાણીયો ન્યારે મરણ પામ્યો ત્યારે મહોટી સ્ત્રી ધનની લાલચે કહેવા લાગી જે “ પુત્ર મારો છે, માટે જેનો પુત્ર હોય, તેનું ધન થાય. ” તેમજ ન્હાનીનો તો દીકરો હતો તેથી તેણે કહ્યું કે “ એ પુત્ર મહારો છે અને ધન પણ મહારું છે ” એમ બન્ને સોક્યોને ટટો થયો. તે વઢતી વઢતી દરબારમાં આવી, તે વારે ગર્ભના મહિમાથી રાણીને ચુકાદો કરવાની લલી બુદ્ધિ ઉત્પન્ન થઈ, તેથી એ બન્નેને રાણીએ કહ્યું કે “ બન્ને મળીને ધન અર્દોઅર્દું વહેંચી લો અને છોકરાના પણ બે ભાગ

અર્થ—(શ્રી) રીષભદ્રેવ તથા અન્નિતનાથને વાંદું છું.
સંભવનાથ, અભિનંદનસ્વામી તથા સુમતિનાથને, પદ્મપ્રભુ, રાગ-
દેષના નિતનારા સુપાર્શ્વનાથ તથા ચંદ્રપ્રભુને વાંદું છું. ૨

જરી અદ્દોઅદ્દ વહેંચી લો !” તે સાંભળી નાની સ્ત્રી બોલી કે “મારે
દ્રવ્ય જોઈતું નથી, છોકરાના કાંઈ બે વિભાગ થાય નહિ, એ છોકરો એનો
છે તે મહારોજ છે.” તે સાંભળી રાણી બોલી કે “એ છોકરો ન્હાની
સ્ત્રીનો છે. કેમકે પુત્રનું મૃત્યુ થાય ત્યાંસુધી પણ મહોટી સ્ત્રીથી ના કહેવાણી
નહી અને ન્હાની સ્ત્રીએ મારવાની મનાઈ કરી, માટે પુત્ર અને ધન એને
હવાલે કરે અને મહોટી સ્ત્રીને ધરથી બહાર કાઢે.” ગર્ભના મહિમાથી
ભગવંતની માતાને એવી બુદ્ધિ ઉપની તે માટે સુમતિ નામ દીધું. તેમનું
ત્રણુશે ધનુષ્ય પ્રમાણુ શરીર, ચાળીશ લાખ પૂર્વનું આયુષ્ય, સુવર્ણવર્ણુ
તથા લાંછન કૌંચ પક્ષીનું હતું.

શ્રી પદ્મપ્રભુ સ્વામીનો કૌશાંબી નગરીમાં જન્મ હતો, તેમના પિતા
શ્રીધરરાજ અને સુસીમારાણીમાતા હતાં. ભગવંત ગર્ભે આવ્યા પછી માતાને
કમલની સન્મુખે સુવાનો ડાહલો ઉપન્યો (જે દેવતાએ પૂર્ણ કર્યો) તેથી
અને ભગવંતનું શરીર પદ્મ (કમલ) સરખું રક્ત વર્ણુ હતું તેથી પદ્મપ્રભુ
નામ દીધું. તેમનું અઢીશે ધનુષ્ય પ્રમાણુ શરીર, અને ત્રીશ લાખ પૂર્વનું
આયુષ્ય હતું. લાંછન પદ્મનું હતું તથા રક્ત વર્ણુ હતા.

શ્રી સુપાર્શ્વનાથનો વણારસી નગરીમાં જન્મ હતો. તેમના પિતા
સુપ્રતિષ્ઠ રાજ અને પૃથ્વીરાણી માતા હતાં. માતાનાં બન્ને પાસાં રોગે
કરી વ્યાપ્ત હતાં, તે ભગવંત ગર્ભે આવ્યા પછી બન્ને પાસાં સુવર્ણવર્ણુ
અને ધણાં સુકોમળ થયાં, માટે સુપાર્શ્વ નામ દીધું. (એક પ્રતમાં ભગવં-
તનાં પિતાનાં બે પાસાં કાઢરોગવાળાં હતાં તેને ભગવંતની માતાએ હાથ
ફેરવ્યાથી સુકુમાળ નિરોગી થયાં એવો પાઠ લખ્યો છે.) તેમનું બશે
ધનુષ્યપ્રમાણુ શરીર અને વીશ લાખ પૂર્વ આયુષ્ય હતું. સુવર્ણ વર્ણુ અને
લાંછન સાથીયાનું હતું,

સુવિધિં ચ પુષ્પદન્તં શ્રીતલશ્રેયાંસવાપૂજ્યાન્ ચ
 સુવિધિં ચ પુષ્પદન્તં, સીયલસિજ્જંસવાસુપુજ્જં ચ ।

સુવિધિનાથને (અને પુષ્પદન્ત) ને શીતલનાથ, શ્રેયાંસનાથ, વા-
 સુપૂજ્યસ્વામિને અને

શ્રી ચંદ્રપ્રભસ્વામી ચંદ્રપુરી નગરીમાં જન્મ્યા હતા, તેમના પિતા મહાસેન રાજા અને લક્ષ્મણા રાણી માતા હતાં, ભગવંત ગર્ભે આવ્યા પછી માતાને ચંદ્રમાને પાન કરવાનો ડાહોલો ઉપન્યો (જે પ્રધાને શુદ્ધિએ કરી પૂર્ણ કરાવ્યો) એ ગર્ભનો પ્રભાવ જાણી ચંદ્રપ્રભ નામ દીધું. તેમનું એકસો પચાસ ધનુષ્યપ્રમાણુ શરીર અને દશ લાખ પૂર્વનું આયુષ્ય હતું. શ્વેતવર્ણ અને લાંછન ચંદ્રનું હતું.

શ્રી સુવિધીનાથ (એમનું ખીજું નામ પુષ્પદન્ત છે) તેમનો કાકંદી નગરીમાં જન્મ હતો, તેમના પિતા સુગ્રીવરાજા અને શામારાણી માતા હતાં. ભગવંત ગર્ભે આવ્યા પછી માતા તથા પિતા બંન્ની વિધિએ કરી ધર્મ કરવા લાગ્યા એવો ગર્ભનો પ્રભાવ જાણી સુવિધિનાથ નામ દીધું; અને મચકુંદનાં પુલની કલી સરખા પ્રભુના ઉજ્જવળ દાંત હતા માટે ખીજું પુષ્પદન્ત નામ દીધું. તેમનું એકસો ધનુષ્યપ્રમાણુ શરીર, એ લાખ પૂર્વનું આયુષ્ય, શ્વેત વર્ણ અને મગરમચ્છનું લાંછન હતું.

શ્રી શીતળનાથનો ભદ્રિલપુર નગરમાં જન્મ હતો, તેમના પિતા દદરથરાજા અને નંદારાણી માતા હતાં. પિતાના શરીરે દાહજ્વર થયો હતો તે ભગવંત ગર્ભે આવ્યા પછી રાજાના શરીરના ઉપર રાણીએ હાથ ફેરવ્યાથી શીતળતા થઇ, એવો ગર્ભનો મહિમા જાણી શીતળનાથ નામ દીધું. તેમનું નેવું ધનુષ્ય પ્રમાણુ શરીર અને એક લાખ પૂર્વનું આયુષ્ય હતું. સુવર્ણ વર્ણ અને શ્રીવચ્છનું લાંછન હતું.

શ્રી શ્રેયાંસજિનનો સિંહપુરનગરમાં જન્મ હતો, તેમના પિતા વિષ્ણુ રાજા અને વિષ્ણુરાણી માતા હતાં. રાજાના ધરમાં પરંપરાગત દેવતા અ-

વિમલમનંતં ચ જિનં ધર્મં શાન્તિં ચ વંદે

વિમલમણંતં ચ જિણં, ધર્મં સંતિં ચ વંદામિ ॥ ૩ ॥

વિમલનાથને, અનંતનાથને અને જિન ધર્મનાથને અને શાન્તિના-
થને વાંદું છું.

ધિષ્ટિત સજ્જનની પૂજા થતી હતી તે સજ્જનએ જે ખેસે અથવા સુવે તેને ઉપદ્રવ ઉપજે. તે ભગવંત ગલે આવ્યા પછી માતાના મનમાં આવ્યું જે દેવ ગુરૂની પ્રતિમાની પૂજા થાય તે તો ખરૂં છે, પણ સજ્જનની પૂજા તો ક્યાં સંભળી નથી; એમ ચિંતવી સજ્જનના રક્ષા કરનાર પુરૂષે મનાઇ ક્યાં છતાં પણ પ્રભુની માતા તે સજ્જન ઉપર ખેડાં તથા સૂતાં; તે છતાં ગર્ભના પ્રભાવથી અધિષ્ઠિત દેવતા ઉપદ્રવ ન કરી શક્યો અને સજ્જન મૂકી જતો રહ્યો. ત્યાર પછી રાજા પ્રમુખે તે સજ્જન વપરાશમાં લીધી. એવો ગર્ભનો મહિમા જાણી શ્રેયાંસ નામ દીધું. તેમનું એંશી ધનુષ્ય પ્રમાણુ શરીર ને ચોરાશી લાખ વર્ષનું આયુષ્ય હતું. સુવર્ણ વર્ણ હતો અને લાંછન ગેંડાનું હતું.

શ્રી વાસુપુજ્ય રવામીનો ચંપાનગરીમાં જન્મ હતો. તેમના પિતા વસુપુજ્યરાજા અને જ્યારાણી માતા હતાં. ભગવંત ગલે આવ્યા પછી ઈંદ્રમહારાજ વારંવાર આવી વસુ એટલે રત્નની વૃષ્ટિ કરી માતા પિતાની પૂજા કરતા તેથી વાસુપૂજ્ય નામ દીધું. તેમનું શીત્તેર ધનુષ્યપ્રમાણુ શરીર, અને બહેંતેર લાખ વર્ષનું આયુષ્ય હતું. રક્ત વર્ણ અને લાંછન પાડાનું હતું.

શ્રી વિમળનાથનો કંપિલપુર નગરમાં જન્મ હતો, તેમના પિતા કૃતવર્મરાજા અને શ્યામારાણી માતા હતાં. ભગવંત ગલે આવ્યા પછી તેમના નગરમાં કોઈ સ્ત્રીભક્તાર દેહરે આવી ઉતર્યા, ત્યાં કોઇ વ્યંતરી દેવી રહેતી હતી. તેણે તે પુરૂષનું સુંદર રૂપ દીધું, તેથી તેને કામક્રીડા કરવાની અભિલાષા થઇ. પછી તેની સ્ત્રીના જેવું પોતાનું રૂપ વિકૃતિ વ્યંતરી તેની

અર્થ—(શ્રી) સુવિધિનાથ (બીજું નામ) પુષ્પદંતને,
શીતલનાથને, શ્રેયાંસનાથને અને વાસુપૂજ્યસ્વામીને; વિમલનાથને,
અનંતનાથને અને રાગદ્વેષના જિતનારા ધર્મનાથને તથા શા-
ન્તિનાથને હું વંદના કરું છું ૩

પાસે સુતી. પ્રભાતે બન્ને સ્ત્રી સમાન દેખી પુરૂષે કહ્યું જે ‘ આમાં મહારી
સ્ત્રી કાણુ છે ? ’ ત્યારે પહેલી બોલી કે એ મહારો ભર્તાર છે અને બીજી
બોલી કે એ મહારો ભર્તાર છે. એમ વઢતાં વઢતાં સર્વ રાજા પાસે આવ્યાં.
રાજા તથા પ્રધાન બેઠુ સ્ત્રીને સમાન દેખી કાઠ રીતે નિવેડો કરી શક્યા નહિ,
પણુ રાણીએ પુરૂષને દૂર ઉભો રાખ્યો અને બન્ને સ્ત્રીઓને પણુ દૂર ઉભી
રાખીને કહ્યું કે “ જે પોતાના સત્યના પ્રભાવથી ભર્તારને સ્પર્શ કરે, તેનો
એ ભર્તાર જાણવો. ” તે સાંભળી વ્યંતરીએ દેવશક્તિના પ્રભાવે પોતાનો
હાથ લાંબો કરી ભર્તારને સ્પર્શ કર્યો. તેવોજ રાણીએ તેનો હાથ પકડી
લઇને કહ્યું કે તું તો વ્યંતરી છે, માટે તારે સ્થાનકે જતી રહે. ” એવી રીતે
ચુકાદો થવાથી વિમળમતિવાળી રાણી કહેવાણી. તે ગર્ભનોજ પ્રભાવ જાણી
વિમળનાથ નામ દીધું. તેમનું સાઠ ધનુષ્યપ્રમાણુ શરીર અને સાઠ લાખ
વર્ષનું આયુષ્ય જાણવું. સુવર્ણ વર્ણ અને શકર (ભુંડ) નું લાંછન જાણવું.

શ્રી અનંતનાથનો અયોધ્યા નગરીમાં જન્મ હતો, તેમના પિતા
સિંહસેન રાજા અને સુયશા રાણી માતા હતાં. વળી સ્વપ્નમાં જેનો અંત
ન આવે એવું એક મહેલું ચક્ર ભ્રમતું રાણીએ આકાશને વિષે દીધું અને
અનંત રત્નની માલા દીડી તથા અનંત ગાંડના દોરા કરી બાંધ્યા, તેથી
લોકોના તાવ ગયા; એવો ગર્ભનો પ્રભાવ જાણી અનંતનાથ નામ દીધું.
તેમનું પચાસ ધનુષ્યપ્રમાણુ શરીર અને ત્રીશ લાખ વર્ષનું આયુષ્ય જાણવું,
સુવર્ણ વર્ણ તથા લાંછન સિંચાણાનું જાણવું.

શ્રી ધર્મનાથ સ્વામી રત્નપુર નગરમાં જન્મ્યા હતા. તેમના પિતા
બાનુરાજા અને સુવ્રતારાણી માતા હતાં. વળી રાજા રાણીને પૂર્વે ધર્મ ઉપર

કુંથું અરં ચ મલ્લિ, વંદે મુનિસુવ્રતં નમિજિનં ચ
કુંથું ધ્યારં ચ મલ્લિ, વંદે મુણિસુવયં નમિજિણં ચ ।

કુંથુનાથને, અરનાથને અને મલ્લિનાથને વાંદું છું. મુનિસુવ્રતસ્વા-
મિને, નમિનાથજિનને અને

અદ્ય રાગ હતો તે ભગવંત ગર્ભે આવ્યા પછી બન્નેને ધર્મ ઉપર અત્યંત રાગ થયો. એવો ગર્ભનો પ્રભાવ બાણી ધર્મનાથ નામ દીધું. તેમનું ૪૫ ધનુષ્યપ્રમાણ શરીર અને દશ લાખ વર્ષનું આયુષ્ય બાણવું. સુવર્ણ વર્ણ તથા લાંછન વળનું બાણવું.

શ્રી શાંતિનાથનો ગજપુર નગરમાં જન્મ હતો. તેમના પિતા વિ-
શ્વસેન રાજા અને અગિરા રાણી માતા હતાં. વળી તે દેશમાં મરકીનો ઉપદ્રવ ધણો હતો તે ભગવંત ગર્ભે આવ્યા પછી માતાએ અમૃત છાંટ્યું, તેથી મરકીની શાંતિ થઈ. એવા પ્રભાવથી શાંતિનાથ નામ દીધું. તેમનું ચાલીશ ધનુષ્યપ્રમાણ શરીર અને એક લાખ વર્ષનું આયુષ્ય બાણવું. સુ-
વર્ણ વર્ણ તથા લાંછન મૃગનું બાણવું.

શ્રી કુંથુનાથનો હસ્તિનાપુર નગરમાં જન્મ હતો. અને તેમના પિ-
તા સૂરરાજા અને શ્રીરાણી માતા હતાં, વળી ભગવંત ગર્ભે આવ્યા પછી માતાજીએ સ્વપ્નામાં રત્નનો થુલ પૃથ્વીને વિષે દીડો તથા શત્રુ હતા તે કુંથુઆના જેવા ન્હાના થયા અથવા કુંથુઆ પ્રમુખ ન્હાના મહોદા જીવોની જ્યણા દેશમાં પ્રવર્તી, તેથી કુંથુનાથ નામ દીધું. તેમનું પાંત્રીશ ધનુષ્યનું શરીર અને પંચાણ હજાર વર્ષનું આયુષ્ય બાણવું. સુવર્ણ વર્ણ તથા લાંછન છાગ (ખોકડા) નું બાણવું.

શ્રી અરનાથનો ગજપુર નગરમાં જન્મ હતો, તેમના પિતા સુદર્શન રાજા અને દેવીરાણી માતા હતાં. ભગવંત ગર્ભે આવ્યા પછી રાણીએ સ્વપ્નમાં રત્નમય આરો તથા થુલ દીડાં, એવો ગર્ભનો મહિમા બાણી

વંદે અરિષ્ટનેમિં પાર્શ્વે તથા વર્દ્ધમાનં ચ
વંદામિ રિઠ્ઠનેમિં, પાસં તદ્દ વદ્ધમાણં ચ ॥ ૪ ॥

વાંદુ' છુ'. નેમિનાથને, પાર્શ્વનાથને તેમજ વર્દ્ધમાનસ્વામિને અને

અરનાથ નામ દીધું. તેમનું ત્રીશ ધનુષ્ય શરીરનું માન અને ચોરાશી હજાર વર્ષનું આયુષ્ય જાણવું. સુવર્ણ વર્ણ તથા લાંછન નંદાવર્તનું જાણવું.

શ્રી મલ્લીનાથ મિથિલાપુરમાં જનમ્યા હતા, તેમના પિતા કુંભ-રાજ અને પ્રભાવતી રાણી માતા હતાં. વળી ભગવંત ગર્ભે આવ્યા પછી માતાને એક રાત્રીએ, છએ રૂતુનાં પુલની શય્યાએ સુવાનો દોહલો ઉપન્યો તે દેવતાએ પૂર્યો. એવો ગર્ભનો પ્રભાવ જાણી શ્રી મલ્લીનાથ નામ દીધું. તેમનું પચીશ ધનુષ્ય શરીરનું માન અને પંચાવન હજાર વર્ષનું આયુષ્ય જાણવું. નીલ વર્ણ તથા લાંછન કુંભનું જાણવું.

શ્રી મુનિસુવ્રત સ્વામીનો રાજગૃહ નગરમાં જન્મ થયો હતો, તેમના પિતા સુમિત્રરાજ અને પદ્મારાણી માતા હતાં. ભગવંત ગર્ભે આવ્યા પછી માતા પિતા મુનિરાજની પેરે બલાં ખાર વ્રત શ્રાવકનાં સાચવવા લાગ્યાં, એવો ગર્ભનો પ્રભાવ જાણી મુનિસુવ્રત નામ દીધું, તેમનું વીશ ધનુષ્ય શરીરમાન અને ત્રીશ હજાર વર્ષનું આયુષ્ય જાણવું. કૃષ્ણ વર્ણ તથા લાંછન કાચખાનું જાણવું.

શ્રી નમિજિન મિથિલા નગરીમાં જનમ્યા હતા, તેમના પિતા વિ-જય રાજ અને વિપ્રા રાણી માતા હતાં. ભગવંત ગર્ભે આવ્યા પછી સીમાડિયા રાજ ભગવંતના પિતાના શત્રુ હતા તે ચઢી આવ્યા. ગામના કિલ્લાને ચારે બાજુ લશ્કરનો પડાવ નાખી વિંટી લીધું. રાજને ધણી બીક લાગી પણ રાણીએ કિલ્લા ઉપર ચઢીને શત્રુઓને વાંકી નજરે જોયા. રાણીનું તેજ વૈરી રાજઓથી ખમાયું નહિ, તેથી સર્વ આવીને ભગવંતની માતાને નમસ્કાર કરી કહેવા લાગ્યા કે અમારા ઉપર સૌમ્યદષ્ટિએ જુઓ. રાણીએ

અર્થ—(શ્રી) કુંથુનાથને તથા અરનાથને, મહિનાથને, મુનિસુવતસ્વામીને તથા રાગદ્વેષના જીતનારા નમિનાથને વાંકું છું. (શ્રી) અરિષ્ટનેમિને તથા પાર્શ્વનાથને અને વર્ધમાનસ્વામીને હું વંદના કરું છું. ૪

તેમના ઉપર સૌમ્ય નજરે જોઈ માથે હાથ મુક્યો. સર્વ રાજાઓ રાણીને પગે લાગી આજ્ઞા માગી પોતપોતાને નગરે ગયા. એવો પ્રભાવ જાણી નમિનાથ નામ દીધું. તેમનું પત્નર ધનુષ્ય શરીરનું માન અને દશ હજાર વર્ષનું આયુષ્ય જાણવું. અને સુવર્ણ વર્ણ લાંછન નીત્રા કમળાનું જાણવું.

શ્રી અરિષ્ટનેમિ પ્રભુનો સૌરીપુર નગરમાં જન્મ હતો. તેમના પિતા સમુદ્રવિજય રાજા અને શિવાદેવી રાણી માતા હતાં. પ્રભુ ગર્ભે આવ્યા પછી માતાએ સ્વપ્નમાં અરિષ્ટ એટલે કાળા રત્નની રેલ દીઠી તથા આકાશમાં ચક્ર ઉછળતું દીધું, એવો પ્રભાવ જાણી અરિષ્ટનેમિ નામ દીધું. બીજું નામ શ્રી નેમિનાથ. તેમનું દશ ધનુષ્ય શરીરમાન અને એક હજાર વર્ષનું આયુષ્ય, શ્યામ વર્ણ અને લાંછન શંખનું હતું.

શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્વામીનો વણારસી નગરીમાં જન્મ હતો, તેમના પિતા અશ્વસેન રાજા અને વામા રાણી માતા હતાં. વળી ભગવંત ગર્ભે આવ્યા પછી માતાએ અંધારી રાત્રે પોતાની પાસે સર્પ જતો દીઠો. તે સર્પના જવાના માર્ગની વચમાં રાજાનો હાથ દેખી રાણીએ ઉંચો ક્રીધો, તેથી રાજા જાગી ઉઠ્યા ને બોલ્યા કે શા માટે હાથ ઉંચો ક્રીધો ? રાણીએ સર્પ દીઠાનું કહ્યું, રાજા કહે તમે જુહું બોલો છો. પછી દીપક મંગાવી જોયું તો સર્પ દીઠો. તેવારે વિસ્મય પામી રાજાએ વિચાર્યું જે મેં ન દીઠો ને રાણીએ દીઠો એ ગર્ભનો પ્રભાવ છે. એમ જાણી શ્રી પાર્શ્વનાથ નામ દીધું. તેમનું નવહસ્ત પ્રમાણુ શરીર અને એકસો વર્ષનું આયુષ્ય જાણવું. નીલ-વર્ણ તથા લાંછન સર્પનું જાણવું.

શ્રી વર્ધમાનસ્વામીનો ક્ષત્રિયકુંડ નગરમાં જન્મ હતો. તેમના પિતા

एवं मया अभिष्टुता विधूतरजोमलाः प्रक्षीणजरामरणाः
 एवं मए अन्नित्थुआ, विहुअरयमला पहीणजरमरणा ।

આમ મેં સ્તવ્યા, ક્ષય કર્યા છે સર્વ કર્મ જેમણે એવા, સર્વથા
 નાશ પામ્યા છે જરા મરણ જેમનાં એવા,

चतुर्विंशतिरपि जिनवराः तीर्थकराः मम प्रसीदंतु
 चञ्चवीसंपि जिणवरा, तिष्ठयरा मे प्रसीयंतु ॥ ५ ॥

ચોવીસે જિનવર તીર્થકરે મારા ઉપર પ્રસન્ન હો.

અર્થ—એ પ્રકારે મેં (નામ પૂર્વક) સ્તવ્યા, ચોવીસે તી-
 થંકરે તથા બીજા પણ તીર્થકરે જેઓએ (કર્મરૂપ) રજ તથા
 મલને ટાળ્યા છે (તથા જેમણે) જરા અને મરણ અતિશયે ક-
 રીને ક્ષય કર્યા છે (તથા જે) સામાન્ય કેવળીઓથી શ્રેષ્ઠ છે
 એવા તે તીર્થકરે મારા ઉપર પ્રસન્ન થાઓ ! ૫

સિદ્ધાર્થ રાજા અને ત્રિશલાશી માતા હતાં. ભગવંત ગર્ભે આવ્યા પછી
 માતાપિતા સમસ્ત ઋદ્ધિએ વૃદ્ધિ પામ્યા, ધન ધાન્યાદિકના ભંડાર તથા
 દેશ નગરાદિકની વૃદ્ધિ થઇ. સર્વ રાજા આજ્ઞામાં વર્તવા લાગ્યા. એવો
 પ્રભાવ જાણી વર્ધમાન નામ દીધું. વળી બાલ્યાવસ્થામાં મેરૂપર્વત અંગુકે
 ચાંપ્યો તથા આમલકી કીડા કરતાં દેવતા હાર્યો, માટે ઈંદ્ર મહારાજે શ્રી
 મહાવીર એવું બીજું નામ દીધું, તેમનું સાત હાથ શરીર અને બહોતેર
 વર્ષનું આયુષ્ય જાણવું. સુવર્ણ વર્ણ અને લાંછન સિંહનું જાણવું. મહાવી-
 રસ્વામિ ૨૪ માં તીર્થંકર થયા ત્યાર પછી કોઈ પણ તીર્થંકર ભગવાન
 થયા નથી, તેમજ આ અવસર્પિણી કાળમાં થવાના પણ નથી. હાલમદે
 જે જૈન ધર્મ પ્રવર્તે છે તે વીર પ્રભુનું જ શાસન સમજવું. તેમની પાટે
 સુધર્માસ્વામિ ગણધર થયા, હાલમાં જે સાધુઓ જૈન ધર્મને માનનારા છે
 તે સધળા તેઓની ઓલાદના સમજવા.

કીર્તિતવન્દિતમહિતા યે एते लोकस्य उत्तमाः सिद्धाः
 किञ्चित्तिवन्दियमहिया, जेए लोगस्स उत्तमा सिद्धा ।

સ્તવ્યા, વાંધા, પૂજ્યા. જે એ લોકમાં ઉત્તમ સિદ્ધા (તે)

આરોગ્યબોધિલાભં સમાધિવરં ઉત્તમં દદતુ

આરુગ્ગબોદિલાખં, સમાહિવરમુત્તમં દિંતુ ॥ ૬ ॥

નિરોગીપણું, બોધિનો લાભ, શ્રેષ્ઠ સમાધિ ઉત્તમ આપો !

અર્થ—(જેમને ઇંદ્રાદિએ) સ્તવ્યા છે, વાંધા છે, પૂજ્યા છે અને જેઓ લોકને વિષે ઉત્તમ સિદ્ધ (લગવાન) થયા છે, તેઓ (મને) આરોગ્યતા, સમ્યગ્ દર્શનનો લાભ અને પ્રધાન ઉત્તમ સમાધિ આપો ! ૬

चंद्रभ्यो निर्मलतराः आदित्येभ्यः अधिकं प्रकाशकराः

ચંદેસુ નિમ્મલયરા, આદિત્યેસુ અધિકં પ્રકાશકરા ।

ચંદ્રોથી અતિ નિર્મળ, સૂર્યોથી અધિક પ્રકાશ કરનારા,

सागरवरगम्भीराः सिद्धाः सिद्धिं मम ददतु

સાગરવરગંભીરા, સિદ્ધા સિદ્ધિં મમ દિસંતુ ॥ ૭ ॥

શ્રેષ્ઠ સમુદ્રના જેવા ગંભીર, સિદ્ધા સિદ્ધિ મને આપો.

અર્થ—ચંદ્રના સમુદાયથી વિશેષ નિર્મળ, સૂર્યના સમુદાયથી વિશેષ પ્રકાશ કરનાર (અને) (સ્વયંભૂરમણુ) સમુદ્ર જેવા ગંભીર એવા સિદ્ધ (પરમાત્મા) મને મોક્ષ આપો ! ૭

પદ (૨૮) સંપદા (૨૮) શુર (૨૭) લઘુ (૨૨૯) સર્વવર્ણ (૨૫૬)

ધતિ નામસ્તવ^૧ સૂત્ર.

॥ अथ पन्डिलेहणा ॥

१ इच्छामि खमासमणो वंदितुं जावणिज्जाए निसीहिआए म-
त्थएण वंदामि ॥ इच्छाकारेण संदिसह भगवन् पडिलेहण संदिस्सा-
एमि ॥ इच्छं ॥

२ इच्छामि खमासमणो वंदितुं जावणिज्जाए निसीहिआए म-
त्थएण वंदामि ॥ इच्छाकारेण संदिसह भगवन् पडिलेहणं करेमि
॥ इच्छं ॥

(पछी मुहपत्तिनी २५ पडिलेहणा तथा शरीरनी २५ पडिले-
हणा करवी. पडिलेहणा करतां नीचेना पचास बोल चितववा.

॥ पन्डिलेहणाना ५० बोल ॥

मुहपत्तिनी १५ पन्डिलेहणाः—सम्यक्त्वमूल नि-
र्मल दृष्टे जीव जोइ जयणा करुं. (एम कही दृष्टि प-
न्डिलेहणा करवी) सम्यक्त्वमोहनीय, मिश्रमोहनीय,
मिथ्यात्वमोहनीय परिहरुं ॥ कामराग, स्नेहराग, दृष्टि-
राग परिहरुं ॥ सुदेव, सुगुरु, सुधर्म आदरुं ॥ कुदेव,
कुगुरु, कुधर्म परिहरुं ॥ ज्ञान, दर्शन, चारित्र आदरुं ॥
ज्ञानविराधना, दर्शनविराधना, चारित्रविराधना परि-
हरुं ॥ मनोगुप्ति, वचनगुप्ति, कायगुप्ति आदरुं ॥ मनो-
दंरु, वचनदंरु कायदंरु, परिहरुं ॥

अंगनी २५ पन्निखेहणाः—हास्य, रति, अरति प-
रिहरं ॥ जय, शोक, दुःखं परिहरं ॥ कृष्णलेश्या,
नीललेश्या, कापोतलेश्या परिहरं ॥ ऋद्धिगारव, रस-
गारव, सातागारव परिहरं ॥ मायाशब्द, नियाणशब्द,
मिथ्यात्वशब्द परिहरं ॥ क्रोध, मान, परिहरं ॥ माया,
लोभ परिहरं ॥ पृथ्वीकाय, अप्काय, तेजकाय,
वायुकाय, वनस्पतिकाय, त्रसकाय विराधना परिहरं ॥
(पढी)

१ इच्छामि खमासमणो वंदितुं जावणिज्जाए निसीहिआए म-
त्थएण वंदामि ॥ इच्छाकारेण संदिसह भगवन् सामाइयं संदिस्सा-
एमि ॥ इच्छं ॥

२ इच्छामि खमासमणो वंदितुं जावणिज्जाए निसीहिआए म-
त्थएण वंदामि ॥ इच्छाकारेण संदिसह भगवन् सामाइयं ठाएमि ॥
इच्छं ॥

(पछी नवकार एक भणी कहीये.)

इच्छाकारेण, संदिस्सह, भगवन् सामायिक दंडक उचरावो ॥
एम कही सामायिकदंडक उचरवुं ॥

॥ અથ કરેમિજંતે સૂત્ર વા સામાયકનું પચ્ચસ્કાણ ॥

કરોમિ હે ભગવન્ ! સામાયિકં । સાવચં યોગં પ્રત્યાખ્યામિ ।
કરેમિ જંતે । સામાય્યં । સાવજ્ઞં જોગં પચ્ચસ્કામિ ।

કરું છું હે ભગવાન ! સામાયિક, પાપ સહિત વ્યાપારનું પચ્ચ-
સ્કાણ કરું છું.

૧ સમ એટલે સરખું છે મોક્ષ સાધન પ્રત્યે સામર્થ્ય જેનું એવા જ્ઞાન દર્શનનો આય એટલે લાલ છે જેમાં તે અથવા સમ એટલે મધ્ય-સ્થ ભાવ તેનો લાલ જેમાં થાય છે તે અથવા સમ એટલે સમાનભાવ-સર્વ જીવને મિત્ર તરીકે લેખવારૂપ લાલ જેમાં થાય છે તે : સામાયક ક-લિયે, પ્રત્યાખ્યાનના ભાંગા ૪૯ છે, તેમાં ૪૦ મા ભાંગે સામાયક થાય છે. પાપ સહિત વ્યાપાર કરું નહિ, કરાવું નહિ, મન વચન કાયાયે. એ ૪૦ મો ભાંગો છે.

ભાંગા ૪૯ કરવાની રીત:—

આંક ૧૧—૧ કરણ.	૧ યોગ.	ભાંગા ૯	૯ મળી.
આંક ૧૨—૧ કરણ.	૨ યોગ.	ભાંગા ૯	૧૮ „
આંક ૧૩—૧ કરણ.	૩ યોગ.	ભાંગા ૩	૨૧ „
આંક ૨૧—૨ કરણ.	૧ યોગ.	ભાંગા ૯	૩૦ „
આંક ૨૨—૨ કરણ.	૨ યોગ.	ભાંગા ૯	૩૬ „
આંક ૨૩—૨ કરણ.	૩ યોગ.	ભાંગા ૩	૪૨ „
આંક ૩૧—૩ કરણ.	૧ યોગ.	ભાંગા ૩	૪૫ „
આંક ૩૨—૩ કરણ.	૨ યોગ.	ભાંગા ૩	૪૮ „
આંક ૩૩—૩ કરણ.	૩ યોગ.	ભાંગો ૧	૪૯ „

યાવત્ નિયમં પર્યુપાસે દ્વિવિધં ત્રિવિધેન
જાવ નિયમં પજ્જુવાસામિ હુવિદં તિવિદેણં ।

પર્યંત નિયમ સેવુ યે કરણ ત્રણ જોગે કરી.

અર્થ—હે ભગવંત ! હું (રામેદ્રેષના અભાવરૂપ) (જ્ઞાનાદિ
ગુણના લાભરૂપ) સામાયિક કરું છું. (અર્થાત) પાપયુક્ત વ્યા-
પારનું પચ્ચખખાણ કરું છું. (નિષેધ કરું છું) જ્યાંસુધી તે નિ-
યમનું સેવન કરું ત્યાંસુધી, એ કરણ અને ત્રણ જોગથી.

૪૯ તે આ પ્રમાણે.—

- ૧ મને કરવું નહીં.
- ૨ મને કરાવવું નહીં.
- ૩ મને અનુમોદવું નહીં.
- ૪ વચને કરવું નહીં.
- ૫ વચને કરાવવું નહીં.
- ૬ વચને અનુમોદવું નહીં.
- ૭ કાયાએ કરવું નહીં.
- ૮ કાયાએ કરાવવું નહીં.
- ૯ કાયાએ અનુમોદવું નહીં.
- ૧૦ મન વચને કરવું નહીં.
- ૧૧ મન વચને કરાવવું નહીં.
- ૧૨ મન વચને અનુમોદવું નહીં.
- ૧૩ મન કાયાએ કરવું નહીં.
- ૧૪ મન કાયાએ કરાવવું નહીં.
- ૧૫ મન કાયાએ અનુમોદવું નહીં.
- ૧૬ વચન કાયાએ કરવું નહીં.
- ૧૭ વચન કાયાએ કરાવવું નહીં.

- ૧૮ વચન કાયાએ અનુમોદવું નહીં.
- ૧૯ મન વચન કાયાએ કરવું નહીં.
- ૨૦ મન વચન કાયાએ કરાવવું નહીં.
- ૨૧ મન વચન કાયાએ અનુમોદવું નહીં.
- ૨૨ મને કરવું, કરાવવું નહીં.
- ૨૩ વચને કરવું કરાવવું નહીં.
- ૨૪ કાયાએ કરવું કરાવવું નહીં.
- ૨૫ મને કરવું, અનુમોદવું નહીં.
- ૨૬ વચને કરવું અનુમોદવું નહીં.
- ૨૭ કાયાએ કરવું અનુમોદવું નહીં.
- ૨૮ મને કરાવવું અનુમોદવું નહીં.
- ૨૯ વચને કરાવવું અનુમોદવું નહીં.
- ૩૦ કાયાએ કરાવવું અનુમોદવું નહીં.
- ૩૧ મન વચને કરવું કરાવવું નહીં.
- ૩૨ મન કાયાએ કરવું કરાવવું નહીં.
- ૩૩ વચન કાયાએ કરવું કરાવવું નહીં.
- ૩૪ મન વચને કરવું અનુમોદવું નહીં.

મનસા વાષા કાયેન ન કરોમિ ન કારયમિ
મણેણં વાયાણ કાણં । ન કરેમિ ન કારવેમિ ।

મને વચને કાયાએ, ન કરું ન કરાવું.

તં (અતીતં) હે ભગવન્ ! પ્રતિક્રામામિ નિંદામિ ગર્હે

તસ્સ જંતે પમિક્કમામિ નિંદામિ ગરિહામિ

તે (પૂર્વે કરેલા) ન હે ભગવાન ! પડિક્કમું નિંદું ગર્હું.

આત્માનં વ્યુત્સજામિ

અપ્પાણં વોસિરામિ ॥

(૬૫) આત્માને વોસરાવું છું.

અર્થ—મન, વચન અને કાયા (એ ત્રણ પ્રકાર) વડે ન

૩૫ મન કાયાએ કરવું અનુમોદવું નહીં.

૩૬ વચન કાયાએ કરવું અનુમોદવું નહીં.

૩૭ મન વચને કરાવવું અનુમોદવું નહીં.

૩૮ મન કાયાએ કરાવવું અનુમોદવું નહીં.

૩૯ વચન કાયાએ કરાવવું અનુમોદવું

નહીં.

૪૦ મન વચન કાયાએ કરવું કરાવવું

નહીં.

૪૧ મન વચન કાયાએ કરવું અનુમોદવું

નહીં.

૪૨ મન વચન કાયાએ કરાવવું અનુ-

મોદવું નહીં.

૪૩ મને કરવું, કરાવવું, અનુમોદવું નહીં.

૪૪ વચને કરવું કરાવવું, અનુમોદવું નહીં.

૪૫ કાયાએ કરવું કરાવવું અનુમોદવું નહીં.

૪૬ મન વચને કરવું કરાવવું અનુ-

મોદવું નહીં.

૪૭ મન કાયાએ કરવું કરાવવું અનુ-

મોદવું નહીં.

૪૮ વચન કાયાએ કરવું કરાવવું અ-

નુમોદવું નહીં.

૪૯ મન વચન કાયાએ કરવું કરાવવું

અનુમોદવું નહીં.

એ ૪૯ ભાંગાને ત્રણ કાલ (ભૂત, ભવિષ્ય વર્તમાન) થી અણુતાં

કરું [તથા] ન કરાવું, હે ભગવંત ! તે સંબંધી (પૂર્વે કરેલા) અપરાધને હું પ્રતિક્રમું છું, (આત્મસાક્ષીએ) નિંદું છું, (ગુરુ સાક્ષીએ) વિશેષે નિંદું છું (અને) આત્માને વોસિરાવું છું. ૧

ગાથા (૧) ગુરુ (૭) લઘુ (૧૯) સર્વવર્ણ (૭૬)

॥ અથ સુગુરુવંદન સૂત્રમ્* ॥

इच्छामि (हे) क्षमाश्रमण ! वंदितुं यापनीयया नैषेधिकया
इहामि स्वमासमणो वंदितुं जावणिज्जाए निसीहिस्सिए॥
ઈચ્છું છું હે ક્ષમાશ્રમણ વાંદવાને, શરીરની શક્તિવડે અન્ય વ્યા-
પાર તથા.

અર્થ—હે ક્ષમાશ્રમણ ! શક્તિએ સહિત [જીવહિંસાદિક નિવૃત્તિરૂપ પ્રયોજનવાળા] મારા શરીરવડે [આપને] વાંદવાને ઇચ્છું છું. (ગુરુ વાંદાવવાને તૈયાર હોય તો છંદેણુ કહે.)

આ સુત્રવંદ આચાર્ય, ઉપાધ્યાય, પ્રવર્તક, સ્થવીર અને રત્નાધિક એ પાંચ પદ્ધત્ય ગુરુમહારાજને વંદન કરાય છે તેથી સુત્રનું નામ સુગુરુ-વાંદણા. ત્યારે ગુરુમહારાજ શાંત ચિત્તે, સન્મુખ આસને બેઠા હોય અને વંદન દેવરાવવામાં ઉજમાલ હોય ત્યારે તેઓની આજ્ઞા માગીને વંદન કરવું. પણ વ્યાક્ષિત ચિત્ત હોય. અવળા મુખે બેઠા હોય, આહાર નીહાર કરતા હોય અગર કરવાને ઇચ્છતા હોય, ત્યારે વંદન કરવું નહિ. કેમકે તેથી તેમનો અનાદર અને આશાતના થાય છે, એ વાત લક્ષ્યમાં રાખવી. પ્રતિક્રમણ કરતાં, વાચના લેતાં, કાઠિરસંગ કરતાં, અપરાધ ખમાવતાં, પ્રાણુણા સાધુજી આરે ત્યારે, આલોચના લેતાં, પચ્ચખ્ખાણુ કરતાં, અને અંત સમય અનશન આદરતાં વંદન અવશ્ય કરવું વંદનએ.

અનુજાનીત મમ મિતાવગ્રહં
 યજ્ઞજાણહ મે મિત્રગ્રહં ॥ ૨ ॥
 આજ્ઞા આપો. મુજને મિત્રઅવગ્રહમાં પેસવાની

મસ્તક નમાવવાવડે વંદન થાય તે ફીટાવંદન, જે ખમાસમણ દેવા વડે વંદન થાય તે થોભવંદન અને જે વાંદણા દેવાવડે દ્વાદશાવર્તવંદન થાય છે. એ ત્રણ વંદનના અનુક્રમે જધન્ય, મધ્યમ અને ઉત્કૃષ્ટ એમ ત્રણ ભેદ ગણાય.

આ વાંદણાં દેતાં પચ્ચીશ આવશ્યક સાચવવાં જોઈએ તે ન સાચવે તો વંદન કરનાર પણ નિર્જરા ફળ પામે નહિ. તે આવશ્યક આ પ્રમાણે—

‘ ઇચ્છામિ ખમાસમણો ’ પ્રમુખ ‘ અણુજાણહ ’ પર્યંત ખોલતાં પોતાનું અર્ધું શરીર નમાડી દેવામાં આવે તે પ્રથમ અવનત અને ફરી ખીજવાર પણ તેમજ કરતાં ખીજું અવનત જાણવું. જન્મ થતી વખતે અથવા દીક્ષા યોગ આદરતી વખતે જેવી મુદ્રા હોય તેવી નત્ર મુદ્રા (જે હાથ જોડી લલાટે લગાડવારૂપ) વંદન કરતી વખતે ધારણ કરવી તે યથાજાત જાણવું. ‘ અહો કાયં, કાય ’ રૂપ ત્રણ અને ‘ જતાં બે, જવણિજનં ચ બે ’ રૂપ ખીજ ત્રણ એમ છ, એક વખતના વંદનમાં અને તે છ ખીજ વખતના વંદનમાં મળી ૧૨ આવર્ત (ગુરૂચરણે હાથનાં તળાં લગાડી પછી તે પોતાના લલાટે લગાડવારૂપ) થાય છે. ‘ કાય સંક્રાસં ’ કહેતાં સ્વમસ્તક ગુરૂચરણે નમાડવું. તથા “ખામેમી ખમાસમણો” કહેતાં ફરી સ્વમસ્તક નમાડવું એવી રીતે ખીજવાર વંદન કરતાં જે વખત મસ્તક નમાડવું. એમ સર્વ મળી ચાર વખત શિર નમન થાય છે, મન, વચન અને કાયાને અન્ય વ્યાપારથી નિવર્તાવી વંદન કરતી વખતે સારી રીતે ગોપવી રાખવારૂપ ત્રણ ગુપ્તિ જાણવી. ‘ અણુજાણહ મે મિત્રગ્રહં ’ ફકલી બંને વખત વંદન કરતાં ગુરૂ-આજ્ઞા પામીને અવગ્રહમાં પ્રવેશ કરવો તે બે પ્રવેશ જાણવા, અને પ્રથમ વંદન કરતી વખતે ‘ આવસ્તિઆએ ’ કહીને

અર્થ—મિત્રઅવગ્રહ (સાકાત્રણ હાથ પ્રમાણ હોત) માં પ્રવેશ કરવાની મને રજા આપો, (ગુરુ કહે અણુબાણુમિ) હું આજ્ઞા આપું છું. ૨

અવગ્રહમાંથી બાહર નીકળવું તે એક નિષ્ક્રમણ સમજવું એવી રીતે દ્વાદશાવર્ત વંદન કરતી વખતે પચ્ચીશ આવસ્યક સાચવવાં જોઈએ. તેમજ દ્વાદશવર્ત વંદનના કર દોષ તે પણ ટાળવા જોઈએ. તે ૩૨ દોષ નીચે પ્રમાણે:—

૧ અનાદૃતદોષ—ગુરુનો અનાદર કરવો તે.

૨ સ્તબ્ધદોષ—વિનયપૂર્વક ગુરુને નમન નહિ કરતાં સ્તબ્ધપણે ટદાર ઉભા રહે તે. સુલાદિક રોગ થયો હોય તો દ્રવ્યથી ન તમી શકે પણ નમવાના બાવ હોય તો તે એટ કહેવાય. પણ જે જાણી જોઈને સ્તબ્ધપણે ઉભા રહે તેને અવિનયી જાણવો.

૩ પવિદ્ધદોષ—કાંઈપણ વ્યવસ્થા વગર જવા દેવાની ક્રિયા તે વેઠ-રૂપ જાણીને કરે અને સંપૂર્ણ કરે નહિ તે ત્રીજો પવિદ્ધ દોષ.

૪ સંપિડિતદોષ—મુખથડી સુત્રના વચન સિવાય બીજા વચન બોલે અને પોતાના હાથ પગ સ્થિર રાખે નહીં તે સંપિડિત દોષ.

૫ દોલકદોષ—તીડપટ્ટીની પેઠે એક જગ્યાએ સ્થિર નહિ બેસતાં જેમતેમ ઉઠબેસ કરી વંદન કર્યા કરે તે.

૬ અંકુશદોષ—ગુરુ ઉભા હોય કે બેઠા હોય તેના વિચાર કર્યા વગર તેમને આગ્રહથી બેસાડીને પોતે વાંદે, મહારાજ જેણી જાણે મારે વાંદવા છે એમ કહે, તે છઠો અંકુશદોષ.

૭ કચ્છપદોષ—વાંદતી વખતે કાચબાની પેઠે આગળ પાછળ ફર્યા કરે તે સાતમો કચ્છપદોષ.

૮ મત્સ્યદોષ—માછલું જેમ પાણીમાં સ્થિર રહેવું નથી તેમ જે વંદન કરતાં સ્થિર રહે નહિ તે આઠમો મત્સ્યદોષ.

૯ મનપ્રદુષ્ટદોષ—ગુરુ પાસેથી પોતાની ઇચ્છા પ્રમાણે કાર્યસિદ્ધિ ન થવાથી મનમાં દોષ અને ઇર્ષ્યા લાવીને વાંદે તે નવમો મનપ્રદુષ્ટદોષ.

વિવેચના (નૈવેદિકયા પ્રવિશ્વો-વર્ણિય ન વિધિના)

નિસીદ્ધિ

અન્ય ંયાપાર નિવેદ્યો છે જેણે એવો (શિષ્ય અવગ્રહમાં પ્રવેશ કરીને વિધિવડે એસીને).

૧૦ વેદિકાદોષ—જે હાથ ધુટણ ઉપર મુકવા અથવા બન્ને હાથની વચ્ચે ધુટણ રાખવા, જે હાથની વચ્ચે એક ધુટણ રાખે અથવા બોળામાં હાથ રાખે એવી રીતે વંદન ક્રિયા કરે તે વેદિકાદોષ.

૧૧ બચદોષ—જે હું નહિ વાંદું તો આચાર્ય મને કાઢી મુકશે અથવા એમને માહું લાગશે, એમ બચથી વાંદવું તે અગ્રીયારમો બચદોષ.

૧૨ બજંતદોષ—બીજાઓ પણ ગુરને બજે છે માટે હું પણ બજવાના પૂર્વક વાંદું તો ઠીક, એમ વિચારવું તે બજંતદોષ.

૧૩ મૈત્રીદોષ—જે હું આચાર્યને વાંદીશ તો આચાર્ય મારી સાથે મૈત્રીભાવ રાખશે અને મારાપર પ્રીતિ રાખશે તે મૈત્રીદોષ.

૧૪ ગારવદોષ—સમાચારીમાં લેણા મને એટ ક્રિયાપાત્ર કહેશે એમ વિચારીને વાંદવું તે ગારવદોષ.

૧૫ કારણવાંદણ—આલોકના સુખની ઇચ્છાથી જે વાંદે તે કારણદોષ.

૧૬ સ્તૈન્યદોષ—બીજાથી શરમાઇને તેમની નજર ચુકવીને વાંદી બેવું તે સ્તૈન્યદોષ.

૧૭ પ્રત્યનીકદોષ—આહારનિહારના કામ વખતે જે વાંદવું તે પ્રત્યનીકદોષ.

૧૮ ક્રોધદોષ—ક્રોધામઆન થયો થકો અથવા ગુરને ક્રોધામઆન કરતો થકો વાંદે તે ક્રોધદોષ.

૧૯ તર્જીતદોષ—મસ્તક, આંગળી કે બકુટીવડે ગુરની તર્જના કરવી એટલે યાદરાખજો, એમ બચ ગુરને ખતાવે અને વાંદે તે તર્જીતદોષ.

અધઃ કાયં, કાયેન સંસ્પર્શં (કરોમિ)

અહો-કાયં કાય-સંફાસં

અરણ્યને ઉત્તમાંગવડે સ્પર્શ કરું છું.

ક્ષમણીયઃ ભવદ્વિઃ ક્લમઃ અપ (અલપ) ક્લાન્તાનાં બહુશુભેન
સ્વમણિજ્ઞો જે કિલામો અપ્પકિલંતાણં બહુસુખેણ
ખમજો આપ ખેદ :અદપક્લાનિવાસાનો ઘણા રૂડા ભાવે

ભવતાં દિવસો વ્યતિક્રાન્તઃ

જે દિવસો વશ્કંતો ॥ ૩ ॥

આપનો દિવસ વ્યતિક્રમ્યો ?

૨૦ શઠદોષ—વાંદવાથી ગુરૂ અને ખીજાઓ મારો વિશ્વાસ કરશે એમ વિચારીને વાંદવું તે શઠદોષ.

૨૧ હીલિતદોષ—પાછળથી ગુરૂની હેલનાકરે અને વદિ તે હીલિતદોષ.

૨૨ કુચિતદોષ—વાંદતાં વાંદતાં; દેશાદિ સંબંધી વચમાં વિકૃત્તા કરે તે કુચિતદોષ.

૨૩ દ્રષ્ટાદ્રષ્ટદોષ—લોકોને દેખાડવાને લોકો હોય ત્યારે જે વદિ તે દ્રષ્ટાદ્રષ્ટદોષ.

૨૪ શૃંગદોષ—સન્મુખ હાથ નહિ રાખતાં જમણી અને ડાબીઆ-જુએ રાખીને વાંદવું તે શૃંગદોષ.

૨૫ કરદોષ—વાંદવાનો કર માનીને વાંદવું એટલે શું કરીએ વાંદ્યા વિના છુટકો નથી એમ કહે તે કરદોષ.

૨૬ મોચનદોષ—વાંદવાના કરમાંથી મુક્ત થવાની ઇચ્છાથી વાંદવું એટલે ચાલો આ કામ એક ઉકેલી લઇએ તે મોચનદોષ.

અર્થ—પછી શિષ્ય—માત્ર ગુરુ વંદન શિવાય અન્ય ક્રિયારૂપ વ્યાપાર નિષેધો છે જેણે એવો છતો અવગ્રહમાં પેસીને, વિધિ-પૂર્વક બેસી, સાધુ હાળા ઢીંચણ ઉપર અને શ્રાવક ચરવળા ઉપર મુહુપત્તિ મુકી બે હાથ લલાટે લગાડી, ગુરુના ચરણોને સ્પર્શ કરતો આ પ્રમાણે કહે—

“ અહો, કાયં, કાય સંક્રાસં ”

અર્થ—અધઃકાયં અર્થાત્ આપના પગોને મારા હાથ અને લલાટે કરી રૂડી રીતે સ્પર્શ કરવાને મને આજ્ઞા આપો. (ગુરુની આજ્ઞાને પામીને ગુરુના ચરણ પ્રત્યે પોતાના હાથ તથા મસ્તકે કરી સ્પર્શ. પછી મસ્તકે બે હાથ લગાડી, ગુરુની સન્મુખ દૃષ્ટિ રાખી.)

૨૭ આશ્લિષ્ટઅનાશ્લિષ્ટદોષ—જમીન ઉપર મસ્તક લગાડે ન લગાડે અથવા રજ્જેહરણ સાથે હાથ લગાડે પણ મસ્તકે ન લગાડે, મસ્તકે લગાડે પણ રજ્જેહરણે ન લગાડે, મસ્તકે ન લગાડે અને રજ્જેહરણે પણ ન લગાડે તે આશ્લિષ્ટ અનાશ્લિષ્ટદોષ જાણવો અને એથી ભાગો જે બન્નેને હાથ લગાડીને વાંદે તે દોષ નથી.

૨૮ ન્યુનદોષ—હિતાવળથી પાઠ કહેતાં વચન રહી જાય તે ન્યુનદોષ.

૨૯ ચુલિકાદોષ—વાંઘા પછી વધારે મોટે સાદે મથ્યએણ વંદામિ એમ વળી વિશેષ કહે તે ચુલિકાદોષ.

૩૦ મૂકદોષ—મુંગે મોંદે વાંદે તે મૂકદોષ.

૩૧ ઢૂંધદોષ—મોટા સાદથી વાંદણાસૂત્રનું બોલવું તે ઢૂંધદોષ.

૩૨ ચુડલીકદોષ—રજ્જેહરણ આમ તેમ ફેરવતાં વાંદે તે ચુડલીકદોષ.

“ ખમ્ભિજ્જો લો ” ઇત્યાદિ પદો કહે.

અર્થ—હે ભગવંત કાંઈ ખેદ ઉપજાવ્યો. હોય તે ખમ્ભો.
અદ્ય યજ્ઞિવાણ એવા આપને ઘણાં સમાધિભાવે કરીને (આ-
પનો) દિવસ વીત્યો ?

ગુરુ કહે “ તહત્તિ ” તેમજ વ્યતીત થયો છે.

પછી શિષ્ય કહે.

યાત્રા ભવતાં

જત્તા જે ॥ ૪ ॥

સાંજભળત્રા આપની

અર્થ—હે કરુણાસમુદ્ર ! આપને તપ, નિયમ, સંયમ, સ્વા-
ધ્યાયરૂપ યાત્રા અભ્યાસાધપણે વર્તે છે ?

ગુરુ કહે “ તુભાંપિ વદ્ધએ ” તમને પણ વર્તે છે.

પછી શિષ્ય કહે.

યાપતીયં ચ ભવતાં

જવણિજ્જં ચ જે ॥ ૫ ॥

ઇંદ્રિય નોઇંદ્રિય અને આપની

અર્થ—ઇંદ્રિય અને નોઇંદ્રિયથી પીડા નહીં પામતું એકું
આપનું શરીર છે ?

ગુરુ કહે “ એવં ” એમજ છે.

ક્ષમયામિ ક્ષમાશ્રમણ ! દૈવસિકં વ્યતિક્રમં

સ્વામેમિ સ્વમાસમણો દેવસિયં વદ્ધકમ્મં ॥ ૬ ॥

આસુક્કં, હે ક્ષમાશ્રમણ ! દિવસસંબંધી અપરાધને

અર્થ—હે ક્ષમાશ્રમણ ! દિવસ સંબંધી મારા અપરાધ મ-
ત્યે હું ખામું છું. તે પછી શિષ્ય ઉભો થઈ નીચે પ્રમાણે કહે.

આવશિષ્ટયા

પ્રતિક્રિયામિ ક્ષમાશ્રમણાનાં

આવશિષ્ટયા

પ્રતિક્રિયામિ સ્વમાસમણાણાં

આવશ્યક ક્રિયાસંબંધી અતિચારથી નિવર્તું છું. ક્ષમાશ્રમણની

દેખાતના

આશાતના

દેવસિધ્યા

આશાતના

દિવસ સંબંધી

આશાતનાવડે

અર્થ—અવશ્ય કર્તવ્ય જે ચરણસિત્તરી અને કરણસિત્તરી
આદિ સેવતાં પાળતાં જે અતિચાર લાગ્યા હોય તેથી હું નિ-
વર્તું છું. (વળી) ક્ષમાશ્રમણ સંબંધી દિવસને વિષે થઈ એવી
આશાતનાએ કરીને,

કેવી આશાતનાએ કરીને ?

ત્રયસ્ત્રિંશદન્યતરયા

યત્કિંચિત્

તિત્તીસન્નયરા

જં કિંચિ

તેત્રીશ માંહેની કોઈ પણ વડે.

જે કોઈ

૧ ગુરુ મહારાજ સંબંધી તેત્રીશ આશાતના અવશ્ય વર્જવી જોઈ-
એ તે આ પ્રમાણે—

૧ ગુરુ મહારાજની ૧ અગાડી, ૨ પડાએ (બન્ને પાસે) તેમજ અ-
ત્યંત ૩ નજદીક અડકીને ૧ ચાલતાં, હાંકતાં, ૨ ઉભા રહેતાં અને ૩
બેસતાં આશાતના લાગે છે. પરંતુ જે ખાસ અગત્યના કારણસર તેમ ક-
રવું પડે, તે આશયશુદ્ધિ અને અધિક લાભના કારણથી આશાતનાને

મિથ્યયા મનોદુષ્કૃતયા વચોદુષ્કૃતયા કાયદુષ્કૃતયા
 મિહાણ મણડુકમાણ વયડુકમાણ કાયડુકમાણ
 મિથ્યાભાવવાળી- મનદુષ્કૃતવાળી- વચનદુષ્કૃતવાળી- કાયદુષ્કૃત-
 વાળી-આશાતનાવડે.

દોષ ગણાતો નથી. એમ દરેકના ત્રણ ત્રણ બેદ કરતાં તેના ૯ બેદ થઈ શકે છે. ૧૦ ગુરૂ મહારાજ પહેલાં બોજન વખતે ચલુ કરી લેવાથી કે આચમન લેવાથી દોષ લાગે. ૧૧ બાહેરથી ગુરૂ સાથે આવ્યા છતાં જો ગુરૂ મહારાજથકી પહેલાં ગમણાગમણે આલોવે એટલે 'ધરિયાવહી' પડિ-
 ક્રમે તો ગુરૂનો અનાદર-વિનયભંગ કરવાથી દોષ લાગે. ૧૨ રાત્રીસંધારે ક્યાં બાદ ગુરૂ મહારાજ કંઈ પુછે કે બોલાવે ત્યારે સાંભળ્યું નહીં સાંભ-
 લ્યું કરી ઉત્તર નહીં આપતાં કેવળ મૌનજ ધારી રહે તો આશાતના લાગે. ૧૩ ગુરૂ પાસે આવેલા દ્રાઈ ગૃહસ્થાદિકને વશ કરી લેવા ગુરૂ મહારાજ તેમને બોલાવે તે પહેલાં પોતે બોલાવી લે, તો ગુરૂઆશાતના લાગે. ૧૪ ભિક્ષાવ્રત્તિથી આણેલાં આહાર પાણી પ્રમુખ ગુરૂ મહારાજ પાસેજ પ્રથમ હાજર કરી દેવાં જોઈએ અને ગોચરી પણ ત્યાંજ આલોવવી જોઈએ, તેને બદલે તેમ નહીં કરતાં તે સંબંધી ઈચ્છા મુજબ વર્તતાં એટલે ગુરૂ પહેલાં ઉતાવળ કરી આવેલી ગોચરી કાઢ સાધુ જોઈ લે. તેમજ તે બીજા સાધુ પાસે આલોવી લે તો ગુરૂઆશાતના લાગે. ૧૫ આવેલી ગોચરી ગુરૂ પહેલાં બીજાને બતાવી દે, તો દોષ લાગે. ૧૬ આવેલાં આહાર પાણી વાપરવા બીજાને નિમંત્રણ કરીને પછી ગુરૂ મહારાજને નિમંત્રણ કરે તો તેથી અનાદર દોષ લાગે. ૧૭ મધુર બાદ્ય પદાર્થ ભિક્ષામાં આવેલો જાણી આપઈચ્છાએ ગુરૂને પૂછ્યા વગર પોતાને ચમે તેને આપી દેવાથી આશાતના લાગે. ૧૮ સરસ સ્નિગ્ધ પદાર્થ આવેલો હોય તો તે ગુરૂાદિકને નહીં આપતાં પોતેજ આરોગી જાય, તો ગુરૂ આશાતના લાગે. ૧૯ ગુરૂ મહારાજ સાદ કરીને બોલાવે ત્યારે બહેરાની

અર્થ—તેત્રીશ આશાતના મધ્યેથી જે કાંઈ મિથ્યાભાવરૂપ આશાતના થઈ હોય તેણે કરીને, મન સંબંધી પાપ તેરૂપ આશાતનાએ કરીને, વચન સંબંધી પાપ તેરૂપ આશાતનાએ કરીને, શરીર સંબંધી પાપ તેરૂપ આશાતનાએ કરીને.

ક્રોધયા માનયા માયયા લોભયા

ક્રોધાણ માણાણ માયાણ લોભાણ

ક્રોધરૂપ- માનરૂપ- માયારૂપ- લોભરૂપ આશાતનાવડે.

અર્થ—ક્રોધરૂપ, માનરૂપ, માયારૂપ અને લોભરૂપ આશાતનાએ કરીને.

પેરે કશો પણ ઉત્તર પાછો ન આપે, શન્યવત્ એસી રહે; તો દોષ લાગે. ૨૦ જ્યારે કોઈ વડીલ સાધુ સાદ કરે ત્યારે સામા થઈ જેમ આવે તેમ બોલે—આ મારીજ કેડે લાગ્યા છે. મનેજ દેખ્યો છે, આમની સાથે ક્યાંથી પાનાં પક્ષાં, ઈત્યાદિક કહુ ભાષણ કરતાં દોષ લાગે. ૨૧ ગુરૂ પાસે જઈ નમ્રપણે જવાળ દેવાને બદલે પોતાના આસને બેઠા બેઠા ઉત્તર આપવાથી ગુરૂઆશાતના લાગે. ૨૨ શું કહ્યો છો ! શું છે ? કહોને ! ઈત્યાદિક વિનય રહિત ભાષણ ગુરૂ સાથે કરતાં આશાતના લાગે. ૨૩ કંઈ કામ કરવા ગુરૂ મહારાજ શિષ્યને બોલાવે ત્યારે તોજીકારી ભરેલી રીતે બોલે—તમેજ કરોને ! મને શામાટે કહ્યો છો ? અથવા ટુંકારાદિ દેતાં ગુરૂઆશાતના લાગે. ૨૪ વાહ ! અમનેજ દિડા છેને ! તમે જાતે કેમ કરતા નથી ? અથવા બીજા શિષ્યને કરવા કેમ કહેતા નથી ? એમ ગુરૂમહારાજને તર્જના કરતાં ગુરૂઆશાતના લાગે. ૨૫ ગુર્વાદિક વડીલ સાધુઓને વ્યાખ્યાન પ્રમુખ કરતાં દેખી શિષ્ય દુમણે થાય પણ પ્રમુદિત ન થાય, તો ગુરૂઆશાતના લાગે અથવા ગુર્વાદિક વડીલનો કોઈ રાગી હોય તેને દેખી દુમણે થાય તો તેથી પણ ગુરૂઆશાતના લાગે. ૨૬ ગુરૂમહારાજ વ્યાખ્યાનાદિક કરતા હોય ત્યારે ‘એ તમે બુદ્ધી

સર્વકાલિક્યા સર્વમિથ્યોપચારયા સર્વધર્માતેજનયા
 સઘકાલિયાણ સઘપિણ્ડવ્યાણ સઘધમ્માશ્કમણાણ
 સર્વ કાલસંખધી, સર્વ મિથ્યા ઉપચારસંખધી, સર્વ ધર્મ અ-
 તિક્રમણસંખધી.

આજ્ઞાતનયા યો મયા અતિચારઃ કૃતઃ
 આસાયણા જો મે અશ્ચારો કંઠ
 આજ્ઞાતનાવડે જે મે અતિચાર કર્યો

ગયા છે, આ વાત તમને યાદ નથી, એનો અર્થ એ ન હોય ' ઇત્યાદિક અનુચિત વચન બોલતાં ગુરૂઆજ્ઞાતના લાગે. ૨૭ અથવા એ બાબત હું તમને પછી સારી રીતે સમજાવીશ એમ આપ ઉઠાપણ બતાવવા સભા સમક્ષ બોલી, ચાલતી કથાનો ભંગ કરે, તો તેથી ગુરૂઆજ્ઞાતના લાગે. ૨૮ અથવા એવે અવસરે આવીને શિષ્ય કહે કે મહારાજ ! પોરસીવેળા કે આહારવેળા થઈ ગઈ છે એમ કહીને પર્યાદાનો ભંગ કરે તો ગુરૂઆજ્ઞાતના લાગે. ૨૯ અથવા પર્યાદા ઉઠી ગઈ ન હોય એટલામાં આપ ઉઠાપણ બતાવવા માટે ગુરૂમહારાજે વ્યાખ્યાનમાં કહેલીજ વાત વધારે વિસ્તારી બતાવે તો ગુરૂઆજ્ઞાતના લાગે. ૩૦ ગુરૂ સંખધી શય્યા-સંધારા પ્રમુખને પોતાના પગ વિગેરેથી સંઘટ્ટ કરી પાછું ખમાવે નહીં તો આજ્ઞાતના લાગે. ૩૧ ગુરૂની શય્યા કે સંધારાદિક ઉપર પોતે બેસે કે આજોટે કે અસભ્ય રીતે તેનો સ્પર્શ કરે તો ગુરૂઆજ્ઞાતના લાગે. ૩૨ ગુરૂથી ઉંચા આસને બેસે, અથવા ગાદી કરી બેસે અથવા ગુરૂ જેવાં કે તેથી અધિક મુલ્યવાળાં વસ્ત્ર વાપરે તો દોષ લાગે. ૩૩ ગુરૂ જેવા સમાન આસન ઉપર બેસે અથવા ગુરૂ જેવાં સમાન વસ્ત્ર લઈ વાપરે તો ગુરૂઆજ્ઞાતના લાગે.

તં (હે) ક્ષમાશ્રમણ, પ્રતિક્રામામિ નિંદામિ
તસ્સ ત્વમાસમણો પમિકમામિ નિંદામિ
તને હે ક્ષમાશ્રમણ ! પ્રતિક્રમું છું નિંદું છું.

ગર્હે આત્માને વ્યુત્પન્નામે
ગરિહામિ અપાણં વોસિરામિ ॥૭૥॥
ગુરુશાખે ગર્હું છું. પોતાનો (આત્માનો) ત્યાગ કરું છું.

અર્થ—સર્વ કાળ સંબંધી, સર્વ મિથ્યા ઉપચાર અર્થાત્ ક્રુરકપટરૂપ આશાતનાએ કરીને તેમજ અષ્ટ પ્રવચન માતારૂપ સર્વ ધર્મ કરણીને અતિક્રમવારૂપ આશાતનાએ કરીને, જે મારા જીવે અતિચાર કર્યો હોય તે સંબંધી હે ક્ષમાશ્રમણ ! આપની સમીપે હું પડિક્રમું છું, ગુરુની સાક્ષીએ વિશેષે નિંદું છું, અને પાપિષ્ઠ આત્માને વોસરાવું છું અર્થાત્ છોડાવું છું.

બીજીવારના વાંદણાએ “આવસ્થિસઆએ” એ પદ ન કહેવું અને બીજા વાંદણા ગુરુચરણે રહ્યાજ પુરો કરે પણ ઉભો થાય નહિ. “અને રાઇ પડિક્રમણામાં રાઇ વફકંતા, પખખીએ પરુવો વફકંતો અને ચઉમાસીએ ચડમાસી વફકંતા સંવચ્છરીએ સંવચ્છરો વફકંતો એવી રીતે પાઠ કહેવો.” આ વિધિ પ્રતિક્રમણમાં આવતાં વાંદણાની છે.

પદ (૫૮) ગુરુ (૨૫) લઘુ (૨૦૧) સર્વવર્ણ (૨૨૬)

ધૃતિ મુગુરુવાંદણા સૂત્ર.

(ए रीते बे बांदणा देवा. बीजो बांदणो बेठा रही पूरो करवो. चउविहार उपवास करनारे बांदणा देवा नहि. पछी “ आवस्सई ” भणी अवग्रह बाहेर नीकळी कहेवुं—इच्छकारि भगवन् पसायकरी पच्चख्खाण करावो एम कही यथाशक्ति पच्चख्खाण करवुं.) पछी

इच्छामि खमासमणो वंदितुं जावणिज्जाए निसीहिआए मत्थएण वंदामि ॥ इच्छाकारेण संदिसह भगवन् चैत्यवंदन करुं ॥ इच्छं ॥

(एम कही डाबो ढीचण भूमिथको ऊंचो, ने जमणो भूमिण लगाडी अंजलि करी मुहपत्ति मुखे देइ भणिये.)

॥ अथ चैत्यवंदन ॥

श्री पार्श्वनाथो जवपापताप,—

श्री पार्श्वनाथ लवना पापइय तापने,

प्रशान्तधाराधरचारुरूपः ।

अत्यंत शांत करवाभां मेघसमान मनोहर रूपवाणा.

विघ्नौघहंता प्रणतोरगेन्द्रः,

अंतरायना समुद्धने दुष्टनाश नमेल छे धरेंद्र जेभने अवा.

समस्तकल्याणकरो जिनेन्द्रः ॥ १ ॥

सर्वना कल्याण करनारे सामान्य केवलीना नायक अवा.

अर्थ—आठ भुजाप्रातिहार्यरूप लक्ष्मीये करी सहित अवा अने पार्श्वनामा यक्षना उद्धार करनारा, वणी नाथ अष्टदे योज

ક્ષેમના કરનારા, યોગ એટલે અણુપામેલા દર્શન, જ્ઞાન અને ચારિત્ર તેનો યોગ કરી આપનારા-પમાડનારા અને ક્ષેમકર એટલે દર્શન, જ્ઞાન અને ચારિત્રને અર્પણ કર્યા બાદ તેમનો રક્ષણ કરનારા, એવા શુભે કરી સહિત હોવાથી તેમને નાથ કહિયે. વળી સંસાર સંબંધી જે પાપ તે રૂપ જે તાપ (તેણે કરી જે તપેલા પ્રાણીઓ) તેને સારી રીતે શીતલ કરવામાં મેઘના મનોહર સ્વરૂપને ધારણ કરનારા, મેઘના જેવા વર્ષાવાળા, વળી લવ્યજીવોના વિદ્ય-અંતરાય-દુઃખોના સમુદ્ધને નાશ કરનારા, વળી નાગ-કુમાર દેવોના અધિપતી જે ધરણેન્દ્ર તેનાથી સેવાયેલા અને તેરમા શુભસ્થાન વર્તી જે સામાન્યકેવલી તેના પણ અધિપતિ એવા, આ પાર્શ્વનાથ પરમાત્મા સર્વના કલ્યાણ કરનારા થાઓ, અથવા સર્વ એવા જે કલ્યાણ તેને કરનારા છે. ૧

एष. करोमि प्रणामं जिनवरदृषभस्य वर्द्धमानस्य
 एस. करेमि पणामं जिणवरवसहस्स वद्धमाणस्स ।
 આ હું કરું છું પ્રણામને જિનવરવૃક્ષસમાન વર્દ્ધમાનસ્વામીને

शेषाणां च जिनानां सगणधराणां च सर्वेषाम्
 सेसाणं च जिणाणं, सगणहराणं च सर्वेसिं ॥ १ ॥
 શેષ બાકી અને જિનોને ગણધરોસહિત અને સર્વને

અર્થ—ક્ષીણ મોહવાળા મુનિઓ અને સામાન્ય કેવળીઓ. માં ધોરી વૃષભસમાન એવા વર્દ્ધમાન-મહાવીરદેવને અને બાકી રહેલા સર્વ ગણધરોસહિત ત્રેવીશ તીર્થકરોને હું વંદન કરું છું. ૧

જગન્મસ્તકસ્થિતેભ્યો વિકસિતવરજ્ઞાનદર્શનધરેભ્યઃ

જગમહ્યચ્છિયાણં, વિયસિયવરનાણદંસણધરાણં ।

જગતના મસ્તક ઉપર રહેલાને પ્રકુલિત એવા શ્રેષ્ઠ જ્ઞાન તથા દ-
ર્શનના ધરનારાઓને.

જ્ઞાનોદ્યોતકરેભ્યો લોકે નમો જિનવરેભ્યઃ

નાણ્ણોયગરાણં, લોગંમિ નમો જિણવરાણં ॥૧॥

જ્ઞાનના ઉદ્યોતના કરનારાઓને લોકમાં નમસ્કાર જિનવરોને

અર્થ—જગતના મસ્તકને વિષે મુકુટ સમાન એવા અને
ઉજ્જવલ અને શ્રેષ્ઠ એવા જ્ઞાન તથા દર્શનના ધારણ કરનારા
અને લોકને વિષે જ્ઞાનના પ્રકાશને કરનારા એવા જિનવરોને નમ-
સ્કાર હો. ૨

તીર્થકરાન્ ભગવતઃ અનુત્તરપરાક્રમાનમિતજ્ઞાનિનઃ

તિહ્યરે જગવંતે, અણુત્તરપરક્રમે અમિયનાણી ।

તીર્થકરોને ભગવન્તોને અનુત્તર એવા પરાક્રમવાળાને અમિતજ્ઞાન-
વાળાને

તીર્ણાન્ સુગતિગતિગતાન્ સિદ્ધિપથદેશકાન્ વન્દે

તિન્ને સુગણ્ણગણ, સિદ્ધિપ્પહ્દેસણ વંદે ॥ ૩ ॥

તર્થા ને સુગતિ (એવી જે) ગતિ (તેને) પામેલા ને સિદ્ધિ
માર્ગના ઉપદેશ કરનારાઓને હું વંદન કરું છું.

અર્થ—ધર્મ તીર્થને કરનારા એવા અને ઐશ્વર્યવાળા અને
અતિશય પરાક્રમવાળા જેનાથી અધિક ક્ષાંત્રી પાસે પણ આ-
ત્મબળ નથી એવા ભાવ પરાક્રમવાળા અને મર્યાદાવિનાશુ છે

જ્ઞાન જેમની પાસે (અર્થાત્ દીવ્યજ્ઞાની અને ભવસમુદ્રથી પોતે તરી ગયેલા અને ખીજાને તારનારા) અને ઉત્તમ ગતિરૂપ સિદ્ધ ગતિ તેને પામેલા એટલે અનંત અવ્યાપાધ સુખમાં વસનારા અને સિદ્ધિના માર્ગને બતાવનારા એવા દેવાધિદેવને હું વંદન કરું છું. ૩

વन्दે મહાભાગ્યં મહામુનિં મહાયશં મહાવીરં
વંદામિ મહાજાગં, મહામુણિં-મહાયસં મહાવીરં ।
હું વંદન કરું છું મોટાભાગ્યવાળા ને મોટામુનિને મોટાયશવાળાને
મહાવીરને.

અમરનરરાજમહિતં તીર્થકરમસ્ય તીર્થસ્ય
અમરનરરાયમહિયં, તિઙ્ગયરમિમસ્ય તિઙ્ગસ્ય ॥ ૪ ॥
દેવો તથા મનુષ્યોના રાજાઓએ પૂજેલા તીર્થકરને આ તીર્થના.

અર્થ—મહા ભાગ્યશાળી અને મહામુનિ અને મહાયશવા-
ળા અને દેવ તથા મનુષ્યોના રાજાઓથી પૂજેલા અને આ તી-
ર્થના તીર્થકર એવા મહાવીરદેવને હું વંદન કરું છું. ૪

વચનામૃતેન શુભનં નિર્વાપયન્તો ગુણેષુ સ્થાપયન્તઃ
વચનામણ શુવણં, નિવાવંતા ગુણેસુ ઠાવંતા ।
વચનરૂપ અમૃતે કરીને શુભનને ઠારતા ગુણોને વિષે સ્થાપન કરતા

જીવલોક-મુદ્ધરન્તોઽર્હન્તો ભવન્તુ મે શરણમ્
જિયલોય-મુદ્ધરંતા, અરિહંતા હંતુ મે સરણં ॥ ૫ ॥
શુવલોકને ઉદ્ધારતા અરિહંતા થાઓ મને શરણ

અર્થ—વચનરૂપ અમૃતે કરી ભુવનલોકને ખુશાવતા અને
શુદ્ધોને વિષે સ્થાપન કરતા અને જીવલોકનો ઉદ્ધાર કરતા એવા
અરિહંતો મારા શરણરૂપ થાઓ. ૫

उज्झितजरामरणेभ्यः समस्तदुःखार्तसत्त्वशरणेभ्यः

उक्षियजरमरणाणं, समत्तदुःखत्तसत्तसरणाणं ।

દૂર કરેલ જરા મરણને જેમણે સમસ્ત દુઃખથી પીડાયેલા પ્રાણી-
ઓના શરણરૂપ.

त्रिभुवनजनमुहितेभ्योऽर्हस्यो

नमस्तेभ्यः

तिहुयणजणमुहियाणं, अरिहंताणं एमो ताणं ॥ ६ ॥

ત્રણ જગત જન ભણી મુહીતના કરનારાને અરિહંતોને નમસ્કાર
રક્ષણકારકને.

અર્થ—ત્યાગ કર્યો છે જન્મ જરા મરણ જેમણે એવા અને
દુઃખે કરી પીડાયેલા એવા સર્વ પ્રાણીઓને શરણરૂપ એવા અને
ત્રણ ભુવનની અંદર રહેલા પ્રાણીઓને સર્વ પ્રકારે સારી રીતે
સુખ—હીત કરનારા વગી સર્વ જીવોને રક્ષણ કરનારા શરણરૂપ,
એવા તે અરિહંતપરમાત્માઓને મારો નમસ્કાર હો.

તેહ શ્રી અરિહંતજીને મહારો નમસ્કાર હવો, કે-
હવા તે શ્રી અરિહંત જિણે શ્રી અરિહંતે રાગદ્વેષરૂપિયા
અરિ વૈરી જીત્યા, અને અદાર દોષરહિત હવા, તે અ-
દાર દોષ કેહવા:—

અજ્ઞાન	ક્રોધઃ	મદઃ	માનઃ	લોભઃ
અજ્ઞા ॥ ^૧	ક્રોહ ^૨	મય ^૩	માણ ^૪	લોહ ^૫ ,
અજ્ઞાન	ક્રોધ	મદ	માન	લોભ.

માયા	રતિશ્ચ	અરતિશ્ચ	નિદ્રા	શોકઃ
માયા ^૬	રદ્ધ્ય ^૭	અરદ્ધ્ય ^૮	નિદ્રા ^૯	સોગ ^{૧૦}
માયા	રતિ	અરતિ.	નિદ્રા	શોક

અલિકવચનં	ચૌર્ય	મત્સરઃ	મયાનિ ॥ ૧ ॥
અલિયવચન ^{૧૧}	ચોરિયા ^{૧૨}	મત્સર ^{૧૩}	મયાય ^{૧૪} ॥૧॥
અસત્ય વચન	ચોરી	મત્સર	ભય ॥ ૧ ॥

પ્રાણિવધઃ	પ્રેમક્રીડા	પ્રસંગઃ	હાસાશ્ચ
પ્રાણિવહ ^{૧૫}	પ્રેમક્રીડા ^{૧૬} ,	પ્રસંગ ^{૧૭}	હાસા ^{૧૮}
પ્રાણિવધ	પ્રેમની ક્રીડા	પ્રસંગ	હાસ્ય

યસ્યૈતે	દોષાઃ	અષ્ટાદશાપિ	પ્રણટ્ટાઃ
ય જસ્ય	દોસા;	અષ્ટાદશવિ	પ્રણટ્ટા,
અને બેના	આ દોષો	અઠારે પણ નાશ પામ્યા	

નમામિ	દેવાધિદેવં	તમ્ ॥ ૨ ॥
નમામિ	દેવાદિદેવં	તમ્ ॥ ૨ ॥
નમુ હું	દેવાધિદેવ	તેને.

અર્થ—પ્રથમ દોષ અજ્ઞાન, બીજો દોષ ક્રોધ, ત્રીજો દોષ મદ, ચોથો દોષ માન, પાંચમો દોષ લોભ, છઠો દોષ માયા,

સાતમે દોષ રતિ, આઠમે દોષ અરતિ, નવમે દોષ નિદ્રા, દશમે દોષ શોક, અગીયારમે દોષ અસત્યવચન ધારમે દોષ ચોરી કરવાપણું, તેરમે દોષ મત્સર (એટલે અદેખાઇ) ત્રીદશમે દોષ ભય. ॥ ૧ ॥ પનરમે દોષ પ્રાણિવધ (અર્થાત્ જીવહિંસા) સોલસમે દોષ પ્રેમની કીડા, સત્તરમે દોષ પ્રસંગ (કોઇની સાથે પરિચય) અઠારમે દોષ હાસ્ય (હસવાપણું) એ અઠાર દોષો જેમને સમુગળા નાથ થયેલા છે. એવા તે દેવાધિદેવને હું નમું છું. ૨

एहवा देवाधिदेव—ઉપર પ્રમાણે વર્ણવેલા દેવના અધિ દેવ.

सुरासुरविहितसेव—સુર તથા અસુરોએ કરી છે સેવા જેમની,

सर्वज्ञ—સર્વ વસ્તુ-પદાર્થને સંપૂર્ણપણે જાણનાર,

जगवन्त—સર્વ સામર્થ્ય જ્ઞાન મહાત્મ્યવાળા,

जगन्नाथ—ગ્રણુ જગતના નાથ, યોગ ક્ષેમ કરનારા,

जगजीवना तारक—જગતની અંદર રહેલા જીવોને તારનાર,

कुगतिमार्ग निवारक—કુગતિરૂપ જે ચાર ગતિ તેને જે માર્ગ તેના નિવારણ કરનારા,

निरीह—ઇચ્છારહિત,—સર્વ પ્રકારની વાંછા રહિત.

निरहंकार—અહંકાર-અભિમાન વિનાના,

निस्संग—સર્વ પ્રકારના સંબંધ-સંગ વિનાના,

निर्मम—મમતાભાવ સર્વ પ્રકારની આશક્તિથી રહિત,

શાન્ત—મનના વિકારોરહિત, (અર્થાત્ શાન્ત સ્વભાવવાળા)

દાન્ત—ઇદ્રિયો જેમણે નિયમમાં કરી છે,

કરુણાસાગર—કરુણાના એક સાગર,

વિશ્વોપકાર સાગર—વિશ્વને ઉપકાર કરવામાં સમુદ્ર સમાન (અર્થાત્ જેમ સમુદ્ર સર્વ પ્રાણીઓને રત્નાદિવડે ઉપકાર કરે છે તેમ).

અનંતગુણના આગર—અનંત એવા જે ગુણો તેના આણુરૂપ,
ચલસઠ ઇંદ્રના પૂજનીક—ભુવનપતિ વ્યંતર જ્યોતિષ્ક દેવો અને વૈમાનિક એ ચાર નિકાયના દેવોના જે ઇંદ્રો તેથી પૂજાયેલા,

વજ્રક્રુષ્ણનારાચસંઘયણ—વજ્રરુપભનારાચસંઘયણુવાળા, [એટલે પ્રથમ સંઘયણુવાળા],

સમચતુરસસંસ્થાન—સમચોરસ છે સંસ્થાન જેમનું [અર્થાત્ સમાકૃતિવાળા],

અષ્ટસહસ્ર વરપુરુષલક્ષણના ધરણદાર—એકહજાર ને આઠ ઉત્તમ પુરુષોના લક્ષણોસહિત એટલે એકહજાર ને આઠ જેમાં ઉત્તમ લક્ષણો છે.

સમુદ્રનીપરે ગંઝીર—સમુદ્રની માફક ગંઝીર સ્વભાવવાળા,

મેરુપર્વતનીપરે ધીર—પ્રલયકાળના પવનથી પણ કંપ

વખતે મેઝપર્વત જેમ ડગતો નથી તેમ ઉપસગોથી ડચારે પણ કોઈ રીતે ડગનારા નહિ,

સંસ્વનીપરે નિરંજન—જેમ શંખ ઉજ્જવળ છે તેમ પોતાના શુભે કરીને ઉજ્જવળ,

વાયુનીપરે અપ્રતિબદ્ધ વિહાર—જેમ વાયરો પોતાની મરણ પ્રમાણે વિચરે છે તેની પેરે વિચરનારા,

આકાશનીપરે નિરાલંબ—જેમ આકાશને કોઈનેા પણ ટેકો નથી તેવીજ રીતે આધાર વિનાના,

જીવનીપરે અપ્રતિહતગતિ—જેમ જીવની કોઈ ઠેકાણે અતિ અટકાયેલી નથી તેમ એમનું પણ જવું કયાંય અટકાયેલ નથી,

કૂર્મનીપરે ગુપ્તેન્દ્રિય—કાચખાની માફક ગોપવેલી છે હૃદયો જેમણે,

સ્વમ્ગીજીવના શૃંગનીપરે એક—જેમ ગેંડાનું એક શિખડું છે તેમજ પોતે લગવાન એકાએકી ખીબા કોઈની સહાયતા જેને નથી,

જારંમંપંશિયાનીપરે અપ્રમત્ત—સારંડ નામના પક્ષીની માફક પ્રમાદરહિત.

સિંહનીપરે દુર્ઘ્ણ્ય—સિંહની માફક ડચારે પણ કોઈથી પરાલવ નહિ પામનારા.

વૃષજનીપરે અદારસહસ સીલિંગરથધુરંધર—વૃષભની

માફક અદારહુબાર સ્ત્રીલાંગસ્થની ધુરાને (ધુંસરીને) ધારણ કરનાર.

ચંદ્રમાનીપરે સૌમ્યકાન્તિ—ચંદ્રમાની માફક શીતલ કાન્તિવાળા.

સૂર્યનીપરે સતેજ—સૂર્યની માફક તેજવાળા.

પંચિયાનીપરે વિપ્રમુક્ત—પક્ષિની માફક છુટા (અર્થાત્ પ્રતિબંધરહિત).

કુદ્ધિસંબલ—કુખમાં રહેલ તેજ શંખલ (ભાતું)છે જેમની પાસે

વસુંધરાનીપરે સર્વસદ્—પૃથ્વીની માફક સર્વ સહનકરનાર.

અનંતજ્ઞાન—જેના જ્ઞાનનો છેડો નથી (અર્થાત્ અનંત જ્ઞાનવાળા).

અનંતદર્શન—અનંત છે દર્શનશુભ દેખવાપાતું જેમની પાસે

ચતુત્રીશ અતિશયસંયુક્ત—ચતુત્રીશ અતિશયોએ કરીને સહિત છે.

પાંત્રીશ જ્ઞાણગુણપરિકલિત—પાંત્રીશભાષાના (વાણીના) શુભોએ કરીને સહિત,

અષ્ટમહાપ્રાતિહાર્ય વિરહપાન—અશોકવૃક્ષ આઠમહા પ્રાતિહાર્ય કરીને શોભતા.

પાદપીઠિકા સહિત સિંહાસનાસીન—પગ મુકવાની પીઠિકાએ સહિત જે સિંહાસન તેના ઉપર બિરાજેલા

ઘટત્રયચામર શોભાયમાન— ત્રણ છત્રો તથા, અ-
મરોએ કરીને શોભતા.

પૂઠ પાઠલ જામંમલ દીપે—જેમની પુંઠ પાછળ સૂ-
ર્યના આકારના સરખો કાંતિનો સમૂહ દીપે છે.

તેજે કરી શ્રી સૂર્યને જીપે—પોતાના તેજે કરીને સૂ-
ર્યમંડળને પણ જીતી લીધેલ છે.

**શ્રી અરિહંત ઉપર અશોકવૃદ્ધ ગયા કરતો સં-
ઘાતે ચાલે—**અશોક નામે ગાડ પરમાત્માની ઉપર છાયા કરતો
થકો સાથે ચાલે છે.

ધર્મધ્વજ આગલ ઠતી લહલહે—ધર્મધ્વજ જેમની
આગળ થયો થકો અતિશય શોભે છે.

આકાશગત ધર્મચક્ર જલહલે—આકાશને વિષે ર-
હેલ ધર્મચક્ર ઝલઝલતો રહે છે (અર્થાત્ દીપતો રહે છે).

દેવહુંહુજિ સ્વામી આગલ વાજે—સ્વામીની આગ-
ળ દેવ સંખંધી હુંહુંસિનો શબ્દ વાજે છે.

શ્રી અરિહંતની વાણી મેઘનીપરે ગાજે—શ્રી અરિ-
હંત પરમાત્માની વાણી મેઘની માફક ગાજે છે.

**યોજનહારિણી વાણી—અમૃતસમાણી—સંજાપા-
નુગામિની—**એક યોજન પર્યંત [ચાર ગાંડસુધી] ગતિ કરના-

રી પ્રભુની વાણી છે અને અમૃત સમાન છે ઉપમા જેને એવી
અને સર્વ ભાષાને મળતી.

સકલલોકના સંશય હરે—સર્વ લોકના સંશયને હરનારા.

ત્રિલુવનજનના મનને કરે ઉઠાહ—ત્રણ લુવનની

અંદર રહેનારા જનોના મનને ઉત્સાહ કરનારા.

મુક્તિનગરી પ્રતે સાર્થવાહ—સાર્થવાહની માફક મુક્તિ

નગરી પ્રત્યે લઈ જનાર.

**एहवा श्री अरिहंत जगवंत गुणवंत देवाधिदेव,
तेहनी गुणस्तुति जणुं:-**

(एम कही उभा थइ थूइ भणवी.)

॥ *अथ सिरिसिद्धेसरनी थूइ ॥

(छप्पय छंद.)

સિરિસિદ્દેસર ગુણનિધાન, સેવક સુલદાયક—

પહેલા શ્રી ઋષભદેવસ્વામી શુશ્રુના નિધાન (ભંડાર). સેવકને
સુખના આપનારા.

अजिते जीत्या कर्म सबल, हुवा जगनायक—

ખીજા અજિતનાથ દેવ તેમણે મહાબળવાન એવા કર્મોને સેજમાં
જીતેલા છે તેથી જગતના નાયક થયા.

* આ પાંચ ગાથાની સ્તુતિ શ્રી સમરચંદ્રસૂરિની કરેલી છે.

સંજવ જવનાં જય હરેવિ, પામ્યા શિવરાજ-

ત્રીજા સંભવનાથદેવ પોતાના ભવના જે ભય તેને હરીને શિવના
શબ્દને પામ્યા.

અગ્નિનંદનજિન મુક્ત મિલ્યા, સિદ્ધા સવિ કાજ-

એથા અભિનંદનજિન મને મલ્યા તેથી મારા સર્વ કારજ સિદ્ધ
થયા છે.

સુમતિ સુમતિ દાયક જિનહ, સુરનર સારે સેવ-

સારી મતિ આપનારા એવા પાંચમા સુમતિજિનની દેવો અને મ-
નુષ્યો સેવા કરે છે.

પદ્મપ્રજ્ઞ જિ-હંસણે, જનમમરણ સંલેવ ॥ ૧ ॥-

છટ્ટા પદ્મપ્રભુજિનના દર્શનથીજ જન્મ અને મરણો મટી જાય છે.

શ્રીસુપાસ મુજ પૂરે આશ, જવના દુઃખ વારી-

સાતમા શ્રીસુપાર્શ્વજિન મારી આશા પુરે છે અને ભવના દુઃખો-
ને નિવારે છે.

ચંદ્રપ્રજ્ઞજિનતણા, કાન્તિ દેવત મનહારી-આ-

ઠમા ચંદ્રપ્રભુજિનની કાન્તિ દેખતાજ ભવ્યોના મનને હરી લે છે.

સુવિધિ સુવિધિપરિ ધર્મ કહ્યો, તિહુયણ જણસાસી-

નવમા સુવિધિનાથે સુવિધિએ કરીને ત્રણભુવનના લોકની શાક્ષિયે-
આગળ ધર્મ કહ્યો છે.

શીતલ સંયમસિરિ વરી, ષટ્ જીવસુ રાણી-દશમઃ

શીતલજિનેશ્વરે સંયમરૂપ લક્ષ્મીને અંગીકાર કરી છકાય જીવોની
સારી રીતે રક્ષા કરી,

શ્રીશ્રેયાસ પાય પ્રણમિયે, દુગ્યારમો જિણિંદ-

અંગીયારમા જિનેશ્વર શ્રીશ્રેયાસનાથના ચરણને નમીયે.

વાસુપૂજ્ય મન ધ્યાણ્યે, કેવલનાણ દિણિંદાશ-

આરમા કેવલજ્ઞાનરૂપી સુર્યવાળા એવા વાસુપૂજ્યને મનમાં ચિંત-
વીયે ॥ ૨ ॥

વિમલ વિમલધીકરણ, તરણ-જવસાયર-પ્રવહણ-

તેરમા વિમલબુદ્ધિના કરનારા એવા વિમલજિન લવસુમુદ્ર તરવા-
માં વહાણુ સમાન છે.

જિણ અનંત જવશ્યંત કર્યો, જાણે સુરનર જણ-

ચૌદમા અનંતનાથજિનેશ્વરે લવનો અંત કર્યો તે વાતને દેવલોક
તથા મનુષ્યલોક નિવાસી લખ્યો બાણુ છે.

ધર્મજિણેસર સોમવયણ, તપતેજે દિનમણિ-પન-

રમા સૌમ્યસુખવાળા એવા ધર્મ જિનેશ્વર તપ તેજે કરીને સુર્ય
સમાન છે.

કૃપાકરણ શ્રીશાન્તિનાથ, ત્રસથાવર અણુદિણિ-

ત્રસ અને થાવર પ્રાણીઓ ઉપર હમેશાં કૃપા કરનાર એવા શ્રી
સોલમા શાન્તિનાથ ભગવાન છે.

કુંથુનાથ ચક્રીજગદ્, ઝઢો સત્તરમો ધર્મ—સત્તર-
મા કુંથુનાથ ભગવાન આ જગતમાં છઠ્ઠા ચક્રવર્તી છે અને સ-
ત્તરમા ધર્મ ચક્રવર્તિ છે.

અરજિનવર પય બંલગે, લગ્ને શિવપદશર્મ ॥૩॥
અઢારમા અરજિનવરના ચરણની ઓલગ કરે છતે (સેવા કરે
છતે) શિવપદના સુખો મળે છે ॥ ૩ ॥

મદ્ધિનાથ હ્રય મદ્ધ ડુઝાય, અંતરના જીત્યા—
અંતરના દુર્જય એવા જે જે મદ્ધ રાગ દ્વેષ તેમને ઓગણીસમા
મદ્ધિનાથ ભગવાને સેજમાં જીતી લીધા છે.

મુનિસુવ્રત વ્રત સુષ્ટુ ધરી, લોકાગ્રે પહુતા—સાડે
ઉત્તમ વ્રત ધારણ કરી વીશમા મુનિસુવ્રતસ્વામી લોકના અગ્ર
ભાગને વિષે પહોંચ્યા—મોક્ષપદ પામ્યા છે.

નમિ નામીરતિપતિયમાન, રિપુ સર્વ સ્વપાવ્યા—
એકવીશમા નમીનાથે કામદેવના માનને નમાવી કરી અંતરંગના
સર્વ શત્રુઓ ખપાવ્યા છે.

નેમિજિણેસર બ્રહ્મકવચ, પહેરિ ગિરિ શ્યાવ્યા—
બાવીશમાં નેમિજિનેશ્વર બ્રહ્મચર્યરૂપ બખતરને પહેરીને ગિરનાર
પર્વત ઉપર આવ્યા.

શ્રી પાર્શ્વનાથ ત્રેવીસમો, ત્રિભુવન સકલ સરૂપ—
ત્રેવીશમા શ્રીપાર્શ્વનાથસ્વામી ત્રિભુવનના સમગ્રસ્વરૂપને બાણનાશ છે.

શ્રીમદ્દાવીર તીર્થેસરુ, નમિયે વિવિધ સરુપ ॥૪॥

ચોવીશમા વિવિધ સ્વરૂપવાળા તીર્થના સ્વામી શ્રી મહાવીરને ન-
મસ્કાર કરીયે. ૪

एणीपरे जिण चोवीस थव्या, पुरुषोत्तम सिद्धा-

એવી રીતે પુરુષોત્તમ (પુરુષોમાં ઉત્તમ) ચોવીસઃજિનેા મેં સ્ત-
વ્યા અને તેઓ સિદ્ધિગતિને પામ્યા છે.

सेव करी एक चित्त जेणे, ते साथे लीधा-એક

ચિત્તે કરીને જેમણે સેવા કરી છે તેઓને પોતાની સાથે લીધા.

यद्यपि जिणवर रागरहित, पण सेवकने तारे-

એકે જિનેશ્વરો રાગાદિરહિત છે છતાંપણ પોતાના સેવકને તારે છે.

द्वेष तज्यो पण अवर लोगसुं संग निवारे-દ્વેષને

છોડીને પણ બીજા લોકની સાથે જેણે સંગ નિવાર્યો છે (અ-
ર્થાત્ સંગરહિત છે).

તિણકારણ जगते जणिय, वंडु देव त्रिकाल-

તે કારણના જોગે ભક્તિથી કહીને એ દેવને હું ત્રિકાલ વંદનઃકરું.

प्रभु तुवे वंजित फले, जाणे बाखगोपाल ॥५॥-

પ્રભુ પ્રસન્ન થવાથી મનવાંછિત ફળને આપે છે. તે વાતને સૌ
આજોગોપાળ જાણે છે. ૫

॥ અથ જંકિંચિ ॥

યત્ કિંચિત્ નામ તીર્થ
જં કિંચિ નામ? તિહં,
જે કંઈક સંભાવનાએ તીર્થ

સ્વર્ગે પાતાલે તીર્થકુ લોકે ॥
સગ્ગે પાયાલિ તિરિય છોયમ્મિ ॥
સ્વર્ગે પાતાલે તીર્થા લોકમાં

યાનિ જિનવિમ્બાનિ તાનિ સર્વાણિ વન્દે
જાઈં જિણવિંચાઈં, તાઈં સવાઈં વંદામિ ॥ ૧ ॥
જે જિનખિંબો તે સર્વ વાંદું.

અર્થ—સ્વર્ગનેવિષે, પાતાળનેવિષે (અને) તિર્થાલોક
નેવિષે, જે તીર્થઠરના ખિંબો છે તે સર્વને (તેમજ) જે કંઈ
નામ રૂપ તીર્થો છે (તેને) હું વંદના કરું છું. ૧.

આથા (૧) પદ (૪) સંપદા (૪) શુર (૩) લઘુ (૨૯) સર્વવર્ણ (૩૨)

૧ વર્તમાન તીર્થોના નામ—શ્રી શત્રુંજય, ગિરિનાર, અર્જુનાચળ,
(દેસવાડા અચળગઢ), સમ્મેતશિખર, શંખેશ્વરજી, કુંભારીયાજી, અંતઃકિ
પાર્શ્વનાથ, મદ્દીજી, તારંગતીર્થ, અન્નરવા પાર્શ્વનાથ, વરકાણા, રાણકુપુર,
આમણવાડા, છરાઉડા પાર્શ્વનાથ, પાવાપુરી, ચંપાપુરી, રાજગૃહી, માંડવ-
ગઢ, કાકંદી, ક્ષત્રીકુંડ, બનારસ, અયોધ્યા, અન્દાબાદ, હસ્તિનાગપુર, કુ-
લેવા (કેશરીયાજી), બોયણી, પાનસર, વગેરે.

॥ અથ નમુરુણં વા ? શકસ્તવ ॥

નમોઽસ્તુ અરિહંતાંભ્યઃ ભગવંત્યઃ
 નમુરુણં રથારિહંતાણં જગવંતાણં ॥ ૧ ॥
 નમસ્કાર હો અરિહંતને ભગવંતને ॥ ૧ ॥

અર્થ—નમસ્કાર હો, (શ્રી) અરિહંતને, ભગવંતને, ૧

૧ શક એટલે ઇંદ્ર તેની કરેલ સ્તુતિ તે શકસ્તવ.

૨ અરિહંત ભગવાનને યોગીશ અતિશય હોય છે, તે આ પ્રમાણે—

૧. શરીર અનંતરૂપમય, સુગંધમય, રોગરહિત, પરસેવા રહિત, અને મહારહિત હોય.

૨. રૂધિર તથા માંસ, ગાયના દૂધસમાન ઘોળાં અને દુર્ગંધ વગરનાં હોય.

૩. આહાર તથા નિદ્રાર, ચર્મચક્ષુથી અદૃશ્ય હોય.

૪. શ્વાસોચ્છવાસમાં કમળ જેવી સુગંધ હોય.

આ (૧-૪) ચાર અતિશય જન્મથીજ હોય માટે સ્વાભાવિક—સહ-જાતિશય અથવા મૂલાતિશય કહેવાય છે.

૫. યોજન પ્રમાણ સમવસરણુમાં મનુષ્ય, દેવ, અને તિર્યચની કોડા-કોડ સમાય ને તેમને બાધા થાય નહિ.

૬. પચીસ યોજન એટલે બસે ગાઉ સુધી પૂર્વોત્પલ રોગ ઉપસમે અને નવા રોગ થાય નહિ.

૭. વેરભાવ જાય.

૮. મરકી થાય નહી.

૯. અતિક્રોધ એટલે હલ ઉપરાન્ત વરસાદ થાય નહિ.

૧૦. અનાશુદિ એટલે વરસાદના અભાવ થાય નહિ.

૧૧. દુર્ભિક્ષ એટલે દુશ્વળ ન પડે.

આદિકરેભ્યઃ તીર્થકરેભ્યઃ સ્વયંસંબુદ્ધેભ્યઃ

આઘ્રારાણં તિઘ્વયરાણં સયંસંબુદ્ધાણં ॥ ૨ ॥

તીર્થની આદિ કરનારને, તીર્થકરને, પોતાનીમેળે બાધ પામનારને.

અર્થ—(ધર્મની) આદિના કરનારને, તીર્થના સ્થાપનારને
પોતાની મેળે બાધ પામનારને; ૨

૧૨. સ્વયં અને પરચક્રનો ભય ન હોય.

૧૩. ભગવંતની ભાષા મનુષ્ય, તિર્યંચ, અને દેવતા સર્વ પોતપોતાની ભાષામાં સમજે. (વાણી પાત્રીશ ગુણુવાળી હોય છે તે ગુણુ નવકારની નોટમાંથી જોવા.)

૧૪. એક યોજન સુધી સરખી રીતે ભગવંતની વાણી સંભળાય.

૧૫. સૂર્યથી બારગણું તેજવાળું ભામંડળ હોય.

આ અગીયાર (૫-૧૫) અતિશયો કેવળજ્ઞાન થાય ત્યારે થાય તેથી તે કુર્મક્ષયજાતિશય કહેવાય છે. ૬-૧૨ માં જણાવેલા રોગાદિક સાત ઉપદ્રવો તે ભગવંત વિહાર કરે ત્યારે પણ ચારે દિશાએ ફરતા પચીસ યોજન સુધી ન હોય.

૧૬. આકાશમાં ધર્મચક્ર હોય.

૧૭. બારનેડી (ચોવીશ) ચામર અણુવીંન્યાં વીંળાય.

૧૮. પાદપીઠ સહિત સ્ફટિક રતનનું ઉન્નત સિંહાસન હોય.

૧૯. ત્રણ છત્ર દરેક દિશાએ હોય.

૨૦. રતનમય ધર્મધ્વજ હોય (તેને ઇંદ્રધ્વજ પણ કહે છે.)

૨૧. નવ સુવર્ણ કમળ ઉપર ચાલે (એ પગ ઉપર મુકે અને સાત પાછળ રહે. તેમાંથી વારા ફરતી બે બે આગળ આવે.)

૨૨. મણિ, સુવર્ણ અને રૂપાના એ રીતે ત્રણ ગઢ હોય.

૨૩. ચાર મુખે કરી ધર્મ દેશના દે, (બાકીના ત્રણ પ્રતિબંબ દેવ કરે.)

પુરુષોત્તમેભ્યઃ પુરુષસિંહેભ્યઃ પુરુષવરગંધર્વાકેભ્યઃ
 પુરિહત્તમાણં પુરિસીદ્ધાણં પુરિસવરં મરીયાણં
 પુરુષોમાં ઉત્તમને, પુરુષોમાં સિંહ સમાનને, પુરુષોમાં સુદર કમળ
 સમાનને,

પુરુષવરગન્ધહસ્તિભ્યઃ

પુરિસવરગંધહસ્તિણં ॥ ૩ ॥

પુરુષોમાં શ્રેષ્ઠ ગંધહસ્તિ સમાનને ॥ ૩ ॥

અર્થ—પુરુષને વિષે ઉત્તમને, પુરુષને વિષે સિંહ સમા-
 નને, પુરુષને વિષે ઉત્તમ પુંડરીક કમળ સમાનને, પુરુષને વિષે
 ગંધહસ્તિ સમાનને. ૩

૨૪. સ્વશરીરથી આરગણું ઉચું અશોકવૃક્ષ છત્ર, ધંટ, પતાકા આ-
 દિથી યુક્ત હોય.

૨૫. દાંડા અધોમુખ એટલે અવળા થઇ જાય.

૨૬. આલતી વખતે સર્વ વૃક્ષ નમી પ્રણામ કરે.

૨૭. આકાશમાં દુર્દલિ આલતી વખતે વાગે.

૨૮. યોજન પ્રમાણ અનુકુળ વાયુ હોય.

૨૯. મોર વગેરે શુભ પક્ષીઓ પ્રદક્ષિણા કરતાં કરે.

૩૦. સુગંધ જળની વૃષ્ટિ થાય.

૩૧. જળ સ્થળમાં ઉપજેલાં પાંચ વર્ણવાળા કુલની દીવ્યથા સુધી
 પ્રવૃત્તિ થાય.

૩૨. કેશ, દાઢી, નખ, વધે નહિ, (સંયમ લીધા પછી).

૩૩. જનન્યપણે ચાર નિકાયના કોડ દેવતા પાસે રહે.

લોકોત્તમેભ્યઃ

લોકનાથેભ્યઃ

લોચુતમાણં

લાગના-ણં

લોકમાં ઉત્તમને,

લોકના નાથને,

લોકહિતેભ્યઃ

લોકપ્રદીપેભ્યઃ

લોકપ્રદ્યોતકરેભ્યઃ

લોગહિયાણં લોકપદ્મણં લોમપદ્મોદ્યમસણં ॥ ૪ ॥

લોકના હિતકારીને. લોકના દીવા સમાનને, લોકના અતિશયે પ્ર-
કાશનારને.અર્થ—લોકને વિષે ઉત્તમને, લોકના નાથને, લોકના હિત
કરનારને. લોકને વિષે દીવા સમાનને, લોકમાં પ્રકાશ કરનારને ૪.

અભયદયેભ્યઃ

ચક્ષુર્દયેભ્યઃ

માર્ગદયેભ્યઃ

અજય-યાણં

ચક્ષુદયાણં

મર્ગદયાણં

અભય આપનારને, શ્રુતરૂપચક્ષુ આપનારને, માર્ગ બતાવનારને,

શરણદયેભ્યઃ

જીવદયેભ્યઃ

બોધિદયેભ્યઃ

સરણ-યાણં

જીવદયાણં

બોધિદયાણં ॥ ૫ ॥

શરણ આપનારને, સંજ્ઞામ છવિતવ્યના આપનાર, બોધિ આપનારને

અર્થ—અભયદાનના આપનારને, (શ્રુતજ્ઞાનરૂપ) ચક્ષુના

આપનારને, (મોક્ષ) માર્ગના આપનારને, શરણ આપનારને

સંજ્ઞામ છવિતવ્યના આપનારને, સમક્ષિત આપનારને, ૫.

૩૪. સર્વ ઋતુઓ અનુકૂલ રહે.

આ ઉક્તિ ૧૬-૩૪ એટલે આગણીશ અતિશયો દેવતા કરે. તેથી તે
દેવકૃતઅતિશય કહેવાય છે. આ ચૌત્રીશ અતિશયનો જે ચાર અતિશયમાં
સમાવેશ થાય છે તે અસ્થિતના ગુણનું વર્ણન કરતાં અમાઉ જણાવી ગયા
છીએ તે સમજવા.

ધર્મદેયેભ્યઃ ધર્મદેશકેભ્યઃ ધર્મનાયકેભ્યઃ

ધર્મ્યાણાં ધર્મસયાણાં ધર્મનાયકાણાં

ધર્મ આપનારને, ધર્મના ઉપદેશકને, ધર્મના નાયકને,

ધર્મસારથિભ્યઃ ધર્મવરણાણાં

ધર્મસારથીણાં ધર્મવરણાણાં રંતચક્રવટ્ટીણાં ॥ ૬ ॥

ધર્મના સારથીને, ધર્મમાં શ્રેષ્ઠ ચારે ગતિનો અંત કરનાર ચક્રવર્તીને.

અર્થ—ધર્મના ઠાટાને, ધર્મના ઉપદેશ કરનારને, ધર્મના નાયકને, ધર્મના સારથીને, ચાર ગતિનો અંત કરનાર ઉત્તમ ધર્મચક્રવર્તીને.

દ્વીપઃ ત્રાણં શરણ ગતિ પ્રતિષ્ઠા

દીવો તાણં સરણ ગદ્ધ પદ્ધતા

દ્વીપ સમાન રક્ષણ કરનાર શરણરૂપ ગતિરૂપ આધારરૂપ.

અર્થ—સંસારસમુદ્રમાં આધાર-સમુદ્રમાં ઊડતા જીવોને દ્વીપની માફક, અનર્થના નાશ કરનારા, એથીજ કર્મ ઉપદ્રવોથી બચ વાલાને શરણરૂપ, સુખને માટે દુખિયાને આશ્રયરૂપ, બવકુવામાં પડતા પ્રાણિને આલંબનરૂપ એવા પરમાત્મા.

અપ્રતિહતવરજ્ઞાનદર્શનધરેભ્યઃ વ્યાવૃત્તચ્છદ્યાભ્યઃ ॥ ૭ ॥

અપ્રમિહ્યવરનાણદંસણધરાણં વિયદ્વૃઢસુમાણં ॥ ૭ ॥

અસ્ખલિત શ્રેષ્ઠ જ્ઞાન દર્શન ધારણ કરનારને, વાતીકર્મ રહિતને,

અર્થ—કોઈથી હુણાય નહીં એવા ઉત્તમ જ્ઞાન [કેવળ જ્ઞાન] અને દર્શન (કેવળદર્શન) ના ધારણ કરનારને નિવર્ત્યુ

છે. છદ્ધસ્થપણ તેમને; ૭

जिनेभ्यः, जापकेभ्यः, तीर्णेभ्यः, तारकेभ्यः,
 जिणाणं जावया णं तिन्नाणं तारयाणं
 जिनाने जय करानारने, तरैलाने, तारकाने
 बुद्धेभ्यः, बोधकेभ्यः, मुक्तेभ्यः, मोचकेभ्यः,
 बुद्धाणं बोद्धयाणं मुत्ताणं मोत्थगा णं ॥ ८ ॥

प्राथ पात्रेसाने, प्राथ करनारने, मुक्ताने, मुक्तावनारात्रेसाने.
 अर्थ—राजद्वेषना जितनारने (तथा) जिताडनारने,
 (संसारधी) तरनारने (तथा) तारनारने, तत्त्वना ज्ञानारने
 (तथा) ज्ञानावनारने, (कर्मधी) मुक्तने [तथा] मुक्तावनारने; ८
 सर्वज्ञेभ्यः, सर्वदर्शिभ्यः, शिवं अचलं अरुजं अनन्तं अक्षयं
 सवन्नूणं सवदरिणीणं सिव मयल मरुत्थ मणंत मस्कय
 सर्वज्ञे, सर्वदर्शिने, निरुपद्रव, निश्चल, रोगरहित, अनंत,
 अक्षय,

अव्याबाधं अपुनरावृत्ति सिद्धिगतिनामधेयं स्थानं
 मः प्राद-मपुणरावृत्ति सिद्धिगतिनामधेयं ठाणं
 अव्याबाध, ज्ञांथी इरी पाण्डुं सिद्धिगति नामना स्थानने
 आवृत्ति नथी अवा,

संप्राप्तेभ्यः । नमः जिनेभ्यः जितभयेभ्यः ॥ ९ ॥

संपत्ता णं । नमोजिणाणं, जियजयाणं ॥ ९ ॥

प्रात्रेसाने नमस्कार हो जिनाने, जय जेभ्ये अथा छ तेअने.

अर्थ—सर्वज्ञे; सर्वदर्शिने; कल्याणरूप, अचल रोग-
 रहित, अनंत, अक्षय, अव्याबाध, अपुनरावृत्ति अथी सिद्धि

અતિ છે નામ જેનું, એવા સ્થાનને પામેલાને, રાગદ્વેષના કાય
કરનાર તથા સર્વ કાયના જિતનારને નમસ્કાર હો; ૯

યે ચ અતીતાઃ, સિદ્ધા, યે ચ भविष्यन्ति અનાગતે કાલે
જેશ્ચ અદૃશ્યા, સિદ્ધા, જેશ્ચ જવિસ્સંતિ ણાગણ કાલે॥
જે વળી અતીત સિદ્ધો જે વળી થનારા અનાગત કાળમાં

સંપતિ ચ વર્તમાનાઃ સર્વાન્ ત્રિવિધેન વન્દે
સંપદ્ધ શ્ચ વટ્ટમાણા, સઘે તિવિદેણ વંદામિ ॥૧૦॥*

વર્તમાનમાં વળી વર્તતા, સર્વને ત્રિવિધે વાંદું છું.
અર્થ—જેઓ અતીતકાળે સિદ્ધ થયા, જેઓ અનાગત
કાળે સિદ્ધ થશે (અને) વર્તમાન કાળે વિદ્યમાન એવા સર્વ
(ક્વચિન્ને) ને હું ત્રિવિધે વંદના કરું છું. ૧૦

૧ ઇહામિ સ્વમાસમણો વંદિતં જાવણિજ્ઞાણ નિ-
સીદ્ધિશ્ચાણ મન્નણ વંદામિ ॥ ઇહાકારેણ સંદિસહ જ-
ગવન્ શ્રી શ્ચાચાર્ય વાંહુજી ॥

૨ ઇહામિ સ્વમાસમણો વંદિતં જાવણિજ્ઞાણ નિ-
સીદ્ધિશ્ચાણ મન્નણ વંદામિ ॥ ઇહાકારેણ સંદિસહ જગ-

* નમોત્પુનની નવ સંપદાઓ—૧ સ્તોતવ્યસંપત્. ૨
ઓઘસંપત્. ૩ ઇતરહેતુસંપત્. ૪ વિશેષ હેતુસંપત્. ૫ તદ્દેતુસંપત્.
૬ વિશેષોપયોગસંપત્. ૭ સ્વરુપયોગસંપત્. ૮ નિજસમફલસંપત્.
૯ મોક્ષસંપત્.

वन् उपाध्याय वांडुजी ॥

३ श्रुमि खमासमणो वंदितं जावणिज्जाए नि
सीहिध्याए मण्णए वंदामि ॥ श्रुकारेण संदिसह भग-
वन् सर्व साधुजीने त्रिकाय वंदना होज्यो ॥

४ श्रुकार भगवन् सुहराष्ट सुहदेवसि सुख तप
शरीर निराबाध सुखसंजम जात्रा निर्वहो ओ जी ॥

श्रुमि खमासमणो वंदितं जावणिज्जाए निसी-
हियाए मण्णए वंदामि ॥ श्रुकारेण संदिसह भग-
वन् देवसियं पम्किमणं ठामि ?

(गुरु कहे “ ठाएह ”) इच्छं, भगवन् तहसि. (पछी “ नमो
अरिहंतानं ” तथा “ करेमिधंते ” कही)

॥ अथ श्रुमि ठामि सूत्रम् ॥

इच्छामि (कायोत्सर्गं कर्तुं) स्थापयामि कायोत्सर्गम्

श्रुमि ठामि कानुस्समं

धम्मिच्छुं (काउत्सग्ग करवा) कइच्छुं काउत्सग्ग

अर्थ—हुं काउत्सग्ग करवा धम्मिच्छुं, काउत्सग्ग कइच्छुं.

यो मया दैवसिको अतिचारः

जो मे देवसिन् अर्शियारो

ओ ओ दिवस स'अ'धी अतिचार'

કૃતઃ કાવિકો વાવિકો માનસિકઃ
 કલ્પ કાર્ણ વાર્ણ માણસિન
 કયો કાયાસંબંધી વચનસંબંધી મનસંબંધી

અર્થ—જે મેં દિવસ સંબંધી અતિચાર કયો હોય તેમ
 ક-કાયાસંબંધી, વચન સંબંધી, મન સંબંધી,

ઉત્સૂત્રઃ ઉન્માર્ગઃ અકલ્પ્યો અકરણીયઃ
 ઉત્સુત્તો ઉન્મગ્ગો અકલ્પો અકરણિજ્ઞો
 ઉત્સૂત્ર ભાષણ, ઉન્માર્ગ સેવન, અકલ્પ્ય, અકરણીય આચરણ

દુર્ધર્મીતઃ દુર્વિચિંતિતો અનાચારો અનેષ્ટઃ
 દુર્જાન દુર્વિચિંતિત અણાચારો અણિષ્ઠિષ્ટો
 દુધ્યાનથી, દુષ્ટ ચિંતવનથી અનાચારથી, નહિ હનુષ્ટવા થો
 અ હનુષ્ટવાથી

અશ્રાવકપ્રાયોગ્યઃ

અસાવગપાનુગ્મો

શ્રાવકને અનુચિત કરવાથી

અર્થ—જિનાગમથી વિરૂદ્ધ બોલવાથી, ઉન્માર્ગને સેવવાથી
 ઉત્પન્ન થયો જે અકલ્પ્ય અર્થાત ચરણ બ્યાપારથી રહિત તે
 અકલપપણથી ઉત્પન્ન થયો જે અકરણીય-નહિ કરવા યોગ્ય,
 તે કરવે કરીને,

(ઉપરના અતિચાર કાયા અને વચન સંબંધીના કલા.

(હુલે મન સંબંધી અતિચારનું સ્વરૂપ કહે છે.)

દુર્ધ્યાન ધ્યાવવાથી (અને) તેથીજ દુષ્ટ ચિંતન કરવાવડે કરીને અનાચાર (જેથી વ્રતાદિકને સર્વથા ભંગ થાય) તેથી જો કે ઇચ્છવા યોગ્ય નથી અને આવકને ઉચિત નથી તેવું અનુચિત કરવાથી થયેલા અતિચાર-

શાને વિષે લગાડ્યા હોય તે કહે છે.

જ્ઞાને તથા દર્શને ચારિત્રાચારિત્રે
નાણે તદ્દ દંસણે ચરિત્તાચરિત્તે
જ્ઞાનને વિષે તેમ દર્શનને વિષે દશવિરતિ આવકુધર્મને વિષે

શ્રુતે સામાયિકે (ભેદેનાહ) તિષ્ઠનાં ગુપ્તીનાં
સૂત્ર સામાયિકે તિષ્ઠં ગુપ્તીણં
સૂત્રને વિષે, સામાયિકને વિષે, ત્રણ ગુપ્તીનાં,

ચતુર્ણાં કષાયાણાં પંચાનામનુવ્રતાનાં
ચતુર્ણાં કષાયાણાં પંચાનામનુવ્રતાનાં
ચાર કષાયોનાં પાંચ અનુવ્રતોનાં

ત્રયાણાં ગુણવ્રતાનાં ચતુર્ણાં શિક્ષાવ્રતાનાં
તિષ્ઠં ગુણવ્રતાનાં ચતુર્ણાં શિક્ષાવ્રતાનાં
ત્રણ ગુણવ્રતોનાં ચાર શિક્ષાવ્રતોનાં

(સર્વ મીલને) દ્વાદશવિધસ્ય શ્રાવકધર્મસ્ય યત્ સંદિતં
 વારસવિદ્સસ સંવિધમ્મસસ જં સંમિથ્યં
 (સર્વ મળી) ખાર પ્રકારના શ્રાવકધર્મનું જે દશથકી ખંડિત.

પદ્ વિરાષિતં તસ્ય મિથ્યા મે દુષ્કૃતં
 જં વિરાદિથ્યં તસસ મિહામિ દુકમં
 જે સર્વથકી ભાંડુ તે મિથ્યા કરૂં છું માંડું દુષ્કૃત.

અર્થ—જ્ઞાનને વિષે, દર્શનને વિષે, દેશવિરતિરૂપ શ્રાવક
 ધર્મને વિષે, સુત્ર સિદ્ધાંતને વિષે, સામાયિકને વિષે, ત્રણ
 શુભિને વિષે, ચાર કથાયે કરી, પાંચ અણુવ્રત મધ્યેથી, ત્રણ
 શુણ્યવ્રત મધ્યેથી અને ચાર શિક્ષાવ્રત મધ્યેથી (અર્થાત) ખાર
 પ્રકારના વ્રત રૂપ જે શ્રાવક ધર્મ તે માંહેથી જે દેશથકી ખંડુ
 હોય તથા જે સર્વથકી વિરાધ્યુ હોય, તે માંડું પાપ નિષ્ફલ
 થાયો.

શુરૂ (૩૨) લઘુ (૧૨૦) સર્વ વર્ણુ (૧૫૨).

ધતિ ઇછામિ ઇમિ દેવસિચં આત્તોઉ સૂત્ર^૧

(પછી “ તસુત્તરી ” તથા “ અન્નથય ઉસસિણં ” કહી અતિ-
 ચારની આઠ ગાથા અથવા આઠ નવકારનો કાઉસ્સગ્ગ કરવો. અ-
 તિચારની આઠ ગાથા આ પ્રમાણે છે.)

૧ આ સૂત્રરૂઢે દિવસ સંબંધી મન, વચન, કાયાવડે શ્રાવક ધર્મને
 વિષે કરેલા પાપની આલોચના થાય છે. માટે બોલતી વખત ઉપયોગ
 રાખીને પોતે આખા દિવસમાં જે જે પાપાચરણુ સેબ્યાં હોય તે તે પાદ
 ભાવીને શુદ્ધ અંતઃકરણથી પશ્ચાતાપ કરવો.

॥ અથ અતિવાસ્મી આઠ ગાથા ॥

જ્ઞાને દર્શને ચ ચરણે તપસિ તથા ચ વીર્યે
 નાણંમિ દંસણંમિ અ, ચરણંમિ તવંમિ તદ્દ ય વીર્યંમિ ।
 જ્ઞાનને વિષે, દર્શનને વિષે અને ચારિત્રને વિષે, તપને વિષે તેમજ
 વીર્યને વિષે.

આચરણં આચારઃ इति एषः पंचधा भणितः
 આચરણં આચારો, ઇત્ય એસો પંચદા મણિતં ॥૧॥
 આચરણુ આચાર, એ પ્રકારે આ પ્રમાણે પાંચ પ્રકારે કહેા છે.

અર્થ—જ્ઞાનને વિષે, દરશનને વિષે, ચારિત્રને વિષે,
 તપને વિષે તેમજ વીર્યને વિષે જે આચરણુ તે આચાર કહે-
 વાય. એ પાંચ આચાર આ પ્રમાણે કહેા છે. ૧

કાલે વિનયે बहुमाने उपधाने तथा अनिह्वने
 કાલે વિણે बहुमाणे, ઉવહાણે તદ્દ અનિહ્વણે ।
 કાળને વિનયને બહુમાનને ઉપધાનમાં તેમજ અનિહ્વવપણામાં
 વિષે વિષે વિષે

अज्ञानेऽर्थे तदुभये अष्टविधो ज्ञाने आचारः
 અજ્ઞાનેઽર્થે તદુભયે અષ્ટવિધો જ્ઞાને આચારઃ
 અજ્ઞાનોઆચાર. તે બન્નેમાં આઠ પ્રકારે જ્ઞાનને આચાર.
 માં, અર્થમાં વિષે

અર્થ—એ કાળે એ બધુવાની આજ્ઞા હોય તે કાળે તે બધુવું તે કાળ આચાર; જ્ઞાનના વિનય, વંદન પ્રમુખ સાચવવા તે વિનય આચાર, જ્ઞાની ઉપર અંતરંગ પ્રેમ તે બહુમાન; સૂત્રો બધુવા તપ-વિશેષ કરવો તે ઉપધાન; તેમજ બધાવત્તાર શુરને ન ઓલવવો તે અનિબુદ્ધવણ; સૂત્ર અક્ષરનો શુદ્ધ ઉચાર કરવો તે બ્યંજન; સાચો અર્થ કરવો તે અર્થ; સૂત્ર તથા અર્થ બંને શુદ્ધ બધુવા તે તદુલય; એ આઠ પ્રકારે જ્ઞાનાચાર કહ્યા છે. ૨

નિઃશંકિતઃ નિષ્કાંક્ષિતઃ નિર્વિષિકિત્સા અમૃદદ્રષ્ટિઃ
નિસ્સંક્રિય, નિષ્કાંક્ષિય નિવૃત્તિગિચ્છા અમૃદદિઠીય ।
શંકારહિતપણું, આકાંક્ષારહિત, નિવૃત્તિગિચ્છા, અમૃદ દ્રષ્ટિ અને
(ધર્મના કૃણનો નિર્ણય) (પ્રવિણપણું)

ઉપસૃત્તઃ સ્થિરીકરણસ્ વાત્સલ્યં પ્રભાવના અદૃ
જવબૂદ્ધ સ્થિરીકરણે, વસુલ પજાવણે અદૃ ॥૩॥
શુભપ્રશંસા સ્થિરીકરણ, વાત્સલ્યતા, પ્રભાવના આઠ (દર્શનાચાર)

અર્થ—ચીતશોભના વચનમાં શંકા ન કરવી તે નિઃશંકિત;
જિનમતવિના અન્યજ્ઞાતી કહ્યા ન કરવી તે નિઃકાંક્ષિત;
સાધુ સાધ્વીના ચલિન વચ્ચે, આત્ર દેખી દુઝંછા ન કરવી તે
નિવૃત્તિગિચ્છા-વા ધર્મના કૃણમાં સંદેહ ન બાણવો તે નિવિ-
તિગિચ્છા, મિથ્યાત્વીના કદ, મંત્ર ચમત્કાર દેખી તેનાથી બ્યા-
મોહિત ન થવું તે અમૃદદ્રષ્ટિ; સમકિતધારીના અસ્પ શુભની
પણું શુદ્ધ મનથી પ્રશંસા કરવી તે ઉપબુદ્ધ; જિન ધર્મમાં
એકજ તથા તે પરીણાને વિધાર કરવા તે સ્થિરીકરણ; પ્રભાવની-

અંધુનું અનેક પ્રકારે હિતચિંતન તે વાત્સલ્ય અને અન્ય-
દરશની પણ જૈનશાસનની અનુમોદના કરે તેવા કાર્ય કરવા
તે પ્રભાવના; આ આઠ લક્ષણો દર્શનાચારના બાણવા. ૩

પ્રણિધાનયોગયુક્તઃ પંચભિઃ સમિતિભિઃ તિસ્રભિઃ શુષ્ઠિભિઃ
પણિદ્વાણજોગજુત્તો, પંચદિં સમિર્દિં તીદિં ગુત્તીદિં ।
અન વચન કાયાના એકા- પાંચ સમિતિએ ત્રણ શુષ્ઠિએ
પ્રપણાએ સહિત

અષઃ ચારિત્રાચારઃ અષ્ટવિધો ભવતિ જ્ઞાતવ્યઃ
અસ ચરિત્તાયારો, અષ્ટવિદ્દો દોષ નાયવો ॥ ૪ ॥
એમ ચારિત્રાચાર આઠ પ્રકારે હોય છે (તે) બાણવો.

અર્થ—પ્રણિધાન યોગ અર્થાત્ એકાગ્ર-સાવધાનપણે કરી
અન, વચન, કાયાના સર્વ યોગ, ચારિત્ર પાળવાને વિષે યુક્ત,
એવો ચારિત્રાચાર તે પાંચ સમિતિ અને ત્રણ શુષ્ઠિએ કરા
આઠ પ્રકારનો છે એમ બાણવું. ૪

દ્વાદશવિધેચ તપસિ સામ્યંતરવાચે કુશલદિષ્ટે
વારસવિદ્દમિય તવે, સખિંતરવાહિરે કુશલદિષ્ટે ।
આર પ્રકારના અને તપને- અલ્પંતર અને બાહ્ય તીર્થકરોએ ઉ-
વિષ પદ્ધતે

અગ્લાન્યા અનાજીવી જ્ઞાતવ્યઃ સ તપઆચારો
અગિલાઈ અણાજીવી નાયવો સો તવાયારો ॥ ૫ ॥
અંધાનપણે અનાજવિકાએ બાણવો. તે તપાચાર.

અર્થ—બાર પ્રકારના તપને વિષે પણ તે તપાચાર (નિ-
શ્ચયથી) બાંધવો. તે તપાચાર દુઝમ્મ બાવ રહિતપણે તથા
તપ કરે તો ભારી આજીવિકા ચાલે એવાં દોષ રહિતપણે છ
અર્થતર અને છ બાદ્ય એમ બાર પ્રકારથી, તીર્થકરણે
ઉપદિશ્યો છે. ૫

અનશનમવમૌદર્યં વૃત્તિસંક્ષેપણં રસત્યાગઃ
અપ્પસણમૂણોચ્ચરિયા, વિત્તીસંક્ષેવપં રસચાનં ।

અનશન, ઉછોદરી, વૃત્તિ સંક્ષેપ, રસત્યાગ,

કાયક્લેશઃ સંહીનતા ચ બાહ્યો તપો ભવતિ
કાયકિલેસો સંહી-ણયા ય વક્ષો તવો હોશ્ ॥ ૬ ॥

કાયકલેશ, સંહીનતા અને બાહ્ય તપ હોય છે.

અર્થ—ચારે પ્રકારના આહારનો અદ્ય વા બહુ કાળ મુખી
ત્યાગ તે અનશન; વસ્ત્ર પાત્ર ઓછા રાખવા-વા-પાંચ સાત કો-
ળીઆ ઓછા જમવા તે ઉછોદરી; દ્રવ્યાદિનો સંક્ષેપ તે વૃત્તિ
સંક્ષેપ; વિગ્રય પ્રમુખ રસનો થોડો વા અધિક ત્યાગ અથવા લોહુ-
પતાનો ત્યાગ તે રસત્યાગ; કાયાને કષ્ટ આપવું, લોચ કરાવવો
ઇત્યાદિ તે કાય કલેશ; વિષયાદિ ઉદીરવા નહીં તેમજ અંગોપાંગ
સંકેતો રાખવા તે સંહીનતા; એ છ પ્રકારે બાહ્ય તપ છે. ૬

પ્રાયશ્ચિત્તં વિનયો વૈયાવૃત્યં તથૈવ સ્વાધ્યાયઃ
પાયશ્ચિત્તં વિણનં, વૈયાવચ્ચં તદેવ સન્ના ॥

પ્રાયશ્ચિત્ત, વિનય, વૈયાવચ્ચ તેમજ સ્વાધ્યાય,

ધ્યાનમ્ ઉત્સર્ગોઽપિ ચ અભ્યંતરં તવો મયસિ
 જાણં જસગ્ગોઽવિ શ્ચ, શ્ચાખ્યંતરં તવો હોશ્ ॥ ૭ ॥
 ધ્યાન કાર્યોત્સર્ગ પશુ અને અભ્યંતર તપ હોય.

અર્થ—લાગેલા દોષને શુદ્ધ પાસે પ્રકાશ કરી તેના નિવારણાર્થે શુદ્ધ જે આલોચણ આપે તે કરવી તે પ્રાર્થાશ્રિત; જ્ઞાન તથા જ્ઞાનીનો વિનય કરવો તે વિનય તપ; શુદ્ધ પ્રમુખની આહારાદિકથી ભક્તિ કરવી તે વૈયાવશ્ય; તેમજ વાંચના, પુસ્તકના પ્રમુખ પાંચ પ્રકારથી અભ્યાસ કરવો તે સ્વાધ્યાય; આર્ત તથા રોદ્ધ ધ્યાન નિવાસી, ધર્મ અને શુદ્ધધ્યાનમાં પ્રવર્તવું તે ધ્યાન; અને કર્મ ક્ષય અર્થે કાયાને વોહરાવવી તે કામોત્સર્ગ. નિશ્ચયથી એ ૭ પ્રકારે અભ્યંતર તપ છે. ૭

અનિગૂહિતવલ્લવીર્યઃ પરાક્રમતે યો વયોક્ત-પ્રયુક્તઃ
 અણિગૂહિશ્ચવલ્લવીરિનું, પરક્રમશ્ચ જો જહુત્ત-માજુતો ।
 પ્રભર છે બલવીર્ય જેનું પરાક્રમ કરે છે તે તીર્થંકર હતા મુજ-
 બ હિમ કરે

બોજયતિ ચ વયાશક્તિ જ્ઞાતવ્યો વીર્યાચારઃ
 જુંજશ્ચ શ્ચ જહાધામં નાયવો વીસ્થિઆચારો ॥ ૮ ॥
 વાપરે છે અને વધારાકર બન્યો. વીર્યાચાર

અર્થ—મુજબ છે પણ તીર્થ જેનું, વધી ને એમ તીર્થ તીર્થંકર દેવે હતા છે તેમજ પરાક્રમ કરે છે અર્થાત્ કર્મ કરના.

રથી ધર્મને વિષે ઉદ્યમ કરે છે વળી સાવધાનપણે પોતાની શ-
ક્તિને અનુશ્ચર ધર્મધર્મને વિષે પ્રવર્તે તે વીર્યાચાર જણવો.

ધૃતિ અતિચાર ગાથા: ૧

(પછી કાઝસ્સગ પારી “ લોગસ્સ ” કહી “ વાંદળાં ” દેહ
કહીયે) इच्छाकारेण संदिसह भगवन् देवसियं आलोएमि. (પછી
“ જોમેદેવસિઓ ” કહેવો. પછી,)

॥ अथ सातलाख^२ ॥

સાતલાખ પૃથ્વીકાય, સાતલાખ અપકાય, સાત-

૧ આ સત્રમાં જ્ઞાનાચાર, દર્શનાચાર ચારિત્રાચાર, તપાચાર અને વીમા-
ચાર એ પાંચ આચારની આચરણના બેદ જણાવ્યા છે તે આચરણમાં
જે સ્ખલના-પ્રમાદ તે અતિચાર જણવો. જેટલી આચારણ તેટલાજ તેના
અતિચાર હોય તેથી, આચારની ગાથાને અતિચાર ગાથા કહી છે.

૨ યોની એટલે જીવને ઉપજવાના સ્થાનક તે બધા જીવોનાં મળીને
૮૪ લાખ ઉત્પત્તિ સ્થાન છે. સ્થાનક તો તે કરતાં પણ વધારે છે પણ વર્ણ,
ગંધ, રસ, સ્પર્શ અને સંસ્થાનવડે કરી જેટલાં સ્થાનક સરખાં હોય તે એક
સ્થાનક ગણાય, તેની ગણતરી આ પ્રમાણે છે—પૃથ્વીકાયના મૂળબેદ ૩૫૦
તેને પાંચ વર્ણે ગુણતાં ૧૭૫૦) થયા, તેને બે ગંધે ગુણતાં ૩૫૦૦) થયા,
તેને પાંચ રસે ગુણતાં ૧૭૫૦૦) થયા, તેને આઠ સ્પર્શે ગુણતાં ૧૪૦૦૦૦
થાય, તેને પાંચ સંસ્થાને ગુણતાં સાત લાખ બેદ પૃથ્વીકાયના થાય; એમ
બધાની ગણતરી કરવી. ઉપરોક્ત ૮૪ લાખ જીવોની માંહે ઉત્પન્ન થયેલ
હરકાર્થ જીવને હણ્યો હોય, હણ્યાવ્યો હોય, અગર હણ્યાને અનુભવિ આપી
હોય તે મનંધી મિથ્યા દુષ્કૃત આ શત્રવડે દેવાનું છે.

लाख तेजकाय, सातलाख वाजकाय, दशलाख प्रत्येक
 वनस्पतिकाय, चउदलाख अनंतकाय, बे लाख बेंझी,
 बेलाख तेंझी, बेलाख चउरिंझी, चारलाख नारकी, चार
 लाख देवता, चारलाख तिर्यंच, चउदलाख मनुष्यपंचें-
 झी, एवंकारे चोराशीलाख जीवाजोनिने विषे जे कोष्ट
 माहरे जीवे पाप कर्तुं होय, कराव्युं होय, करतां प्रत्ये
 जहुं जाण्युं होय, ते सवि हुं गन वचन कायाए करी
 मिहामि दुक्कमं ॥

अर्थ—सुगम छे

॥ अथ अठार पापस्थानक ॥

पेहेले प्राणातिपात, बीजे मृषावाद, त्रिजे अद-
 तादान, चोथे मैथुन, पांचमे परिग्रह, षष्ठे क्रोध, सात-
 मे मान, आठमे माया, नवमे लोभ, दशमे राग, अ-
 गियारमे द्वेष, बारमे कलह, तेरमे अन्याख्यान, चौदमे
 पैशुन्य, पंदरमे रति अरति, सोलमे परपस्विद, सत्तरमे
 मायामोस, अठारमे मिथ्यात्वशब्द, ए अठारे पापस्था-

નકમાંદી જે કોઈ પાપસ્થાનક મેં સેવ્યું હોય, સેવાવ્યું
હોય સેવતાંપ્રતે જન્યું જાણ્યું હોય તે સવિ હું મન વચન
કાયાણ કરી મિહામિ ડુકમં ॥

અર્થ—પરજીવના પ્રાણનો નાશ ચિંતવવો તે પ્રાણાતિપાત;
અસત્ય બોલવાના પરિણામ તે મૃષાવાદ; પારકી વસ્તુ ઘણીની
સંમતિ વિના લઈ લેવાની વૃત્તિ તે અદત્તાદાન; વિષયશોગની
વાંચ્છા રૂપ પરિણામ તે મૈથુન; નવ પ્રકારે બાહ્ય અને ચૌદ પ્રકારે
અભ્યંતર વસ્તુ આદિની વાંચ્છા અથવા મૂર્ચ્છા તે પરિગ્રહ; પરની
ઉપર તીવ્ર પરિણામે મુખાદિ અવયવને તપાવવા તે ક્રોધ; પ્રાપ્ત
વા અપ્રાપ્ત વસ્તુને અહંકાર તે માન; ગુપ્તપણે સ્વાર્થવૃત્તિ સિદ્ધ
કરવાની વાંચ્છા, તે માયા ધનાદિ સંપત્તિને એકઠાં કરી સંગ્રહી
રાખવાની મનોવૃત્તિ તે લોભ; પૌદ્ગલિક વસ્તુ ઉપર પ્રીતિ તે રાગ;
અણુગમતા જીવાદિ પદાર્થો ઉપર અફિય તે દ્વેષ; પરની સાથે
વિષવાદ કરવાની વૃત્તિ તે કલહ; પરજીવને નહીં દીઠેલું, નહીં
સાંભળેલું આળ દેવું તે અભ્યાખ્યાન; પર જીવના દોષની આડી
ખાવી તે પૈશુન્ય; સુખ દુઃખ આવે હર્ષ, શોક કરવો તે રતિ
અરતિ; ગુણી વા નિર્ગુણી જીવની નિંદા કરવી તે પરપરિવાદ;
ઠપટવૃત્તિથી અસત્યબોલી છળ કરીને લોકોને દગવાના પરિણામ
તે માયામૃષાવાદ; વ્યવહારથી કુદેવ કુશર અને કુધર્મ સેવવાની
અભિલાષા અને નિશ્ચયથી આત્મસ્વરૂપના અનુભવને વિદ્ય
રૂપ આત્માના પરિણામ તે મિથ્યાત્વ શબ્દ. એ અઢાર પ્રકારે
જીવને ચિત્તમાં જે પાપરૂપ ભાવ ઉત્પન્ન થાય તે ભાવ પાપ

અને તે ભાવની ચિકાશથી જીવને કર્મનાં ફળીયાં લાગે તે દ્રવ્ય
પાપ કહેવાય છે.

— ❀ ❀ ❀ —

॥ અથ ચાર વિકથા ॥

રાજકથા, દેશકથા, જતકકથા, સ્ત્રીકથા, એ ચાર
વિકથામાંથી જે કોઈ વિકથા કરી હોય, કરાવી હોય
કરતાં પ્રતે જાણી જાણી હોય, તે સર્વિ હું મન, વચન
કાયાએ કરી મિહામિ ટુકમં ॥

॥ અથ સર્વસ્સર્વિ ॥

સર્વસ્યાપિ દૈવસિકસ્ય દુર્ચિંતિતસ્ય દુર્માષિતસ્ય
સર્વસ્સર્વિ દેવસિથ્ય, દુર્ચિંતિથ્ય દુર્માસિથ્ય

સર્વે પણ દિવસસખધીનું દુષ્ટ ચિંતનનું, દુષ્ટ ભાષણ

દુષ્ટોષ્ટિતસ્ય ઇચ્છાકારેણ સંદિશ ઇચ્છામિ

દુર્ચિઠિય, ઇચ્છાકારેણ સંદિસસદ્, દુષ્ટ

દુષ્ટ ચેષ્ટાનું ઇચ્છાથી આજ્ઞા આપેા ઇચ્છું છું

તસ્ય મિથ્યા (મિથ્યા કરોમિ) મમ દુષ્કૃતં

તસ્મિ મિહામિ ટુકમં.

તેનું ફાગલ કરું છું. મારા દુષ્કૃતને

અર્થ—સર્વે પશુ દિવસસંબંધીનું હુષ્કૃત (અતિચાર) હુષ્કૃતિવન કરવાથી, હુષ્કૃત ભાષણ કરવાથી, હુષ્કૃત ચેષ્ટા કરવાથી લાગ્યું હોય, ઇચ્છાથી આજ્ઞા આપે હું ઇચ્છું છું તે માફ પાપ મિથ્યા આગ્યો !

(એમ કહી વિષમાસને બેસી પછી) “ નમો અરિહંતાણં ” “ક-
રેમિ ભંતે સામાઘયં ” (કહીને).

॥ અથ ચત્તારિ મંગલં ॥

ચત્તારિ મંગલં, અરિહંતા મંગલં, સિદ્ધા મંગલં, સાહૂ મંગલં, કેવલિપન્નત્તો ધમ્મોમંગલં ॥ ચત્તારિ લો-
ગુત્તમા, અરિહંતા લોગુત્તમા, સિદ્ધા લોગુત્તમા, સાહૂ
લોગુત્તમા, કેવલિપન્નત્તો ધમ્મોલોગુત્તમા ॥ ચત્તારિસર-
ણં પવજ્ઞામિ, અરિહંતે સરણં પવજ્ઞામિ, સિદ્ધે સરણં
પવજ્ઞામિ, સાહૂસરણં પવજ્ઞામિ, કેવલિપન્નત્તં ધમ્મં સ-
રણં પવજ્ઞામિ ॥

(ઇચ્છામિ પઢિકમિડં, જો મે દેવસિઓ અફયારો કઓ, એ પાઠ
કહીને ઇચ્છામિ પઢિકમિડં ઇરિયાવહિયાએ વિરાહણાએ (ઇત્યાદિક
પાઠ કહી પછે “ અઠાર લાખ ચોવીસ હજાર એકસો વીસ ઇરિયા-
બહીને વિષે જે કોઈ દુષણ લાગ્યું હોય તે સર્વ મિચ્છામિ દુક્કડં ”
આ પ્રમાણે બોલીને પછે “ વંદિતુ સૂત્ર ” મળવું)

॥ અથ વંદિતુ (શ્રાદ્ધપ્રતિક્રમણ સૂત્ર)* ॥

વંદિત્વા સર્વસિદ્ધાન્ ધર્માચાર્યાન્ ચ સર્વસાધુશ્ચ
વંદિતુ સઘસિદ્ધે, ધમ્માયરિણ અ સઘસાદ્ અ ॥
વાંદીને તીર્થંકર અને સિદ્ધાને ધર્માચાર્યને અને સર્વ સાધુઓને

ઇચ્છામિ પ્રતિક્રમિતું શ્રાવકધર્માતિચારાત્

ઇહામિ પન્નિકમિત્તં^૧, સાવગધમ્માશ્ચારસ્સ^૨ ॥ ૧ ॥

ઇન્ધુ^૩ પાછા ફરવાને શ્રાવકધર્મને વિષે લાગેલા અતિચારથકી

અર્થ—સર્વજ્ઞ એવા તીર્થંકર તથા સિદ્ધ લગવંતને વળી
ધર્માચાર્ય, ઉપાધ્યાય અને સર્વસાધુને વાંદીને, શ્રાવકધર્મને વિષે
લાગેલા અતિચારથકી પ્રતિક્રમવાને હું ઇન્ધુ છું. ૧

સામાન્યથી સર્વ વ્રતના અતિચાર.

યો મમ વ્રતાતિચારો જ્ઞાને તથા દર્શને ચારિત્રે ચ

જો મે વ્યાધ્યારો, નાણે તદ્દ દંસણે ચરિત્તે અ ॥

જે મને વ્રતને વિષે જ્ઞાનમાં તથા દર્શનમાં ચારિત્રમાં અને
અતિચાર

* શ્રાવકને દિવસ સંમંધી લાગેલા અતિચારને આલોચવાને અર્થ
આ સૂત્ર સાંજે અર્ધ સૂર્ય અસ્ત પામેલો હોય તે વખતે કહેવાનું છે.
શ્રાવકના બાર વ્રત વગેરેમાં લાગેલા ૧૨૪ અતિચાર આ સૂત્રવડે આલો-
ચવામાં આવે છે.

૧ સ્વસ્થાનાત્ યત્પરસ્થાનં, પ્રમાદસ્ય વશાદ્રુતઃ ।

તત્રૈવ ક્રમણં ભૂયઃ, પ્રતિક્રમણ-મુચ્યતે ॥ ૧ ॥

૨ પંચમીસ્થાને ષષ્ઠી યદ્વા કર્મણિ ષષ્ઠી.

સૂક્ષ્મો વા બાદરો વા તં નિંદે તં ચ ગર્હે
 સુહુમો ષ્ચ બાયરો વા, તં નિંદે તં ચ ગરિહામિ ॥૧૥
 સૂક્ષ્મ અથવા બાદર અથવા તેને નિંદું છું તેને અને ગર્હું છું.

અર્થ—જ્ઞાનને વિષે તથા દર્શનને વિષે તથા ચારિત્રને વિષે
 અને ચ શબ્દથી તપને વિષે તથા વીર્યને વિષે અને સંલેખના-
 ને વિષે [વળી] જે અતિચાર મને વ્રતોને વિષે સુક્ષ્મ વા બા-
 દર લાગ્યો હોય, તેને નિંદું છું અને ગુરૂની સમક્ષ ગર્હું છું. ૨

પરિશ્રહના અતિચાર.

દ્વિવિધે પરિગ્રહે સાવચ્છે बहुविधे च आरंभे
 હ્રિવિદે પરિગ્રહંમિ, સાવજ્ઞે बहुविदे च आरंभे ।
 એ પ્રકારના પરિશ્રહને વિષે-પાપવાળા બહુ પ્રકારના અને આરં-
 ભને વિષે.

કારાવણે ચ કરણે પ્રતિક્રમામિ દૈવસિકં સર્વં
 કારાવણે ચ કરણે, પન્નિકમે દૈસિચ્ચં? સર્વં ॥૧૥
 કરાવવામાં અનુભોદવામાં કરવામાં પ્રતિક્રમું છું દિવસસંબંધી સર્વને
 અર્થ—જે પ્રકારનો પરિશ્રદુ છે. ૧ સચિત ૨ અચિત,
 વળી તે સાવધ-પાપવાળો અને બહુ પ્રકારનો તથા આરંભ;
 તેને કરાવવાથી પોતે કરવાથી અને બીજા કરનારાઓને અનુ-

૧ રાત્રિકં, પાશ્વિકં, ચાતુર્માસિકં, સાંવત્સરિકં, વા યથાયોગ્યં
 આર્ષતાદ્ વકાર લોપઃ

નોહવાથકી, જે અતિચાર લાગ્યા હોય તે દિવસ સંબંધી સર્વ
અતિચાર પ્રત્યે પ્રતિક્રમું છું. ૩

યદ્ બદ્ધમિદ્રિયૈઃ ચતુર્ભિઃ કષાયૈઃ અપ્રશસ્તૈઃ
જં બદ્ધમિદિદિહિં, ચતુર્ભિઃ કસાણહિં અપ્પસન્નેહિં ।

જે બાંધ્યું ઇન્દ્રિયોવડે ચાર અપ્રશસ્ત કસાયોવડે

રાગેણ વા દ્વેષેણ વા તત્ નિંદામિ ત-ચ ગર્હે
રાગેણ વ દોસેણ વ, તં નિંદે તં ચ ગરિહામિ ॥૪॥
રાગવડે અથવા દ્વેષવડે અથવા તેને નિંદું છું. તેને અને ગર્હું છું.

અર્થ—ઇન્દ્રિયોવડે કરી તથા ચાર કષાયે કરી, અપ્રશસ્ત
લાવે કરી, રાગે કરી વા દ્વેષવડે કરી જે અતિચારરૂપ અશુભ
કર્મ બાંધ્યું હોય તેને આત્માની સાથે નિંદું છું અને ગુરૂની
સાથે ગર્હું છું. ૪

દર્શન અને ચારિત્રના અતિચાર.

આગમને નિર્ગમને સ્થાને ચંક્રમણે અનામોગે
આગમણે નિર્ગમણે, ઠાણે ચંક્રમણે અણામોગે ।

આવતાં જતાં તે ઠેકાણે ફરતાં અણાણપણે.

અભિયોગે ચ નિઓગે પ્રતિક્રામામિ દૈવસિકં સર્વં
અગ્નિનુંગે ચ નિનુંગે, પન્નિકમે દેસિચ્ચં સવં ॥૫॥
રાજાદિનાં } અને અધિકારપણે પ્રતિક્રમું છું દિવસસંબંધી સર્વને
આગ્રહે }

અર્થ—ઉપયોગરહિતપણે રાજાના વા ઘણા લોકના આગ્રહ થકી તથા પરાધીનતાના કારણથી [મિથ્યાત્વીના મંદરાદિકને વિષે] જતાં આવતાં, તેમના સ્થાનકે ઉભા રહેતાં, ત્યાંજ આમ તેમ ફરતાં, જે અતિચારરૂપ પાપકર્મ બાંધ્યું હોય, તે દિવસ સંબંધી સર્વને પડિક્કમું છું.

સમ્યક્ત્વના અતિચાર.

શંકા કાંક્ષા વિચિકિત્સા પ્રશંસા તથા સંસ્તવઃ કુલિંગિષુ
 સંકા કંઠ વિગિહ્વા, પસંસ તદ્ સંયવો કુલિંગીસુ ।
 વીતરાગ- { પરમત } ફળ { પ્રશંસા, તેમજ પરિચય કુલિંગીયાને
 ભાષિત- { વાંછા } સંદેહ, { વિષે
 ધર્મમાં શંકા }

સમ્યક્ત્વસ્ય અતિચારાન્ (આશ્રિત્ય ચઢઢં

પ્રતિક્રામામિ

સમ્મત્તસ્સદ્ધ્યારે

પમિક્કમે

સમ્યક્ત્વના અતિચારસંબંધી (જે બાંધ્યું હોય તેને) પ્રતિક્રમું છું.

દૈવસિકં સર્વં

દેસિચ્ચં સર્વં ॥ ૬ ॥

દિવસસંબંધી સર્વને

અર્થ—જિન વચનમાં શંકા, અન્યમતની વાંછા, ધર્મના ફળનો સંદેહ વા સાધુ સાધ્વીના મહીન ગાત્ર તથા વસ્ત્ર દેખી દુઃખાંછા કરવી, મિથ્યાત્વીની પ્રશંસા તથા તેમનો પરિચય, એ સમ્યક્ત્વના અતિચાર મધ્યે દિવસ સંબંધી જે પાપ બાંધ્યું હોય તે સર્વને પડિક્કમું છું. ૬

સામાન્યથી આરંભ દોષ.

ષટ્કાયસમારંભે પચને ચ પાચને ચ ये दोषाः
 षट्कायसमरंभे, पयणे च पयावणे च जे दोसा ।

છકાય છવોના આ રાંધતાં અને રંધાવતાં અનુભોદતાં જે દોષો
 રંભ સમારંભમાં

आत्मार्थं च परार्थं उभयार्थं चैव तं निंदे
 अतदा य परदा, उभयदा चैव तं निंदे ॥१॥
 પોતાને અર્થે અને પરને માટે, બન્નેને માટે, નિશ્ચે તેને નિંદુકું.

અર્થ—પોતાને અર્થે તથા પરને અર્થે વળી પોતાને તથા
 પરને એ બન્નેને અર્થે [અશનાદિ આહારને] પોતે રાંધતાં,
 બીજા પાસે રંધાવતાં અને બીજા રાંધતા હોય તેને અનુભોદન
 દેતાં, છકાયના સમારંભને વિષે પ્રવર્તવાથી જે (કર્મગંધરૂપ)
 દોષ લાગ્યો હોય તેને હું નિંદું છું ૭

સામાન્યથી આરવ્રતના અતિચાર.

पञ्चानामनुव्रतानां^१ जुणव्रतानां^२ च त्रयाणाम् अतिचारान्
 पंचएहमणुवयाणं, गुणव्रयाणं च तिहमश्रयोरे ।
 પાંચ અનુવ્રતોનાં અને ત્રણગુણવ્રતોનાં અતિચારોને

૧ સમ્યક્ત્વની પ્રાપ્તિ થયા પછી પ્રાપ્ત થાય માટે અનુવ્રત અને
 મહાવ્રતની અપેક્ષાએ નહાના માટે અણુવ્રત તે પાંચ છે. તે પાંચ મૂળ
 ગુણ છે.

૨ મૂળ ગુણોને વિશેષ ગુણ કરવાવાળા તેથી ગુણુવ્રત તે ત્રણ છે.

શિક્ષાવ્રતાનાં^૧ ચ ચતુર્ણાં પ્રતિક્રામામિ દૈવસિકં સર્વં
સિક્ષાણં ચ ચતુર્ણાં, પન્નિકમે દેસિચ્ચં સર્વં ॥૭૮॥

અને ચાર શિક્ષાવ્રતાનાં પ્રતિક્રમું^૨ દિવસસંબંધી સર્વને

અર્થ—પાંચ અણુવ્રતને વિષે, ત્રણ ગુણવ્રતને વિષે, ચાર શિક્ષાવ્રતને વિષે અને તપ સંલેષણાદિને વિષે જે અતિચાર લાગ્યા હોય તે દિવસસંબંધી સર્વ અતિચારને હું પડિક્રમું છું. ૮

પહેલા વ્રતના અતિચાર.

પ્રથમે અણુવ્રતે સ્થૂલકપ્રાણાતિપાતવિરતિતઃ (વિરતિમાશ્રિત્ય)

પદમે અણુવ્રતમિ, સ્થૂલકપ્રાણાતિપાતવિરતિર્નૈવ ।

પહેલા અણુવ્રતને વિષે, સ્થૂલ પ્રાણાતિપાત વિરમણસંબંધી

(આચરિતં) અતિચરિતં અપ્રશસ્તેન અત્ર પ્રમાદપ્રસંગેન

આયરિચ્ચ-મપ્પસન્ને, ઇત્થં પમાયપ્પસંગેણ ॥૭૯॥

(આયરણું) { અતિક્રમણું } માટે, { અહીં પ્રમાદના પ્રસંગવડે
કરું હોય } { ભાવે, }

અર્થ—અહીં પહેલા અણુવ્રતને વિષે, પ્રમાદના પ્રસંગથી અપ્રશસ્ત ભાવે વર્તતાંથકાં, સ્થૂલ પ્રાણાતિપાતની નિવૃત્તિનું ઉત્તર કરીને જે આયરણું સેવ્યાં હોય તે જેમકે. ૯

૧ શિષ્યને પિતા ગ્રહણની પેઠે વારંવાર સેવન કરવા યોગ્ય હોવાથી શિક્ષાવ્રત, તે ચાર છે. ચાર વ્રત મહેલા આઠ વ્રતો યાવત્કથિત (કાયમના અને આ ચાર વ્રત ઈતિવરકાલિક (થોડાકાળ માટેના) સમજવા.

વધઃ વંધઃ છવિચ્છેદઃ અતિમારઃ મક્તપાનવ્યવચ્છેદઃ

૧વહ વંધ ઢવિચ્છેદ, અદ્યજારે જતપાણ છદ્દ ।

વધ, બંધન, છવીછેદ, અતિભારારોપણ, ભાતપાણીનો વિછાદ

પ્રથમવ્રતસ્ય અતિચારાન્ પ્રતિક્રામામિ દૈવસિકં સર્વં

પદમવયસ્સ-ચારે, પન્નિકમે દેસિચ્ચં સવં ॥૧૦॥

પહેલાવ્રતના અતિચારોને પ્રતિક્રમું છું દિવસસંબંધી સર્વને.

અર્થ—[દ્વિપદાદિ જીવને] મારવો, દોરડાવડે બાંધવો તેના અવયવને છેદવા, તેના ઉપર ઘણો ભાર લાવવો, તેને ભાતપાણી ચારાનો અંતશય કરવો; આ પહેલા વ્રતના અતિચાર મધ્યે જે અતિચાર દિવસસંબંધી લાગ્યા હોય તે સર્વને હું પડિક્રમું છું.

બીજાવ્રતના અતિચાર.

દ્વિતીયે અણુવ્રતે પરિસ્થૂલકઅલીકવચ્ચનવિરતિતઃ

ત્રીણે અણુવ્રયંમી, પરિસ્થૂલગચ્ચલિયંવયણવિરઈનં ।

બીજા અણુવ્રતને વિષે સ્થુલ મૃષાવાદ વિરમણ સંબંધી.

૧ અહિં કોઈ શંકા કરે કે પ્રાણાતિપાત વિરમણવ્રતવાળાને વધાદિ અતિચાર લાગે નહિ કારણ કે પ્રાણાતિપાત શબ્દે વધાદિનું ગ્રહણ થઈ શકે નહિ તેથી અતિચાર ન લાગે ! તેને માટે ઉત્તર આપે છે કે—મુખ્યતાએ પ્રાણાતિપાતનું જ પર્યખખાણ થાય છે તોપણ વધાદિક પ્રાણાતિપાતના હેતુ હોવાથી તેનું પણ પર્યખખાણ આવી ગયું માટે વધાદિક કરવાથી અતિચાર લાગે.

૨ મોટાં જૂઠાણા પાંચ છે તે આ પ્રમાણે—૧ દ્વેષાદિવડે અવિષ

અતિચરિતં અપ્રશસ્તેન અન્ન પ્રમાદપ્રસંગેન
 ધ્યાયરિથ્યમપ્યસન્ને, હૃન્ન પમ યપ્યસંગેણ ॥ ૧૧ ॥

અતિક્રમણ કર્યું, અપ્રસ્ત ભાવે, અહીં, પ્રમાદના પ્રસંગવડે

અર્થ—અહીં બીજા આશ્રવતને વિષે, પ્રમાદના પ્રસંગથી
 અપ્રશસ્તભાવે વર્તતાં થકાં, અતિશયે કરીને મોટા જુઠાંની વિ-
 રતિનું ઉદ્ધંધન કરીને જે આચરણ કરેલું હોય તે જેમકે—૧૧

સહસાભ્યાખ્યાને, રહસ્યાભ્યાખ્યાને, (સ્વ) દારમન્ત્રભેદે,

સહસા રહસ્ય દારે,

અણુવિચાર્યે આળ દેતાં, ગુપ્ત વાતનું ખોટું આળ મૂકતાં પોતાની
 સ્ત્રીની જાની વાત પ્રગટ કરતાં

કન્યાને વિષકન્યા કહેવી વગેરે કન્યા સંબંધી ફેરફાર બોલવું તે કન્યાલીક
 ૨ થોડા દુધવાળી ગાય (ઉપલક્ષણથી દુગ્ધા જનાવર) ને ધણા દુધવાળી
 અને ધણા દુધવાળીને થોડા દુધવાળી કહેવી ઈત્યાદિ કહેવું તે ગવાલીક ૩
 પારકી ભૂમીને પોતાની ભૂમી કહેવી વિગેરે ભૂમ્યલીક ૪ ધન ધાન્યાદિ
 પારકી થાપણ રાખી હોય છતાં નથી રાખી એમ ,જુદું બોલી ઓળવવી
 તે ન્યાસાપહાર (અદત વસ્તુને રાખવાથી અદત્તાદાન લાગે છે છતાં
 વચનની મુખ્યતા હોવાથી અહીં મૃષાવાદપણું પણ મળ્યું છે) અને પ
 લાંચ લઇને અગર મત્સરવડે ખોટી સાક્ષી પૂરવી તે કૂટ સાક્ષિત્વ. આ
 પાંચ પહેલામાં દ્વિપદ સર્વ સંબંધી અને બીજામાં ચતુષ્પદ સર્વ સંબં-
 ધી અલીકનો સમાવેશ છે. ન્યાસાપહાર તથા કૂટસાક્ષિત્વ એ બે દ્વિપદ-
 દિના જુઠાણમાં અંતર્ભાવ થાય છે છતાં પણ લોકમાં અત્યંત નિંદિત હો-
 વાથી જુદા મળ્યાં છે.

મૃષોપદેશે ચ કૂટલેશે ચ
 મોસુવણે ચ કૂમલેદે થ !
 ખોટી સલાહ દેતાં અને કુરા લેખ લખતાં

દ્વિતીયવ્રતસ્ય અતિચારાન્ પ્રતિક્રાપામિ દૈવસિકં સર્વં
 બીયવયસ્સ ઇચ્છારે, પમિકમે દેસિચ્છં સઘં ॥ ૧૨ ॥
 બીજાવ્રતના અતિચારોને પ્રતિક્રમું છું. દિવસસંબંધી સર્વને

અર્થ—અણુવિચારે દોષના ઉપર આળ મુકતાં, એકાંતે
 છાની વાત કરનાર ઉપર રાજ્ય ખિન્ન શુન્ય મુકતાં, સ્ત્રીએ ક.
 હેલી વાત પ્રગટ કરતાં, ખોટો ઉપદેશ આપતાં અને બુઠા દ.
 સ્તાવેજ કરતાં બીજાવ્રતને વિષે જે દોષ અતિચાર લાગ્યા હોય
 તે દિવસ સંબંધી સર્વ અતિચારને હું પરિક્રમું છું. ૧૨

ત્રીજાવ્રતના અતિચાર.

તૃતીયે અણુવ્રતે સ્થૂલકપરદ્રવ્યહરણવિરતિતઃ
 તદ્દા અણુવ્રયંમિ, થૂલગપરદ્રવ્યહરણવિરત્તં ।
 ત્રીજા અણુવ્રતને વિષે સ્થૂલ પરદ્રવ્ય હરણુ વિરમણુ સંબંધી
 અતિચરિતં અપ્રશસ્તેન અત્ર પ્રમાદપ્રસંગેન

આયરિયમપ્પસન્ને, દુત્ત પમાયપ્પસંગેણ ॥ ૧૩ ॥
 અતિક્રમણુ કર્યું, માઠા ભાવે, અહીં પ્રમાદના પ્રસંગે

અર્થ—અહીં, ત્રીજા અણુવ્રતને વિષે પ્રમાદના પ્રસંગથી,
 અપ્રશસ્ત ભાવે વર્તતાંથકાં, ણાદરપણે પરદ્રવ્યના હરણુની વિરતિ-
 નું ઉદ્ધવન કરીને જે આચરણુ સેવ્યું હોય તે જેમકે— ૩

સ્તેનાહનપ્રયોગે તત્પતિરુપે વિરુદ્ધગમને ચ
તેનાહનપ્રયોગે, તત્પતિરુપે વિરુદ્ધગમને ચ ।

ચોરની આણેલી } ભેળ સંભેળ } રાજ્યવિરુદ્ધ દેશમાં ગમન ક-
વસ્તુ લેતાં, ચોરને } કરતાં } રતાં રાજ્ય વિરુદ્ધ આચરણ
સહાય દેતાં } કરતાં, અને }

કૂટતુલકૂટમાનયોઃ પ્રતિક્રામામિ દૈવસિકં સર્વં
કૂટતુલ કૂટમાણે, પત્નિકમે દેસિથ્યં સર્વં ॥૧૪॥

ખોટા તોલ ખોટા માપ } પ્રતિક્રમું છું. દિવસસંબંધી સર્વને
રાખતાં, }

અર્થ—ચોરની આણેલી વસ્તુ અર્થાત્ ચોરીનો માલ લેવો,
ચોરને સહાય આપવી, ખોટી વસ્તુ ખરી જેવી કરી (ઠગવી)
વેચવી, ઠાણચોરી પ્રમુખ રાજ્યવિરુદ્ધ આચરવા અગર શત્રુરા-
જના દેશમાં રાજ્ય તરફથી જવાનો નિષેધ કર્યો હોય છતાં આ
પારાદિ પ્રસંગે જતાં, ખોટા તોલ રાખવા, ખોટા માપ રાખવા;
તેથી જે પાપ લાગ્યું હોય તે દિવસસંબંધી સર્વને હું પડિશ્ક્રમું
છું. ૧૪

ચોથાવતના અતિચાર.

ચતુર્થે અણુવ્રતે નિત્યં પરદારગમનવિરતિતઃ
ચતુર્થે અણુવ્રયંમિ, નિત્યં પરદારગમનવિરત્ત્વં ।

ચોથા અણુવ્રતને વિષે નિરંતર પરસ્ત્રીગમન વિરમણ સંબંધી

અતિચારિતિં અપ્રશસ્તેન અત્ર પ્રમાદપ્રસંગેન

આચરિય-મપ્પસન્ને, હ્રત્ત્વં પમાયપ્પસંગેણં ॥ ૧૫ ॥

અતિક્રમણ કર્યું, માઠા ભાવે, અહીંયાં પ્રમાદના પ્રસંગવડે

અર્થ—અહીં ચોથા અણુવ્રતને વિષે, પ્રમાદના પ્રસંગથી,
અપ્રસ્તભાવે વર્તતાંયકાં, નિરંતર પરદારા સાથે ગમન કરવાની
વિરતિનું ઉદ્ધેધન કરીને જે આચરણ સેવ્યું હોય તે જેમકે. ૧૫

અપરિગૃહીતાગમનં इतरपरिगृहीतागमनं अनंगक्रीडा परविवाहः
અપરિગૃહિત્યા इतर अणंग विवाह
કોઈએ નહિ અહણુ } બીજાની થોડા કાળ } અનંગક્રીડા } પારકા
કરેલી સ્ત્રીનું સેવન } માટે રાખેલ સ્ત્રીનું } વિવાહ
સેવન } કરાવવા

તીવાનુરાગઃ (પ્રતાનાશ્રિત્ય) ચતુર્થવ્રતાતિચારાન્

તિથિ આનુરાગે । ૧ચતુર્થવયસ્સદ્ધ્યારે,

તીવ્ર વિષયાભિલાષ, ચોથાવ્રતના અતિચારોને

પ્રતિક્રામામિ દૈવસિકં સર્વમ્

પમિકમે દેસિયં સર્વં ॥ ૧૬ ॥

પ્રતિક્રમું છું. દિવસસંબંધી સર્વને

અર્થ—અપરિગૃહીતા અર્થાત્ કુંવારી કન્યા કે વેશ્યાની
સાથે મૈથુન કરવું, બીજાએ થોડા વખત માટે રાખેલી વેશ્યાની
સાથે મૈથુન કરવું, અનંગ ક્રીડા કરવી (સૃષ્ટિ નિયમ વિરુદ્ધ

૧ આ ચોથું વ્રત જે પ્રકારે અહણુ થઈ શકે છે તેથી સ્વદારા સંતા-
પીને છેલ્લા ત્રણ અતિચાર અને પહેલા જે સેવાય તે વ્રત જાંગળ થાય અને
પરસ્ત્રીગમન વિરમણવાળાને પાંચ અતિચાર સમજવા. અહીં પુરૂષ ને સ્ત્રી
આશ્રયી કહ્યું છે તે પ્રમાણે સ્ત્રીને પુરૂષ આશ્રયી અતિચાર અનાચાર વગેરે
સમજ લેવું.

અંગથી વિષય ક્રિડા કરવી), પોતાના પુત્ર પુત્રી શિશુઓ બીજાના વિવાહ કરવા, કામભોગને વિષે તીવ્ર અનુરાગ કરવો. (આ પાંચ) ચોથાવ્રતના અતિચાર મધ્યેથી જે કોઈ અતિચાર દિવસ સંબંધી મને લાગ્યો હોય તે સર્વને હું પડિઠ્ઠું છું. ૧૬:

પાંચમાવ્રતના અતિચાર.

इतः अणुव्रते पंचमे आचरितं अप्रशस्ते

इतो अणुव्रतं पंचमंमि, आयस्य-मप्पसङ्गंमि ।

એ પછી પાંચમા અણુવ્રતને વિષે આચરણ કર્યું અપ્રસ્તભાવે

परिमाणपरिच्छेदे

अत्र

प्रमादप्रसंगेन

परिमाणपरिच्छेद,

इत्थं प्रमादप्रसंगेन ॥१७॥

પરિશ્રદ્ધ પરિમાણનો ભંગ કરતાં, અહીં, પ્રમાદના પ્રસંગવડે

અર્થ—એ પછી, અહીં પાંચમા અણુવ્રતને વિષે પ્રમાદના પ્રસંગથી, અપ્રસ્તભાવે વર્તતાંથકાં પરિશ્રદ્ધના પ્રમાણનો વિચ્છેદ કરવાથી જે આચરણ સેવ્યું હોય તે, જેમકે-૧૭

धनधान्ययोः क्षेत्रवास्तुनोः रूप्यसुवर्णयोः च कुप्यपरिमाणे

ધણધન સિત્તવસ્તુ, રૂપ્યસુવર્ણે ચ કુપ્યપરિમાણે ।

ધન ધાન્યના, ક્ષેત્ર ઘર-હાટના, રૂપા સોનાનાં અને પીતલ વગેરે બીજા ધાતુના પરિમાણમાં

૧ ધન ચાર પ્રકારનું છે. તે આ પ્રમાણે-ગણી શકાય તે ગણિમ સોપારી, નાળાએર વગેરે. ૨ તોળી શકાય તે ધરિમ ગોળ, ઘી, વગેરે. ૩ માપી શકાય તે મેય* કાપડ, જમીન, તેલ, દૂધ, વગેરે. અને પરીક્ષા કરવા ગોચ્ય તે પારિચ્છેદ માણેક, મોતી, રૂપાનાણું વગેરે.

દ્વિપદચતુષ્પદયોઃ પ્રતિક્રામામિ દૈવસિકં સર્વમ્
 ડુપ્પ ચતુષ્પયંમિ પન્નિકમે દેસિથ્યં સર્વં ॥૧૭॥

એપગાં ચોપગાં જીવોના, પ્રતિક્રમુંજી. દિવસસંબંધી સર્વને

અર્થ—ધન-ધાન્ય, ખેતર-ઘરહાટ, રૂપું-સોનું અને રૂપા
 સોના શિવાય બીજી ધાતુની વસ્તુઓને પરિભાષુ ઉપરાંત રાખ-
 વાથી તથા દાસ-દાસી વિગેરે જે પગવાળાં, ઘોડા વિગેરે ચાર
 પગવાળાં પ્રાણીઓને પરિભાષુ ઉપરાંત રાખવાથી લાગેલા, દિવ-
 સસંબંધી સર્વ અતિચારને હું પડિઠ્ઠમું છું ૧૮

છજાવતના અતિચાર.

ગમનસ્ય ચ પરિમાણે દિષ્ણુ ઉર્ધ્વે અધશ્ચ તિર્યક્ ચ
 ગમણસ્સ ય પરિમાણે, દિસાસુ જઠું ચ્ચદે ચ્ચ તિરિથ્યં ચ ।

ગમનનું અતિ, } પરિભાષુમાં દિશામાં ઉર્ધ્વ અધો અને તિર્યક્
 ક્રમણ કરું } અને

દૃઢિઃ સ્મૃત્યંતરદ્ધા પ્રથમે ગુણવ્રતે નિંદામિ
 વૃઢિ સદ્વ્યંતરદ્ધા, પદમંમિ ગુણવ્રતે નિંદે ॥ ૧૮ ॥

વધારતાં, વિસ્મૃતિ થવાથી } પહેલા ગુણવ્રતને } નિંદું છું.
 વધારે જતાં, } વિષે }

અર્થ—ઉર્ધ્વદિશિ, અધોદિશિ અને તિર્યહોદિશિમાં જવાના
 પરિભાષુથી અધિક જતાં, એક દિશિમાં જવાનું ઘટાડી બીજી
 દિશિમાં તે પરિભાષુ વધારતાં અને કરેલ પ્રમાણની વિસ્મૃત
 થવાથી વધારે જતાં, પહેલાં ગુણવ્રતને વિષે જે અતિચાર લાગ્યા
 હોય તેને આત્માની સામે નિંદું છું. ૧૯

સાતભાવતના અતિચાર.

મત્રે ચ માંસે ચ પુષ્પે ચ ફલે ચ ગન્ધમાલ્યે ચ
મજ્જંમિ થ્ય મંસંમિ થ્ય, પુષ્પે થ્ય ફલે થ્ય ગંધમદ્દે થ્ય ।
મદિરામાં અને માંસમાં અને ફુલમાં અને ફળમાં અને સુગંધી દ્ર-
વ્ય અને માળામાં

ઉપભોગપરિભોગયોઃ દ્વિતીયે ગુણવ્રતે નિન્દામિ
જવજોગપરીજોગે, વીર્યંમિ ગુણવ્રતે નિન્દે ॥ ૨૦ ॥
ભોગ ઉપભોગ કરતાં બીજા ગુણવ્રતને વિષે નિન્દાં છું

અર્થ:—મદિરા તથા માંસ અને બીજા પદ્ધતિ નહીં ખાવા
યોગ્ય પદાર્થ તથા પુષ્પ, ફળ બરાસપ્રમુખ ગંધ અને પુષ્પની
માળાને ભોગવવાથી, ઉપભોગ પરિભોગ નામના બીજા ગુણવ્ર-
તને વિષે લાગેલા અતિચારને હું નિન્દાં છું. ૨૦

સચ્ચિત્તસ્ય સચ્ચિત્તપ્રતિબદ્ધસ્ય અપકસ્ય દુષ્પકસ્ય ચ આહારાત્
સચ્ચિત્તે પન્નિવદ્ધે, અપોલ્લુપ્પોલિશ્ચં? ચ આહારે ।
સચ્ચિત્તના, સચ્ચિત્તના સં- { કાચી વસ્તુના, અર્થ કાચી } અને ખાવા
અધવાળીના { પાકી વસ્તુના } થકી

તુચ્છૌષધિમક્ષણાત્ પ્રતિક્રામામિ દૈવસિકં સર્વં
તુહોસહિજસ્કણયા, પન્નિકમે દેસિશ્ચં સઘં ॥ ૨૧ ॥
તુચ્છ ઔષધિના ભક્ષણથી, પ્રતિક્રમું છું દિવસસંબંધી સર્વને

૧ દુષ્પોલિષ્ચ અ (પ્રત્યન્તરે)

અર્થ—સચિત્તનો ત્યાગ વા પરિભાણ છતાં પ્રમાદના વશથી અધિક સચિત્ત વાપરવા, સચિત્ત સાથે જોડાયેલી વસ્તુ વાપરવી, નહીં પકાવેલા પદાર્થ વાપરવા, અર્ધપાકા તથા અર્ધકાચા પદાર્થ વાપરવા અને તુચ્છ પદાર્થ ભક્ષણ કરવા એ સચિત્ત ત્યાગ સંબંધી પાંચ અતિચાર મધ્યેથી જે અતિચાર લાગ્યા હોય તે દિવસસંબંધી સર્વને હું પડિક્કમુંછું. ૨૧

અંગાર- વન- શકટ- ભાટિક- સ્ફોટ- સુવર્જયેત્ કર્મ
 ઇંગાલી વણ સામી, જામી ફોમી સુવજ્જણ કર્મ ।
 અંગારકર્મ, વનકર્મ, શકટકર્મ, ભાટિકકર્મ, સ્ફોટકર્મ, અત્યંત વર્જવા

વાણિજ્યં ચૈવ દંત લાક્ષા-રસ-કેશ-વિષ-વિષયમ્
 વાણિજ્ઞં ચૈવ દંત લક્ષરસકેસવિસવિસયં ॥ ૨૨ ॥
 કુવેપારને પણુદંતવાણિજ્ય, લાખવાણિજ્ય, રસવાણિજ્ય, કેશવાણિજ્ય, વિષવિષય વાણિજ્ય, વર્જવા }

અર્થ—કુંભાર અને ભાડભુંજ વિગેરેના અગ્નિસંબંધી કર્મ તે અંગારકર્મ; પુષ્પ, ફળ, વનસ્પતિ, અનાજ વિગેરે ઉગાડવા તથા છેદવા તે વનકર્મ; ગાડાં, ખેત્ર વિગેરે વેચવા, વેચાવવા તે શકટકર્મ; ઘોડા ગિંટ, બળદ વિગેરે ભાડે આપવા તે ભાટિક કર્મ; કુવા, વાવ વિગેરે ખોદવા ખોદાવવા તે સ્ફોટિક કર્મ. આ પાંચ કર્મ શ્રાવકે અત્યંતપણે વર્જવા. વળી નિશ્ચયે પાંચ કુવાણિજ્ય તેમાં હાથી દાંત, મુક્તાફળ વિગેરે જ્યાં નિપજતાં હોય તે સ્થાનકે જઈ ખરીદ કરવાં તે દંત કુવાણિજ્ય; લાખ, કસુંબો, હુરતાલ વિગેરેનો વ્યાપાર તે લાખ કુવાણિજ્ય;

શ્રી, તેલ, ગોળ, વિગેરેનો વ્યાપાર તે રસ કુવાણિભ્ય; મોર,
પોપટ અને મનુષ્ય તથા પશુનો વ્યાપાર તે કેશ કુવાણિભ્ય;
અર્ણવ, સોમલ વિગેરે તથા શસ્ત્રાદિનો વ્યાપાર તે વિષવિષય
કુવાણિભ્ય; એ પાંચ કુવાણિભ્યને શ્રાવકે વર્જવા, ૨૨

एवं निश्चयेन यंत्रपीडाकर्म निर्लोछनं च दवदानम्
एवं खु जंतपिद्वण-कम्मं निद्वंणं च दवदाणं ।
એ પ્રકારે નિશ્ચયે ઘંટી ચરખા } નાક કાન વીંધવા અને અગ્નિ
પીલાવવા } દાહ દેવો.

सरोद्रहतडागशेषं असतीपोषं च वर्जयेत्
सरदहतलायसोसं, असर्षपोसं च वज्जिज्जा ॥ २३ ॥
સરોવર દ્રહ તળાવ શો- } અસતિપોષણને અને વર્જવાં
પણ કરાવવાં }

અર્થ—એ પ્રમાણે નિશ્ચયથી ઘંટી ચરખા પ્રમુખ યંત્રમાં
શેરડી તલ વિગેરે પીલાવવાં; નાક કાન વીંધવા, વીંધાવવા; અ-
ગ્નિદાહ દેવો; સરોવર, દ્રહ અને તળાવ વિગેરેને સુકાવી નાંખવા;
હિંસક જીવો તથા બલિચારી સ્ત્રી વિગેરેનું પોષણ કરવું; આ
પાંચ સામાન્ય કર્મને શ્રાવકે વર્જવાં, ૨૩

આઠમા વ્રતના અતિચાર.

अस्त्राग्नि मुसल यंत्रक तृणकाष्ठ मंत्रमूल भैषजम्
सथ्यग्नि मुसल जंतग, तणकटेमंतमूलजेसडो ।
શસ્ત્ર, અગ્નિ, સાંખેલું, યંત્ર, ઘાસ લાકડાં, મંત્ર, જડીબુટ્ટી, ગોળી
ચુરણ

દત્તં દાપિતં વા પ્રતિક્રામમિ દૈવસિકં સર્વમ્
 દિન્ને દવાષ્ટિ વા, પન્નિકમે દેસિચ્ચં સઘં ॥ ૨૪ ॥

દીધાં, અપાવ્યાં, અનુમોધાં, પ્રતિક્રમું છું દિવસસંબંધી સર્વને

અર્થ—શસ્ત્ર, અગ્નિ, મુશલ, ચંત્ર, ઇશુ, કાષ્ટ, સર્પ વિગેરે-
 ને ખીલવવાના મંત્ર, નામદમણી પ્રમુખ જડીબુટ્ટી અને ગોળી
 ચુરણ વિગેરે ઉપદ્રવકારી વસ્તુઓ ખીલવને આપવાથકી, ખીલની
 પાસેથી અપાવવાથકી અને આપનારને અનુમોદવાથકી જે અતિ-
 આર લાગ્યા હોય તે દિવસસંબંધી સર્વ અતિચારને હું પડિ-
 ક્રમું છું. ૨૪

સ્નાનોદ્વર્તનવર્ણકવિલેપને શબ્દરૂપરસગંધે

ન્હાણુવટ્ટણવન્નગ-વિલેવણે સદ્દરૂવરસગંધે ।

નહાણું, મેલ ઉતારવો, } વિલેપન } શબ્દ, રૂપ, રસ, ગંધના ભો-
 રગ લગાવવો } કરવું તેમાં } ગોપભોગમાં

વસ્ત્રાસનાભરણે પ્રતિક્રામમિ દૈવસિકં સર્વમ્

વસ્ત્રાસણશ્યામરણે, પન્નિકમે દેસિચ્ચં સઘં ॥ ૨૫ ॥

વસ્ત્ર આસન ઘરેણાના } પ્રતિક્રમું છું દિવસસંબંધી સર્વને
 ભોગમાં }

અર્થ—અણુગળ પાણી વિગેરેથી નહાણું, પીઠી વિગેરે ચો-
 ણી શરીરનો મેલ ઉતારવો; અખીલ શુભાલ અલતાદિક તથા કે-
 શર ચંદનાદિનું વિલેપન કરવું; શબ્દ, રૂપ, રસ, ગંધ, વસ્ત્ર,
 આસન, આભરણ ઇત્યાદિ અનેક ઉપભોગ સંબંધી જે અતિઆસ્-
 લાગ્યા હોય તે દિવસસંબંધી સર્વ અતિચારને હું પરિક્રમું છું.

કંદર્પઃ કૌકુચ્યં મૌસ્વર્યં અધિકરણતા મોગાતિરિક્તતા .
 કંદણે કુક્કુશ્ણ, મોહરિ અહિગરણ મોગઅશ્રિત્તે ।
 કામલો {કામચેષ્ટા, વાચાળપણું, શસ્ત્ર સજ્જ} અપ ઉપરાંત ભો-
 ગનીકથા, {કરાવવા, } ગોપભોગની વ-
 સ્તુ રાખવી

અનર્થદંડે તૃતીયે ગુણવ્રતે નિંદામિ
 દંમમિ અણઢાણ, તદ્દ્યમિ ગુણવ્રતે નિંદે ॥ ૨૬ ॥
 'અનર્થદંડ' નામે ત્રીજા ગુણવ્રતને વિષે નિંદું છું.

અર્થ—કામભોગની કથા કરવી, લોકોને હાંસી આવે એવી
 કામ ચેષ્ટા કરવી, વાચાળપણે અઘટિત વચન બોલવાં, શસ્ત્ર વિ-
 ગેરે સજ્જ કરવાં, ઉપભોગ પરિભોગની વસ્તુ અપ કરતાં વિ-
 શેષ રાખવી; અનર્થદંડવિરમણ નામના ત્રીજા ગુણવ્રતને વિષે જે
 અતિચાર લાગ્યા હોય તેને હું નિંદું છું. ૨૬

નવમાવ્રતના અતિચાર.

ત્રિવિધે દુષ્પ્રણિધાને અનવસ્થાને તથા સ્મૃતિવિહીને
 તિવિદે દુષ્પ્રણિધાણે, અણવદ્ધાણે તદ્દા સદ્વિદ્ધાણે ।
 ત્રણ પ્રકારના દુષ્પ્રણિધાને આઠા વખતે તેમજ સ્મૃતિવિહીન
 પારત્યાગ થતાં

૧ જેથી આત્મા નિરર્થક દંડાય તે અનર્થદંડ તેના પાંચ અતિ-
 ચાર આ ગાથામાં જણાવ્યા છે અને કેવા કેવા કારણે અનર્થદંડ થાય છે
 તે ૨૪, ૨૫ ગાથામાં વર્ણવેલ છે.

સામાયિકે વિતથે કૃતે પ્રથમે શિક્ષાવ્રતે નિંદામિ
 સામાયિક વિતત્કણ, પદમે સિક્ષાવણ નિંદે ॥૨૭॥
 સામાયિક ખોટી રીતે કર્યે છતે પહેલા શિક્ષાવ્રતને વિષે નિંદું છું.

અર્થ—મન, વચન, કાયા એમ ત્રણ પ્રકારના દુઃપ્રવિધાન
 અથોત્ દુષ્ટ વ્યાપારના ત્રણ અતિચાર, અવિનયપણે એ ઘડી ક-
 રતા એછા વખતે સામાયિક પારવું, પ્રમાદથી સામાયિક લીધું
 છે કે નહિ તે યાદ ન રહેવું, એવી રીતે સામાયિક વિતથપણે
 અર્થાત્ ખોટી રીતે કરતાં પ્રથમ શિક્ષાવ્રતને વિષે જે અતિચાર
 લાખ્યા હોય તેને હું નિંદું છું. ૨૭

દશમાવ્રતના અતિચાર.

આનયનં પ્રેષણં શબ્દો રૂપં ચ પુદ્ગલક્ષેપઃ
 આણવણે પેસવણે, સદ્દે રૂવે થ્ય પુગ્ગલસ્કેવે ।
 ખાહરથી મંગાવવું—મો {શબ્દ } રૂપ દેખાડવું અને પુદ્ગલ ફેંકવ ।
 કલવું } કરવા }

દેશાવકાસિકે દ્વિતીયે શિક્ષાવ્રતે નિંદામિ
 દેસાવગાસિચ્ચમિ, બીણ સિક્ષાવણ નિંદે ॥ ૨૮ ॥
 દેસાવગાસિક નામે બીજા શિક્ષાવ્રતને વિષે નિંદું છું

અર્થ—નિયમિત ભૂમિમાં બહારથી કાંઈ ચીજ મંગાવતી,
 પરિમાણ ઉપરાંત ભૂમિને વિષે પોતાના કાર્ય માટે બીજાને મો-
 કલવા, પરિમાણ ઉપરાંત ભૂમિએ રહેલાને ખોંખારાદિકથી જણા-
 વવું, તેને રૂપ દેખાડવું, તેવે સ્થળે કાંઈક પદાર્થ નાંખી પોતા-

પણ જણાવવું; આ પાંચ અતિચાર માંહેથી દેશાવગ્રાસિક નામના બીજા શિક્ષાવ્રતને વિષે જે અતિચાર લાગ્યા હોય તેને હું નિંદુ છું. ૨૮

અગીયારમાવ્રતના અતિચાર.

સંસ્તારકુચારવિધિપ્રમાદઃ (અપ્રત્યુપેક્ષિતદુષ્પ્રત્યુપેક્ષિતાપ્રમાર્જિત-
દુષ્પ્રમાર્જિતતયા)

સંથારુચારવિદ્ધી-પમાય

સંથારા અને મલમૂત્ર પરઠવવાની વિધિમાંહે પ્રમાદઃ

તથા ચૈવ ભવત્યનામોગઃ (ભોજનામોગઃ) 'પૌષ્ઠવિધિવૈપરીત્યે

તદ્ વેવ જ્ઞો(ય)શ્રણાજ્ઞોઽ | પોસદ્વિદ્ધિવિવરીઞ્,
 તેમજ નિશ્ચે } અનાભોગ થાય, પૌષ્ઠવિધિનું વિપરીતપણું }
 (ભોજનનીચિંતા) } કર્યું હતે }

તૃતીઞ્ શિક્ષાવ્રતે નિંદામિ

તદ્ઞ્ સિસ્કાવ્રઞ્ નિંદે ॥ ૨૯ ॥

ત્રીજા શિક્ષાવ્રતને વિષે નિંદુ છું.

અર્થ—સંથારાસંજ્ઞાધી જે પ્રકારના અર્થાત્ સંથારાને ન પડિવેહે તથા પડિવેહેતો કાંઇક કરે અને કાંઇક ન કરે અને લઘુનીતિ તથા વડીનીતિસંજ્ઞાધી જે પ્રકારના અર્થાત્ લઘુનીતિ અને વડીનીતિને પરઠવવાની ભૂમિને ન પડિવેહે અને પડિવેહેતો કાંઇક કરે અને કાંઇક ન કરે, એમ ચાર, તથા (ભોજનસં-

અંધી ચિંતા કરવી;) પોષધ લીધો છે કે નહિ તે યાદ ન રહેવું એ રીતે પોસહુનો વિધિ વિપરીત કરવાથી ત્રીજા શિક્ષાવ્રતને વિષે જે અતિચાર લાગ્યા હોય તેને હું નિંદું છું. ૨૯

આરંભાવ્રતના અતિચાર.

સચિત્તે નિક્ષેપણં તેન) પિધાનં વ્યપદેશઃ મત્સરચૈવ
સચિત્તે નિસ્કિવણે, પિહિણે વવણસ મહરે ચેવ ।
સચિત્તવસ્તુ ઉપર મુકવી, સચિત્તવડે } માલિકીનો, } મચ્છર નિશ્ચે
ઢાંકવી, } ફેરફાર કરવો } કરવો.

કાલાતિક્રમદાનં 'ચતુર્થે શિક્ષાવ્રતે નિંદામિ
કાલાઘ્રક્રમદાણે, ચતુ(ત્તે)થે સિકાવણ નિંદે ॥૩૦॥
કાળ વિત્યાપછી દાન દેવું ચોથા શિક્ષાવ્રતને વિષે નિંદું છું.

અર્થ—સાધુને દેવાયોગ્ય ભોજન ઉપર સચિત્ત વસ્તુ મુકવી; દેવાયોગ્ય વસ્તુને સચિત્ત પદાર્થવડે ઢાંકવી; નહિ દેવાની બુદ્ધિએ પોતાની વસ્તુને પારકી કહેવી, અને દેવાની બુદ્ધિએ પરાની વસ્તુને પોતાની કહેવી; ક્રોધ, અભિમાન, ઇર્ષ્યા કરતાં દાન દેવું; ગોચરીનો કાળ વીતી જતાં મુનિને આમંત્રણ કરવું; ચોથા શિક્ષાવ્રતને વિષે પૂર્વોક્ત અતિચાર મધ્યેથી જે અતિચાર લાગ્યા હોય તેને હું નિંદું છું ૩૦

૧ તિથિ પર્વાદિ લૌકિક વ્યવહારનો ત્યાગ કરે તે અતિથિ તેને આત્માર્થે નિર્દોષ અન્નાદિનું દાન કરવું તેને અતિથિ સંવિભાગ નામે ચોથું શિક્ષાવ્રત કહે છે.

સુહિતેષુ (સુસ્થિતેષુ) ચ દુઃસ્થિતેષુ ચ
 સુદિપ્તેષુ ચ દુદિપ્તેષુ ચ,
 સુવિહિતને વિષે (સુખીને વિષે દુઃખીને વિષે અને
 યા મયા અસંયતેષુ (અસંયતેષુ) અનુકંપા
 જા મે અસ્સંજણસુ અનુકંપા ।
 જે મેં (અસંયતિને વિષે) અસ્વેચ્છાચારિને વિષે અનુકંપા
 રાગેણ વા દ્વેષેણ વા તત્ નિદામિ તથા ગર્હે
 રાગેણ વા દોષેણ વા, તં નિંદે? તં ચ ગરિહામિ ॥૩૧॥
 રાગવડે અથવા દ્વેષવડે, તેને નિંદું છું, તેને વળી ગર્હું છું.

અર્થ—જ્ઞાનાદિકને વિષે હિત છે જેનું એવા સુવિહિતને
 વિષે, તથા વ્યાધિથી પીડાયેલા, તપે કરીને દુર્બલ એવા દુઃખીને
 વિષે, તથા શુરૂનિશ્રાએ વિચરનારા સુસાધુને વિષે, રાગથી વા
 દ્વેષથી મને જે અનુકંપા થઈ હોય તેને; હું નિંદું છું અને શુરૂની
 સામે ગર્હું છું. અથવા વસ્ત્રાદિકે સુખી, રાગવડે દુઃખી એવા
 અસંયતી પાસથાદિકને વિષે રાગથી અથવા દ્વેષથી જે મને દયા
 થઈ હોય તેને નિંદું છું અને શુરૂની સામે ગર્હું છું. ૩૧

સાધુષુ સંવિભાગો ન કૃતઃ તપશ્ચરણકરણયુક્તેષુ
 સાદૂસુ સંવિભાગો, ન કર્ત્ત્વં તવચરણકરણયુક્તેસુ ।
 સાધુને વિષે આતિથ્ય ન કર્યું તપ, ચરણસિતરી અને કર-
 ણસિતરીએ સહિત

સતિ પ્રાસુકદાને તં નિંદામિ તથા ગર્હે
 સંતે પ્રાસુયદાણે, તં નિંદે તં ચ ગરિહામિ ॥ ૩૨ ॥
 છતે પ્રાસુકદાન તેને નિંદું છું. તેને અને ગર્હું છું.

અર્થ—તપ તથા ચરણસિત્તરી અને ઠરણસિત્તરીએ સહિત
 એવા સાધુઓને વિષે, નિર્દોષ અશનાદિક હોવા છતાં માત્રે જીવે
 સંવિભાગ (આતિથ્ય) ન કીધો હોય તેથી જે અતિચાર લાગ્યો
 હોય તેને હું નિંદું છું અને ગુરૂની સાથે ગર્હું છું. ૩૨

સંલેખણાના અતિચાર.

इहलोके परलोके जीविते मरणे च आशंसप्रयोगे
 इहलोके परलोके जीविष्य मरणे च आसंसपनुंग ।
 આલોકે પરલોકે જીવતરની મરણની અને વાંચ્યા કર્યે છતે
 પંચવિધો અતિચારો મા મમ ભૂયાત્ મરણંતે
 પંચવિધો અપ્રચારો, મા મજ્જં હુજા મરણંતે ॥૩૩॥
 પાંચ પ્રકારનો અતિચાર ન મુજને હોજો. મરણ સમયે

અર્થ—ધર્મના પ્રસાવથી આ લોકને વિષે મુખની વાંચ્યા;
 તથા પરલોકમાં દેવે દ્રાહિના મુખની વાંચ્યા; અનશનને લીધે સ-
 ન્માન દેખી જીવવાની વાંચ્યા, તથા દુઃખ આવે મરવાની વાંચ્યા;
 અને ચ શબ્દ થકી, કામલોગને વિષે તીવ્ર વાંચ્યા; સંલેખણા
 (અનશન) સંબંધી આ પાંચ પ્રકારના અતિચાર મને મરણાંત
 સુધી ન હોજો, ૩૩

ત્રણ યોગવડે સર્વ વ્રતના અતિચાર.

કાચેન કાચિકસ્ય પ્રતિક્રામમિ વાચિકસ્ય વાચયા
કાણ કાણ્યસ્ય, પમિકમે વાણ્યસ્ય વાયાણ ॥
શરીરવડે શરીરસંબંધી પ્રતિક્રમું છું વચનસંબંધીને વાચાવડે
પાપને)

મનસા માનસિકસ્ય સર્વસ્ય વ્રતાતિચારસ્ય
મણસા માણસિચ્ચસ્ય, સવસ્ય વયાણ્યારસ્ય ॥૩૫॥
મનવડે મનસંબંધીને (એમ) સર્વવ્રતના અતિચારને

અર્થ—કાચાથી વધાદિક કરાયેલા અતિચારને કાચોત્સર્ગાદિ
જે કાચાના શુભ વ્યાપાર તેણે કરી; આળ પ્રમુખ દેવાના વચ-
નના અતિચારને જિનસ્તવનાદિ શુભ વચનના વ્યાપારે કરીને;
અને દેવતત્વાદિ વિષે શંકા પ્રમુખ મનના અતિચારને અનિત્યાદિ
ભાવનાના શુભ ચિંતવને કરીને; એમ સર્વ વ્રતના અતિચારને
હું પડિઉં છું. ૩૪

વંદન-વ્રત-શિક્ષા-ગૌરવેષુ સંજ્ઞા-કૃપાય-દંડેષુ
વંદણ-વચ-સિક્ષા-ગા-સ્વેસુ સન્નાકસાયદંમેસુ ॥

જે પ્રકારના વંદન, બાર પ્રકારના ચાર સંજ્ઞા, ચાર કૃપાય અને
વ્રત, જે પ્રકારની શિક્ષા, અને ત્રણ દંડને વિષે;
ત્રણ ગારવને વિષે;

૧ ચૈત્યવંદન અને ગુરૂવંદન ૨ સ્થૂળપ્રાણાતિપાત વિરમણ આદિ
આવકનાં બાર વ્રત ૩ ગ્રહણ અને આસેવનરૂપ જે પ્રકારની શિક્ષા તેમાં
આવક સામાયિક આદિ સૂત્રાર્થ શીખે તે ૧ ગ્રહણશિક્ષા અર્થાત જઘન્યથી

ગુપ્તિષુ ચ સમિતિષુ ચ યો અતિચારસ્તકં નિદામિ
 ગુપ્તીસુ ચ સમિર્ઠસુ ચ, જો અદ્યુષ્ટારો ૧તયં નિદોરણા।
 ગુપ્તિને } અને સમિતિને } અને જે અતિચાર તેને નિંદું છું.
 વિષે } વિષે }

અર્થ—જે પ્રકારના વંદન, ખાર પ્રકારના વ્રત, જે પ્રકારની શિક્ષા, (પ્રહરણ અને આસેવન રૂપ) ત્રણ ગારવ, ચાર સંજ્ઞા, ચાર કષાય, ત્રણ દંડ, ત્રણ ગુપ્તિ, પાંચ સમિતિ અને ચ શબ્દથી શ્રાવકની અગિયાર પડિમા તેને વિષે જે અતિચાર લાગ્યો હોય તેને હું નિંદું છું.

સમ્યગ્દૃષ્ટિજીવો યદ્યપિ નિશ્ચયેન પાપં સમાચરતિ કિંચિત્
 સમ્મદિઠી જીવો, જયવિ હુ પાવં સમાચરશ્ચ કિંચિ ।
 સમ્મદૃષ્ટિ જીવ જે કે નિશ્ચયે પાપને આચરે કિંચિત્

અષ્ટ પ્રવચન માતા અને ઉત્કૃષ્ટી દશ વૈકાલિકના છજ્જવણીયા અધ્યયનસુધી અર્થ સાથે શીખે ૨ આસેવનશિક્ષા તે નવકારથી માંડી શ્રાવકના દિવસ સંબંધી સર્વ ધર્માનુષ્ઠાન સેવે પાળે તે. અર્થાત્ ઉઠતી વખત નવકાર ગણીને જાગે. પછી પોતાનું સ્વરૂપ વિચારે ઇત્યાદિ કહેલાં શ્રાવકનાં અનુષ્ઠાનો પાળે, ૪ રસગારવ, ઋદ્ધિગારવ અને શાતાગારવ. ૫ ચાર, દશ અથવા પંદર સંજ્ઞા. ૬ કષ્ઠ એટલે સંસાર તેનો આય એટલે લાભ જેનાથી થાય તે કષાય ચાર છે, ક્રોધ માન, માયા અને લોભ. ૭ જેનાવડે ધર્મધનથી આત્મા દંડાય તે દંડ ત્રણ છે. મન, વચન અને કાયા અથવા મિથ્યાત્વ શત્ય, માયા શત્ય અને નિયાણુ શત્યરૂપ.

૧ અ તં ઇતિ પાઠાન્તરે.

અલ્પઃ 'તસ્ય ભવતિ બંધો યેન ન નિર્દયં કુરુતે
 અપ્પો સિ હોશ્ચ બંધો, જેણ ન નિર્દયસં કુણ્ણ ॥૩૬॥
 અલ્પ તેને હોય બંધ જે કારણથી ન નિર્દયપણે કરે.

અર્થ—સમ્યગ્દૃષ્ટિ જીવ જો કઢી થોડું પણ પાપ કરે, તો
 તેને અલ્પ બંધ હોય, કારણ કે તે નિર્દયપણે, હિંસાદિ વ્યા-
 પાર કરતો નથી. ૩૬

તદપિ ચ સપ્રતિક્રમણં સપરિતાપં સોત્તરગુણં ચ
 તંપિ હુ સપમિક્કમણં, સપ્પરિચ્છાવં સનુત્તરગુણં ચ ।
 તેને પણ પ્રતિક્રમણ કરવે, પશ્ચાતાપ કરવે, પ્રાયશ્ચિત્ત કરવે, અને
 નિશ્ચયે }

ક્ષિપ્રં ઉપશમયતિ વ્યાધિમિવ સુશિક્ષિતો વૈદ્યઃ
 સ્થિપ્તં જ્વસામેદ્, વાહિધ સુસિક્ષિતં વિજ્ઞો ॥ ૩૭ ॥
 શીઘ્ર શાન્ત કરે વ્યાધિ જેમ સુક્ષિત વૈદ્ય

અર્થ—પ્રતિક્રમણ કરવે કરી, વળી પશ્ચાતાપ કરવે કરી;
 તેમજ શુદ્ધ્યે દીધેલા પ્રાયશ્ચિત્તને કરવે કરી યુક્ત શ્રાવક જેમ રૂઢી
 રીતે શિખેલો વૈદ્ય વ્યાધિને ઉપશમાવે છે તેમ નિશ્ચયથી તે અલ્પ
 કર્મના બંધને પણ શિખપણે ઉપશમાવે છે, ૩૭

યથા વિષં કોષ્ઠગતં મંત્રમૂલવિશારદાઃ
 જહા વિસં કુઠગયં, મંતમૂલવિસાર્યા ।
 જેમ વિષને શરીરમાં ગયેલ, મંત્રમૂલનીના જાણનારા

વૈદ્યાઃ ઘ્નન્તિ મંત્રૈઃ તતઃ તત્ ભવતિ નિર્વિષમ્
 વિજ્ઞા હણંતિ મંતેદિં, તો તં હવશ્ નિવિસં ॥૩૬॥
 વૈદ્યો નાશ કરેછે. મંત્રોપડે, ત્યારે તે હોય છે. નિર્વિષ

અર્થ—જેમ શરીરમાં વ્યાપેલા સર્પાદિકના વિષને મંત્ર મૂ-
 ણના જાણનારા વૈદ્યો, મંત્રોએ કરીને નાશ કરે છે, ત્યારે શરીર
 વિષરહિત થાય છે. ૩૮

एवं अष्टविधं कर्म रागद्वेषसमर्जितं
 एवं अष्टविदं कम्मं, रागदोससमज्झित्तं ।

એ પ્રકારે આઠ પ્રકારના કર્મને રાગદ્વેષવડે ઉપાર્જન કરેલાં

आलोचयन् च निन्दन् क्षिप्रं हन्ति सुश्रावकः
 आलोचयंतोश्च निंदंतो, क्षिप्रं हणश्च सुसावज ॥३७॥
 આલોચતો અને નિંદતો શીઘ્ર હણેછે ભણે આચક

અર્થ—એજ પ્રમાણે ગુરૂની સમીપે પોતાના પાપ પ્રકાશતો
 વળી આત્મસાગે નિંદતો એવો ભણે આચક, રાગ દ્વેષથી બાંધેલા
 એવા આઠ પ્રકારના કર્મને શીઘ્ર હણે છે. ૩૯

कृतपापोऽपि मनुस्यः आलोचितनिंदितपापः गुरुसकाशे (पार्श्वे)
 कथपावोवि मणुस्सो, आलोक्ष्य निंदित्य गुरुसगासे ।
 કર્યુંછે પાપ જેણે } મનુષ્ય, આલોચતો નિંદતો ગુરુ સન્મુખ
 એવો પણ }

भवति अतिरेक लघुकः अपहृतभर इव भारवाहकः
 होश् अश्रेगलहुन, जहरिश्चिन्नरुष नाखहो ॥ ४० ॥
 હોયછે અત્યંત હળવો ભાર ઉતારેલ હોય તેમ મનુર

અર્થ—જેમ ભારનો વહન કરનાર ભારને ઉતારીને હળવો થાય છે તેમ કરેલાં પાપ છે જેણે એવો મનુષ્ય પણ ગુરૂની સ-
 મીપમાંજ પાપને પ્રકાશ કરતો થકો તથા આત્મ સામે કરતો
 થકો પાપથી અત્યંત હળવો થાય છે. ૪૦

आवश्यकेन एतेन श्रावको यद्यपि बहुरजाः भवति
 आवस्सएण एएण, सावनं जश्वि बहुरनं होश् ।
 આવશ્યકવડે એ શ્રાવક જોકે બહુ પાપવાળો હોય
 दुःखानामंतक्रियां करिष्यति अचिरेण कालेन
 दुष्काणમંતકરિચ્ચં, કાહી અચિરેણ કાલેણ ॥ ૪૧ ॥
 દુઃખનો નાશ કરશે થોડા કાળમાં

અર્થ—જો કે આરંભ તથા પરિશ્રદ્ધે કરી ઘણાં પાપવાળો
 શ્રાવક હોય તોપણ આ પરિક્રમણુદિ આવશ્યક કરવાથી થોડા
 કાળમાંજ તે પાપ રૂપ દુઃખોનો વિનાશ કરશે. ૪૧

विस्मृत થયેલ અતિચાર.

आलोचना बहुविधा न च स्मृता प्रतिक्रमणकाले
 આલોચના બહુવિધા, ન ચ સ્મૃતા પ્રતિક્રમણકાલે ।
 આલોચણ બહુપ્રકારે ન વળી સાંભરી; પ્રતિક્રમણ વખતે

મૂલગુણઉત્તરગુણે તાં નિંદામિ તાં ચ ગર્હે
 મૂલર પાત્તસ્તુણે, તં નિંદે તં ચ ગરિહામિ ॥૪૨॥
 મૂળગુણ ઉત્તરગુણને વિષે, તેને નિંદું છું. તેને અને ગર્હું છું.

અર્થ—ગુરૂ પાસે પાપ આક્રોશવાની રીતિ ઘણા પ્રકારની છે. પ્રતિક્રમણ કરવાના અવસરે જે ન સાંભળ્યા હોય તેવા મૂળ-ગુણને વિષે તથા ઉત્તર ગુણને વિષે જે અતિચાર લાગ્યા હોય તેને આત્મ સાપે નિંદું છું અને ગુરૂની સાપે મહું છું ૪૨

(પછી ઉમો રહીને અથવા જમણો પગ નીચો બેસાડી ની-
 ચેની ગાથા બોલે.)

પ્રતિક્રમણ—અંત્ય મંગલ, જિન નમસ્કાર.

તસ્ય ધર્મસ્ય કેવલી-મજ્જસ્ય અધ્યુત્થિતોઽસ્મિ
 તસ્સ ધમ્મસ્સ કેવલિ-પન્નત્તસ્સ અપ્પુઠિન્નમિ
 તે ધર્મની કેવળીએ સાપેસ ઉડ્યો છું.

આરાધનાય વિરતોઽસ્મિ વિરાધનાયાઃ
 આરાદ્ધણા ૧ વિરન્નમિ વિરાદ્ધણા ૧,
 આરાધના માટે નિવર્ત્યો છું. વિરાધનાથકી

ત્રિવિધેન પ્રતિક્રાંતો વંદે જિનાન્ વસુવિજ્ઞતિં
 ત્રિવિદેણ પમ્પિકંતો વંદામિ જિણે વલ્લઘીસં ॥ ૪૩ ॥
 ત્રિવિધે પ્રતિક્રમતો વાંદું છું જિનાને ચોવીસ

અર્થ—તે દેવગીભાષિત શ્રાવક ધર્મની આરાધનાને માટે હું ઉડ્યો છું વળી તે ધર્મની વિરાધના થકી હું નિવર્ત્યો છું; ત્રિવિધે કરી પાપ થકી નિવર્ત્યો થકો એવીથ જિનને હું વાંદું છું. ૪૩

(પછી વાંદણાં જે દેડને ગુરુને સ્વામણા કરવાં.)

॥ અથ અપ્પુઠિનં (ગુરુસ્વામણા) સૂત્ર ॥

इच्छाकारेण संदिश भगवन् ! अभ्युत्थितोहं दिवसाभ्यन्तरिकं
इच्छाकारेण संदिसह जगवन् अप्पुठिनंहं अप्पितर-
इच्छाથી આજ્ઞા આપો હે ભગવાન્ ! તત્પર થયો છું. હું દિવસ

અતિષારં સમયિતું ઇચ્છામિ સમયામિ દૈવસિકં
દેવસિચ્છં સ્વામેનં । હહં સ્વામેમિ દેવસિચ્છં ।
દરમ્યાનના (દોષને) ખામવા, ઇચ્છું છું. ખામું છું દિવસના દુષણને

અર્થ—હે ભગવાન્ ! ઇચ્છા પૂર્વક આપ મને આદેશ આપો, હું દિવસમાં કરેલા અપરાધને ખામવાને ઉડ્યો (તત્પર થયો) છું. ગુરુ કહે (ખામેહુ) ખામવો. શિષ્ય કહે (ઇચ્છં) હું એજ ઇચ્છું છું. (અને) દિવસ સંખંધી અપરાધ પ્રત્યે ખામું છું,

यत् किंचित् अप्रीतिकं, पराप्रीतिकं, भक्ते, पाने, विनये,
जं किंचि अपत्तिच्यं, परपत्तिच्यं जत्ते, पाप्मे, विष्णु,
જે કંઈ અપ્રીતિથી, અતિશય } લોજનમાં, પાણીમાં વિન
અપ્રીતિથી } યમાં

વૈયાવચ્ચે, આલાપે, સંલાપે, ઉચાસને, સમાસને,
 વૈયાવચ્ચે, આલાપે, સંલાપે, ઉચાસણે, સમાસણે,
 વૈયાવચ્ચમાં, આલાપમાં, સંલાપમાં, ઉચાસણે એસતાં, સમા-
 આસને એસતાં,

અંતર્ભાષાયાં, ઉપરિભાષાયાં,
 અંતરજ્ઞાસાણ, ઉપરિજ્ઞાસાણ,
 વચ્ચે એસતાં, અધિક એસતાં,

અર્થ—જે કંઈ અપ્રીતિભાવ કે વિશેષ અપ્રીતિભાવ ઉપ-
 જાળ્યો હોય—(શેને વિષે) જોજનને વિષે, પાણીને વિષે, વિન-
 યને વિષે, વૈયાવચ્ચને વિષે, એક વાર એસવાને વિષે, વારંવાર
 એસવાને વિષે, શુદ્ધી ઉંચા આસને એસવાને વિષે, શુદ્ધી બરા-
 બર આસને એસવાને વિષે, શુદ્ધ એસતા હોય તેની વચ્ચે એસ-
 વામાં, શુદ્ધે કહેલી વાત વિશેષપણે કહેવામાં,

યત્ કિંચિત્ મમ વિનયપરિહીણં સૂક્ષ્મં

જં કિંચિ મમ વિનયપરિહીણં સુદુર્ભ

જે કંઈ મને વિનયરહિતપણે સૂક્ષ્મ

વા બાદરં વા યૂયં જાનીય અહં ન જાને

વા, બાયરં વા, તુજે જાણહ, અહં ન યાણામિ,

કે બાદર કે, તમે જાણોછો, હું નથી જાણતો

તસ્ય મિથ્યા મે દુષ્કૃતમ્ ॥

તસ્મિન્ મિથ્યામિ દુષ્કૃતમ્ ॥

તેના મિથ્યામિ દુષ્કૃત હો.

અર્થ—જે કાંઈ મારે (જીવે) સૂક્ષ્મ વા સ્થૂલ વિનય રહિ-
તપણું કર્યું હોય તે તમે જાણો છો, હું જાણતો નથી, તે પાપ
મારું મિથ્યા થાયો. ॥ ૧ ॥ ઇતિ ॥

શુદ્ધ (૧૫) લઘુ (૧૧૧) સર્વ વર્ણ (૧૨૬)

(એ રીતે સ્વામણા કરી, “ આવસ્સઈ ” કહી અવગ્રહ લા-
હેર આવી “ આયરિય ઉવજ્ઞાણ ” કહેવું.)

॥ અથ આયરિય ઉવજ્ઞાણ સૂત્ર* ॥

આચાર્ય ઉપાધ્યાયઃ શિષ્યઃ સાધર્મિકઃ કુલં ગણશ્ચ
આયરિય ઉવજ્ઞાણ, સીસે સાહમ્મિણ કુલ ગણે અથ ।
આચાર્ય ઉપાધ્યાય શિષ્ય સાધર્મિક કુલ ગણ અને
યે યયા કેઽપિ કષાયિતાઃ (તાન્) સર્વાન્ ત્રિવિધેન ક્ષમયામિ ॥
જે મે કેદ્ર કસાયા, સઘે તિવિદ્દેણ સ્વામેમિ ॥૧॥
જે મે કોઈપણ કષાય કર્યો } તે સર્વને ત્રિવિધે ખામું છું.
પ્રકારે } હોય }

અર્થ—આચાર્ય, ઉપાધ્યાય, તેમના શિષ્ય, સાધર્મી, એક
આચાર્યના પરિવાર તથા ઘણા આચાર્યના પરિવાર તે સર્વેના
ઉપર જે કોઈ પણ પ્રકારનો કષાય મારે જીવે કર્યો હોય તે સર્વને
ત્રિવિધે કરી ખામું છું. ॥ ૧ ॥

* આ સૂત્રવડે આચાર્ય, ઉપાધ્યાય, શિષ્ય, સાધુસમુદાય, સંઘ અને
સર્વ જીવોની સાથે ક્ષામણા થાય છે, માટે સૂત્ર ખોલતી વખત બરાબર
ઉપયોગ રાખવામાં આવે તો કર્મ નિર્જરા થાય.

સર્વસ્ય શ્રમણસંઘસ્ય ભગવતઃ અંજલીં કૃત્વા ચિરસિ
 સઘસ્ય સમપસંઘસ્ય, જાગવન્ અંજલિં કરિષ્ય સીસે ।
 સર્વ શ્રમણ સંઘરૂપ ભગવંતના અંજલી કરીને મસ્તકે
 કરેલા અપરાધને)

સર્વે ક્ષમયિત્વા ક્ષામ્યામિ સર્વસ્ય અહમપિ (અપરાધં)
 સઘં સ્વમાવહૃતા, સ્વમામિ સઘસ્ય અહ્યંપિ ॥ ૨ ॥
 સર્વને ખમાવીને ખમું છું. સર્વના હું પણ (અપરાધને)

અર્થ—સર્વ શ્રમણસંઘરૂપ ભગવંતના સંબંધમાં કરેલા જે
 અપરાધ તે સર્વ અપરાધને, મસ્તકની ઉપર બે હાથ બેડીને
 ખમાવીને તે સર્વના કરેલા અપરાધને હું પણ ખમું છું.

સર્વસ્ય જીવરાણેઃ (અપરાધં) ભાવતઃ ધર્મનિહિતનિજચિત્તઃ
 સઘસ્ય જીવરાસિસ્ય, જાગવન્ ધર્મનિહિતનિચિત્તો ।
 સર્વ જીવરાશિના અપરાધને ભાવથી ધર્મને વિષે સ્થાપ્યું છે પો-
 તાનું ચિત્ત જેણે એવો.

સર્વે ક્ષમયિત્વા ક્ષામ્યામિ સર્વસ્ય અહમપિ
 સઘં સ્વમાવહૃતા, સ્વમામિ સઘસ્ય અહ્યંપિ ॥ ૩ ॥
 સર્વને ખમાવીને ખમું છું સર્વને હું પણ

અર્થ—જાગવો ધર્મને વિષે સ્થાપ્યું છે પોતાનું ચિત્ત જેણે
 એવો હું સર્વ જીવોના સમૂહના સંબંધમાં કરેલા અપરાધ પ્રત્યે,
 સર્વને ખમાવીને, હું પણ સર્વ પ્રત્યે ખમું છું. ॥ ૩ ॥

ગાથા (૩) ૫૬ (૧૨) શુદ્ધ (૧૬) ૬૫ (૬૧) સર્વવર્ણ (૧૧૦)

(पञ्जी, नवकार, करेमिभंते, इच्छामिदामि काउस्सगं, त-
स्मुत्तरी, अन्नध्य उससिणं कही, चारिञ्चाचार विथुद्धि मटे बे
लोगस्सनो काउस्सग करी), प्रगट लोगस्स कहवो. पञ्जी.

॥ अथ सवल्लोए अरिहंतचेष्टयाणं ॥

सर्वलोके अहं चैत्यानां करोमि कायोत्सर्गं
सवल्लोए अरिहंतचेष्टयाणं करेमि काउस्सगं ॥१॥
सर्वलोकभां अरिहंत चैत्य (आराधना) कइं छुं काउस्सग

अर्थ—सर्व लोकभां अरिहंतनी प्रतिमाने (वंदनादि अर्थे)
हुं कायोत्सर्ग कइं छुं. धति.

वन्दनप्रत्ययं (निमित्तं),	पूजनप्रत्ययं	सत्कारप्रत्ययं
वंदणवत्तियाए	पूथणवत्तियाए	सक्कारवत्तियाए
वंदन निमित्ते,	पूजन निमित्ते	सत्कार निमित्ते

सन्मानप्रत्ययं,	बोधिलाभप्रत्ययं
सम्माणवत्तियाए	बोहिलान्नवत्तियाए
सन्मान निमित्ते	बोधिनी प्राप्ति निमित्ते,

निरुपसर्गप्रत्ययं

निरुवसगवत्तियाए ॥ २ ॥

उपसर्गरहितपक्ष निमित्ते.

અર્થ—વાંદવાને નિમિત્તે, પૂજા કરવાને નિમિત્તે, સત્કારને નિમિત્તે, સન્માનને નિમિત્તે, બોધિ લાભને નિમિત્તે, (અને) ઉપસર્ગરહિત (ભોક્ષ) સ્થાન પામવા નિમિત્ત. ૨

શ્રદ્ધયા, મેધયા, ધૃત્યા, ધારણયા, અનુપ્રેક્ષયા,
સદ્દાએ મેદાએ ધિદ્દાએ ધારણાએ આણુપ્રેક્ષાએ ।

શ્રદ્ધાએ બુદ્ધિએ ધીરજે ધારણાએ વિચારણાએ

વર્દ્ધમાનયા, કરોમિ કાયોત્સર્ગમ્

વૃદ્ધમાણીએ ઠામિ કાલસસર્ગ ॥ ૩ ॥

વર્દ્ધમાનપણે કરું છું કાલસસર્ગ

અર્થ—વૃદ્ધિ પામતી શ્રદ્ધાથી, નિર્મળ બુદ્ધિપૂર્વક, ચિત્તની સ્થિરતાએ, ધારણા પૂર્વક, અને વારંવાર વિચારણા પૂર્વક, હું કાયોત્સર્ગ કરું છું. ૩ (વૃદ્ધિ પામતી એ પદ શ્રદ્ધાદિ પાંચ સાથે જોડવું.)

સંપદા (૩) પદ (૧૫) ગુરૂ (૧૭) લઘુ (૭૬) સર્વવર્ણ (૯૪)

(અન્નથ્ય ઉસસિણં, કહી, દર્શાનાચાર વિશુદ્ધિ માટે)
એક લોગસસનો કાલસસર્ગ કરી, પારી “પુલ્લવરવરદીવેદુ કહેવું.”

॥ અથ પુસ્કરવર-ની વા શ્રુતસ્તવ? સૂત્રમ્ ॥

આર્યાગીતિ.

પુસ્કરવરદ્વીપાર્ધે ધાતકીચંદે ચ જંબુદીપે ચ
પુસ્કરવરદીવદ્દે, ધાયદ્ધસંમે અ જંબુદીવે અ ।
અર્ધ પુસ્કરવરદ્વીપમાં ધાતકીખંડમાં અને જંબુદ્વીપમાં અને

મરૈતૈરાવતાવિદેહેષુ ધર્માદિકરાન્ નમસ્યામિ
ઝરદ્દેસ્વયવિદેહે ધમ્માણ્ણરે નમંસામિ ॥૧॥
ભરત ઐશ્વત અને ધર્મની આદિ કરનારને નમસ્કાર કરું છું.
મહાવિદેહમાં

અર્થ—પુસ્કરવર નામના દ્વીપના અર્ધ ભાગમાં ધાતકી
ખંડમાં તથા જંબુદ્વીપમાં—પાંચ ભરત, પાંચ ઐશ્વત અને
પાંચ મહાવિદેહ મધ્યેના ધર્મની આદિના કરનારને હું નમ-
સ્કાર કરું છું. ૧

તમસ્તિમિરપટલવિધ્વંસનં સુરગણનરેંદ્રમહિતમ્
તમતિમિરપટલવિધ્વં-સણસ્સ સુરગણનરિંદમહિયસ્સ ।
અજ્ઞાનરૂપ અધિકારના સમૂહને ના-દેવતાના સમૂહ અને મનુષ્ય-
શ કરનાર ના ઇંદ્રો તેનાથી પૂજીત

૧ આ સૂત્રવડે સિદ્ધાંતની સ્તુતિ કરી છે તેથી શ્રુતસ્તવ, પડેલી
ગાથાવડે ભાવ અરિહંતની સ્તુતિ કરી છે અને પાછળથી ત્રણ ગાથાવડે
શ્રુતની સ્તુતિ કરી છે.

સીમાધરં વંદે પ્રસ્ફોટિતમોહજાઠમ્
 સીમાધરસ્સ વંદે, પ્પ્ફોમીશ્ચમોહજાલ્પસ્સ ॥ ૨ ॥
 (આત્માને) મર્યા-વાંડુંછું. તોડી નાંખી છે મોહજાળ જેણે એવા
 ઢામાં રાખનારને)

અર્થ—અજ્ઞાનરૂપી અંધકારના સમૂહનો નાશ કરનાર તથા
 દેવતાના સમૂહ અને મનુષ્યના ઇંદ્રોથી પૂજીત વર્ણી (આત્માને)
 મર્યાદામાં રાખનાર અને મોહરૂપી જાળને તોડી નાંખનાર એવા
 (સિદ્ધાંતને) હું વાંડુંછું. ૨

વસંતતિલકાવૃત્તમ્.

જાતિજરામરણશોકપ્રણાશનસ્ય

જાઈજરામરણસોગપણાસણસ્સ,

જન્મ, ઘડપણ, મરણ અને શોકનો અતિશયે નાશ કરનાર

કલ્યાણપુષ્કલવિશાલસુખાવહસ્ય

કલ્યાણપુષ્કલવિશાલસુહાવહરસ ।

કલ્યાણ અને સંપૂર્ણ વિશાળ (મોક્ષ) સુખને આપનાર

કો દેવદાત્તવનરે ગજાર્ચિતસ્ય

કો દેવદાણવનરિદિંગણચિશ્ચસ્સ,

કોણ દેવદાનવ અને મનુષ્યના ઇંદ્રોથી પૂજીત

ધર્મસ્ય સાર-મુપલભ્ય કુર્યાત્ પ્રમાદં

ધર્મસસ સારમુવલ્લખ્ન કરે પ્રમાયં ॥ ૩ ॥

શ્રુત ધર્મના સારને પામીને કરે ? પ્રમાદ

અર્થ—જન્મ, જરા, મૃત્યુ અને શોકનો અતિશયે કરીને નાશ કરવાર, કદયાણુ અને સંપૂર્ણ વિશાળ એવા મોક્ષના સુખને આપનાર, દેવ દાનવ અને મનુષ્યના ઇંદ્રોના સમૂહથી પૂજીત, એવો શ્રુતધર્મનો સાર પામીને કાણુ પ્રમાદ કરે ? ૩

શાર્દૂલવિક્રીન્તિવૃત્ત.

સિદ્ધાય મો પ્રયતઃ નમો જિનમતાય નંદિઃ સદા સંયમે
સિદ્ધે જો પયત્તં એમો જિણમ નંદી સયા સંજમે,
(નય પ્રમાણથી) સિદ્ધ, હે આદરવડે, નમસ્કાર કરું છું, જિનમતને
વૃદ્ધિ, નિરંતર, ચારિત્રધર્મને વિષે

દેવનાગસુવર્ણકિન્નરગણસદ્ભૂતભાવાર્ચિતાય

દેવનાગસુવર્ણકિન્નરગણ-સપ્તશ્રાવચ્ચિણ ।

વૈમાનિક, ભવનપતિ, જ્યોતિષી અને વ્યંતરદેવોના સમૂહથી સ-
ત્યભાવે પૂજાયેલ

લોકો યત્ર પ્રતિષ્ઠિતઃ જગદિદં ત્રૈલોક્યમર્ચ્યાસુરં
લોગો જત્ત પશ્ઠિત્તં જગમિણં તેલુક્કમચ્ચાસુરં,
ત્રણ કાળ સં- } જેમાં રહેલું છે આ જગત મનુષ્ય ભવનપતિ
અધિજ્ઞાન } આદિ ત્રણ લોકરૂપ

ધર્મો વર્ધતાં શાશ્વતઃ વિજયતઃ (ત્રિજયેન) ધર્મોત્તરં વર્ધતાં
ધર્મો વર્ધત્ત સાસન્તં ત્રિજયન્તં ધર્મુત્તરં વર્ધત્ત ॥૪॥
શ્રુતધર્મ વૃદ્ધિપામો, શાશ્વતો, વિજયવંત } ચારિત્રધર્મની વૃદ્ધિપામો
(વિજયવડે)

શ્રુતસ્ય મગવતઃ કરોમિ કાયોત્સર્ગે વંદનપ્રત્યયં ઇત્યાદિ
 યઃ શ્રુતસ્ય મગવત્ કરોમિ કાલસ્સર્ગં વંદણવત્તિયાપ૦
 શ્રુતધર્મને, પવિત્ર, કર્ણેષુ. કાઉત્સર્ગ્ય વંદન ફલ નિમિત્તે
 (આરાધવાને)

અર્થ—હે જ્ઞાનવંત લોકો ! (સર્વનથ પ્રમાણથી) સિદ્ધ
 એવા જિનમત (સિદ્ધાંત) ને હું આદરસહિત નમસ્કાર કરું
 છું. તે જિનમતના પ્રસાદથી મને ચારિત્ર ધર્મને વિષે નિરંતર
 વૃદ્ધિ થાયો. તે ચારિત્ર ધર્મ, વૈમાનિક દેવો, ભવનપતિ દેવો,
 જ્યોતિષી દેવો અને વ્યંતર દેવોના સમુદયથી સત્ય ભાવે કરીને
 પૂજાએલો છે વળી જે જિનમતને વિષે ત્રણકાળનું જ્ઞાન તથા
 ત્રણલોક સંબંધી અર્થાત્ મનુષ્ય, ભવનપતિ પ્રમુખ સર્વ દેવતા
 અને ઉપલક્ષણથી તિર્યચ અને નારકી એ સર્વ લોકરૂપ આ જગતનું
 જ્ઞાન પ્રતિષ્ઠયું છે, એવો સિદ્ધાંતરૂપ શ્રુતધર્મ વૃદ્ધિ પામે ! તે
 શ્રુતધર્મ શાસ્વતો તથા વિજયવંત છે. તે શ્રુતધર્મ ચારિત્રધર્મનું
 પ્રાધનપણું થાય તેમ વૃદ્ધિ પામે. ૪ હે ભગવંત ! તે પવિત્ર
 શ્રુતધર્મને આરાધવા હું કાઉત્સર્ગ્ય કરું છું. વંદન નિમિત્તે વિગેરે ૦
 પદ (૧૬) સંપદા (૧૬) ગાથા (૪) ગુરુ (૩૪) લઘુ (૧૮૨)
 સર્વત્રણું (૨૧૬).

“ વંદણવત્તિયાપ, પૂજણવત્તિયાપ ” કહી (અગ્રજ્ય ઉસ-
 સિષ્ણં કહી, જ્ઞાનાચાર વિશુદ્ધિ માટે) એક લોગસ્સનો કાલસ્સ-
 ગ્ગ કરી, પારી “ સિદ્ધાણં બુદ્ધાણં ” કહેવું.

॥ અથ સિદ્ધાણં બુદ્ધાણં વા સિદ્ધસ્તવઃ સૂત્રમ્ ॥

સિદ્ધેભ્યો બુદ્ધેભ્યઃ પારગતેભ્યઃ પરંપરાગતેભ્યઃ

સિદ્ધાણં^૨ બુદ્ધાણં, પારગયાણં પરંપરગયાણં ।

સિદ્ધાને બુદ્ધાને સંસાર સમુદ્રના } ગુણસ્થાનના ક્રમે મોક્ષ
પાર પામેલાને } પામેલાને

લોકાગ્રમુપગતેભ્યો નમઃ સદા સર્વસિદ્ધેભ્યઃ

લોચ્યગમુવગયાણં, નમો સયા સર્વસિદ્ધાણં ॥૧॥

લોકના અગ્રભાગને } નમસ્કાર હો નિરંતર સર્વ સિદ્ધભગવતોને
પામેલાને }

અર્થ—સિદ્ધને, બુદ્ધને, સંસાર સમુદ્રના પાર પામેલાને,

ગુણ સ્થાનકના ક્રમે ચડી મોક્ષે પહોંચેલાને, લોકના અગ્રભાગને
પામેલાને એવા સર્વ સિદ્ધાને હું નિરંતર નમસ્કાર કરું છું. ૧

યો દેવાનામપિ દેવઃ યં દેવાઃ પ્રાંજલયો નમસ્યન્તિ

જો દેવાણવિ દેવો, જં દેવા પંજલ્યી નમસન્તિ ।

જે દેવતાઓના પણ દેવ } જેને દેવતાઓ હાથજોડીને નમસ્કાર કરે છે
(છે ને) }

૧ આ સૂત્રવડે સિદ્ધ ભગવંતોની સ્તુતિ કરેલ છે તેથી સિદ્ધસ્તવ.
પહેલી ગાથાવડે સકળ સિદ્ધોને, બીજી અને ત્રીજી ગાથાવડે તીર્થાધિપ
શાસનનાયક વારાજિનને, ચોથી ગાથાવડે ગિરિનાર પર્યંત ઉપર રહેલા નેમિ-
નાથને અને પાંચમી ગાથાવડે અષ્ટાપદ પર્યંત ઉપર રહેલા ચોવિશ તીર્થકરોને
સ્તવ્યા છે. તથા એ ગાથાવડે જુદી જુદી રીતે વંદના કરેલ છે, તે બાજુ-
વાની ઇચ્છાવાળાએ ચૈત્યવંદન ભાષ્યનો અર્થ જોવો

૨ ચતુર્થી સ્થાને ષષ્ઠી પ્રાકૃતત્વાત્.

તં દેવેભ્યઃ
 તં વેદેવમદિથ્યં
 તે દેવના દેવ (ઇંદ્ર) થી
 પૂજાયેલા,
 શિરસાં વંદે મહાવીરમ્
 સિરસા વંદે મહાવીરં ॥૨॥
 મસ્તકવડે વાંડું છું. મહાવીરસ્વામીને

અર્થ—જે દેવોના પશુ દેવ છે, જેને દેવતાઓ હાથ જોડીને નમસ્કાર કરે છે, વળી દેવોના દેવ (ઇંદ્ર) થી જે પૂજાયેલા છે તે મહાવીર સ્વામીને મસ્તકે કરીને હું વાંડું છું. ૨

एकोपि नमस्कारो जिनवरवृषभाय वर्द्धमानाय (क्रियमाणः)
 इकोवि नमुकारो, जिणवरवसहस्स वद्धमाणस्स ।
 એક પશુ નમસ્કાર, જિનવરમાં વૃષભવૃદ્ધ વર્દ્ધમાનસ્વામીને
 (કરેલો)

संसारसागरात् तारयति नरं वा नारीं वा
 संसारसागरात्, तारेद् नरं व नारिं वा ॥ ३ ॥
 સંસાર સાગરથી, તારે છે, પુરૂષ વળી સ્ત્રી અથવા નપુંસકને

અર્થ—એકપશુ નમસ્કાર, જિનવરમાં વૃષભ સમાન એવા વર્દ્ધમાન સ્વામીને (કરવામાં આવ્યો હોય તે) સંસાર સમુદ્રથી પુરૂષ, વળી સ્ત્રી વા (કૃત્રિમ) નપુંસકને પશુ તારે છે. ૩

उज्जयंतश्चैलश्चिखरे दीक्षा ज्ञानं नैषधिकी यस्य
 उज्जयंतरोदसिहरे, दिक्का नाणं निसीदित्था जस्स ।
 ગિરિનારપર્વતના શિખર ઉપર, દીક્ષા, જ્ઞાન, નૈષધિકા, જેના

તં ધર્મચક્રવર્તિનમ્ અરિષ્ટનેમિ નમસ્યામિ
 તં ધર્મચક્રવર્તિનમ્, અરિષ્ટનેમિ નમસ્યામિ ॥ ૪ ॥
 તે ધર્મચક્રવર્તી શ્રીઅરિષ્ટનેમિને નમસ્કાર કરેછું.

અર્થ—ગિરિનાર પર્વતના શિખર ઉપર જેના દીક્ષા, જ્ઞાન અને મોક્ષ કલ્યાણ થયાં છે, તે ધર્મ ચક્રવર્તી શ્રી અરિષ્ટનેમિને હું નમસ્કાર કરેછું. ૪

ચત્વારઃ અષ્ટ દશ દ્વૌ ચ વંદિતા જિનવરાઃ ચતુર્વિંશતિઃ
 ચત્તારિ અઠ દસ દો, અ વંદિત્યા જિણવરા ચતુર્ધીસં ।
 ચાર આઠ દશ બે અને વંદાયેલા છે જિનેધરો ચોવિસ

પરમાર્થનિષ્ઠિતાર્યાઃ સિદ્ધાઃ સિદ્ધિ મમ દદતુ
 પરમઠનિઠિઅઠા, સિદ્ધા સિદ્ધિ મમ દિસંતુ ॥૧૫॥
 પરમાર્થથી કૃતકૃત્યથયેલા સિદ્ધભગવંતો મોક્ષ મને આપો.

અર્થ—ચાર, આઠ, દશ અને બે જીવા ચોવીસ જિનવરો જે (દક્ષાદિકથી) વંદાયેલા છે, વળી પરમાર્થથી જેઓ કૃતકૃત્ય થયા છે, જેઓ સિદ્ધ થયા છે, તે મને મોક્ષ આપો. ૫

૫૬ (૨૦) સંપદા (૨૦) આથા (૫) ગુરુ (૨૫)
 લઘુ (૧૫૧) સર્વ વર્ણ (૧૭૬)

(૫છી “ વંદનાં ” બે દેહ “ આવસ્સઈ ” મળી અવગ્રહ બાહેર નીકળી કહિયે.)

इच्छामः अनुशास्ति नमः क्षमाश्रमणेभ्यः
 इक्षामो अणुसठिं; नमो स्वमासमणाणं ।
 ઇચ્છીએછીએ ગુરૂઆજ્ઞાને, નમસ્કાર થાએ.

અર્થ—અમે ગુરૂ આજ્ઞાને ઇચ્છીએ છીએ; ક્ષમાશ્રમણોને
 નમસ્કાર થાએ.

॥ પઠી નમસ્કાર કહેવો ॥

(અનુષ્ટુપ્ખંદઃ)

नमो दुर्वार रागादि वैरि वार निवारिणे
 नमो दुर्वाररागादि, वैरिवारनिवारिणे ।

નમસ્કાર હો દુઃખેકરો વારિ શકાય એવા રાગ વિગેરે શત્રુઓના
 સમુહને નિવારણ (દુર) કરનારા પ્રતે

अर्हते योगिनाथाय महावीराय तायिने

अर्हते योगिनाथाय, महावीराय तायिने ॥ १ ॥

અરિહંતપ્રતે યોગિના સ્વામીપ્રતે મહાવીરપ્રતે તાયિને છકાય જી-
 વનું રક્ષણ કરનારા પ્રતે

અર્થ—દુઃખે કરી રોકી શકાય એવા રાગ દ્વેષ મોહરૂપ
 મોટા વૈરિઓ (શત્રુઓ) નો જે જથ્થો તેને અટકાવનારા અને
 પૃથ્વી વિગેરે છકાય જીવનું રક્ષણ કરનારા અને યોગિઓના
 નાથ એવા અરિહંત યોગીસમા તીર્થંકર મહાવીર દેવપ્રતે ન-
 મસ્કાર હો. ૧

(આર્યાહંદઃ)

મંદરગિરિવિરધીરઃ પ્રાપ્તમવાપાર નીરનિધિ તીરઃ
મંદરગિરિવિરધીરઃ, પ્રાપ્તમવાપારનીરનિધિતીરઃ ।

મંદરાચલપર્વત (મેરુ) (જ્યાં - જિનેશ્વરોનો જન્મનો અભિષેક થાય છે) તે માફક ધૈર્યવાળા (ધીરજતાવાળા) પ્રાપ્ત થયેલ છે ભવરૂપ અપાર સમુદ્રના કાંઠાને તે જે

નિર્જિતમન્મથવીરઃ શ્રિયેસ્તુ સ શ્રીમહાવીરઃ
નિર્જિતમન્મથવીરઃ, શ્રિયેસ્તુ સ શ્રીમહાવીરઃ ॥ ૨ ॥
જીતેલ છે કામદેવરૂપ મહામોટા વીરને જેણે, કલ્યાણભણિ થાઓ તે ચોત્રીશ અતિશયરૂપ મોટી લક્ષ્મીવાળા મહાવીર.

અર્થ—મેરુ પર્વતની પેઠે ધીર અને અપાર સંસારરૂપ સમુદ્રના પારને પામેલ અને જીત્યો છે કામદેવરૂપ વીરને જેણે એવા તે મહાવીર સ્વામી (અમારા) કલ્યાણ સાડે થાઓ. ૨

(ઉપજાતિવૃત્તં.)

સર્વે જિનાઃ તુલ્યગુણૈઃ નમસ્યાઃ

સર્વે જિનાસ્તુલ્યગુણૈર્નમસ્યાઃ,

અર્થા જિનેશ્વરો સરખા ગુણોએ કરીને નમસ્કાર કરવા જોગ્ય છે

સમત્વભાવેન જગત્ પ્રશસ્યાઃ

સમત્વજાવેન જગત્પ્રશસ્યાઃ ।

સમખણના ભાવે કરીને જગતને વિષે પ્રશંસાને લાયક છે.

તથાપિ વીરં નિકટોપકારં તીર્થેશ્વરં નૌમિ સદા મુદા અરં
 તથાપિ વીરં નિકટોપકારં, તીર્થેશ્વરં નૌમિ સદા મુદારાં ॥૩॥
 તોપણ વીરપ્રતે નિકટ ઉપકારને કરનાર તીર્થના સ્વામીને નમસ્કાર
 કરું છું હુમેશાં હુર્ધવડે કરીને વિશેષપણાથી

અર્થ—સર્વ જિનેશ્વરો પોતપોતાના ગુણોએ કરીને નમ-
 સ્કાર કરવા યોગ્ય છે, અને સમપણાના લાભે કરીને સર્વ જગતના
 જનોને પ્રશંસા કરવા લાયક છે, તો પણ નજીકના ઉપકારી
 એવા શાસનના નાયક મહાવીર સ્વામીને હુમેશાં હુર્ધવડે કરીને
 વિશેષપણાથી નમસ્કાર કરું છું. ૩

ए रीते नमस्कार कही पछी “नमोऽधुणं” खमासमण
 पूर्वक स्तवनं संदिसाएमि, स्तवनं भणेमि कही नवकारमंत्र गण्या
 पूर्वक स्तवन कहेवुं.

॥ अथ श्री शान्तीनाथजीनुं स्तवन ॥

॥ १ अहिपुरमं मन सोलमो, जिनवर कंचन कांति
 रे ॥ निरखिये मूरति स्वामिनी, २ हियमले लागी ते ३ खां-
 तिरे ॥ १ ॥ शान्तिजिन सांजलो विनति, माहरी परमद-
 याल रे ॥ तुम्ह विष्णु कोइ बीजो नहि, सेवकजन प्र-
 तिपाल रे ॥ २ ॥ शां० ॥ दुखदो माणुस जव लह्यो,

ગ્રાહ્યજ્ઞેષ્ઠ શ્રવતાર રે ॥ જનમ શ્રાવક કુલે મુજ થ-
 યો, સાંજલ્યો ધર્મ ધ્યાચાર રે ॥ ૩ ॥ શાં ॥ પંચમા
 કાલને ૧ ટુષણે, બહુ મત ૨ જિનમત ઠાણ રે ॥ તિણે વ્રમે
 ધૂલો એ પ્રાણિયો, નવિલહે ૩ પ્રવચન વાણે ॥ શાં ॥ ૪ ॥
 ॥ ૪ ॥ શ્રવિરતિ દેવદેવી નમે, ૫ સુગુરુ ૬ કુગુરુ ૭ સમતોલરો ॥
 ધર્મ ૮ સાવચ ૯ જાષે સદા, ૧૦ રંજણે કુગુરુ ૧૧ કુબોલરે
 શાં ॥ ૫ ॥ ૧૨ જિનમતી જિનમતી નવિ મિલે, નિંદણે માંહો-
 માંહીરો ॥ ૧૩ ંમિ સમતા મમતા ધરે, ૧૪ પામણે લોક પ્રવાહ
 રે ॥ શાં ॥ ૬ ॥ મોહરાજા ૧૫ પરીવારસ્યું, રાગ ને દેષ વલિ
 કામરે ॥ પૂઠેલાગા જમે ૧૬ અહનિસે, ૧૭ શુદ્ધ ંમાવણ

૧ હુંદા અવસર્પિણીકાલ વિગેરે દોષો, ૨ જૈનશાસનમાં. ૩ સિદ્ધાંતની
 વાણી ૪ દેશવિરતિ અથવા સર્વ વિરતિ ચારિત્રથી રહિત એટલે ત્યાગ
 નિયમ વિનાના, ૫ આરંભ પરિગ્રહાદિકના ત્યાગી. ૬ આરંભાદિકને સેવન
 કરનાર, ૭ સરખા, ૮ પાપકારી, ૯ કહે, ૧૦ ખુશી કરે, ૧૧ અસત્ય
 વાણીથી-કુયુક્તિયોથી, ૧૨ જિન પ્રણિત સિદ્ધાંતને સ્વીકારનાર પુરૂષોના
 વિચાર માંહોમાંહે મલે નહિ, ૧૩ ત્યાગ કરી-છોડી, ૧૪ પોતે લોકપ્રવાહમાં
 પડેલો “ સાયુંજી” જોયા વિના બહુ મનુષ્ય જે આચરે ” તેને લોકપ્રવાહ
 કહિયે, તે લોકપ્રવાહમાં ખીળને પણ નાખે છે, ૧૫ ત્યાગ કરશું, અથવા
 પરિવારથી યુક્ત, ૧૬ દરરોજ, ૧૭ સુધીના (શુદ્ધ) સ્થાનને છોડાવે છે,

ઠામરે ॥ શાં૦ ૭ ॥ ૧વિષય ૨કષાય ને ૩કાઠિયા, ૪વંચ-
 ૫ પંચ ૬પ્રમાદરે ॥ ૭દહતણો જયતો ટલે, જો તુમે કરો
 ૮પ્રસાદરે ॥ શાં૦ ૮ ॥ ૯દહે તુમ્હે ૧૦શરણલે આવિનું,
 ૧૧વજ્ર પિંજર સમજાણરે ॥ આગે ૧૨પારેવમો રાખિનું, આપ-
 ૧૩ણા ૧૪પ્રાણને પ્રાણરે ॥ શાં૦ ૯ ॥ ૧૫હું સદા સેવક તુમ
 ૧૬તણો, તુમ્હે પ્રસુ ૧૭જગતસાધારે ॥ તુમ્હેસમ ત્રિશુવન કો
 ૧૮નહી, જીવને અજય દાતારે ॥ ૧૦ ॥ ૧૯જ્ઞાં ॥

॥ કલસ ॥-હમ નાગપુરવર જીવિય મનહર શા-
 ન્તિ જિનવર સામિય; બહુ દિવસકેરો હર્ષ પહુતો તુમ્હે
 દરિસણ પામિય; તુમ સરણ આવ્યો ૧૨હવ્ય જાવત સહુ
 ૧૩અ વૈરી જય ટલ્યા, પાસચંદસૂરિ ૧૪પજ્ઞણે ૧૫હર્ષ વિગુણે
 ૧૬મન ૧૭મનોરહ સવિ ફલ્યા.

૧ પાંચ ઈંદ્રિયા ૨૩ વિષય, વિષય-પ્રાણી જેથી ફસાય, પોતાનો બાન
 ભુલે, ૨ કષાય ૧૬ છે, અંસારની વૃદ્ધિ કરાવે તેનું નામ કષાય, ૩ કાઠિયા
 ૧૩ છે, ધર્મ કરવામાં અડચણ કરાવનારા તે કાઠિયા, ૪ ઠગનારા-આત્મધર્મ
 ધન લૂટનારા, ૫ જીવને કુગતિ આપે, અંસારમાં રખડાવે તે પ્રમાદ, તેના
 બેદ ૫-મદ, વિષય, કષાય, નિદ્રા, અને વિકથા, ૬ મહેરબાની, ૭ આધાર,
 ૮ વજ્રના પાંજરા શરખો જાણીને, ૯ કશુતર, ૧૦ પોતાના પ્રાણથી પણ પ્રીય
 ગણી તેની રક્ષા કરી-પાવ્યો. ૧૧ મુખ્ય સ્વામી જગતના એક આપ છે, ૧૨
 બાહ્ય અભ્યંતર શત્રુઓનો ભય મટયો, ૧૩ કહે, ૧૪ હર્ષથી વૃદ્ધિ પામેલ
 છે આત્મગુણો તે જ્ઞાના, ૧૫ મનોરથ-અર્થિચિત, સર્વ ફલીભૂત થયા.

॥ ૧૩૩ જયવીયરાય ॥

જય વીતરાગ ! જગદ્ગુરો ! ભવતુ મમ તવ પ્રભાવતઃ ભગવન્ !
 જય વીયરાય જગદ્ગુરુ, હોન મમ તુહ પન્નાવન્તં જયવં ।
 જયવં } હે વીત- { જગતના } હો, મને તમારા પ્રભાવથી હે ભગવન્ !
 તાવન્તો } રાગ { ગુરુ ! }

ભવનિર્વેદઃ માર્ગાનુસારિતા ઇષ્ટફલસિદ્ધિઃ

નવનિવેન મર્ગા-નુસારિયા ઇષ્ટફલસિદ્ધી ॥ ૧ ॥

સંસારથી વૈરાગ્ય, માર્ગાનુસારિપણું, ઇષ્ટફલની સિદ્ધિ.

અર્થ—હે વીતરાગ ! હે જગતના ગુરુ ! (તમે) જયવંતા
 વર્તો. હે ભગવંત ! મને તમારા પ્રભાવથી ભવન્તુ ઉદ્ધાંસપણું, માર્ગા-
 નુસારીપણું (અને) ઇષ્ટ ફળ (શુદ્ધ આત્મધર્મ) ની સિદ્ધિ હોજો.

લોકવિરુદ્ધત્યાગઃ ગુરુજનપૂજા પરાર્થકરણં ચ

લોગવિરુદ્ધચાનં, ગુરુજણપૂજ્યા પરત્વકરણં ચ ।

લોકાલચ્છનો ત્યાગ, ગુરુજનની પૂજા, પરઉપગાર અને

શુભગુરુયોગઃ તદ્વચનસેવના આભવમ્ અલંકાર

સુહુગુરુજોગો તવય-ણસેવના ધ્યાનવમલંકાર ॥૧૩૩॥

શુભગુરુનો યોગ, તેના વચનની સેવા, મોક્ષ પ્રાપ્તિસુધી અખંડ

અર્થ—લોક વિરુદ્ધનો ત્યાગ, (માતૃપિતાદિ) ગુરુજનની
 પૂજા તથા પરોપકાર કરવાપણું, શુદ્ધ ગુરુનો મેલાપ, તેમના
 વચનનું અંગીકરણ (તેસર્વ) જ્યાં સુધી મારે ભવ કરવા પડે
 ત્યાં સુધી (મોક્ષ પ્રાપ્તિ સુધી) અખંડ હોજો. ૨

વાર્યતે યદ્યપિ નિદાનબન્ધનં વીતરાગ તવ સમયે
 વારિજ્જહ્ જહ્વિ નિયા-ણબંધણં વીયસય તુહ સમણ !
 નિવાસયછે જો કે નિયાણું કરવું હે વીતરાગ ! તારા આગમમાં
 તથાપિ મમ ભવતુ સેવા ભવે ભવે તવ ચરણાનામ્
 તદ્વિ મમ હુક્કા સેવા, જવે જવે તુમ્હ ચલણાણં ॥૩॥
 તોપણુ મને હો સેવા, લવોલવમાં તારા ચરણની

અર્થ—હે વીતરાગ ! તમારા સિદ્ધાંતમાં જો કે નિયાણાનું
 બાંધવું નિષેધ્યું છે, તો પણ મને લવોલવને વિષે તમારા ચર-
 ણાની સેવા હોજો. ૩

દુઃસ્વક્ષયઃ કર્મસ્વક્ષયઃ સમાધિમરણં ચ બોધિલાભશ્ચ
 હુસ્વક્ષયં કર્મસ્વક્ષયં, સમાધિમરણં ચ બોધિલાભો ય્ય ।
 દુઃખનો નાશ, કર્મનો નાશ, સમાધિમરણ અને બોધિલાભ અને
 સંપદતામ્ મમ એતત્ તવ (તુમ્હયં) નાથ પ્રણામકરણેન
 સંપદ્ધાન મહ એથં, તુહ નાહ પ્રણામકરણેણં ॥૪॥
 પ્રાપ્તહો મને એ, તને હે નાથ ! પ્રણામ કરવાએ કરી.

અર્થ—હે નાથ ! તમને પ્રણામ કરવાથી, મને દુઃખનો
 ક્ષય, કર્મનો ક્ષય, સમાધિ મરણ તથા બોધનો લાભ, એ (ચાર)
 સંપ્રાપ્ત થાઓ. ૪

સર્વમંગલમાંગલ્યં, સર્વકલ્યાણકારણં ।
 સર્વ મંગલમાં પહેલું મંગલ, સર્વ કલ્યાણનું કારણ

પ્રધાનં સર્વધર્મણા, જૈનં જયતિ શાસનમ્ ॥ ૫ ॥

પ્રધાન સર્વ ધર્મોમાં (એવું) જિનેશ્વરનું જયવંતુ વર્તે છે. શાસન

અર્થ—સર્વ મંગળીકમાં મંગળીક, સર્વ કલ્યાણનું કારણ
(અને) સર્વ ધર્મોમાં પ્રધાન (એવું) જૈન શાસન જયવંતુ
વર્તે છે. ૫ ઇતિ

સંપદા (૨૦) ગાથા (૫) પદ (૨૦) ગુરૂ (૧૯)

લઘુ (૧૭૨) સર્વવર્ણ (૧૯૧.)

૧ હ્રામિં હ્રાકારેણ શ્રીઆચાર્ય વાંડુજી. ૨
હ્રામિં હ્રાકારેણં નપાધ્યાય વાંડુજી. ૩ હ્રામિં
હ્રાકારેણં સર્વ સાધૂજીને ત્રિકાલ વંદનાં હોજ્યો. ૪
હ્રામિં હ્રાકારેણં દેવસીય પ્રાયશ્ચિત્ત વિશોધનાર્થ
કાનુસ્સગ્ગં કરેમિ ॥ હ્રં ॥ દેવસિય પ્રાયશ્ચિત્ત વિશો-
ધનાર્થ કરેમિ કાનુસ્સગ્ગં ॥

અન્નદ્યક્ષસીર્ણનો પાઠ કહી, ચાર લોગસ્સ અથવા ૧૬
નવકારનો કાનુસ્સગ્ગ કરવો, કાનુસ્સગ્ગ પારી લોગસ્સ કહી.

૧ હ્રામિં હ્રાકારેણં બેસણે સંદિસાવેમિ. ૨
હ્રામિં હ્રાકારેણં બેસણે ઠામિ. ૩ હ્રામિં હ્ર-

હાકારેણ૦ સજ્ઞાયં સંદિસામિ. ૪ ઇહામિ૦ ઇહાકારેણ૦ સજ્ઞાયં કરેમિ ॥ ઇહં ॥

(એમ કહી નવકાર ગણી બેઠા સજ્ઞાય ભણિયે ગુણિયે.)

॥ અથ વિનયની સજ્ઞાય ॥

“ ભોલિઢા હંસારે વિષય ન રાચિયે”—એ દેશી.

॥ શ્રીગુરુ ગૌતમગુણ હિયમે ધરી, કહિસું વિનય વિચાર ॥ સ્વામી સોહમયણધર દાસવે, ઉત્તરાધ્યયન મજાર ॥ વિનય કરીજેરે જીવિયણ જાવસું, જેહથી લ઼હિયે ૧નાણ ॥ અનુક્રમે સમકિત ચારિત્ર ગુણ ગ્રહી, પામીજે ૨નિર્વાણ ॥ ૩૥ વિ૦ ॥ ગુરુની પાસેરે રહિયે સર્વદા ૩વહિયે ગુરુની ૪સીખ ॥ કાજ કરીજેરે વંઢીત ગુરુતણું, તો હુવે ૫સફલી ૬દીસ ॥ ૩૥ વિ૦ ॥ ૭કુહિયે કાનેરે જેવી કૂતરી, કાઢે ઘરથીરે ૮લોય ॥ તિમ અવિનીતને કાઢે ૯ગહથકી, જસ ૧૦સામ્રાગ્ય ન હોય ॥ ૪૥ વિ૦ ॥ સૂચ્ય

૧ જ્ઞાન, ૨ મોક્ષ, ૩ મસ્તક ઉપર ધરિયે, અંગિકાર કરીયે, ૪ શી-ખામણ, ૫ સફલ, ફલવાળી, ૬ દીક્ષા, ૭ જ્ઞાન જેના સડી ગયાં છે એવી કૂતરી, ૮ લોક, મનુષ્યો, ૯ સમુદાય થકી, ૧૦ યશ, કીર્તિ, શોભા, સુંદરપણું જગતમાં પામે નહિં અથવા જસ એટલે જેનું.

હંદીરે^૧કુંડુ^૨કણતણું,^૩રાચે^૪વિષ્ણપૂર ॥ “અવિનય રાચે
 તિમ^૫અવિનીત જે, પરિહરે સંયમ દૂર ॥ વિ૦ ૧ ॥ એ
 સંજારી રે અવિનવ^૬જાવના, વિનય કરે ગુણ જાણ ॥
 તેહને શ્રીગુરુસૂત્ર અર્થ કહે, એ જિનવરની વાણ ॥૬॥
 વિ૦ ॥ મૂલ વિનય હે રે જિનધર્મ^૭તરુતણું, જ્ઞાનાદિક
 તસુ^૮માલ ॥ કીરતિ^૯કુસુમ અમર સુખ મુગતીના, ફલ
 પામે સુવિશાલ ॥ વિ૦ ૭ ॥^{૧૦}પરિમલ રુની રે સહજે
 માલતી, શીતલ સુગંધ કપૂર ॥ તિમ સુવિનીતરે સહજે
 સુંદર, પામે ગુણ અંકુર ॥ વિ૦ ૮ ॥^{૧૧}સફલા^{૧૨}તરુવર
 ફલ જારે નમે, ^{૧૩}મેહ નમે જલજાર ॥ ^{૧૪}સાલિજરી
 જિમ દીસે^{૧૫}ઢલકતી, સુપુરુસ વિનય વિચાર ॥ વિ૦ ૯ ॥
 જુવો નરનારીરે જગમાં દેવતા, ^{૧૬}ગજ^{૧૭}વૃષજ્ઞ અને ^{૧૮}તુ-
 રંગ ॥ પગપગ દુઃખ સહે અવિનીત જે, વિનયે સુખ લહે

૧ એક જાતનો માટીનો ભાજન-વાસણ, ૨ ધાન્ય-દાણાનો, ૩ લોખી
 થાય, આશક્ત થાય, ૪ વિષ્ણના સમૂહમાં, ૫ ઉદ્ધતાઈ, ૬ ઉદ્ધત, ૭ વિચા-
 રણી, ૮ વૃક્ષ, ૯ જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર વિગેરે, ૧૦ ડાલિયો, ૧૧ પુલ,
 ૧૨ મનોહર ખુશખોથી સ્વભાવિક માલતી સુંદર છે, ૧૩ ફલવાળા, ૧૪
 સારા વૃક્ષ, ૧૫ મેઘ-વર્ષાદ, ૧૬ સાલી ખીજે ભરેલ એટલે જેની અંદર
 ખીજ આવેલા છે. ૧૭ મનોહર, નમ્ર. ૧૮ હાથી, ૧૯ અલધિયો, ૨૦ ઘોડો,

चंग ॥ वि० १० ॥ जेय प्रकाशेरे श्रवण गुण गुण, निष्ठ
 निहाले श्राप ॥ ११ ॥ शीख देयंतारे रीस जिको करे, तेहने
 बहुला पाप ॥ ११ ॥ वि० ॥ गुण वखाणेरे गुरुस्वामि
 तणा, ढांके श्रवण गुण जाण ॥ सीख देयंतारे प्रीत जिको
 करे, ते गुण पामे श्राप ॥ १२ ॥ वि० ॥ गौतम सुन-
 खत साधूतणीपरे, पामे जग जसवाद ॥ परजव सुरमुख
 श्रने मुगती लहे, जिहां नही दुःखविवाद ॥ १३ ॥ वि० ॥
 विनयतणा फल जाणी श्रुत्यां, ते करज्यो गुणवंत ॥
 तसुतय लागेरे ब्रह्मो वलिवली, मागे सुख अनंत ॥ १४ ॥ वि०

इहामि० इहकार० जगवन् दुःखकय कम्मकय.
 कर्मनिर्जरानिमित्तं; काउस्सगं करेमि, इहं, दुःखकय-
 कम्मकय कर्मनिर्जरानिमित्तं करेमि काउस्सगं.

अन्नत्थ उप्पसिएणं कही—(चार लोगस्स के सोल नवकारनो
 काउस्सग करी पारी लोगस्स कहेवो.)

सामाश्च, चोवीसओ, वांदणा, पम्किमणुं, का-
 उस्सग, पच्चकाण ए षमावश्यकने विषे जे कोइ जा-

ણતાં થજાણતાં હુણ લાગો હુવે, તે સવિ હું મન વ-
ચન કાયાએ કરી મિહામિ હુક્કમં.

॥ ઇતિ દૈવસિકપ્રતિક્રમણ વિધિઃ ॥

—❖❖❖—

(હવે સામાયિક પારવાની વિધિ લખીએ ઢીએ.)

શ્ઠામિ० શ્ઠાકારેણ० સામાયિક પારવા શરિયા-
વહિ પમિકમુંજી; શ્ઠં.

(શરિયાવહિ—તસ્મુત્તરી—અન્નત્યજસસિણં કહી એક છો-
ગસ્સ અથવા ચાર નવકારનો કાઝસ્સગ કરી પારી લોગસ્સ કહેવો

શ્ઠામિ० શ્ઠાકારેણ० ચૈત્યવંદન કરુંજી, શ્ઠં.

॥ અથ ચતુક્કસાય સૂત્ર* ॥

ચતુક્કસાયપ્રતિમલ્લોલ્લૂરણઃ (ઉચ્છેદકઃ)

ચતુક્કસાયપમિમલ્લુલ્લૂરણ,

આર કપાથના નારા કરનારા,

* રાત્રીએ સંથારા પોરિસિમાં આ સૂત્ર ચૈત્યવંદન તરીકે બોલવામાં આવે છે. દરેક આવક સંથારા પોરિસી બણાવી શકતા નથી તેથી દેવસિ પ્રતિક્રમણના અંતે સામાયિક પાળતી વખત લોગસ્સ કહ્યા પછી કહેવાનો વિધિ આવકાને માટે છે.

દુર્જયમદનબાળમજ્જનઃ (છેદકઃ)

હુજ્જયમયણબાળમુસુમૂરણ ।

હુર્જય કામબાળને છેદી નાંખનારા

સરસપિયંગુવર્ણઃ

ગજગામી

સરસપિયંગુવન્ન

ગયગામી

નીલી રાયણના જેવા વર્ણવાળા, હસ્તિની જેવી ગતિવાળા

જયતુ

પાર્શ્વઃ

ભુવનત્રયસ્વામી

જયન્ત

પાપ

હ્રુવણત્તયસામી ॥ ૧ ॥

જયવંત વર્તો પાર્શ્વનાથ ભુવન ત્રણના સ્વામી.

અર્થ—ચાર કપાસ ૩૫ વેરીના ઉચ્છેદનાર, હુઃએ જિતાય એના કામદેવના બાળને ત્રોડનાર; સ્નિગ્ધ, નીલા એવા રાયણના (જેવા શરીરના) વર્ણવાળા, અને હસ્તિની જેવી ગતિવાળા, ત્રણ ભુવનના સ્વામી શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુ જયવંતા વર્તો ! ૧

યસ્ય તનુકાન્તિકલાપઃ સ્નિગ્ધઃ

જસુ તણુકંતિકરુપ્પ સિણિદ્ધો.

જેની શરીરની કાન્તિનો સમૂહ, સ્નિગ્ધ

શોભે

ફણિમણિકિરણાલીઢઃ

સોદ્દશ્ ફણિમણિકિરણાલિદ્ધો ।

શોભે છે. સર્પની મણિના કિરણોએ વ્યાપ્ત

નરુ નવ જલધરતાદેહતાજ્ઞાંહિતઃ

નુ નવ જલહરતદ્વિદ્યયલંબિય,

નિશ્ચે વિજળીની લતાએ સહિત નવીન મેઘ જેવા

સ જિનઃ પાર્શ્વઃ પ્રયચ્છતુ વાંછિતમ્

સો જિણ પાસ પયજ્જન વંભિય ॥ ૨ ॥

તે જિન પાર્શ્વ આપો વાંછિતને

અર્થ—જેના શરીરની કાન્તિનો સમૂહ સ્નિગ્ધ છે, વળી જે નાગેન્દ્રની ફણુના ઉપર રહેલી મણિના કિરણોથી વ્યાપ્ત છે વળી જે વીજલીની લતાએ કરી સહિત એવા નવા મેઘની જેમ શોભે છે તે શ્રી પાર્શ્વનાથ પ્રભુ મારા વાંછિત પૂર્ણ કરો. ૨. ઇતિ. ॥

(પછી નમોઽથુણં કહી.)

॥ અથ જાવંતિ ચેદ્વચ્ચાદ્ ॥

યાવન્તિ ચૈત્યાનિ ઝઘ્વે ચ અથશ્ચ તિર્યગ્લોકે ચ
જાવંતિ ચેદ્વચ્ચાદ્, જઘ્વે અથ અથે અ તિરિયલોકે અ ।
જેટલાં ચૈત્યો ઉઘ્વે, વળી અધો, વળી તીર્થલોકમાંજેવળી

સર્વાણિ તાનિ વન્દે इह सन् तत्र सन्ति (विद्यमानानि)

સર્વાં તાં વંદે, इह संतो तत्र संतां ॥ ૧ ॥

સર્વ તે વાંદુ; અહીં છતો ત્યાં રહેલાંને.

અર્થ—ઉઘ્વલોકને વિષે તથા અધોલોકને વિષે અને તિર્થ

હોઠને વિષે જેટલી જિન પ્રતિભાઓ છે, તે સર્વને હું અહીં છતો; ત્યાં છે તેને વંદના કરું છું. ૧ ઇતિ.

સંપદા (૪) ગાથા (૧) પદ (૪) ગુરુ (૩)
લઘુ (૩૨) સર્વવર્ણ (૩૫).

॥ અથ જાવંત કેવિસાહૂ ॥

યાવન્તઃ કેઽપિ સાધવઃ ભરતૈરાવતમહાવિદેહેષુ ચ
જાવંત કેવિ સાહૂ, જરહેરવયમહાવિદેહે ય ।
જે કેટલાક સાધુઓ ભરત ઐરાવત મહાવિદેહમાં અને
સર્વેભ્યઃ તેભ્યઃ પ્રણતઃ શત્રિવિધેન ત્રિદંડઘરિતેભ્યઃ
સઘેસિં તેસિં પણ્ણ, તિવિદેણ તિદંમવિરયાણં ॥૧॥
સર્વ તેઓને નમ્યો ત્રિવિધે ત્રણ દંડથી વિરમેલાને.

અર્થ—(પાંચ) ભરત (પાંચ) ઐરાવત અને પાંચ મહા-
વિદેહ ક્ષેત્ર ને વિષે જેટલા કોઇ સાધુઓ, મન વચ્ચન કાયાએ
કરીને ત્રણ દંડથી નિવર્તેલા છે, તેઓ સર્વેને નમ્યો. ઇતિ.

પદ (૪) સંપદા (૪) ગાથા (૧) લઘુ (૩૭)
સર્વવર્ણ (૩૮)

(પછી જે સ્વાસમણપૂર્વક “ સ્તવનં સંદિસાણમિ, સ્તવનં મ-
નેમિ ” નવકાર કહી સ્તવન કહેવું.)

॥ અથ જવસગ્ગહરં* સ્તવન ॥

ઉપસર્ગહર પાર્શ્વ (પાર્શ્વયજ્ઞં) પાર્શ્વ વન્દે કર્મ્મઘનમુક્તં

જવસગ્ગહરં પાસં, પાસં વંદામિ કર્મ્મઘણમુક્તં ।

ઉપસર્ગ નાશ કરનાર પાર્શ્વયજ્ઞ છે જેને એવા પાર્શ્વનાથને વંદું
જુ.-કર્મરૂપ મેઘે મુક્ત (અથવા કર્મસમૂહથી મુક્ત.)

* વરાહમિહરનો જીવ મરીને વ્યંતર થવાથી તેણે સંઘમાં મરકીને ઉપદ્રવ કર્યો. તેની શાન્તિને અર્થે સંઘની વિનિતિથી શ્રીભદ્રબાહુસ્વામિએ સાત ગાથાનું આ સ્તોત્ર રચ્યું. તે જણવા, ગણવા તથા સાંભળવાથી મરકી શાન્ત થઈ, આથી લોકો નિરંતર આ સ્તોત્ર ગણવા લાગ્યા તેથી ધરણેન્દ્રને પ્રત્યક્ષ આવવું પડતું, માટે ધરણેન્દ્રની વિનિતિથી ગુરૂમહારાજે છેલ્લી એ ગાથા ભંડારી મૂકી અને હાલ છે તે પાંચ ગાથા કાયમ રાખી આ સ્તોત્રમાં શ્રીપાર્શ્વનાથજી તથા તેમના યજ્ઞ પાર્શ્વ અને પદ્માવતી, ધરણેન્દ્રની દ્વી અર્થી સ્તુતિ છે. તે જણવાની ઈચ્છાવાળાએ ટીકા જોવી. દરેક ગાથાના પહેલા પદનો અર્થ એકત્ર કરતાં પચ્ચપરમેશ્વરીને નમસ્કાર થાય છે. તે આ પ્રમાણે—૧ **ઉર્વ**—ઉપાધ્યાય. ૨ **વિસ**—એ એ અક્ષરવડે સાધુઓ લેવા સર્વ રસમય વિષને દેખાડનાર તે સાધુઓ ૩ **ચિદ્વ**—પદવડે આચાર્યલેવા. તીર્થંકર મોક્ષ ગયે છતાં જ્યાંસુધી શાસન રહે ત્યાંસુધી રહે તે અથવા તત્ત્વથી એકત્ર કરેલ દ્રવ્ય ગુણ પર્યાયના સ્વરૂપમાં રહેવાવાળા. ૪ **તુહ** પદવડે અરિહંત લેવા, **તોહંતિ અર્દયન્તિ** અર્થાત્ ધાતીકર્મને અને સકળ સંશયને નાશ કરે તે અરિહંત ૫ **ઈઅ** પદવડે સિદ્ધ—ભગવંત લેવા. **ઈણક્ ગતૌ** અર્થાત્ અપુનરાવૃત્તિમાં—મોક્ષમાં ગયા તે સિદ્ધો. અહીં પરમેશ્વરીના કર્મ આ પ્રમાણે કર્યો તેનો હેતુ આ પ્રમાણે જણાવો. સૂત્ર ઉપાધ્યાયની પાસે જણાય તેથી પ્રથમ ઉપાધ્યાયને નમસ્કાર કર્યો, ઉપાધ્યાય સમીપે

વિષધરવિષનિર્ણાયક મંગલકલ્યાણાવાસમ્
 ૧ વિષહરવિસનિન્નાસં, મંગલકલ્યાણાવાસં ॥ ૧ ॥
 વિષધરના વિષને નાશ કરનાર (અને) મંગલ કલ્યાણના નિવાસ.

અર્થ—ઉપસર્ગનો હરનાર પાર્શ્વ નામનો યક્ષ સેવક છે જેનો એવા શ્રી પાર્શ્વનાથ ભગવાન જે કર્મના સમૂહથી મુક્ત છે, (તથા) જે સર્પના ઝેરને અતિથયે કરીને નાશ કરનાર છે (વડી) જે મંગળ અને કલ્યાણના ધર છે તેમને હું નમસ્કાર કરું છું. ૧

વિષધરસ્ફુલિંગમંત્ર કંઠે ધારયતિ યઃ સદા મનુજઃ
 વિસહરસ્ફુલિંગમંત્રં, કંઠે ધારેદ્ જો સયા મણુજં ૨ ।
 વિષધરસ્ફુલિંગનામના ગણામાં ધારેછે } જે નિરંતર મનુષ્ય
 મંત્રને } (કંઠે કરે છે)

અભ્યાસ કરતા સાધુઓને સાધુ સહાય કરે, માટે ખીન્ને સાધુને નમસ્કાર કર્યો. ભણેલ સૂત્રનો અર્થ આચાર્યો કહે તેથી ત્રીજો આચાર્યને નમસ્કાર કર્યો, આચાર્યના ઉપદેશથી અરિહંતપણાનું જ્ઞાન થાય માટે એથો અરિહંતને નમસ્કાર કર્યો.

૧ વિષ એટલે મિથ્યાત્વ કષાયાદિ તેને ધારણ કરનારા જીવોના વિષ એટલે મિથ્યાભાવને નાશ કરનાર, અથવા વિષગૃહ—વિષ—એટલે પાણી ઉપલક્ષણથી મણિકર્ણિકા નદીનું પાણી ત્યાં ગૃહ એટલે નિવાસ છે જેનો એવો કમલમુનિ તેના વિષ એટલે પંચામિ પ્રમુખ ધર્મને નાશ કરનારા.

૨ મનુગો—મંત્રને બાણનાર માંત્રિક.

તસ્ય ગ્રહરોગમારો દુઃખસઃ યાન્તિ ઉપસામમ્
 તસ્ય ગ-રાગમારી-દુઃખસઃ જન્તિ ઉપસામં ॥ ૨ ॥
 તેના ગ્રહ, રોગ, મરકી, દુષ્ટ જ્વર પામે છે શાન્તિને

અર્થ—જે મનુષ્ય નીરંતર (શ્રી પાર્શ્વનાથના નામગ-
 લિત) વિષધરસ્કુલિંગ નામના મંત્રને કંઠને વિષે ધારણ કરે
 છે, તેના (દુષ્ટ) ગ્રહ, રોગ, મરકી (અને) દુષ્ટ જ્વર (તાવ)
 શાંત પામે છે. ૨

તિષ્ઠતુ દૂરે મંત્રઃ તવ પ્રણામોઽપિ बहुफलो भवति
 ચિઠ્ઠતુ દૂરે મંતો, તુ પ્રણામોવિ बहुफलो होइ ।

રહો દૂર મંત્ર, તારો પ્રણામ પણ ઘણા ફળવાળો હોય છે.

नरतिरश्चोरपि जीवाः प्राप्नुवन्ति न दुःखदौर्गत्यम्
 નરતિરિણસુવિ જીવા, પાવંતિ ન દુઃખદોગચ્ચં ॥૩॥
 મનુષ્ય તિર્યંચગતિમાં પણ જીવે પામતા નથી દુઃખહારિદ્રતાને.

અર્થ—(એ) મંત્ર દૂર રહો, તમને નમસ્કાર કરવો તે
 પણ ઘણું ફળ આપનાર થાય છે. (તે) જીવે મનુષ્ય અને તિર્યં-
 ચને વિષે પણ દુઃખ અને હારિદ્ર પામતા નથી. ૩

तव सम्यक्त्वे लब्धे चिन्तामणिकल्पपादपाभ्यधिके
 તુહ સંમત્તે લબ્ધે, ચિંતામણિકલ્પપાયવજ્રહિં ॥

તાજ સમ્યક્ત્વ પામ્યે છતે, ચિંતામણિ અને કલ્પવૃક્ષથી અધિક
 મહિમાવાળું,

૧ દોહર્મ-इति पाठान्तरं.

પ્રામુખ્યંતિ અવિઘ્નેન જીવા અજરામરં સ્થાનમ્
પાવંતિ અવિઘ્નેન, જીવા અયરામરં ઠાણં ॥ ૪ ॥

પામે છે નિર્વિઘ્નપણે જીવો અજરામર સ્થાનને

અર્થ—ચિંતામણિ રત્ન અને કદપવૃક્ષથી અધિક મહિમા-
વાળું એવું તમારું સમ્યગ્દર્શન (સમક્ષિત) પામે છે, (ભવ્ય)
જીવો અજર અમર (મોક્ષ) સ્થાનને નિર્વિઘ્નપણે પામે છે. ૪

इति संस्तुतः हे महायशः भक्तिभरनिर्भरेण हृदयेन
इत्थ संथुजं महायस, प्रत्तिप्जरनिप्जरेण हियएण ।
આ રીતે સ્તવેલો હે મહાયશસ્વી ! ભક્તિસમૂહે ભરપૂર હૃદયે કરી

ततः हे देव ! देहि बोधिं भवे भवे हे पार्श्वजिनचन्द्र !

તા દેવ દિજ્ઞા બોધિં, જવે જવે પાસજિણચંદ ॥૫॥
તે માટે હે દેવ ! આપો બોધિ. ભવોભવમાં, હે પાર્શ્વજિનચંદ્ર !

અર્થ—હે મહાયશ ! ભક્તિના સમૂહથી પૂર્ણ ભરેલા અં-
તઃકરણથી આ સ્તવના કરી, તે કારણથી હે દેવ ! શ્રીપાર્શ્વ-
જિનચંદ્ર ! (મને) જન્મોજન્મને વિષે બોધિ બીજ (સમ્યગ્-
દર્શન આપો. ૫ ઇતિ.

લઘુ (૧૫૬) સર્વ વર્ણ (૧૮૫) આથા (૫)

(પછી જયવીયરાય કહી) इच्छामि० इच्छाकारेण० सामायिक
પારું, શુદ્ધ કરે, પૂણોવિ કાયવ્યં, શ્રાવક કહે યથાશક્તિ. इच्छामि०
इच्छाकारेण० सामायिक પૂર. શુદ્ધ કરે આયારો ન મોત્તવો. શ્રાવક

કહે તદ્દત્તિ. ઇચ્છામિ० ઇચ્છાકારેણ० સામાયિક પારિવા ગાથા મળું
પછી એક નવકાર મળી ॥

॥ અથ સામાઙ્ય વયજુત્તો ॥

સામાયિકવ્રતયુક્તઃ યાવત્ મનસિ ભવતિ નિયમસંયુક્તઃ
સામાઙ્યવયજુત્તો જાવ મણે હોઙ્ નિયમસંયુક્તો ।
સામાયિકવ્રતસહિત જ્યાંસુધી મનમાં હોય નિયમસહિત

છિદ્રતે અગુપ્ત કર્મ સામાયિક યાવતો વારાન
(ચ કરોતિ તાવત્)

ઊનઙ્ અસુહં કર્મ, સામાઙ્ય જત્તિઆ વારા ॥ ૧ ॥
છેદાય અશુભ કર્મ, સામાયિક જેટલો વખત (કરે તેટલો વખત)

અર્થ—સામાયિકવ્રતથી યુક્ત, જ્યાં સુધી મનમાં તે નિય-
મથી સંયુક્ત હોય ત્યાં સુધી, જેટલીવાર સામાયિક કરે તેટલી-
વાર અશુભ કર્મનો નાશ કરે છે.

સામાયિકે તુ કૃતે શ્રમણ ઇવ શ્રાવકઃ ભવતિ યસ્માત્
*સામાઙ્યમિ જ કણ, સમણો ઇવ સાવર્ણ હવઙ્ જમ્હા ।
સામાયિક વળી કરતાં સાધુની પેઠે શ્રાવક હોય જે હેતુ માટે

* સામાયિક—ખત્રીસ દોષ વર્જને કરવાનું છે. તે દોષ આ પ્રમાણે.
મનના દશ—૧ પૈરી દેખી દેપ કરે, ૨ અધિવેક ચિંતવે, ૩ અર્થ
ન ચિંતવે, ૪ મનમાં ઉદ્વેગ ધરે, ૫ યશની પાંછા કરે, ૬ વિનય ન કરે, ૭
જામ ચિંતવે, ૮ વ્યાપાર ચિંતવે, ૯ ફળનો સંદેહ રાખે, ૧૦ નિષાધુ કરે.

एतेन कारणेन बहुसः ~~सामायिकं~~ कुर्यात्
एएण कारणेणं, बहुसो सामाश्यं कुज्जा ॥ २ ॥

એ કારણે કરી બહુ વખત સામાયિક કરે.

અર્થ—જે માટે, સામાયિક કરતી વખત શ્રાવક, સાધુ સમાન હોય, તે કારણથી (તત્વના જાણનાર) બહુવાર સામાયિક કરે ! ૨ ગાથા (૨) શુર (૭) લઘુ (૧૭) સર્વવર્ણ (૭૪)

॥ सामायिकव्रत विधिं लीधुं, विधिं पार्यु,
विधि कस्तां जे कोइ अविधि आशातना हुइ होय
तस्समिहामि दुक्कं, दश मनना दश वचनना, बार
कायाना, एवंकारे बत्रीश दुषणमां जे कोइ दुषण
लाग्युं होय तस्समिहामि दुक्कं ॥

(પછી ત્રણ નવકાર ગણવા).

॥ इति सामायिक पाखानी विधि ॥

॥ अथ राइप्रतिक्रमणनी विधि ॥

પ્રથમ રિયાવહી પઢિકમી સામાયિક લેવું પછી ઝખા થઈ સ્વથાસમણ દેઈ કહેવું.

વચનના દશ—૧ કુવચન બોલે, ૨ હુંકારા કરે, ૩ પાપ આદેશ આપે, ૪ લવારો કરે, ૫ કલહ કરે, ૬ આવો જાઓ કહે, ૭ ગાળબોલે, ૮ બાળક રમાડે, ૯ વિક્રયા કરે, ૧૦ હાંસી કરે.

શ્લોકારણ સંદિસહ જગવન્ કુસુમિણ હસુમિણ
રાશ પ્રાયશ્ચિત્ત વિશેષનાર્થ કાનસસગ્ગ કરું, ગુરુ કહે
કરેહ. શ્લોક. કરેમિ કાનસસગ્ગ.

અન્નત્ય કહી ચાર લોગસસ અથવા સોલ નવકારનો કાનસસગ્ગ
કરી, પારી પ્રગટ લોગસસ કહી, સ્વમાસમળ દેશ કહેવું.

“શ્લોકારેણ સંદિસહ જગવન્ ચૈત્યવંદન કરું” શ્લોક.

॥ અથ *જગચિંતામણી ચૈત્યવંદન ॥

હે જગચિંતામણયઃ જગન્નાથાઃ જગદ્ગુરવઃ

જગચિંતામણિ જગનાથ જગગુરુ ।

જગતમાં ચિંતામણિ સમાન જગતના નાથ, જગતના ગુરુ,

જગદ્રક્ષકાઃ જગદ્બંધવાઃ જગત્સાર્થવાહાઃ

જગરક્ષણ જગબંધવ જગસહવાહ

જગતના રક્ષક, જગતના બંધુ, જગતના સાર્થવાહ,

કાયાના પાર—૧ આસન ચપળ, ૨ ચારે દિશાએ જુએ, ૩ સાવધ
કામ કરે, ૪ આજસ મરડે, ૫ અવિનય બોલે, ૬ આંકું લઈ બેસે, ૭
મેલ ઉતારે, ૮ ખરજ ખણે, ૯ પગ ઉપર પગ ચઢાવે, ૧૦ અંગ ઉઘાડું
સુકે, ૧૧ અંગ ઢાંકે, ૧૨ ઉઘે.

એ સર્વ મળી બીસ દોષ સામાયિકમાં અજતનાથી લાગે છે તે તજવા.

* ગૌતમસ્વામિ અષ્ટાપદજી યાત્રા માટે ગયા ત્યારે ત્યાં તેમણે આ
ચૈત્યવંદન બનાવ્યું છે. આ પ્રથમ ગાથાદિકે કરી નમસ્કાર કરેલ છે.

જગન્નાવવિચક્ષણાઃ

અષ્ટાપદસંસ્થાપિતઃ સર્વઃ

જગન્નાવવિચ્છ્રક્ષણ,

અષ્ટાવયસંઠવિચ્છ્રુવ,

જગતના સમગ્રભાવ બાણનાર, 'અષ્ટાપદ ઉપર જેમની મુર્તિઓ
છે એવા,

કર્મ્મોષ્ઠકવિનાશનાઃ

કર્મ્મઠવિણાસના,

આઠ કર્મનો નાશ કરનાર,

ચતુર્વિંશતિરપિ જિનવરાઃ જયંતુ

અપ્રતિહતશાસનાઃ

ચતુર્વીસંપી જિનવર જયંતુ, અપ્પમિદ્દયસાસણ ॥ ૧ ॥

ચોવીશે તીર્થંકરો જયવંતા વર્તો, અરુખલિત જેમની આજ્ઞા છે.

અર્થ—ભગ્ય જીવોને ચિંતામણિરતન સમાન, નિકટ ભગ્ય જીવોના નાથ, સમસ્ત લોકના હિતોપદેશક, છ જીવનિકાયના રક્ષક, સમાન બોધવંતના ભાઈ, મોક્ષાભિલાષીના સાર્થવાહુ, પદ્મવ્ય તથા નવતત્ત્વનું સ્વરૂપ કહેવામાં વિચક્ષણ, અષ્ટાપદ પર્વત ઉપર સ્થાપન કર્યાં છે બિંબ જેના, અષ્ટકર્મના નાશ કરનારા એવા ચોવીશે તીર્થંકરો જયવંતા વર્તો, જેનું શાસન કોઈથી હુણાય નહિ તેવું છે. ૧

૧ અષ્ટાપદ ઉપર શ્રી ઋષભદેવના પુત્ર ભરતચક્રીએ ચોવીશે તીર્થંકરની પ્રતિમા મણિમય સ્થાપન કરેલ છે. તે દરેક તીર્થંકરોની પોતપોતાની કાયાના માપે પ્રતિમા છે; સૌની નાસિકા સરખી લાઘનમાં છે, બેઠકની પાટલી નીચા હોય છે.

કર્મ્મધૂમૌ કર્મ્મધૂમૌ પ્રથમસંહનિનાં ઉત્કૃષ્ટઃ
 કમ્મધૂમિહિં કમ્મધૂમિહિં, પદમસંધાણે, ઉક્કોસય
 કર્મ્મધૂમિભાં કર્મ્મધૂમિભાં પહેલા સંઘયણવાલા, ઉત્કૃષ્ટ

સપ્તતિશતં જિનવરાણાં વિહરતાં લભ્યતે નવકોઢ્ય
 ૧સત્તરિસય, જિણવરાણ વિહરંત લખ્ખણ, નવકોમી
 એકસોસિતરે તીર્થંકરે વિચરતા પામીએ. નવકોડ

કેવલિનાં નવસહસ્રકોઢ્યઃ સાધવો ગમ્યંતે (વિહરન્તઃ) સંપત્તિ
 કેવલિણ, કોમિસહસ્સનવ સાહુ ગમ્મણ, સંપણ
 કેવલિઓ, નવહજારકોડ સાધુઓ પામીએ હમણાં

જિનવરા વિંશતિઃ મુનીનાં દ્વે કોટી વરજ્ઞાનિનઃ (કેવલિનઃ)
 જિણવર વીસ મુણિ, વિંહુંકોમી વરનાણિ,
 તીર્થંકર ૨વીશ, મુનિઓ એ કોડ કેવલી,

૧ ૫ ભરત, ૫ એરવત અને ૫ મહાવિદેહની પૂર્વ પશ્ચિમની મળી
 ૧૬૦ વિજય એમ ૧૭૦ ઠેકાણે અંકેક તીર્થંકર ઉત્કૃષ્ટ કાળે હોય. શ્રી અ-
 જીતનાથસ્વામીના વારે તે પ્રમાણે હતા.

૨ જઘન્યકાળે વીશ તીર્થંકરો હોય તે દરેક મહાવિદેહની ૬૭-૮-૨૪
 -૨૫ મી વિજયમાં અંકેક હોય એટલે જંજુદ્દીપમાં ચાર, ધાતકીખંડમાં
 (એ વિદેહ માટે) ૮ અને પુષ્કરવરાહમાં ૮ મળી ૨૦ હોય, હાલ તે
 પ્રમાણે છે. વિજયના આંક દરેક વખતે આ પ્રમાણેજ હોય એ નક્કી નથી.

અવગાનાં કોઠાસૂત્રાયં સૂચંતે નિત્યં પ્રમાતે
 સમણ કોમિસ સુધ્ય, યુણિજ્ઞાનિચ વિહાસિ।૨
 સાધુઓ એ હજાર કોડ સ્ત્રવીએ હમેશ પ્રભાતે.

અર્થ—અસિ, મપી અને કૃષિકર્મ જ્યાં વર્તે છે એવા, કર્મ
 ભૂમિના ક્ષેત્રોને વિષે, પ્રથમ સંઘયણુવાળા ઉત્કૃષ્ટપણે એકસોસિતેર
 તીર્થકરો વિચરતા પામીએ, કેવલજ્ઞાની નવકોડ (અને) નવહ-
 જાર કોડ સાધુઓ (હોય એમ સિદ્ધાંતથી) જાણીએ. વર્તમાન-
 માં (શ્રી સીમંધરસ્વામી પ્રમુખ) વીથ તીર્થકર (અને) પ્રધાન
 કેવલજ્ઞાનના ધરનારા એકોડ મુનિ, (તથા) એકહજાર કોડ સા-
 ધુઓ (હોય) તેઓની નિરંતર પ્રભાતે સ્તવના કરીએ. ૨

જયતુ હે સ્વામિન્ જયતુ હે સ્વામિન્
 જયન્તુ સામી જયન્તુ સામી,
 જયવંતા વર્તો હે સ્વામિ ! જયવંતા વર્તો હે સ્વામિ !

ઋષભ શત્રુંજયે. હે ઉજ્જયન્તે પ્રભો નેમિજિન !
 રિસહ સત્તુંજિ, જિજિંતે પહુ નેમિજિણ,
 ઋષભદેવ સિદ્ધાયલભાં, ગિરનારે રહેલા પ્રભુ નેમિજિન !

જયતુ હે વીર ! સત્યપુરીમંદન ! મૃગુકચ્છે
 જયન્તુ વીર સચ્ચરિમંદણ, ઝરુથ્થહે
 જયવંતા વર્તો, હે મહાવીર ! સાચોરના શણુગાર, ભરૂચમાં

હે મુનિસુવ્રત ! મુલ્લરિગ્રામે હે પાર્શ્વ !

મુણિસુવય, મુહરિપાસ
મુનિસુવ્રતસ્વામી, મુહરિગામમાં પાર્શ્વનાથ.^૧

દુઃસ્વપુરસ્સંકાઃ

અપાપેતો

હુહુરિચિસંમણ,

અવરવિદેહે

દુઃખ અને દુરિતના નાશ કરનારા, ખીજા મહાવિદેહમાં રહેલા

તીર્થકરાઃ ચતસ્રુ દિશુ વિદિશુ ચે કેઽપિ
તિચ્ચરા, ચિહું દિસિ વિદિસિ જિં કેવિ,
તીર્થકરે ચારે દિશામાં વિદિશામાં જે કોઇપણ

અતીતાનાગતવર્તમાનાન્ (ચ) વન્દે જિનાન્ સર્વાનપિ
તીચ્ચાણાગયસંપ્પય, વંદૂ જિણ સઘેવિ ॥ ૩ ॥
અતીત અનાગત અને વર્ત- } વાંદું તીર્થકર સર્વેને ॥૫૯.
માન (કાળે થયેલા) }

અર્થ—જયવંતા વર્તો, શ્રી શત્રુંજય ઉપર શ્રી ઋષભદેવ
જયવંતા વર્તો, શ્રી ગીરિનારજી ઉપર પ્રભુ નેમનાથ તીર્થકર,
(અને) સાચોર (સત્યપુરી) નગરના આલુપણરૂપ શ્રી વીરસ્વામી
જયવંતા વર્તો; ભરૂચમાં શ્રી મુનિસુવ્રતસ્વામી (અને) મુહરિ-
ગામમાં શ્રી પાર્શ્વનાથ (એ પાંચે જીનવરો) દુઃખ અને પાપના
નાશ કરનારા છે. ખીજા (પાંચ) મહાવિદેહને વિષે જે તીર્થ-

૧ ઠીંકાઈ નામના ગામમાં મુહરીપાર્શ્વનાથ ખીરાજે છે તે સંભવે છે.

કરે, (છે તથા) ચાર દિશાઓ અને ચાર વિદિશાઓમાં જે કોઈપણ, અતીતકાળ, અનાગતકાળ અને વર્તમાનકાળ સંબંધી તીર્થકરે છે, તે સર્વને પણ હું વંદના કરું છું. ૩

સમ્પન્નવતિઃ સહસ્રાઃ લક્ષાઃ षટ્પંચાશત્ અષ્ટકોટીઃ
સત્તાણવશ્સહસ્રા, લક્ષા ઠપ્પન્ન અષ્ટકોમિત્તં ।
સત્તાણ્ણહજર, લાખ છપ્પન, આઠકોડ,

દ્વાત્રિંશચ્ચતં યશીતિં લોકત્રિકે ચૈત્યાનિ વન્દે
વત્તિસય વાસિયાં, તિયલ્લોણ ચેશ્ણ વંદે ॥ ૪ ॥
બત્રીશ (ને) બ્યાસી (એટલા) ત્રણલોકમાં ચૈત્યોને વાંડું.

અર્થ—આઠ કોડ, સત્તાવન લાખ, બસો ને બાસી (૮૫૭૦૦૨૮૨)
ત્રણલોકને વિષે જિનપ્રાસાદ છે તેને હું વાંડું છું. ૪

પંચદશ કોટિશતાનિ, કોટીઃ દ્વિચત્વારિંશતં, લક્ષાન્ અષ્ટપંચાશતં,
પન્નરસ કોમિસયાં, કોમી ચાયાલ, લક્ષ અન્નવન્ના ।
પંદરશે' કોડ, બેતાલીશ કોડ અડધવન લાખ,

ષટ્ત્રિંશત્સહસ્રાન્, અશીતિં, શાશ્વદ્વિંબાનિ પ્રણમામિ
ઠત્તીસસહસ અસિં, સાસયવિંશં પણમામિ ॥ ૫ ॥
છત્રીશહજર, એ'શી (એટલા) શાશ્વતબિંબોને પ્રણામ કરું.

અર્થ—પંદરસો કોડ (પંદરઅબજ) બેતાલીશ કોડ, અ.

અઠાવનલાખ, છત્રીશહજાર, એંશી (પૂર્વોક્ત જિનપ્રાસાદને વિષે)
શાશ્વતા જિનખિંઓ છે તેઓને હું વંદના કરું છું. ૫

—*~*~*—

પછી જંકિંચિં નમોઽધુણં જાવંતિ ચેઙ્ગાઈં કરી, સ્વમાસમણ
બે પૂર્વક “સ્તવનં સંદિસાણમિ, સ્તવનં ધણેમિ” પછી નવકાર,
ઊવસગ્ગહરં, જયવીરાયં કહેવું. ત્યાર કેડે સ્વમાસમણ દેઈ “ઈચ્છા-
કારેણ સંદિસહ ભગવન્ બેસણે સંદિસાણમિ” બીજે સ્વમાસમણે
“બેસણે ઠાણમિ” બીજે સ્વમાસમણે “સજ્ઞાયં સંદિસાણમિ”
ચોથે સ્વમાસમણે “સજ્ઞાયં ધણેમિ” પછી નવકાર એક ગણી મ-
રહેસરવાહુબલિની સજ્ઞાય કહેવી.

॥ અથ *નરહેસરવાહુબલિની સજ્ઞાય ॥

મરતેશ્વરઃ બાહુબલી અભયકુમારશ્ચ દંડણકુમારઃ
નરહેસર બાહુબલી, અભયકુમારો અથ દંડણકુમારો ।

ભરતેશ્વર બાહુબલી અભયકુમાર અને દંડણકુમાર

શ્રીયકઃ અર્ણિકાપુત્રઃ અતિમુક્તકઃ નાગદત્તશ્ચ

સિરિત્ત અર્ણિકાપુત્તો, અશ્મુત્તો નાગદત્તો અથ ॥૧૧॥

શ્રીયક અર્ણિકાપુત્ર અતિમુક્ત નાગદત્ત અને

અર્થ—શ્રી ભરતેશ્વર, બાહુબલિ, અભયકુમાર તથા દંડ-

* આ સજ્ઞાયમાં શીલવ્રતને દ્રઢતાથી પાળનાર ઉત્તમ સત્ત્વશાલી
પુરુષો અને સતીઓનું નામોઆર પૂર્વક સ્મરણ થાય છે.

શુક્રમાર, શ્રી સ્થૂલભદ્રાના નાનાભાઈ શ્રીયક, અન્નિકાપુત્ર આ-
ચાર્ય, અતિમુક્તકુમાર તથા નાગદત્ત. ૧

મેતાર્યઃ સ્થૂલભદ્રઃ વજ્રર્ષિઃ નંદિષેણઃ સિંહગિરિઃ
થૂલિનહો, વયરસી નંદિસેણ સિંહગિરી ।
મેતાર્ય સ્થૂલભદ્ર વયરસ્વામિ નંદિષેણ સિંહગિરિ

કૃતપુણ્યથ સુકોશલઃ પુંડરીકઃ કેશી કરકંઠુઃ
કયવન્નો થ સુકોસલ, પુંમરિનિ કેસિ કરકંઠુ ॥ ૨ ॥
કયવન્નો અને સુકોશલ પુંડરીક કેશી કરકંઠુ

અર્થ—મેતાર્યમુનિ, સ્થૂલભદ્રા, વજ્રઋષિ, નંદિષેણ, સિંહગિરિમહારાજ (શ્રી વજ્રસ્વામીના ગુરુ), કૃતપુણ્યકુમાર, સુ-
કોશલમુનિ, પુંડરિકસ્વામી, કેશીકુમાર, કરકંઠુપ્રત્યેકબુદ્ધ. ૨

હલઃ વિહલઃ સુદર્શનઃ શાલઃ મહાશાલઃ શાલિભદ્રથ
હલ્લ વિહલ્લ સુદંસણ, શાલ મહાશાલ શાલિનહો થ ।
હલ્લ વિહલ્લ સુદર્શન શાલ મહાશાલ શાલિભદ્ર અને

ભદ્રબાહુઃ દશાર્ણભદ્રઃ પ્રસન્નચંદ્રથ યશોભદ્રઃ
નહો દસણનહો, પ્રસન્નચંદો થ જસનહો ॥ ૩ ॥
ભદ્રબાહુ દશાર્ણભદ્ર પ્રસન્નચંદ્ર અને યશોભદ્ર

અર્થ—હલ્લ અને વિહલ્લ બન્ને શ્રેણિકના પુત્ર, સુદર્શનશેઠ, શાલમુનિ, મહાશાલમુનિ, શાલિભદ્ર (પ્રસિદ્ધગોત્રી), ભદ્રબાહુ-

સ્વામિ, દશાર્ણભદ્ર, પ્રસન્નચંદ્રશર્મા તથા શ્રી યશોભદ્રસૂરિ. ૩
 જંબુપ્રભુ વંકચૂલો ગજસુકુમાલઃ અંબતીસુકુમાલઃ
 જંબુપ્રહુ વંકચૂલો, ગજસુકુમાલો અંબતીસુકુમાલો ।
 જંબુપ્રભુ વંકચૂલ ગજસુકુમાલ અંબતીસુકુમાલ

ધન્યઃ શ્લાઘીપુત્રઃ ચિલાતીપુત્રશ્ચ સુબાહુમુનિઃ
 ધન્નો શ્લાઘપુત્તો, ચિલાપુત્તો સુબાહુમુણી ॥ ૪ ॥
 ધન્નો શ્લાઘીપુત્ર ચિલાતીપુત્ર અને સુબાહુમુનિ.

અર્થ—જંબુસ્વામિ, વંકચુવ્રશર્મા, ગજસુકુમાલ, અંબ-
 તીસુકુમાલ, ધન્નાશેઠ, શ્લાઘીપુત્ર, ચિલાતીપુત્ર અને સુબાહુ
 મુનિ. ૪

આર્યમહાગિરિઃ આર્યરક્ષિતઃ આર્યસુહસ્તી ઉદાયનઃ મનકઃ
 અર્ચગિરિશ્ચરક્ષિત, અર્ચસુહસ્તી ઉદાયનો મનકો ।
 આર્યમહાગિરિ આર્યરક્ષિત આર્યસુહસ્તિ ઉદાયન મનક

કાલિકસૂરિઃ શાંભઃ પ્રધુન્નઃ મૂલદેવશ્ચ
 કાલિયસૂરી સંબો, પજ્જુષ્ણો મૂલદેવો ચ ॥ ૫ ॥
 કાલિકસૂરિ શાંભ પ્રધુન્ન મૂલદેવ અને

અર્થ—આર્યમહાગિરિ, આર્યરક્ષિતસૂરિ, આર્યસુહસ્તિ-
 સૂરિ, ઉદાયીરાજા, મનકપુત્ર, કાલિકાઆર્ય, સાંખ્યમાર, પ્રધુન્ન-
 માર અને મૂલદેવરાજા. ૫

પ્રભવો વિષ્ણુકુમારઃ આર્દ્રકુમારઃ દ્રઢપહારી ચ
 પપ્તવો વિન્દુકુમારો, શ્વેદકુમારો દદૃષ્પહારી ય ।
 પ્રભવ વિષ્ણુકુમાર આર્દ્રકુમાર દ્રઢપહારી અને

શ્રેયાંસઃ કૂરગહુકઃ શય્યંભવઃ મેઘકુમારશ્ચ
 સિયંસ કૂરગમૂ જં, સિજ્જંતવ મેઢકુમારો ય ॥૬॥
 શ્રેયાંસ અને કુરગહુકન્નપિ શય્યંભવ અને મેઘકુમાર

અર્થ—પ્રભવસ્વામિ, વિષ્ણુકુમાર, આર્દ્રકુમાર, તથા દ્રઢપહારીચોર, શ્રેયાંસકુમાર, કુરગહુસાધુ, સિજ્જંતવસ્વામિ અને મેઘકુમાર. ૬

एवमादयः महासत्त्वाः ददतु सुखं गुणगणैः संयुक्ताः
 एमाश् महासत्ता, दितु सुहं गुणगणेहिं संजुक्ता ।
 એ વગેરે મહાસત્ત્વવંત પુરૂષો, આપો, સુખને, ગુણસમૂહ સહિત

येषां नामग्रहणेन पापप्रबंधाः विलयं यान्ति
 जेसिं नामगगहणे, पावपबंधा विलिज्जंति ॥७॥
 જેઓનાં નામ ગ્રહણકરવાને પાપના બંધ નાશ પામે છે.

અર્થ—ઇત્યાદિ બીજા પશુ મહા પરાક્રમી પુરૂષો, જ્ઞાનાદિ ગુણોના સમૂહ કરી સહિત એવા, અમને સુખ આપો; જેમના નામસ્મરણથી પાપના બંધ વિનાશ પામે છે. ૭

સુલસા ચંદનબાલા મનોરમા મદનરેખા દમયન્તી
 સુલસા ચંદનબાલા, મનોરમા મયણરેખા દમયન્તી ।
 સુલસા ચંદનબાલા મનોરમા મદનરેખા દમયન્તી

નર્મદાસુંદરી સીતા નંદા ભદ્રા સુભદ્રા ચ
 નમયાસુંદરિ સીયા, નંદા જહા સુજહા ય ॥ ૬ ॥
 નર્મદાસુંદરી, સીતા નંદા ભદ્રા સુભદ્રા અને

અર્થ—સુલસા, ચંદનબાલા, મનોરમા, મદનરેખા, દમય-
 ન્તી, નર્મદાસુંદરી, સીતા, નંદા, ભદ્રાશેઠાણી, સુભદ્રા. ૮

રાજીમતી ઋષિદત્તા પદ્માવતી અંજના શ્રીદેવી
 રાજ(ય)મઈ રિસિદત્તા, પદ્માવત્ અંજના સિરીદેવી ।
 રાજમતી ઋષિદત્તા પદ્માવતી અંજના શ્રીદેવી

જ્યેષ્ઠા સુજ્યેષ્ઠા મૃગાવતી પ્રભાવતી ચેલ્લણાદેવી
 જિઠ સુજિઠ મિગાવત્, પદ્માવત્ ચિલ્લણાદેવી ॥ ૭ ॥
 જ્યેષ્ઠા સુજ્યેષ્ઠા મૃગાવતી પ્રભાવતી ચેલ્લણાદેવી

અર્થ—રાજમતી, ઋષિદત્તા, પદ્માવતી, અંજનાસુંદરી, શ્રી
 દેવી, જ્યેષ્ઠા, સુજ્યેષ્ઠા, મૃગાવતી, પ્રભાવતી, ચેલ્લણાદેવી. ૯

બ્રાહ્મી સુંદરી રુક્મિણી રેવતી કુંતી શિવા ચ જયંતી
 બંજી સુંદરિ રુપિણી, રેવત્ કુંતી સિવાય જયવંતી ।
 બ્રાહ્મી સુંદરી રુક્મિણી રેવતી કુંતી શીવાદેવી અને જયંતી

દેવકી દ્રૌપદી ધારિણી કલાવતી પુષ્પચૂલા ચ
 દેવઙ્ગ દોવઙ્ગ ધારણી, કલાવઙ્ગ પુષ્પચૂલા ય ॥ ૧૦ ॥
 દેવકી દ્રૌપદી ધારિણી કલાવતી પુષ્પચૂલા અને

અર્થ—ગ્રાહી, સુંદરી, રૂક્મણી, દેવતી, કુન્તી, શિવા અને
 જયન્તી, દેવકી, દ્રૌપદી, ધારણી, કલાવતી તથા પુષ્પચૂલા ૧૦

પદ્માવતી ચ ગૌરી ગાંધારી લક્ષ્મણા સુસીમા ચ
 પન્નમાવઙ્ગ ય ગૌરી, ગંધારી લક્ષ્મણા સુસીમા ય ।
 પદ્માવતી અને ગૌરી ગાંધારી લક્ષ્મણા સુસીમા અને

જાંબૂવતી સત્યભામા રુક્મિણી કૃષ્ણસ્યાઘ્ર મહિષ્યઃ
 જંબુવઙ્ગ સત્ત્વનામા, રુપિણિ કણ્ઠઠ મહિસીન્ ॥૧૧॥
 જાંબુવતી સત્યભામા રૂક્મિણી કૃષ્ણની આઠ પટરાણીઓ

અર્થ—પદ્માવતી, તથા ગૌરી, ગાંધારી, લક્ષ્મણા તથા
 સુસીમા, જંબુવતી, સત્યભામા, રૂક્મણી, આ આઠ શ્રીકૃષ્ણની
 પટરાણીઓ છે. ૧૧

યક્ષા ચ યક્ષદત્તા ભૂતા તથા ચૈવ ભૂતદત્તા ચ
 યક્ષા ય યક્ષદિન્ના, ધૂત્યા તદ્ ચેવ ધૂત્યદિન્ના ય ।
 યક્ષા અને યક્ષદત્તા ભૂતા તેમજ નિઃસ્થે ભૂતદત્તા અને

સેના વેણા રેણા મગિન્યઃ સ્થૂલભદ્રસ્ય
 સેણા વેણા રેણા, નયણીન્ થૂલિન્નદસ્ય ॥ ૧૨ ॥
 સેણા વેણા રેણા બહેના સ્થૂલભદ્રની

અર્થ—જક્ષા, યક્ષદત્તા, ભૂતા તથા વર્ગી નિશ્ચયથી ભૂતદ-
ત્તા, સેષ્ઠા, વેષ્ઠા, રેષ્ઠા, આ સાત સ્થૂલઅદ્રશ્યની બહેનો છે. ૧૨
इत्याद्याः महासत्यः जयंति अकलंकशीलकलिताः

इचाइ महासइत्तं, जयंति अकलंकसीलकलिआत्तं ।
ઇત્યાદિ મહાસતીઓ જયવંત વર્તે છે. નિષ્કલંક શીલગુણે સહિત
અद्याપિ વાચ્યતે યાસાં યશઃ પદહઃ ત્રિભુવને સકલે
અજ્ઞાવિ વજ્ઞાઈ જાસિં, જસપન્નહો તિદુઅણે સયલો ॥૧૩॥
આજ પણ વાગે છે. જેઓનો યશ ડંકો ત્રિભુવનમાં સકલ

અર્થ—ઇત્યાદિ મોટી સતીઓ નિર્મળ શિયલગુણે કરી
સહીત જયવંતી વર્તે છે. વર્ગી જેનો આજ પણ સકલ ત્રિભુવ-
નને વિષે યશનો ડંકો વાગે છે. ૧૩

પછી સ્વાસમણ દેઈ આચાર્ય૦ એક સ્વાસમણ દેઈ ઉપાધ્યાય૦
એક સ્વાસમણ દેઈ સાધુ વાંદી, ઇચ્છાકારસુહરા૦ ચતુર્થો સ્વાસમણ
દેઈ કહેવું “इहाकारेण संदिसह जगवन् राइपडिकमणं
ठाएमि.” (ગુરુ કહે ઠાણહ) પછી નમો અરિહંતાણં૦ કરેમિખંતે૦
इच्छामिठामि काउस्सगं तसुत्तरी० अन्नत्थ० કહી એક લોગસ્સ-
નો કાઉસ્સગ કરી પારી પ્રગટ લોગસ્સ કહી, પછી “ सवल्लोए
अरिहंतचेइआणं० ” દર્શનાચારવિશુદ્ધિ માટે એક લોગસ્સનો
કાઉસ્સગ કરી પારી “पुक्खवरदीवहे० ” કહી “ सुयस्स

जगवन्० ” कहीने काउस्सग करवो तेमां अतिचारनी आठ
गाथा चितववी. काउस्सग पारी “सिद्धाणं बुद्धाणं०” कही
मुहपत्ति पडिलहिने बे वांदणा देवा. (वांदणाना पाठमां ज्यां
“ दिवसो वड्ढंतो ” एवो पाठ छे त्यां “राइ वड्ढंता ”
एम कहेवुं “देवसिथ्यं” ने ठेकाणे “ राइथ्यं ” ने “ देव
सिथ्याए ” ने ठेकाणे “ राइथ्याए ” एम कहेवुं.)

पछी “ आवस्सइ ” अवग्रह बाहेर नीकळी कहेवुं “इह्मा-
कारेण संदिसह जगवन्, राइयं आलोएमि. ” (गुरु
कहे आलोएह “इहं आलोएमि, जो मे राइन् अइथ्यारो
कन्० ” सात लाख० अठार पापस्थान चार विकथा० आलोवो
सघसविराइय० कहि विषमासने बेसी नमो अरिहताणं० करेमि भंते०
चत्तारिमंगलं कही इच्छामी पडिकमिउं जो मे राइओ अइआरो०
कही, इरियावही पडिकमी० “ वंदित्तु ” कहेवुं (वंदित्तासूत्रमां
पम्किमे देसिथ्यं सव्वं ” ए ठेकाणे “पम्किमे राइथ्यं सव्वं”
एम बोलवुं.)

पछी वांदणा देइ “ इह्माकारेण संदिसह जगवन्, अ-
प्पुठिन्मि अण्णितर राइयं खामेन्. इहं खामेमि ” ॥
ए रीते खामणा करी आवस्सही भणी अवग्रह बाहेर नीकळी ॥

॥ “ श्रायसि नवश्चाए ” कही नवकार, करेमि भंते, इच्छामि ठामि काउस्सग्ग० तस्सुत्तरी करणेणं० अन्नत्थ उससिएणं० कही काउस्सग्ग करवो ॥ ए काउस्सग्गमां नीचे लखेली “ छम्मासी तप चित्तवणा करवी. ते न आवडे तो चार लोगस्स के सोल नवकार गणवा. पछी आंबिल, नीवी, एकासणुं, बिआसणुं, पुरिमढ, साढपोरसि, पोरसि, जे पञ्चक्खाण करवा बांछे त्यांलगी चित्तवी काउस्सग्ग पारे ॥ पछी लोगस्स कही दृष्टिपडिलेरणा करी बांदणा दइ उभा यइ तीर्थमाला कहेवी.

— ❧ —

॥ ढमासी तप चित्तवणा ॥

॥ श्रमणजगवंत श्रीमहावीरदेवे ढम्मासी तप कीधो ॥ थ्यरे जीव तुं ढम्मासी तप करी सके ? न सकुं ॥ एक दिवस ज़णो करी सके ? न सकुं ॥ बिहु दिवस ज़णो करी सके ? न सकुं ॥ त्रिहुं दिवसे ज़णो करी सके ? न सकुं ॥ चिहुं दिवसे ज़णो करी सके ? न सकुं ॥ पांच दिवसे ज़णो करी सके ? न सकुं ॥ ६-७-८-९-१० दिवसे ज़णो करी सके ? न सकुं ॥ ११-१२-१३-१४-१५ दिवसे ज़णो करी सके ? न सकुं ॥ १६-१७-१८-१९-२० दिवसे ज़णो ? न सकुं ॥ २१-२२-

२३-२४-२५ दिवसे० ? न सकुं ॥ २६ दिवसे० ? न० २७ दिव० ? न० ॥ २८ दि० ? न० २९ दिवसे ऊणो छमासी तप करी सके ? न सकुं ॥ इणिपरे पंचमासी, चण्णमासी, त्रिमासी, बिमासी चींतववो ॥ पछे थ्यरे जीव एकमासी तप करी सके ? न सकुं ॥ एक दिन ऊणो करी सके ? न सकुं ॥ बे दिवसे ऊणो करी सके ? न सकुं ॥ त्रिहुं दिवसे ऊ० ? न सकुं ॥ चिहुं दि० ? न सकुं ॥ पंचदिवसे० ? न सकुं ॥ एवं ६-७-८-९-१० दिवसे ऊणो० ? न सकुं ॥ ११-१२-१३ दिवसे ऊणो० ? न सकुं ॥ चोत्रीसम करी सके ? न सकुं ॥ एवं बत्रीसम, त्रीसम, थ्ठावीसं, ढवीसम, चण्णवीसम, बावीसम, वीसम, थ्ठासम, सोलसम, चण्णदसम, डुवालसम, दसम, थ्ठम, ढठ, चण्णत्थ, करी सके ? न सकुं ॥ इम जु जुत्था कहेवा. जेट्थो तप कीधो होय तिहां इम न कहिये; करी न सकुं ॥ किंतु, हिवमां न थाय इम कहिये.

॥ અથ તીર્થમાલા ॥

॥ શ્રી સકલતીર્થાય નમઃ ॥ શ્રી શત્રુંજયાય નમઃ ॥

અર્થ—શ્રી સકલ તીર્થોપ્રત્યે નમસ્કાર હો અને શ્રીમાન્ શત્રુંજય નામે તીર્થને નમસ્કાર હો.

આબુ, અષ્ટાપદ, સમેતશિખરિ, વિપુલગિરિ,
વૈષ્ણરગિરિ, સ્વર્ણગિરિ, રત્નગિરિ,

અર્થ—આબુ નામે તીર્થ અષ્ટાપદ નામે તીર્થ અને સમેતશિખર અને વિપુલગિરિ અને વૈષ્ણરગિરિ અને સ્વર્ણગિરિ અને રત્નગિરિ એ સર્વ તીર્થો છે.

જાણં જિણબિંબાણં તાણં સઘાણં વંદામિ ॥

અર્થ—જે જે ઠંકાણે જિનબિંબો છે તે તે ઠંકાણે તે જિન બિંબોને હું વંદના કરું છું.

પઠી ચોવીસ તીર્થકરોના નામ લખ નીચેનો પાઠ
કહેવો ॥

અનંત ચતુવીસી જિન નમું, સિદ્ધ અનંતિ કોમ ॥

કેવલજ્ઞાની થવિર સવિ, વંહું બે કર જોમ ॥ ૧ ॥

અર્થ—અનંત એવી જે ચોવીસી તેના જિનનેશ્વરોને નમું છું, અને સિદ્ધની અનંત ક્રોડોને, અને કેવલજ્ઞાનીઓને, અને સર્વ સ્થવિરોને બે હાથ બોડીને નમું છું. ૧

દો કોમી કેવલ ધરા, વિહરમાણ જિણવીસ ॥
સહસ જુગલ કોટી નમું, સાધુ સવે નિસદીસ ॥ ૨ ॥

અર્થ—જે ક્રોડ કેવલજ્ઞાનને ધારણ કરનારા કેવલીઓને
અને વર્તમાનકાળમાં વિચરતા એવા વીથ વિહરમાનને અને જે
હજાર ક્રોડ સર્વસાધુઓને રાત્રિ દિવસ નમું છું. ૨

પ્રતિમા પનરહ કોમિસય, વલિ બેતાલીસ કોમે ॥
લાલચઘાવન તીસ બહ, સહસ અસિ અધિક જોમે ॥૩॥

અર્થ—પનરશે ક્રોડ અને વળી બેતાલીસક્રોડ અને અઠા-
વનલાખ અને છત્રીસ હજાર એંશી એટલી જિનપ્રતિમા બાણવી. ૩

એ બે પ્રતિમા જિનતણી, ઉઢ અહો તિરિ લોય ॥
અરિહંત જાવ જુહારતાં, જિણસરિસો ફલ હોય ॥ ૪ ॥

અર્થ—એ સર્વ જિનની પ્રતિમાઓ ઉપર—ઉર્ધ્વલોકમાં
વિમાનોની અંદર અને નીચે અધોલોકમાં ભવનપતિના ભવનમાં
અને તિર્છાલોકમાં છે અરિહંતના ભાવે જુહારતાં (વાંદતા)
થકા જિનેશ્વર સમાન કૃપા થાય છે. ૪

ઋષજ ચંદ્રાનન જાણિયે, વારિષેણ વર્ધમાન ॥
ચાર નામ એ સાસતાં, પ્રણમું મન ધરી ધ્યાન ॥ ૫ ॥

અર્થ—૧ ઋષભાનન, ૨ ચંદ્રાનન, ૩ વારિષેણ, ૪ વર્ધ-

માન એ ચાર નામ હમેશાં શાશ્વતાં છે મનની અંદર તેમનું
ધ્યાન કરીને પ્રણામ-નમસ્કાર કરે છું. ૫

છણે નામે નહુ કો હુવા, ન હુવે ન હુસ્યે કોઈ ॥

જઈ ઇશ્ની પ્રતિમા જાણું, તે સાસતી ન હોઈ ॥ ૬ ॥

અર્થ—આ નામવાલા એટલે ઋષભાનન, ચંદ્રાનન વારીષેણ,
અને વર્દમાન, આ ચાર તીર્થંકરો ભૂતકાલ એટલે ગયા કાલમાં
થયા નથી, વર્તમાન કાલમાં થાય નહિ અને ભવિષ્ય-આવતા
કાલમાં થવાના નથી, તેમની પ્રતિમાઓ જે છે તે શાસ્વતી છે,
એમ જાણવું, પણ તે નામે કોઈ તીર્થંકર થયા હોય અને તેમની
પ્રતિમા ભરાવવામાં આવેલ હોય તો તે પ્રતિમા અશાસ્વતી જાણવી,
શાસ્વતી પ્રતિમાઓ તો અનાદિકાલથી છે છે ને છે, અને અનંત-
કાલ શુદ્ધિ રેવાની છે માટે તેઓને શાસ્વતી કેવામાં આવે છે.

આદિ અંત જેહનો નહિ, તે સાસતી કહાય ॥

તાસ પટંતર જિણપમ્મિમા, મણુશ્ચલ્લોક ફહ થાય ॥૭॥

અર્થ—જેનો આદિ નથી અને અંત નથી તે શાશ્વતી પ્ર-
તિમા ગણાય અને તે પ્રતિમાઓના આધારથી આ મનુષ્યલોક-
અઢી દ્વીપની અંદર પ્રતિમાઓ થાય છે. ૭

નર નરપતિ જે કારવી, અસાસતી તે જાણ ॥

જેહુવાજેહુવેજેહુસ્યે, જિણવર ગુણમણિ જાણ ॥ ૮ ॥

અર્થ—અને જે મનુષ્યોએ અથવા મનુષ્યોના રાજાઓએ જે

પ્રતિમાઓને અહીં કરાવી છે તે અશાશ્વતી પ્રતિમાઓ છે જે આ ગળ થઈ ગયા ને વર્તમાનમાં છે અને ભવિષ્યમાં થશે તેઓની તે પ્રતિમાઓ ગુણરૂપ રત્નના આભુરૂપ એવા તીર્થકરોની છે. ૮

અષ્ટાપદ સમેતશિખર, શત્રુંજય ગિરિનાર ॥

અર્બુદ ગામાગર નગર, જિહ્ જિહ્ જિનહ વિહાર ॥૯॥

અર્થ—હવે અશાશ્વતી પ્રતિમા ક્યાં છે તેના તીર્થોના સ્થળો બતાવે છે. ૧ અષ્ટાપદ, ૨ સમેતશિખર, ૩ શત્રુંજય, ૪ ગિરિનાર, ૫ આબુજી, એ પર્વતો ઉપર અને ગામને વિષે અને આકર (આબુ) ને વિષે અને નગરને વિષે વળી જ્યાં જ્યાં જિનેશ્વર મહારાજના મંદિરો દેરાસરો છે તેમને મારો નમસ્કાર.

જિહ્ મુનિવર અણસણ કરી, મુગતિ ગયા જિણઠામા ॥

સિદ્ધસ્થાન તસુ દંસણે, શુભફલ શુભપરિણામ ॥ ૧૦ ॥

અર્થ—અને મુનીશ્વરોએ જ્યાં અણસણ કરીને સુક્રિતમાં ગયા તે સ્થાનકો પણ સિદ્ધસ્થાન ગણાય અને તેઓના દર્શનથી તે ભૂમિ સ્પર્શથી શુભ ફળ થાય અને શુભ પરિણામ વધે. ૧૦

જરતેસર નરવશ્ પમુહ, કરાવી મનઝાય ॥

તે જિન પ્રતિમા વંદતાં, હુરે હુરિત પલાય ॥ ૧૧ ॥

અર્થ—ભરત મહારાજ વિગેરેઓએ મનના લાવે જે જિન પ્રતિમાઓ કરાવી છે તે પ્રતિમાઓને વંદન કરતા થકા હૂરથકી પાપો નાશ પામે છે. ૧૧

મંગલં જગવાન્ વીરો, મંગલં ગૌતમ પ્રત્યુઃ ॥

મંગલં સ્થૂલિન્નદ્રાદ્યા, જૈનો ધર્મોઽસ્તુ મંગલમ્ ॥ ૧ ॥

અર્થ—વીરજગવાન મંગલકારી છે અને ગૌતમસ્વામી (ગણધર) પણ મંગલકારી છે અને સ્થૂલિન્નદ્ર વિગેરે મહાત્માઓ થઈ ગયા તે પણ મંગલકારી છે અને જૈનધર્મ છે તે પણ મંગલકારી છે, તે સર્વ મને મંગલ કરનારા થાઓ. ૧

સર્વાશિષ્ટપ્રણાસાય, સર્વાન્નિષ્ઠાર્થદાયિને ॥

સર્વલબ્ધિનિધાનાય, ગૌતમસ્વામિને નમઃ ॥ ૨ ॥

અર્થ—સર્વ પાપને નાશ કરનારા એવા અને સર્વ ઇચ્છિત અર્થને આપનારા અને સર્વ લબ્ધિ (સિદ્ધિ) ના ભંડાર એવા ગૌતમસ્વામીને નમસ્કાર હો. ૨

અંગુઠે અમૃત વસે, લબ્ધિતણો જંમાર ॥

જો ગુરુ ગૌતમ સમરિયે, મનવાંછિત દાતાર ॥ ૩ ॥

અર્થ—જેના અંગુઠાને વિષે અમૃત વસે છે અને જે લબ્ધિઓના ભંડારરૂપ છે અને મનોવાંછિતને આપનાર એવા ગૌતમસ્વામીને જો સમરીયે તો મનવાંછિત પૂરણ થાય. ૩

ગામતણે પહ્સારણે, ગુરુ ગાતમ સમરંત ॥

જ્ઞાનજોન ઘર કુશલ લહી લીલ કરંત ॥ ૪ ॥

અર્થ—અને ગામની અંદર પેસતી વખતે જો ગૌતમસ્વા-

મી (શુર) નું નામ સંભારીયે તો ઇચ્છા પ્રમાણે લોજનની પ્રાપ્તિ થાય, વળી ઘરની અંદર ક્ષેમકુશળતા વાધે અને લક્ષ્મી તેના ઘરને વિશે લીલા કરે. ૪

પુંડરિક ગૌતમ પમુહ, ગણધર ગુણસંપન્ન ॥

પ્રહુ જઠી નિત પ્રણમિયે, ચન્દ્રદહસય શાવન્ન ॥ ૫ ॥

અર્થ—પ્રથમ પુંડરિક નામના ગણધર અને છેલ્લા ગૌતમ ગણધર એ આદિ ચંદ્રદેવે આવન ગણધર છે તે ગુણસંપન્ન છે તેમને પ્રભાતમાં ઉઠીને નિત્ય સમરીયે. ૫

સુરગોતરૂમણિ સંપજે, જેહને લીધે નામ ॥

ઈહીજ અદ્ધર સમરતાં, સીજે વંચીત કામ ॥ ૬ ॥

અર્થ—જેમનું નામ લેવાથી કામધેનુ અને કલ્પવૃક્ષ અને મહિષ તેમની પ્રાપ્તિ થાય એજ અક્ષરને સંભારતા થકા તમામ મનવાંછિત કાર્ય સિદ્ધ થાય. ૬

પછી ડમા થઈ પચ્ચરુલાળ કરવો પછી બેસી “ **શ્ચામોણસ-
તિં નમોસ્વમાસમણાણં** ” કહીને ચૈત્યવંદન કરવું ॥

॥ અથ વિશાલલોચનદલં ચૈત્યવંદન* ॥

વિશાલલોચનદલં, પ્રોચદંતાંશુકેસરમ્ ।

વિશાળ નેત્રરૂપ પત્રવાળુ, ઝગહળતા દાંતના કિરણરૂપ કેશરવાળું

* પ્રભાત સમયે રાત્ર પ્રતિક્રમણના છ આવશ્યક પછી આ સ્તુતિ બોલાય છે માટે પ્રાભાતિક વીર સ્તુતિ.

પ્રાતર્વીરજિનેન્દ્રસ્ય, મુખપદ્મં પુનાતુ વઃ ॥ ૧ ॥

પ્રભાતે વીરજિનેન્દ્રસ્ય મુખકમળ પવિત્ર કરે. તમને

અર્થ—જે મુખકમળને વિષે વિશાળ નેત્રોરૂપ પત્ર છે. તથા અત્યંત ઝળહળતા એવા દાંતના કિરણરૂપ કેસર-સુગંધના કણીયા છે, એવું વીર જિનેન્દ્રનું મુખકમળ પ્રભાત સમયે તમને પવિત્ર કરે. ૧

येषामभिषेककर्म कृत्वा, मत्ता हर्षनरात् सुखं सुरेन्द्राः।

જેઓની સ્નાત્તક્રિયા કરીને, મમ્મ, હર્ષના સમૂહથી, સુખરૂપ, દેવેન્દ્રો

तृणमपि गणयन्ति नैव नाकं, प्रातः संतु शिवाय

તૃણમાત્ર ગણતા નથીજ દેવલોકને, પ્રભાતે થાઓ. શોધને અર્થે

ते जिनेन्द्राः ॥ २ ॥

તે જિનેન્દ્રો

અર્થ—જે જિનેન્દ્રોના અભિષેક કાર્યને કરીને, હર્ષના સમૂહથી મમ્મ થયેલા એવા દેવેન્દ્રો, દેવલોક સંગંધી સુખને તૃણ તુલ્ય પણ ગણતા નથીજ, તે જિનેન્દ્રો પ્રભાત સમયે શોધને અર્થે થાઓ ! ૨

कलंकनिर्मुक्तममुक्तपूर्णतं,

કલંકરહિત નથી મૂકાણી પૂર્ણતા જેની એવું,

कुतर्करात् प्रसनं सदोदयम् ।

કુતર્કરૂપ રાહુને પ્રસનાર, સદા ઉદય પામેલ

અપૂર્વચંદ્રં જિનચંદ્રજાપિતં દિનાગમે નૌમિ
અપૂર્વચંદ્રં તુલ્ય જિનેન્દ્રના આગમને પ્રભાતે સ્તુતિ કરું છું.

બુધૈર્નમસ્કૃતમ્ ॥ ૩ ॥

પંડિતોવડે નમસ્કાર કરાયેલ.

અર્થ—જે જિનચંદ્રનું આગમ કલંકરહિત છે, નથી મુકા-
ણી પૂર્ણતા જેની એવું છે, કુતર્ક કરનારા પરદર્શની રૂપ રાહુને
લક્ષણ કરનાર છે, નિરંતર ઉદય પામેલા અપૂર્વચંદ્ર સમાન છે
અને જેને પંડિતોએ નમસ્કાર કરેલો છે તે જિનચંદ્રના આગમને
હું પ્રભાત સમયે નમસ્કાર કરું છું. ૩

(પછી ડાબા થઈ વર્તમાનજિન સ્તુતિ કરવી.

॥ શ્રી વર્તમાન જિનસ્તુતિ ॥

સ્વામી વંડુ વિહરમાણ, જિનવર સીમંધર,
વિચરતા એવા શ્રીસીમંધર સ્વામી જિનવર તે પ્રતે હું વંદન કરું છું.

સીમનામ મર્યાદ, ધર્મની તાસ ધુરંધર;
ધર્મની જે મર્યાદા-હદ તેમાં ધુરંધર અગ્રેસર એવા સાર્થક
નામવાલા.

યુગમંધર આધાર, ત્રિજગે નમું જવસિંધુર,
યુગમંધર નામે ભગવાન સંસારરૂપ જે સમુદ્ર તેમાં પડતા ત્રણે
જગતને આધાર રૂપ તેને નમું છું

બાહુ સુબાહુ જિણિંદ. નમું મહિમાગુણસુંદર ॥ ૧ ॥

મહિમા અને ગુણો એ કરી સુંદર એવા બાહુ અને સુબાહુનામા
જિનેન્દ્રને હું નમુજી ૧

જંબુદીવિ ચત્તારિ જિણ, વિજયવંત વિહરંત;

જંબુનામા દ્વીપમાં એ ચારે જિનો વિજયવંત વિઘ્નમાન થયા થકા
વિચરે છે

ક્ષેત્રવિદેહે તમતિમિર, દિનયર જેમ હરંત ॥ ૨ ॥

મહા વિદેહ નામા ક્ષેત્રને વિષે રહેલા જે જીવો તેઓના
(જેમ અધારાને સૂર્ય નાશ કરેછે તેમ) અજ્ઞાન રૂપ અધિકારને નાશ
કરવામાં સૂર્ય સમાન છે

ધાયશ્ષંમે અઠજાણિ, સુજાત સ્વયંપ્રજ;

ધાતકી ખંડનામ દ્વીપને વિષે આઠ જિનેશ્વરો જાણવા પ્રથમ સુજાત
નામા સ્વામી બીજા સ્વયં પ્રભનામા સ્વામી

રુષ્ઠાનન જિન ॥ અનંતવીર્ય પ્રણમું સૂરપ્રજ;

ત્રિજા ઋષભાનન જિન અને ચોથા અનંતવીર્ય જિન અને
પાંચમા સૂરપ્રભનામા જિનને હું પ્રણામ કરું

શ્રી વિશાલ ગુણગણવિશાલ ટાલે નવફેરા,

ગુણના (ગણે કરીને) સમૂહથી વિશાલ વિસ્તાર પામેલા એવા છઠા
શ્રી વિશાલ જિન તે વિસ્તારવાલા જે ભવના દેરા તેમને ટાલનારા છે

વજ્રધર ધર ઉદ્ધરિ કરે આનંદ ઘણેરા. ॥ ૩ ॥

સાતમા વજ્રધરનામા જિન પૃથ્વીનો ઉદ્ધાર કરીને ઘણા આનંદનો
વધારો કરે છે

ચંદ્રાનન જિન અઠમો, ડુઠકઠ નીવાર;

આઠમા ચંદ્રાનન જિન તે દુષ્ટ એવા જે કષ્ટે તેને અટકાવનારા છે

અઠકમ્મ નિઠવિશ્વ પે ઠવસ્યે જવનો પાર. ॥ ૪ ॥

આઠ કર્મેને નાશ કરી ભવના પારને પામશે.

પુસ્કરિદ્ધિ જિણ ચંદ્રબાહુ જિનરાજ બિરાજે,

પુસ્કરાર્દ્ધ દ્રીપને વિષે નવમાં જિન રાજા એવા ચંદ્રબાહુ જિન બિરાજે છે

ચતુરિમચંગ ચુજંગ વાણિગુણિ ઘણ જિમ ગાજે;

ચતુર પુરુષોમાં ઉત્તમ એવા દશમા ભુજંગ નામા જિનરાજ તે વાણિના ગુણે કરીને મેઘની પરે ગાજે છે

ઈશ્વર જગદીશ્વર નમેવિ ગુણગાવે સુર નર,

જગતના ઇશ્વર એવા શ્રી ઇશ્વર જિનને નમીને દેવો અને નરો સદાગુણ ગાઈ રહ્યા છે

નેમિપ્રજ્ઞ પ્રત્ન વીરસેન મહાજ્ઞપ્ત સુહંકર.

નેમિપ્રભજિન અને વીરસેન નામાજિન અને મહાભક્તનામા જિન પ્રભુ સુખને કરનારા છે

નમિયે તે શ્રીદેવયશ, જગિ જસ પસરે જાસ;

જગતમાં જેમનું યશ પસરી રહેલ છે એવા તે શ્રી દેવયશ નામા જિનને નમિયે છીયે.

અજિતવીર્ય અષ્ટમ કરે, દિન દિન જ્ઞાનપ્રકાશ ॥૬॥

અજિતવીર્ય (અષ્ટમ) નામા આઠમાં જિનરાજ દિવસ દિવસને વિષે જ્ઞાન ગુણનો પ્રકાશ કરે છે

મણુયચિત્ત પણ્યાલ લક્ષ જોયણ જાણીજે,

મનુષ્ય ક્ષેત્ર પીસ્તાલીશ લાખ યોજનનો જાણવો.

તિહલે પંચ વિદેહ ગુરુ જંપમ તસુ દીજે;

મનુષ્ય ક્ષેત્રમાં પાંચ મહાવિદેહ નામે મોટાં ક્ષેત્રો છે, ને તે મોટી ઉપમાવાલા છે (તેને મોટી ઉપમા આપવી જોઈએ કેમકે જ્યાં તીર્થંકર જાતે વિચરે છે)

જસપિણી અવસપિણિકાલ તિહ નહિય નિરંતર,

ઉત્સર્પિણી અને અવસર્પિણીકાલ તે મહા વિદેહ ક્ષેત્રને વિષે ક્યારે પણ થાતો નથી

સ્વામી રિસહજિણિંદકાલસરિસો નહુ અંતર, ॥૭॥

સ્વામી ઋષભદેવ જિનેન્દ્રના સમયના સરખો સમય છે તેમાં ક્યારે પણ આંતરો પડતો નથી.

સત્તરિસય જકોસપદિ, જઘનપદે જિન વીસ;

ઉત્કૃષ્ટ પદને વિષે એકસો સિત્તેર જિન એ ક્ષેત્રોમાં હોય, અને જઘન્ય પદને વિષે તો વીશ જિન હોય

વિહરમાન સંપદ્ પયમ, ત્રિજગિ નમું નિસદીસ ॥૮॥

પ્રકટ રીતે ત્રણ જગતને વિષે હાલ વિચરતાં એવા જિનોને દરરોજ હું નમું છું.

ચત્તરાસીલક્ષ પુવશ્યાયુ એ વીસ જિણેસર,

ચોરાસી લાખ પૂર્વનો આઉખો એવીશ જિનેશ્વરોનો છે.

પણસય ધણુશ્ચ પમાણદેહ દાને અલ્પવેસર;

અધાએ પાંચસો ધનુષના પ્રમાણના શરીરવાલા છે અને દાનમાં અતિશય મોટા અગ્રેશ્વરો છે

પ્રત્ન અતિશય ચૌત્રીસ સહસ અગોત્તર લક્ષણ,

એ સર્વ જિનો ચૌત્રીસ અતિશયવાલા છે અને એક હજારને આઠ ઉત્તમ લક્ષણો છે જેમાં એવા છે

વાણી ગુણપેતીસજ્જણી રંજીય વિચક્ષણ. ॥૯॥

વાણીના જે પાંત્રીશ ગુણો તે જેમનામાં વિધમાન હોવાથી રાજ કર્યા છે વિચક્ષણ હાથો પડિતોને જેમણે એવા છે.

પાલિરાજ મહવયધરી, પામી કેવલનાણ;

પોત પોતાના રાજ્યને પાલી અને માહાત્રતોને ધારણ કરીને કેવલ જ્ઞાનને જેઓ પામ્યા છે

પાસચંદસૂરિ નિત પ્રહસમે, પ્રણમે સુખનો ઠાણ ॥૧૦॥

શ્રી પાર્શ્વચંદ સૂરિ હૃદયમાં સવારમાં { સુખના એકજ સ્થાનરૂપ એવા જિનેશ્વરોને પ્રણામ કરે છે. } સ્વામિયોને નમસ્કાર થાઓ.

॥ પછી જંકિંચિં નમોઽધુણં કહી સ્વાસમણ આપી ઇચ્છા-
કારેણ સંદિસહ ભગવન્ સ્તવનં સંદિસામિ, બીજે સ્વાસમણે
સ્તવનં ભણેમિ, નવકાર ગણી સ્તવન કહેવું ॥

॥ શ્રી સમેતશિશ્વરજિનું સ્તવન ॥

સિશ્વરિ સમેત^૧જુહારચારે, ધન ધ્યાજ^૨દિદ્વારા;
^૩સંતમનોરથનીપરેભંચા, ^૪દેશત ^૫મોહનગારા ॥ સત્તરમ-
 કુંથુજિણેસર જેટયા, સત્તર અસંજમ^૬વારારે ॥ ધ૦ ॥૧॥
 તે પાસે શ્રીપનરમજિનવર, ધર્મ ધર્મના ^૭દારા ॥ પંચ
 સુમતિના ^૮દાયક પંચમ, સુમતિ નામ ^૯સારારે ॥ ધ૦ ॥૨॥
 સોલકષાય^{૧૦}નિવારક સોલમા, શાંતિ શાંતિદાતારા^{૧૧} ॥
 સાતે ^{૧૨}નયનાજીપક સત્તમ, નાથસુપારસ સારારે ॥ ધ૦ ॥૩॥
 તેરમ જિણવર કિરિયા^{૧૩}ચાયક, વિમલ^{૧૪}વિમલમતિ-
 કારા ॥ બંધનદોય નિવારક તારક, અજિતજિનંદઅતિસા-
 રારે ॥ ધ૦ ॥૪॥ તિહાથી ચલત ચલત બહુ^{૧૫}તુંગા, તેવી-
 સમજિન^{૧૬}ધારા ॥ પારસ^{૧૭}પારસથી અધિકેરા ॥ જીવનકું

૧ વાંઘા. ૨ દિવસ. ૩ સજ્જન પુરૂષની વાંઘાની માફક મોટા અને
 હંમ્યા. ૪ જોતાં. ૫ મનોહર છે આકાર જેમનું. ૬ દૂર કરનારા. ૭ દરવા-
 જા-પારણા. ૮ આપનારા. ૯ આત્માને ગમતા. ૧૦ દૂર કરનારા. ૧૧
 આપનારા. ૧૨ જીતનાર-ભયને દૂર કરનાર. ૧૩ ત્યાગ કરનારા. ૧૪ નન-
 અંલ શુદ્ધિને કરનાર. ૧૫ હંમ્યા. ૧૬ નિશ્ચય કર્યા. ૧૭ પાર્શ્વમણીથી મો-
 હેટી મહીયાવાલા.

સુખકારારે ॥ ધ૦ ॥૧॥ પઠિમદિસિમે આઠ શિશ્વર,
 વંદ્યા હંહવકારા ॥ ત્યાંથી ફરિને યાત્રાકરીને, પૂર્વદિસે
 ચિતધારારે ॥ ધ૦ ॥૬॥ એકવીસે ^૧સબલનિવારક, ન-
 મિનામે ચિતધારા; ^૨નવદુકુશીલ નિવારક જિનપતિ,
 અર જગજીવહારારે^૩ ॥ ધ૦ ૭॥ હગણીસમ મહિપ્રહુ
 જોટયા, ત્રિહુવન ^૪રૂપહદારા ॥ ^૫એકાદશપ્રતિમાનાપ્રરૂ-
 પક, શ્રી શ્રેયાંસ ^૬નિહારારે ॥ ધ૦ ॥ ૮॥ ^૭નવવિધ
 બ્રહ્મગુપ્તિના પાલક, સુવિધિ દેવ ^૮દયારા ॥ બલેશ્યાને
 હંમિ અલેસી, પદ્મપ્રજ્ઞ ^૯નિરહંકારારે ॥ ધ૦ ॥ ૯॥ મુ-
 નિસુવ્રત વીસમ જિન ^{૧૦}હેદી, અસમાધિજંજીરા ॥ ત્યાં
 થીનીચા અતિવહુજંચા, અષ્ટમટુંકસંજારારે ॥ ધ૦ ॥ ૧૦॥
^{૧૧}મદ જીપીને ચરણ ધરીને, કરમકર્યા સબહુરા ॥ ચંદ્ર-

૧ આત્મ ગુણને મલીન કરનાર દોષો તેના ત્યાગ કરનારા. ૨ અ-
 હાર પ્રકારના અશ્વલયર્થ દોષને દૂર કરનાર. ૩ જગત્ જીવોના ઉદ્ધાર કર-
 નારા તારનારા. ૪ ત્રણ જગત્માં સર્વથી અધિક રૂપ ગુણવાલા. ૫ અ-
 ગિઆર અભિગ્રહ વિશેષ જે પ્રતિમા તેના ઉપદેશ કરનારા. ૬ દર્શન કર્યા.
 ૭ નવ પ્રકારે અશ્વલયર્થ રક્ષણ કરવાની વાડને આદરનારા. ૮ દયાલુ-દયાવાલા.
 ૯ અહંકાર વિનાના. ૧૦ હેદન કરનારા ૨૦ અસમાધિસ્થાન રૂપ બેડીને.
 ૧૧ આઠ મદના ત્યાગ પૂર્વક દીક્ષા સ્વીકારી-અથવા સમ્મેત શિષ્યરગિરિને

પ્રજા જિણવર ત્યાં સિદ્ધા, અદાય સુખ લહ્યા પુરારે ॥
 ઘ૦ ૧૧ ॥ ચતુદહ જીવરાસના પાલક, અનંતનાથ
 જિનસૂરા ॥ ૧શ્રમણધરમ દસ વિધના ધારક, સીતલ
 સહજ સનૂરારે ॥ ઘ૦ ૧૨ ॥ ૩દમ્ભગુપ્તિ ત્રિય વારી પારી,
 સંજવ જવકું નિવારા ॥ ૪મેઘામંબર ચિહુંગત બેદક, અ-
 જિનંદન લહ્યા પારારે ॥ ઘ૦ ૧૩ ॥ વીસ જિણેસર
 વીસે ટૂંકે, કર્મ કર્યાં સહુ ચૂરા, એ જિનચરણ જે જાવે
 વંદે, સુખ લહે તે જગ નૂરારે ॥ ઘ૦ ૧૪ ॥ ૫વરસ અઢાર
 તેણવે પોસે, જુજ્જલ સાતમ જારા ॥ તલહટિમંદિર
 તે સવિ વંદ્યા, હર્ષચંદ્રસૂરિ સારારે ॥ ઘ૦ ૧૫ ॥

પોતાના ચરણ-પાદથી ફરસી મતલબકે ત્યાં આવી આઠે કર્મને અત્યંત
 દુર કર્યા નાશ કર્યા.

૧ મુનિયોના દશ પ્રકારના ધર્મને ધારણ કરનારા, ૨ સ્વાભાવિક તેજ
 પ્રતાપને ધારણ કરનારા હોવાથી બહુ ક્રાંતિવાલા, ૩ ત્રણ દંડને નિવારણ
 કરનારા અને ત્રણ ગુપ્તિયોને પાલન કરનારા એવા શંભવનાથ સ્વામિયે
 સંસારના ભય જે જન્મ, મરણ તેને દૂર કર્યા. ૪ મેઘાડંબર નામના
 જીવને ધારણ કરનારા અથવા સંસારના ત્રિવિધ તાપથી તપેલા પ્રણિયોને
 પોતાની વાણી રૂપ અમૃત ગુણોથી શીતલતા કરવામાં મેઘના આડંબરને
 ધારણ કરનારા, વધી ચાર ગતિયોને નાશ કરનારા અભિનંદનનાથ પાંચમી
 અતિ મોક્ષને ૫મ્યા ૫ સંવત્ ૧૮૯૩ ના પોષ શુદ્ધ ૭ મેં દર્શન કરી વાંચ્યા.

પછી જયવીરાય કહી સ્વમાસમળ દેશ કહિયે શ્રી આચાર્ય૦
 બીજે ઉપાધ્યાય૦ અને ત્રીજે સર્વ સાધુ વાંદીય, પછી સ્વમાસમળ દેશ
 શ્રાવક સામાયક પારે;

॥ ઇતિ રાષ્ટ્રપ્રતિક્રમણ વિધિ ॥

॥ અથ સાધુજીને ચૌદ પ્રકારના દાનની નિમં-
 ત્રણા કરવી તે કહે છે. પચ્ચસ્કાણ કર્યા પછી બે ઢીચણ
 અંને મસ્તક ધૂમિયે લગામી માથા હાથે મુખે ઉત્તરાસણ
 દેશ જમણો હાથ ગુરુને પગે લગામી આવી રીતે કહે,—

॥ ૧૬૪કારી જગવન્ પસાય કરી. ફાસુશ્ચં એસ-
 ણિજ્જેણં, અસણં પાણં સ્વાશ્મેણં સાશ્મેણં વઢ, પ-
 મિગ્ગહ, કંબલ પાયપુઢણેણં, પમિહારીશ્ચ, પીઠ, ફ-
 લગ, સિજ્જા સંથારણં ત્તંસહ જેસજ્જેણં જયવં અ-
 ણુગ્ગહો કાયઘો ॥ ઇતિ નિમંત્રણા ॥

॥ અથ ચૈત્યવંદન કરવાની વિધિ ॥

ત્રણ સ્વમાસમળ દેશ ઇશ્વાકારેણ સંદિસહ જગ-

૧ હું ઇચ્છું હું હું ભગવન્ કૃપાકરી આપને જે કંઈ ફાસુ નિર્દોષ
 આહાર, પાણી, આગ્નિ, સ્વાદિમ, વસ્ત્ર, પાત્ર કાંચડી, રત્નેહરથ, પાટ,
 પાટિયો બાળેટ, સિંચા, સંથારો—આસનિર્ઘ, ઔષધ, ભેષધ વિગેરે જે કંઈ
 વસ્તુની ઇચ્છા હોય તો હું ભગવન્ ! મારા ઉપર અનુમદ—મહેરયાની કરી
 લાભ આપસોજી.

वन् चैत्यवंदन करुं एम कही चैत्यवंदन करी जंकिंचि०
 कह्या पढे जमणुं ढीचण घूमि लगामी माजो ढीचण
 घूथी अथर रहे एहवी मुझायें बेसी बे हाथ जोमी
 उत्तरासण मुखे राखी, उपयोगथि नमोबुणं कहेवुं.
 पढी जावंति चेइयाइं० जावंत केवि साहू कही अनं-
 ता सिद्धने माहरो नमस्कार होजो. पढी इहामि०
 इह्वाकारेण स्तवनं संदिसावेमि० इह्वामि० इह्वाकारे०
 स्तवनं जणेमि नवकार गणी स्तवन कहेवुं. पढी ज-
 यवीराय कही पढी उजा थइ सबलोएथरिहंतचेइ-
 याणं कही एक लोगस्सनो कानुस्सग करी नमो अ-
 रिहताणं कही थुइ कहेवी पढे खमासमण देइ पच्च-
 खाण जो गुरुनी पासे लीधेल न होय, अने ले-
 वानी इहा होय तो तेनो उपयोग करवो, पढी “अ-
 रिहंतो मह देवो, जावजीवं सुसाहुणो गुरुणो ॥ जि-
 णपन्नत्तंतत्तं, इय सम्मत्तं मये गहियं ॥१॥” इत्या-
 दिक जावना जावि जेम परमात्माने पुंठ न आवे
 तेवी रीते थइने जिनालयथी बहारजाय ॥ इति ॥

॥ અથ સામાયક લેવાની વિધિ ॥

નવકાર ગણી પંચિંદિય વનીયે. સ્થાપના થાપી
 સ્વમાસણ દેશ હ્રાકારેણ સંદિસહ જગવન્ શ્રિયાવ-
 હિયા. તસ્સ ઉત્તરી૦ અન્નહ૦ કહી એક લોગસ્સનો
 કાનુસ્સગ્ગ કરી પારી પ્રગટ લોગસ્સ કહી સ્વમાસણ-
 દેશ હ્રાકારેણ સંદિસહ જગવન્ સામાયક મુહપત્તિ
 પમ્મિલેહું એમ કહો પમ્મિલેહણ કરી પછી સ્વમાસણ
 દેશ હ્રાકારેણ સંદિસહ જગવન્ સામાશ્રયંસંદિસા-
 વેમિ ? હ્રં વલી સ્વમાસણ દેશ હ્રાકા૦ સામાશ્રયં ઠા-
 વેમિ ? હ્રં એમ કહી બે હાથ જોમી એક નવકાર
 ગણી હ્રકાર જગવન્ પસાય કરી સામાયક દંમક
 ઉચ્ચરાવોજી. પછે કરેમિજંતે૦ પછી સ્વમાસણ દેશ હ્ર-
 હાકારેણ સંદિસહ જગવન્ બેસણે સંદિસાવેમિ, બીજે
 સ્વમાસણે બેસણે ઠાવેમિ. હ્રં. એમ કહી બે સ્વમાસણ
 દેશ સજ્ઞાયં સંદિસાવેમિ સજ્ઞાયં કરેમિ એમ કહી બે
 ધમ્મી સજ્ઞાય ધર્મ ધ્યાનમાં લીન થવું. શાસ્ત્રાર્થ શિવાય
 કોઈ પણ બીજી વાત કરે તો સામાયક તે માયા છે
 એમ જાણી બરોબર ધર્મ ધ્યાન કરવું.

॥ सामायक पारवानी विधि ॥

खमासण देश इरियावद्विथी जावत् सुधी कही
 खमासं० इन्हाका० कही मुहपत्तिने दृष्टिथि जोइ पढी
 खमासण देश इन्हाकारेण संदिसह जगवन् सामायक
 पारू यथाशक्ति, बीजे खमासणे सामायकपूरू तहत्ति,
 कही पछी हाथ एक नीचो थापी एक नवकार गणी सामा
 इय वयजुत्तो कहीये पछी त्रण नवकार गणवा ॥ इति ॥

॥ अथ पञ्चस्काण ॥

॥ अथ नवकारसिनु पञ्चस्काण ॥

जगए सूरें नमुकारसद्वियं पञ्चस्काइ चउविहंपि
 आहारं असणं पाणं खाइमं साइमं अन्नहणान्नोगेणं
 सहस्सागारेणं वोसिरे ॥ १ ॥

॥ अथ पोरसिनुं पञ्चस्काण ॥

जगए सूरें पोरसियं पञ्चस्कामि चउविहंपि आहारं
 असणं पाणं खाइमं साइमं अन्नहणान्नोगेणं सह-
 स्सागारेणं पञ्चनकालेणं दिसामोहेणं साहुवयणेणं स-
 वसमाद्विवत्तियागारेणं वोसिरे ॥ २ ॥

અથશ્રીચૈત્યવંદનો.

અથ શ્રીશત્રુંજય ચૈત્યવંદન.

આદિનાથ જગન્નાથ, વિમલાચલમંડન; જયનાભિ કુલાકાશં
પ્રકાશન દિવાકર. ૧ તવનાથ પદ્મભોજ, સેવાતિર્દુર્લભા ભવેત;
યુષ્ઠ્ય સંભારહીનાનાં, કદપવક્ષીવ વેહિનાં. ૨ તે ધન્યા માનવા દેવા,
યૈશપિ તવ શાસનં; વંદનીયા વિભો તે યે, વંદંતે ભવતઃ પદ્મૌ. ૩
પ્રચંડતમ રાગાદિ, રિપુ સંઘાત ઘાતક; શ્રી યુગાદિ જિનાધીશં,
દેવં વંદે સદા મુદા. ૪ શ્રીશત્રુંજય કોટીર, કૃતં રાજ્યશ્રિયા વિભો;
સર્વોઘ નારાનમેતત્, શાસનં તે ભવે ભવે. ૫ ઇતિ

અથ શ્રી અનાગત ચોવીસી સ્તુતિ.

પદ્મનાભ પહિલો જિજ્ઞુઃ શ્રેણિકરાય જીવ, આવંતી ચોવીસી
હુસ્યે, ભવસાયર દીવ; સુરદેવ સુપાસ જીવ, તિર્થંકર ખીજે, જીવ
ઉદાયજીનો સુપાસ, જિન નાયક તીજે; સ્વામી સ્વયં પ્રભુ તુરિયજિન,
પોટિલ જીવ વિચાર, શ્રીસર્વાનુભુઈ પંચમો જીવ દહાઈ ઉદાર. ૧
કત્તિયસેઠતણો જીવ, દેવસુત છઠો, ઉદય તિચ્છપતિ સત્તમો, સંખ
જીવ વિસઠો; આજુઁદ કેરો જીવ હુસ્યે, અઠમ પેદાલ, પોટિલ નવમો
સુજુઁદ, જીવ જગનાથ દયાલ, શ્રુત કીરતિ દસમો સતક, આવક મત
ગુણ ધાર, સુમત ઇન્દ્રારમો તિચ્છપતિ, રેવઈ જીવ સંભાલ. ૨ અ-
મમ તિથ્થંકર બારમો, કૃષ્ણ વાસુદેવ જોઈ, નિકપાય તેરમો જિજ્ઞુઃ
સતકી જીવ હોઈ; નિઃપુલાક ચઉદમો જિનેસ, જીવ બલદેવ કેરો;
સિવસુખ લહિસ્યે કર્મ ખપી, ટાલી ભવ ફેરો, પત્તરમો જિજ્ઞુ
નિરમમો એ, સુલસા આવઘ જાણ, સોલમો ચિત્રગુપ્તતણો,
રોહણી જીવ વખાણ. ૩ સત્તરમો જિજ્ઞુવર સમાધિ નામ, દેવકી
જીવ જાણ, અઠારમો સંવરનાથ નમું, સયલ જીવ વખાણ; દીપાય-
જીનો જીવ હુસ્યે, ઓગણીસમો જિનપતિ, યશોધર નામે ગુણ વિસાજી,

નમસ્તે. સવે સુરપતિ; કરણ જીવ શ્રી વિજયજિન, વીસપો જગ
આધાર, મહિનાથ એકવીસમે નારદશીલ ભંડાર. ૪ બાવીસમે
જિનદેવ નામ, અંબડ જીવ હોસે, તેવીસમે શ્રીઅનંતવીર્ય, જીવ
અમર લહિર્યે; ચોવીસમે શ્રી ભદ્રંકર જિનેશ સ્વાતભદ્રંકર શોધ,
ક્ષેત્રવિદહે સિદ્ધ હુર્યે, નામંતર જોધ; ઇમ ચોવીસે જિન થળ્યા એ,
આગામી સિદ્ધ જાણ, શ્રી સમરચંદ્રસૂરિ આણંદસુ જાણે ગુણમણિ
આણ. ૫ ઇતિ

અથ શ્રી સ્તવનો.

અથ કેસરીયાજીનું સ્તવન.

કેસરીયાકો દરીસણ કરણેકુ આયો; હારે મન મેરો અતિ ઉત્ત-
સાયો. કેસરી. ૧ એ આંકણી. નાભિનરેસર વંશ પ્રકાસક, માતામ-
રૂદેવી જાયો; વૃષભ લંછન ધર ચરણકમલમે, મનમધુકર લપટાયો,
કેસરીં ૨ કુધા પરિપહ સહકે સ્વામી, કેવલ પદવી પાયો; હેત
ધરી માતાને દીધો, દીન દયાલ કહાયો. કેસરીં ૩ કુલમાલ ફલ
દર્ધ સાહિબ, ઉંખર રોગ ગમાયો; ત્રિકરણ સુદ્ધ કર પૂજા કરતાં,
લકેસર સુખ પાયો. કેસરં ૪ કીરતી મોટી સુણકે આયો, મનમે
હરખ ભરાયો; મોહની મૂરતી નયણે નિરખી, હૃદયકમલ વિકસાયો.
કેસરીં ૫ કલયુગમે એ અનુપમ તોરથ, સુરનર મુનિજન ધ્યાયો;
પરચા પૂરે ચિંતા ચૂરે, નામ સદા સુખદાયો. કેસરીયાં ૬ ઓગ-
ણીસસે ચાર ફાગુણ માસે, સુદી બારસ ગુણ ગાયો; સંઘ પ્રતાપે
પ્રભુકુ ભેટ, દિન દિન હુખ સવાયો. કેસરીયાં ૭

અથ શ્રીજિન ચોત્રીશ અતિશયગાંભિત સ્તવન. ૫

જિન ચોત્રીસેરે અતિસથ શ્રુત ભણ્યા, ચોથે અંગે ગુરુમુખ
મેં સુણ્યા; તે હવે કહીસ્થરે હરખ હૈથે ધરી, સ્વામી પામીરે

જળ્ય કેવલસિરી; (ત્રુટક) સિરકેશ નખ નહુરોમ વાધે, રોગ મલ તન હુવે નહી; ગોક્ષીર ઉજ્જલ મંસ શોણિત ગાત્ર સપદ એ કહી, જસુસ્વાસ પરિમલ કમલ સરિખો, વિધિ આહાર નીહારની; ચરમચક્ષુ કોઇ ન દેખે, જીવિય લગે સ્થિતિ એહની. ૧ ધર્મતથોરે પ્રભુ પાસેદીપએ ચક્રજ તેજેરે સૂરિજાળપ એ, છત્ર ત્રયરે વલિ ગગણુ વિરાજએ; રવેત ચામરે સસિ ઓપમા છાજએ, (ત્રુટક) છાજએ આસણુ પાયપીઠ સહિત આગલ ચક્ષુએ, ધન ઉચી સહસ જોયણુ; મોહ અરિમન સદ્ધએ, કિકિલ્લિતરૂપર કરે છાયા, જિહાં શ્રી જિન વીસમે; મહિ હામે પ્રભામંડલ, પૂઠ તમ નિશિ નિગમે. ૨ સમ ભૂમંડલરે સ્વામીજિહાં રહે, કંટક અધોમુખ રૂપસુખકરે હવે; જોયણુ મંડલ પવણુ પ્રમારજે, લધુ જલ ધારારે વરસેનીરજે; (ત્રુટક) રચે દીચણુસમ કુસુમે પગર શબ્દાદિક સહુ; હુંતિ-ત્રઙ્ગા દલે વિત્રઙ્ગા યક્ષ એ પાસે ખિહું, ઉખેવેચામર ગહિય કરયલ વાણી જોયણુ ગામિણી; અરિહંત ભાવે અદ્ભુતગધી જાણે સવિઆપાપણી. ૩ આરજઆનારાજરે સુરનર તિરિ હિત ગિણે, મચ્છર ધરે સુરભાવે સહુ સુણે, નર તિરિ વેરીરે વેર તે પરિહરે; જે પરતિથિરે અવિનયતે આચરે, (ત્રુટક) આચરે અવિનય માન મદ ધરિ વાદ હારે તે સહિ; જિણુ દશ વિચરે તિહાં સાતે ઇતિ ભીતિ હુવે નહી, પચ-વીસ જોયણુ ઉત્પન્ન રોગ વ્યાધિ સહુ ભય દલે, ચોત્રિમ અતિશય એમ ભણતાં મનતણા વંછીત ફલે ॥૪॥ (કળશ) ઇમ ચ્યાર અતિ-શય જન્મ સાથે; જાવજાવ લગે રહે, ઇગ્યાર અતિશય કર્મક્ષયથી હુંતિ ગીતારથ કહે, ઉગણીસ સુરકૃત ત્રીસ ચ્યારે એહ સાધારણુ ભણ્યા, સર્વ જિનને ભક્તિ ભાવે શ્રીપાર્શ્વચંદ્રસૂરિ સંથુણ્યા. ૫ ઇતિ.

અથ શ્રીફલોધિપાર્શ્વનાથજીનું સ્તવન.

નદી જીમનાંકે તીર ઉડે દાય પખીયાં. એ દશી.

ફલવધિમંડલુ દેવ સેવકાં સુખકરે, વીનતી સુણે મહારાજ

મયા કરે મોપરે; અવર દેવ સવિ મેવ તુમાને ચિત્ત ધર્યા, દુષણ સહિત વિમાસ તિકે ફરે કર્યા. ૧ સુમતિ થઇ હવે આજ કુમતિ ફરે ગઈ, નાહાં ભવભવ પાપ સાતા મુક્તને થઈ; જિનવર દેખ્યા નેણુ વિઘન મનનાદદ્યા, ઈતલીત સવિ નાસ મનોવંછિત કદ્યા. ૨ નરક નિગોદમાં દુઃખ સહ્યાં ઇણુ પ્રાણીયે, ભવ અનંત અજ્ઞાનવસે ઇમ જાણીયે; કરેણાકરે ફિરતાર શગતિ છે તાહરી, ભવદ્વિધિ તુ તાર સાર કરે માહરી. ૩ રસાયન જિમ તામ્ર કનક કરી દાખવે, ફિર તાંબુ નવિ થાય ઇસિ જિન ભાખવે; જિન વર સેવ્યા જિન-થાય ન સંશય આણવો, એ આખાણો ન્યાય સહિતે જાણવો. ૪ પારસધિ જિમ લોહ સુવર્ણમયી હવે, માહરે તુમ તિમ સ્વામિ ઈહ ભવ પરભવે; કદપતરે તુમ નામ હૃદયભૂમિ ધર્યો, જાણજી જિનરાય કારજ મોરો સર્યો. ૫ સંવત અઢાર પંચાવન વરસે ગાઇયો માગજિરવદિ સુખકાર તીજ તિધિ ધ્યાઇયો, મેડતા નગર મોઝાર ચોમાસો ઉમંગસુ, શ્રી લખિધવંદ્રસૂરિ સાર થુણ્યો મન રંગસુ. ૬

અથ શ્રી મહિજિનનું સ્તવન. ૧૦

ત્રિભુવન પ્રભુ રે મહિજિણંદ જીહારિયે, ભવ જલનિધિ રે પડતો આપણુ તારિયે. નર ઉત્તમ હો કુંભ ધરાધિપ કુલતિલો, જસુજનનીરે સતિય પ્રભાવતિ ગુણુલો (ત્રુટક) ગુણુલો જનની જસુ સો જિન, રૂપ ત્રિભુવન મોહ એ; તનુ તેજ સમતા સોમ ગુણુ જગ સૂર સસિ જિમ સોહ એ, સીરપે તિર્થકર અછેરો મિત્રસું માયા કરી, કિયાં કર્મહ કોન છૂટે ચતુર ચેતો ચિત્ત ધરી. ૧ (ચાલતી.) સલિલાવતિ રે વિજયવીત શોકાપુરી, તિહં નરપતિરે બલતેહને કુલ અવતરી; ધન ધારણિ રે ઉર સરહંસ જિસો વસી, નવ માસેરે જાયો મુખ પૂનિમસસી. (ત્રુટક.) જિમ સસી બીજતણો અનુકમે પ્રહિય બાવત્તરિ કલા, નામે મહાબલ મિત્ર તેહને થયા છહ ગુણુ આગલા; તિણુ કીધ માંહોમાંહી વાચા

તુમ્હ સાથ ન મૂકિયે, સુખ દુખ નયરિયે ઘર વિદેસિયે દીખ
 સીખ ન ચૂકિયે, ૨ (ચાલતી.) ભરજોવન રે વરિ પંચસય અંતે
 ઉરી, ગુણલાવનરે રૂપ જિસિ સુરસુંદરી; તસુ સરિસો રે રમે
 ભમર જિમ માલતી, ઇણિ અવસર રે વિહરંત તિહાં આઆ
 યતી. (ત્રુટક.) યતી જોગ વાણી મુણી સમરસપૂર સંયમ આદરી,
 છહમિત્ર સરિસી વચન રચના સરિસ તપ કરિવે કરી; વડતહુ
 હેસીઈ સિંહ કીધો કિંચિ આધકો મહાબલે, કર્મધર્મ ન ભલી
 માયા વેદનારી ઇણિ છલે. ૩ (ચાલતી.) વીસથાનકરે ફરસી તિ-
 થંકરપણો, વલિ બંધો રે સંધો માગ સુહામણો; ચુલસી લખરે પૂરવ
 આઉ પૂરા કર્યા, અણતરરે સહુય જયંતે અવતર્યા. (ત્રુટક) અવતર્યા
 અણતરજયંતે આઉછહમિત્રતણો, દેસુણસાગર ત્રીસ દોઈ મહાબલ પૂ-
 રો તે ભણ્યો, તિહાંથકી ચવી કરીય છહય દેસેં છહય રાજા જુજૂઆ;
 સંધામ સૂરા તેજ પૂરા રૂપગુણ આગર હુઆ. ૪ (ચાલતી.) ઇણે
 અવસરરે કુંભરાય મહિલાપુરી, પ્રભાવતિરે તેહને ઘર અંતેઉરી;
 તસુઉરેરે મહાબલસુર ચવિ અવતર્યા, રીખિઅશ્વિનિ રે જિનઓગ-
 ણીસમા ગુણ ભર્યા. (ત્રુટક) ગુણ ભર્યા ચઉદ સુમિણ દેખી રાય
 આગલ તે કહી, સુપન સુભ ફલ શ્રવણ સાંભલિ હરખિ હિયડે
 ઇમ ગહ ગહી; સુપ્રભા તે તેડી સુમિણ. પાઠક પૂછી પરમારથ
 લહો, જિનનાથ અથવા ચક્રિ તુમ્હ કુલે મંડણ હુરયે તિણ કહો
 પ પ્રભુ જન્મ્યારે માગસિરસુદિ ઇચ્ચારસી, રિખી અશ્વિનિરે માસ
 સાઠાનવ ઉર વસી; દિશિકુમરીરે સૂઈ કર્મ ચોસઠ સુરપહુ, સુર-
 ગિરિ સિરરે ન્હાવિયો કરિ ઓચ્છવ બહુ. (ત્રુટક.) કરિ બહુઅ
 ઓચ્છવ રાય ફસ દોષ, દિવસ મહિ કુંઞરી; એ નામ દીધો કર્મે
 વાધે રૂપ યોવન ગુણભરી, દેસૂણ ઇકસો વરસ બોલ્યા મિત્ર છહ
 અવધિયે કરી. નિરખીય હરખી આપસરખી સોવનમય પ્રતિમા

કરી. ૬ (ચાલતી.) એકેકેં રે કવલે લોજન અવસરેં, ધાલતાં રે
કંઠ લગીપ્રતિમા ભરે; ગંધ પ્રગટયોરે અહિ ગોનરમઠ સારિખો.
ઢાખેવારે રમણિન રંગહ પારિખો. (ત્રુટક.) પારિખો દેખી ચિત્ત
જાણી એહથી પ્રતિબૂઝસે, છહ મિત્ર ચિત્ર વિચિત્ર લવગતિ
મોહ પ્રહિ નહુ મૂઝસે; એણિ અવસર છએઆવ્યા પરણવા એકઠ
કરી, ચતુરંગ સેના સહિત વેંટી ભુજંગ જિમ મિથિલાપુરી. ૭
(ચાલતી.) મનજાણી રે તાત ચિત્તે ચિંતા ઘણી, તેડાવી રે હ્રતે
ત્રિભુવનઘણી, ઊઘાડી રે પ્રતિમા ગધતિ બુઝવે; જાતીસમરણુરે પૂંવ
ભવંતર સૂઝવે. (ત્રુટક.) સૂઝવે પૂંવ ચરિત્ર નિરતા વિષય વિરતા ગહ
ગહે, નિજ પુત્ર થાપી રાજ રાજ સંયમ લેવા ઊમહે; શ્રીમદ્દિ દેઇ દાન
વરસી પોસ સુકિલ અગિયારસે, અશ્વિની યોગે દીખ દીધી ચિત્ત
વાસ્યો સમરસેં. ૮ (ચાલતી) તિહાં ઉચ્છવરે ચઉસઠ ઇંદ્ર મલી
કરે, નરનારી રે તિનિસય સંજમ અણસરે શુણિ શુરઆરે રા-
જકુમર આઠંધવલી; તિણિ દિવસજરે સ્વામી હુઆ કેવલી. (ત્રુટક.)
કેવલ મહિમા કરેં સુરવર મદ્દિદેસણુ તિહકરેં, સંસારસાયર
તરણુ તરણી વાણિ જાણી અમી ઝરેં; છહ મિત્ર આવી દીખ
પાવી સીખ લાવી સંચરે, ગયા મુગતિની ગતિ ઉત્તમ સંગતિ.
ઠાજ સવિ એણિપરેં સરેં. ૯ (ચાલતી.) પ્રભુ પરિખદરે લીતર
નારી સાંલલે, વલિ બાહિરરે પરખદ પુરખ સહુ મિત્રે; ઇણુ કા-
રણુ રે ચેતન ચતુર ન ચૂકિયે, ફલ નિશ્ચરે તોય વવહાર ન
મુંકિએ. (ત્રુટક.) મુંકિયે માયાનહિય કાયા તોજ લહિયે સિતજો,
દુષ્ટાંત જાતી ઇહ અગહારો લવિય કરજયો ખપ ઘણો; કહી ઇસો
કહેવા સભા નારી પુરખનો અંતર કરે, વવહાર સૂધે સહુ જિજ્ઞ-
વર સાધુમારમ વવહરે. ૧૦ (ઢાલ) ચોપાઈ. જમુ શુણુ ગણુધર
અઠાવીસ, શુણિવર. થયા સહસ આલીસ, સહસ પંચાવન સાહુણિ

મિલી. ઇક લખ સહસ ચોરાસી વલી. ૧૧ ઇણિ પ્રમાણુ આવક આવિકા,
 ત્રણલખ પેંસઠ સહસ ભાવિકા, છહસય ચઉદહ પૂરવ થાર; બીસહસ
 ઓહિનાણિ સવિચાર. ૧૨ સહસ ત્રણ છસે કેવલી, પંચ ત્રિશ શય
 વૈકિય વલી. મણપજઝવનાણી આઠસે, વાદી ચઉદહસે નવી ખસે. ૧૩
 ફુનિ સહસ અણતાર ઉવવાઈ, ચઉવિહ સંઘતણે સમવાઈ; મધ્ય
 દેશ જિણુવર વિહરંત, સમેપેં પહુતા ગુણવંત. ૧૪ માસએક
 સંલેહણુ ઠાણુ, સહસ પંચાવન વરસ પ્રમાણુ; પાલી આઉ ઇકસે।
 ગરવાસ, બીજા કેલણનાણુ પ્રકાસ. ૧૫ ચૈત્રમાસ બીજે પખ કડી,
 ચઉથ તિથિ આંચો સસિ વહી; સુરસરણી ભરણીને જોગ જિન
 પહુતા ચઉદમે અજોગ. ૧૬ બાહિર સલા સાહુ પંચસેં, અ-
 વ્યંતર સાહુણિ પંચસેં; એતલા સહિત કર્મક્ષય કરી, મહિનાથ
 પહુતા શિવપુરી. ૧૭ પંચવીસ ઘણું દેહ પ્રમાણુ, સંઘયણુ પડેલો
 પ્રથમ સંઠાણુ: પ્રિયંશુ સરીખો નીલ શરીર, સ્વામી સાયર જિમ
 મંભીર. ૧૮ સેવક વીનતડી અવધાર, પ્રભુ મુજ આવાગમણુ નિ-
 વાર; શ્રીપાર્શ્વચંદ્ર (સૂરિ) કરનેડી કહે, જે સેવે તે શિવસુખ લહે.
 ૧૯ ઇતિ શ્રી મહિનાથ સ્તવન.

અથ શ્રી સઝાયો.

અથ માનપરિહાર સઝાય.

સાંભલજો મુનિ સંજમ રાગી ઉપશમ એ દેશી.

માન મહા વિપધર અતિ મોટો, તસુ પ્રમાણુ ન કહાવેરે; તેણે
 ઠંકયો નર કાલો થાયે, મુખ છાંયા પલટાયરે. ૧ ઇમ જાણી આણી
 કોમલપણુ, પરહરિયે અભિમાનરે; માન તણ બાહુબલ પામ્યો,
 તતખીણુ કેવલજ્ઞાનરે. એ આંકણી ઇમં ર જાતિ અને કુલ બલ
 ઠકરાઈ, લાભરૂપ તપ જોયરે; સુશ્રુતને મઃ નર જે હોય માતે,

હીણપણું લહે સોયરે. ઇમં ૩ એ આઠે કૃણુધર અતિ વાંકા, વિષ
સપૂરે પૂરારે; જેણે ડંકયો નર જડ થાયે, દીસે વિષઅંકુરારે. ૪
દેવ અને ગુરૂ માત પિતાને, વિનયે કોટ ન નામેરે; જીમ દીવડા
હોય વાયે પુરો, પણ ઠાઠો પરિણામેરે. ઇમં ૫ જાતિમદે હરી
કેસી હીણો, કુલમદ મરિચિ નડિયારે; બલમદે શિવભૂત
વીરતણો જીવ, ઘણો કાલ રડવડીયારે. ૬ સનતકુમાર સુરૂપ-
મદે તે, કુષ્ટતાણું દુખ પામેરે; રાજતણું મદ લહિ પરાભવ, દસા-
રણભદ્ર રિદ્ધ વામેરે. ઇમં ૭ લોભે મુજૂમ નરકગતિ પાહોત્યો,
શૂલભદ્ર શ્રુત ખીણારે; ચારે તપસી દેવ ન વંધા, તપમદે તપ
થયો હીણારે. ઇમં ૮ વેત્રલતા તરૂ અસ્થિ પહાણે, થંભ સમાણો
માનરે; સુરનર તિર્યંચ નરકગતિ તે, આપે ઠામ નિદાનરે. ઇમં ૯
પપ્પ ચઉમાસી વરસ જાવજીવે, અનુક્રમે એ થિતિ થાયરે; નીરા-
ગપણે ચારિત્ર શ્રાવક ધર્મ, સમકિતનો અંતરાયરે. ૧૦ આપણને અતિ
ઘણું વખાણે, પરને હસી હસી નિંદરે; તે નર ચારિત્ર તપજપ
સંજમ, મૂલ થકી નિકંદરે. ઇમં ૧૧ મદમાતા મયગલસું ખેલે,
તેહથી તે દુખ પામેરે; તે અભિમાની માન કરંતો, વિણસે ઘણે
વિરામેરે. ઇમં ૧૨ માન કરે મચ્છર જે આણે, ઘણી પ્રસંસા
વંછરે; પીઠ મહા પીઠ સાધુ તણી પરે, કરમ ઘણા તે સંચેરે.
ઇમં ૧૩ માન તણ સંજમ જે પાલે, વિનય વિવેક ન ચૂકેરે; તે
નરની સંગતિ ખિણુ બ્રહ્મા, ભાવથકી નવિ મૂકેરે. ઇમં ૧૪ ઇતિ

અથ ક્રોધપરિહારસંજાય-સારમાં સાર.

ત્રીજે ભવ વર થાનક તપ કરી, જેણે ખાંધ્યું જિન નામ. એ દશી.
આગમ વચન વિચારી રૂઠા, ક્રોધ મકરિસ લગાર; ક્રોધ વસે
આઠે કર્મ ખાંધે, ભગ્ને અનંત સંસારરે, પ્રાણી સમતાને રસ
રાચો. ૧ ક્રોધ સરપની સંગત મુકો, ધર્મ આરાધો સાચેરે; પ્રાણી
સમતાને રસ રાચો, આંકણી. ક્રોધ મહા કૃણુધર અતિ મોટો; ન-

થણુ રાતઠા રીસે, ધમણતણી પરે તે ધમધમતો; વિષ સપૂર્ણ હી-
 સેરે. પ્રાણી ૦ ૨ જેહ તણે વિષ નર હોય રાતો, ન હાલે વિષુ
 રૂં; મંત્ર ન તંત્રે તે વસ થાય, પ્રાણે બોલે કુરૂરે. પ્રાણી. ૩
 અગનિ હાહ જવરની પરે અંગે, હાહ અનંતો વ્યાપે; પ-
 રને પણ કોધે નર ચડીયો, જિમ તિમ અતિ સંતાપેરે. પ્રાણી ૦
 ૪ વચન કઠોર દિવસ તપ જાય, ગાલે માસ તપ ખાય, દેતો
 આપ વરસ તપ હારે, સુકત કર્યું સવિ ધોયરે. પ્રાણી ૦ ૫ રીસ
 ચડ્યો જો ઘા મુકે તો, દેશુ પૂરવ કોડે; જે સંચ્યો તે
 ચારિત્ર હારે, કોધ અગનીને જોડેરે. પ્રાણી. ૬ ધર્મ કરંતો કોધ ન
 છ'ડે, તો ધર્મ નિફલ થાય; કાસકુમુમ સેલડી કુમુમ જમ, કાંઈ
 ફલ ન કહાયરે. પ્રાણી ૦ ૭ સંજલનો કોધ જલરેખા સમ, વીત-
 રાગપણું વારે; પનર દિવસલજે તસુથિતિ બોલી, દેવગતે અવતા-
 રેરે. પ્રાણી ૦ ૮ રજરેખા સમ પ્રત્યાખ્યાનો, ચાર માસ થિતિ જોઈ;
 સાધુપણું તસુ ઉદય ન આવે, માનવગતિ પામે સોધરે. ૯ સુકા
 કાદવ રાઈસમાણું, કોધ અપ્રત્યાખ્યાનો; આવકપણું ન હાલે તિરિ
 થાયે, વરસ દિવસ થિતિ માન્યોરે. પ્રાણી ૦ ૧૦ જવ જવ રહે ન-
 રકવાસધે, પરવત રાઈ સમાણું; એહને ઉદય ન સમકીત પામે, એ
 સવિ સૂત્રે જાણોરે. પ્રાણી ૦ ૧૧ લાગે કોધ પલેવણ પૂરે, હાઝે મુગુણ
 રતન; ક્ષમા નીર આહહાયે જે કોઈ, તે માનવ ધન ધુજારે. પ્રાણી ૦
 ૧૨ ચ'ડકોસિયો ક્ષમાતણે બલ, દેવગતે અવતરીયો; કૂચકુચપિ
 કેવલ પામ્યો, ઉપસમને ગુણ જાણોરે. પ્રાણી ૦ ૧૩ અજસુકુમાલ
 ને અંદક રીપ, અજુનમાલાગાર; ખિમા પ્રમાણે કેવલ પામ્યા,
 કાદ્યો; જવ અવતારે. પ્રાણી ૦ ૧૪ એહવું જાણી જે નર નારી,
 કોધ ન કરે લગાર; મી શ્રદ્ધા હાલે તસુ ચરણે લાગુ, કર સફલ
 અવતારે. પ્રાણી ૦ ૧૫ ક્રતિ ॥ ક્રતિ પ્રતિક્રમણ સંપૂર્ણ ॥

